

ISAAC ASIMOV

**ELŐJÁTÉK AZ
ALAPÍTVÁNYHOZ**

Isaac Asimov

ELŐJÁTÉK AZ ALAPÍTVÁNYHOZ

([Tartalom](#))

Valamennyi hűséges olvasómnak

ELSŐ RÉSZ

Eto Demerzel

DEMERZEL, ETO – ...Míg ahhoz kétség sem férhet, hogy Eto Demerzel nagyon is valós hatalommal rendelkezett a kormányban I. Cleon császár uralkodásának java része alatt, a történészek annál többet vitáznak szerepének mibenlétén. A klasszikus interpretáció szerint az osztatlan Galaktikus Birodalom utolsó évszázadának erős és könyörtelen elnyomói közé tartozott, ám egyes, a közelmúltban nyilvánosságot kapott revizionista nézetek azt bizonygatják, zsamoksága jóindulattal párosult. Sok szóbeszéd kering Hari Seldonhoz fűződő kapcsolatáról, de semmi biztos nem tudható, különösen arról az epizódról, amely Laskin Joranum, az üstökösként feltűnt...

ENCYCLOPEDIA GALACTICA [\[1\]](#)

1.

– Ismétlem, Hari – mondta Jugo Amaryl –, a barátod,

Demerzel nagy bajban van. – A „barátod” szónak alig észrevehető hangsúlyt adott, ami azért kellőképpen érezte utálatát.

Hari Seldon észrevette, de elengedte a füle mellett. Fölnézett trikomputeréről, és így szólt:

– Én is ismétlem, Jugo, ez badarság. – Aztán, hangjában egy csöppnyi ingerültséggel hozzátette még: – Miért rablod fölöslegesen az időmet ezzel az ismételtetéssel?

– Mert azt hiszem, fontos. – Amaryl kihívóan letelepedett egy székbe. Ezzel azt kívánta jelezni, hogy őt nem olyan könnyű kidobni. Ha már itt van, itt is marad.

Nyolc évvel ez előtt még hőkutasként dolgozott a Dahl szektorban – a társadalmi ranglétra lehető legalacsonyabb fokán. Seldon emelte ki a nyomorból, és tette matematikussá, értelmiségivé – sőt, mi több, pszichohistórikussá.

A férfi soha egy percig sem felejtette el, ki volt régen, és kicsoda most, és hogy kinek köszönheti a változást. Ez azt jelentette, ha élesebb hangot kellett megütnie Hari Seldonnal szemben – természetesen csakis az ő érdekében –, akkor sem az idősebb ember iránt érzett tisztelete és szeretete, sem saját érdekei nem akadályozhatták meg benne. Ezzel az éles hanggal is tartozott neki.

– Nézd, Hari – mondta, s bal kezével közben a levegőt csépelte –, valami okból, amit képtelen vagyok fölfogni, te nagyra tartod ezt a Demerzelt. Én azonban nem. És senki más, akinek a véleményére adok – természetesen rajtad kívül –, nem kedveli. Engem személy szerint nem érdekel,

mi történik vele, Hari, téged úgy látszik igen, mégis kötelességem tudomásodra hozni a fejleményeket.

Seldon elmosolyodott, legalább annyira a másik őszinteségén, mint aggodalma fölöslegességén. Kedvelte Jugo Amaryl – sőt, nem is egyszerűen csak kedvelte. Egyike volt azon négy embernek, akikkel a trantori menekülés ideje alatt ismerkedett össze – a másik három Eto Demerzel, Dors Venabili és Raych. Hozzájuk hasonlóakkal azóta sem találkozott.

A maguk módján mind a négyen nélkülözhetetlenek voltak a számára. Jugo Amaryl például azért, mert gyorsan megértette a pszichohistória alapelveit, és azóta egyre újabb ötletekkel állt elő. Jó volt tudni, hogy ha vele, Seldonnal, valami történik, míg a tudományág matematikája nincs kidolgozva teljesen – márpedig iszonyú lassan haladtak az elénk tornyosuló akadályok miatt –, legalább lesz egy éles elme, aki folytathatja a kutatást.

– Sajnálom, Jugo – mondta. – Nem akartam türelmetlen lenni veled szemben, és hidd el, nagyon is érdekel az aggodalmad. Csak ez a munka, ez a tanszékvezetőség... Ezúttal Amaryl mosolyodott el, és ha nem uralkodik magán, még tán föl is nevet.

– Sajnálom, Hari, csak az mulattat, mennyire alkalmatlan vagy az állásra.

– Ezt én is jól tudom, de majd beletanulok. A helyzet az, hogy minél ártalmatlanabbnak kell látszanom, márpedig senkit, *senkit* nem tartanak ártalmatlanabbnak a Streeling Egyetemen a Matematikai Tanszék vezetőjénél. Lényegtelen dolgokkal üthetem el az egész napot, és

közben titokban folytathatom veletek a pszichohistóriai kutatásokat. A gond azonban az, hogy *valóban* lényegtelen dolgok töltik ki az időmet, így alig jut belőle... – Tekintete körbejárt az irodában, és végül megnyugodott a számítógépeken, amelyekhez csak neki és Amarylnak volt kulcsa. E kulcsok nélkül, ha bárki beindítja őket, olyan bonyolult rejtjelezéssel találja szemben magát, amit soha az életben nem fejt meg.

– Ha egyszer megérted majd a feladatod lényegét – mondta Amaryl –, kiosztod másokra, és onnantól kezdve lesz időd.

– Remélem – felelte Seldon kételkedve. – De mondd csak, mi olyan fontos Eto Demerzellel kapcsolatban?

– Egyszerűen az, hogy hatalmas császárunk vezérkari főnöke minden erejével lázadást igyekszik kirobbantani.

Seldon a homlokát ráncolta. – Már miért akarna ilyesmit?

– Azt nem mondtam, hogy akarja. Egyszerűen csak teszi – akár tud róla, akár nem –, és néhány politikai ellenfele még alá is játszik. Nézd, nekem ez ellen semmi kifogásom. Szerintem ideális körülmények közt csak nyerhetnénk vele, ha elkergetnék a Palotából, el a Trantorról... sőt, a Birodalom határain túlra. De te, tudom, nagyra tartod, ezért figyelmeztetek. És mert gyanítom, nem követed annyira a politikai eseményeket, amennyire kellene.

– Fontosabb dolgaim vannak – válaszolta Seldon szelíden.

– Mint a pszichohistória. Egyetértek. De hogy reménykedhetünk, hogy a kutatásaink valaha is sikerrel zárulnak, ha tudomást sem veszünk a politikáról? Úgy értem, a jelenkori politikáról. Mindig a *most* az a pillanat,

amikor a jelen jövőbe fordul át. Nem tanulmányozhatjuk csak a múltat. A jelen és a közeli jövő az a két tényező, amelyekre támaszkodva eredményt mutathatunk föl.

– Úgy érzem – szolt Seldon –, ez a vita egyszer már lezajlott közöttünk.

– És le is fog még párszor. Egyelőre a szavaim úgy peregnek le rólad, mint a falra hányt borsó.

Seldon sóhajtott, hátradőlt a székén, és mosolyogva figyelte Amarylt. Akár rászűthette volna, hogy tiszteletlen, de a fiatalembernek a pszichohistória iránt érzett elhivatottsága mindent jóvátett.

Amarylon még mindig látszottak hőkutas-életének nyomai. Széles válla és izmos teste nehéz fizikai munkához szokott emberről árulkodott. Még most sem hagyta magát eltunyulni, és ez Seldont is arra ösztökelte, hogy néha fölkeljen az asztal mellől. Benne nem volt meg Amaryl nyers izomereje, de a harcművészetek terén még mindig jól elboldogult – persze elmúlt már negyven, és ezt se csinálhatja örökké. Egyelőre azonban lelkesen sportolt. Hála napi testmozgásnak, dereka karcsú maradt, s lába és karja sem hájasodott el.

– Nem hiszem el, hogy pusztán azért aggódsz Demerzelért, mert a barátom – mondta. – Valami más okod is van biztos.

– Nem nehéz rájönni. Míg Demerzel barátod helye biztos, te is nyugodtan dolgozhatsz itt az egyetemen.

– Na tessék. Tehát mégis érdekemben áll barátkoznom veled. Akkor meg mit nem értesz?

– Azt megértem, ha *kihasználod*. De minek barátkozni velem? Mellesleg, ha Demerzel elveszti a hatalmát, maga Cleon veszi át a Birodalom irányítását, és az csak meggyorsítja a hanyatlást. Ki sem dolgozhatjuk a pszichohistória gyakorlati módszereit, máris nyakunkon az anarchia, és akkor egész biztosan nem menthetjük meg az emberiséget.

– Értem. De tudod, én amúgy sem hiszem, hogy a pszichohistória segítségével megakadályozhatjuk a Birodalom bukását.

– Ha nem is akadályozhatjuk meg, mindenesetre a hatásait enyhíthetjük, nem igaz?

– Talán.

– Na látod. Minél tovább dolgozhatunk békében, annál nagyobb az esélye, hogy megakadályozhatjuk a bukást, vagy legalábbis csökkenthetjük a hatásait. Ebben az esetben pedig, visszafelé következtetve, talán előnyösebb, ha megmentjük Demerzelt, akár tetszik nekünk – mint például nekem –, akár nem.

– De hisz épp te mondtad, hogy szívesen látnád már a Palotán kívül, sőt távol a Trantortól és az egész Birodalomtól.

– Igen, de úgy mondtam, ideális körülmények közt. Márpedig mi nem élünk ideális körülmények közt. Szükségünk van az első miniszterre, még ha nem más is, mint az elnyomás és a zsarnokság megtestesítője.

– Aha. De miből gondolod, hogy a Birodalom jelenlegi állapotában az első miniszter elvesztése annak azonnali bukását okozná?

- A pszichohistóriából.
 - Jóslásokra használod föl? Hiszen még az alapelveket se fektettük le. Miféle jóslatokat gyárthatsz így?
 - Segítségül hívom az intuíciót, Hari.
 - Az intuíciót *bármikor* segítségül hívhatod. De mi valami többet akarunk, nem igaz? Egy olyan matematikai módszert, ami megadja nekünk a jövő különböző irányokba való fejlődésének valószínűségét ilyen vagy olyan körülmények között. Ha belenyugszunk, hogy az intuíció vezessen bennünket, nincs is szükségünk pszichohistóriára.
 - Az egyik nem feltétlenül zárja ki a másikat. Hari. Én mindkettőről beszélek, a kombinációjukról, ami talán többet adhat, mint a kettő külön-külön. Legalábbis míg meg nem találtuk a pszichohistória tökéletesítésének módját.
 - Ha egyáltalán megtaláljuk – jegyezte meg Seldon. – De mondd csak, honnan fenyegeti Demerzelt a veszély? Mi az az erő, ami az ő megbuktatására törekszik? Különben biztos, hogy csupán megbuktatni akarják?
 - Igen – felelte Amaryl, és arcára komor kifejezés ült ki.
 - Akkor áruld el. Szánd meg tudatlanságomat.
- Amaryl elvörösödött.
- Ne gúnyolódj, Hari... Na jó, biztos hallottál már Jo-Jo Joranumról.
 - Természetesen. Az egy demagóg... Várj csak, honnan is jött? A Nishayáról, igaz? Jelentéktelen világ. Kecsképásztorok lakják, vagy valami ilyesmik. Minőségi sajtókat exportálnak.
 - Az az. Mellesleg nem egyszerűen demagóg, elég széles

a követőtábora, és napról napra tovább erősödik. Állítása szerint a társadalmi igazságszolgáltatásért harcol, és azért, hogy az emberek nagyobb beleszólást kapjanak a politikába.

– Igen – bólogatott Seldon. – Ennyit én is hallottam. A szlogenje az: „A kormány a nép.”

– Nem egészen, Hari. Úgy szólt: „A kormány a nép.”
Seldon újra bólintott.

– Hát, tudod, ez a gondolat még tetszik is nekem.

– Nekem is. És támogatnám is, ha Joranum komolyan gondolná. Csakhogy nem, legfeljebb, mint első lépcsőfokot. Mint az út részét, nem, mint eredményt. Meg akar szabadulni Demerzeltől. Azután már könnyen manipulálhatja majd Cleont. Joranum végül magához ragadja a trónt, hogy ő legyen a nép. Magad is mondtad, volt már ilyenre példa a Birodalom történetében, ráadásul manapság a vezetés már gyengébb lábakon áll, mint azelőtt. Egy olyan csapás, ami a korábbi évszázadokban csupán megremegtethette volna, most össze is zúzhatja. Egy polgárháború szétrombol mindenféle rendet, és a Birodalomnak esélye sem lesz a fölépülésre. Nekünk pedig nem lesz kész a pszichohistóriánk, hogy megmondhassuk az embereknek, mi a teendő.

– Értem, mit mondasz, de nem hinném, hogy Demerzeltől olyan könnyű megszabadulni.

– Te nem tudod, milyen erőt gyűjthet össze Joranum.

– Nem számít, milyet. – Seldon homlokán mintha egy gondolat árnyéka suhant volna át. – Vajon a szülei nevezték

el Jo-Jónak? Olyan gyerekesen hangzik.

– A szüleinek ehhez semmi közük. Az igazi neve Laskin, meglehetősen gyakori a Nishayán. Ő választotta a Jo-Jót helyette, valószínűleg vezetéknevének első szótagából.

– Annál nagyobb bolond, nem gondolod?

– Nem. A követői szeretik kántálni: „Jo... Jo... Jo... Jo”, vég nélkül. Egészen hipnotikus hatása van.

– Hát – mondta Seldon, és fölkészült, hogy visszatérjen trikomputeréhez, és beigazítsa a létrehozott többdimenziós szimulációt –, majd meglátjuk, mi lesz belőle.

– Tényleg ilyen közömbösen fogadnád? Mondom, a veszély bármelyik pillanatban valóságossá válhat.

– Dehogyan – torkolta le Seldon, és pillantása megfagyott, hangja megkeményedett. – Nem ismered az összes tényeket.

– Miféle tényeket?

– Ezt majd egy másik alkalommal beszéltük meg, Jugo. Most folytasd a munkádat, Demerzel és a Birodalom gondját pedig hagyd csak rám.

Amaryl összeszorította a száját. Az engedelmesség szokása felülkerekedett.

– Igen, Hari.

De azért az ajtóban csak megfordult, és kibukott belőle:

– Nagy hibát követsz el.

Seldon halványan elmosolyodott.

– Nem hiszem, de tudomásul vettem a figyelmeztetésedet, és nem felejttem el. Mindazonáltal aggodalomra semmi okod. Amikor azonban Amaryl után becsukódott az ajtó, Seldon mosolya lehervadt. Valóban semmi ok

aggodalomra?

2.

Seldon ugyan nem feledkezett meg Amaryl figyelmeztetéséről, de nem is gondolt rá különösebben sokat. Épp hogy túlesett negyvenedik születésnapján, és a szokásos pszichológiai megrázkódtatás még mindig érezte hatását.

Negyven! Többé már a legnagyobb önámítással sem nevezheti magát fiatalnak. Az élet eddig végtelen, feltérképezetlen messzeségeként terült el szeme előtt, horizontja a távolba vészett. De ennek most vége. Nyolc évet töltött el a Trantoron, és az idő gyorsan telt. Újabb nyolc év, és kis híján ötvenéves lesz. Az öregkor ott leselkedik rá minden sötét zugban.

És igazából még hozzá sem kezdett a pszichohistóriához! Jugo Amaryl boldogságtól sugározva beszélt törvényekről, és egyenlet-levezetéseit vakmerő feltételezésekkel ötvözte, melyek intuíción alapultak. De hogyan lehetne ellenőrizni a feltevéseket? A pszichohistória még nem érte el a kísérleti stádiumot sem. Teljes vizsgálatához pedig az elengedhetetlen. Egész világok szükségesek a kísérletekhez, melyek évszázadokig tartanak majd – és persze sikerük érdekében minden etikai megfontolást félre kell tenni.

Leküzdhetetlen problémával került szembe, ráadásul idegesítette minden egyes perc, amit a tanszék ügyei vettek el idejéből. A nap végén komor hangulatban sétált haza.

A séta rendszerint nyugtatóan hatott lelkiállapotára. A Streeling Egyetem magasba törő kupolája alatt egészen úgy érezhette magát az ember, mintha szabad térségen járna, ugyanakkor nem kényszerült elviselni az időjárás olyan szélsőségeit, mint amelyet Seldon a Császári Palotában tett első (és egyetlen) látogatása alkalmával tapasztalt. Voltak fák, gyepek, területek, sétányok, akárcsak régi egyetemén, otthonán, a Heliconon.

Erre a napra a felhős ég illúzióját írta elő a program, a napfény (mely természetesen nem az igazi napból eredt) szabálytalan időközökkel hol eltűnt, hol előtűnt megint. És a levegő egy kicsit hűvös volt, épp csak egy kicsit.

Seldon úgy érezte, az utóbbi időben egyre gyakoribbak az ilyen hűvös napok. Vajon a Trantoron takarékoskodni kezdtek az energiával? Vagy csak a határfok csökkent? Esetleg (s erre a gondolatra még jobban elkomorult) ő öregszik, és a vére válik egyre hígabbá? Kezét zakója zsebébe süllyesztette, nyakát behúzta.

Általában nem kellett tudatosan irányítania magát. Teste tökéletesen megtanulta már az utat az irodájától a komputerszobáig, onnan pedig a lakásáig és ugyanígy vissza. Eközben gondolatai messze jártak. Ma azonban öntudatlanságába egy hang hatolt be. Egy értelmetlen hang.

– Jo... Jo... Jo... Jo...

Halk, távoli hang volt, de fölébresztett benne egy emléket. Igen, Amaryl figyelmeztetése. A demagóg. Hát itt lenne az egyetem területén?

Tudatos parancsok hiányában a lábai vaktában indultak el,

és végül az egyetemi park rétszerű, nyílt területén találta magát, amelyet rendszerint táncórákra, sportolásra és szónoklat-gyakorlásra használtak.

A rét közepén most szép nagy csapat diák gyűlt össze, és lelkesen kántált: Egy emelvényen számára ismeretlen férfi állt, aki ritmusos, mély hangon beszélt.

De nem az az ember volt, nem Joranum. Őt látta már néhányszor a holovízióban. Amaryl figyelmeztetése óta Seldon mindenre fokozottan figyelt. Joranum nagydarab férfi volt, és mosolyában mindig egyfajta gonosz huncutság villogott. A képet sűrű, homokszőke haj és világoskék szemek tették teljessé.

Ez a szónok azonban kis termetű volt, ráadásul vékony, nagy szájú és fekete hajú. Seldon nem is figyelt a szavaira, csupán egyetlen jelszó maradt meg benne: „hatalmat az egyéntől a népnek”. A sokaság erre helyeslően fölordított.

Jól van, gondolta Seldon, de mégis, hogy akarja mindezt megvalósítani, már ha komolyan gondolja?

A tömeg utolsó sorai közt járt, és tekintetével ismerőst keresett. Észrevette Finangelost, egy természettan-matematika szakos hallgatót. Jó eszű fiatal fiú volt, sötét bőrű, gyapjas hajú.

– Finangelos! – kiáltott oda neki.

– Seldon professzor – üdvözölte a fiatalember, miután pár pillanatig értetlenül bámult rá, mintha nem ismerné meg az előtte villódzó számítógép-terminál nélkül. Odatörtetett a tömegben. – Csak nem azért jött, hogy meghallgassa ezt a fickót?

– Nem, csupán meghallottam a zajt, és kíváncsi lettem. Ki

ez?

– A neve Namarti, professzor úr. Jo-Jónak toboroz híveket.

– *Azt* hallom – felelte Seldon, és ismét fölfigyelt a kántálásra. Úgy tűnt, olyankor hangzik föl, amikor a szónok fontosabb ponthoz ér a beszédében. – De ki ez a Namarti? Nem ismerős a neve. Melyik tanszéken van?

– Nem az egyetemre való, professzor úr. Jo-Jo embere.

– Ha nem az egyetemre való, semmi joga engedély nélkül beszélni itt. Mit gondol, van neki?

– Fogalmam sincs, professzor úr.

– Akkor ideje megtudnunk.

Seldon már fúrta is be magát a tömegbe, de Finangelos elkapta a zakója ujját.

– Ne kössön bele, professzor úr. Nehézfiúk vannak vele.

A szónok mögött hat fiatal férfi állt, egymástól párlépésnyire, szétvetett lábbal, karba fűzött kézzel, mogorván nézelődve.

– Nehézfiúk?

– Arra az esetre, ha valami gond támadna.

– Ez aztán már igazán beleütközik az egyetem szabályzatába. A „nehézfiúinak” soha nem adtak volna semmiféle engedélyt. Finangelos, értesítse a biztonsági szolgálatot. Mellesleg már rég itt kellene lenniük.

– Ha engem kérdez, szerintem nem akarnak összetűzést – morogta Finangelos. – Kérem, professzor úr, ne próbálkozzon semmivel. Ha akarja, elmegyek a biztonságiakért, de ígérje meg, hogy addig nem tesz semmit.

– Mire ideérnek, én talán már el is rendeztem mindent.

Megindult előre a tömegben. Nem is bizonyult nehéznek. A jelenlevők közül néhányan megismerték, a többiek meg látták vállán a professzori jelzést. Elérte az emelvényt, két kézzel rátámaszkodott, és kis nyögés kíséretében fölugrott az egyméteres alkotmányra. Bosszúsan arra gondolt, tíz évvel korábban még egy kézzel is megcsinálta volna, nyögés nélkül.

Főlegyenesedett. A szónok félbehagyta beszédét, és most gyanakodva, hűvösen őt méregette.

– Kérem az előadói engedélyét, uram – szólalt meg Seldon nyugodtan.

– Ki maga? – kérdezte a szónok érces hangon.

– Az egyetem tanárt karának tagja – felelte Seldon ugyancsak hangosan. – Az engedélyét kérem, uram.

– Nincs joga engem kérdőre vonni. – A fiatal férfiak a szónok háta mögött közelebb gyűltek.

– Ha nincs engedélye, azt tanácsolom, azonnal hagyja el az egyetem területét.

– És ha nem hagyom el?

– Hát, meg kell mondanom, már riasztottam az egyetem biztonsági szolgálatát. – A tömeghez fordult. – Diákok! – kiáltotta. – Az egyetem területén érvényben van a szólásszabadság és a gyülekezési jog, de könnyen megvonhatják tőlünk mindkettőt, ha megengedjük, hogy idegenek a saját szakállukra...

Egy súlyos kéz csapott a vállára. Összerezcent. Megfordult, és szembe találta magát az egyik fiatalemberrel azok közül, akiket Finangelos „nehézfiúknak” nevezett.

– Tűnj el innen, *de gyorsan* – szólt a fickó erős akcentussal,

amit Seldon hirtelen nem tudott hova tenni.

– Mit érnének azzal? – kérdezte. – Hisz a biztonságiak bármelyik pillanatban itt lehetnek.

– Ebben az esetben – mondta Namarti vad vigyorral – lázadás lesz. Mi nem ijedünk meg tőle.

– Hát persze, hogy nem – vágott vissza Seldon. – De itt nem lesz lázadás. Menjenek el szép csöndben. – Megint a hallgatókhoz fordult, és lerázta válláról a kezét. – Ugye egyetértetek?

Valaki a tömegben fölordított:

– Ez Seldon professzor! Rendes ember! Ne bántsák!

Seldon megérezte, a tömeg nem támogatja egy emberként. Tudta jól, néhányan szívesen vennék, ha valaki ellátná a biztonságiak baját. Ugyanakkor sokan ismerték és szerették őt, mások pedig egyszerűen nem tartották illendőnek, hogy a tanári kar tagja ellen erőszakot alkalmazzanak.

Női hang csendült:

– Vigyázzon, professzor úr!

Seldon fősóhajtott, és végigmérte a szemben álló természetes fiatal férfiakat. Fogalma sem volt, mire mehet ellenük, még ha elég jók is a reflexei, elég feszesek is az izmai, és bármilyen tapasztalt verekedő is.

Az egyik nehézfiú megindult felé, természetesen tele önbizalommal. Szerencsére azonban nem túl gyorsan, így Seldon fölkészíthette korosodó testét a támadásra. Ráadásul a férfi előretartotta a kezét. Ez még könnyebbé tette a dolgot.

Seldon elkapta a karját, megcsavarta, aztán rántott egyet

rajta (megint egy nyögéssel – miért kell neki folyton nyögnie?) és a fickó, részben saját lendületétől hajtva a levegőbe emelkedett. Hangos csattanással landolt az emelvény szélén, jobb válla szemmel láthatóan kifordult a helyéből.

Erre a váratlan fordulatra vad üvöltés tört föl a tömegből. Föltámadt a büszkeség a fiatalokban.

– Adjon nekik, prof! – ordította egy magányos hang. Mások is átvették a biztatást.

Seldon hátrasimította a haját, és igyekezett visszafogni szuszogását. Lábával letaszította a kificamodott vállú, nyögdecslő férfit az emelvényről.

– Na, van még valaki? – kérdezte közvetlen hangon. – Vagy hajlandóak most már békésen elvonulni?

Szembe fordult Namartival és öt bérencével, s mivel ők határozatlanul hallgattak, ő szólalt meg ismét:

– Figyelmeztetem magukat. A tömeg az én oldalamra állt. Ha megpróbálnak bántani, darabokra szedik magukat... Na jó, ki következik? Rajta, de csak egyesével.

Az utolsó mondatnál megemelte a hangját, és ujjával apró, hívogató mozdulatokat tett. A sokaság fölüvöltött örömeiben. Namarti flegmán állt tovább. Seldon elugrott mellette, elkapta a fejét, és a könyökhajlatába szorította. A hallgatók egymás után kapaszkodtak föl az emelvényre, azt ordítva: „Csak egyesével! Csak egyesével!”, és elállták a testőrök útját.

Seldon erősen megnyomta a másik légcsövét, és a fülébe súgta:

– Higgyc el Namarti, tudom, mit csinálok. Évekig

gyakoroltam. Ha csak egyet mozdul, és megpróbál kiszabadulni, összetöröm a gégéjét, úgy, hogy suttogásnál erősebb hangot többet életében nem tud majd kiadni. Ha félti a hangját, tegye azt, amit mondok. Mikor lazítok a fogáson, közölje a bérenceivel, hogy tűnjenek el innen. Ha bármi mást mond, az lesz az utolsó szó, amit normális emberi hangon kiejtett. És ha még egyszer meglátom az egyetem területén, nem lesz kegyelem. Befejezem, amit elkezdtem.

Egy pillanatra engedett a szorításon.

– Tűnjetek el, mind – hörögte Namarti. – Az emberei sietve elkotródtak, sebesült társukat támogatva.

Mikor pár perccel később megérkeztek a biztonsági szolgálat emberei, Seldon így fogadta őket:

– Bocsánat, uraim, vaklárma volt.

Elhagyta a parkot, és tovább folytatta útját hazafelé, ha lehet, még a korábbinál is bosszúsabban. Olyan oldalát mutatta meg nyilvánosan, ami, úgy érezte, senkire sem tartozik. Itt Hari Seldon, a matematikus volt, nem pedig Hari Seldon, a rettenthetetlen verekedő.

Ráadásul, gondolta komoran, valószínűleg Dors fülébe is eljut a hír. Legjobb lesz, ha ő maga mondja el, különben olyan kiszínezett változatot fog visszahallani, amelyenhez képest a történetek csupán ártatlan játszadozásnak tűnnek majd.

Persze az asszony így sem lesz boldog.

3.

Nem is volt az.

Dors a lakásuk ajtajában várta, csípőre tett kézzel. Kinézetre szinte pontosan ugyanolyan volt, mint amikor nyolc évvel ezelőtt itt az egyetemen megismerte: karcsú, formás, göndör, vörösésarany hajjal – az ő szemében gyönyörű, mások számára talán nem annyira, de hát ő sosem volt képes elfogulatlanul szemlélni az együtt eltöltött első pár nap után.

Dors Venabili! Ez jutott eszébe, amikor megpillantotta az asszony nyugodt arcát. Sok világon, még a Trantor más szektoraiban is, a szokáshoz híven föl kellett volna vegye a Dors Seldon nevet, de az a férfi szerint olyanná tette volna a kapcsolatukat, mintha tulajdonviszony lenne közöttük. Ezt ő nem akarta, bár tudta, a hagyomány messze a Birodalom korát megelőző időkben gyökerezik.

– Hallottam, Hari – szólta Dors halkán, és bánatosan megcsóválta a fejét. – Most *mihez* kezdjek veled?

– Egy csók például jól esne.

– Talán lehet róla szó, de előbb beszélnünk kell. Gyere be.

– Az ajtó becsukódott mögöttük. – Tudod, drágám, nekem ott vannak az óráim, és mellettük a kutatás. Még mindig azon a rémségen, a Trantori Királyság történelmén dolgozom, ami, szerinted, elengedhetetlen a munkádhoz. Talán hagyjak abba mindent, hogy téged kísérgethesselek és védelmezhesselek? Hisz tudod, ez is a feladataim közé tartozik. Sőt, most inkább, mint valaha, hisz közel állsz már a célhoz.

– Hogy közel állok? Bárcsak úgy lenne. De semmi szükség rá, hogy megvédj.

– Valóban? Elküldtem már utánad Raychot, mert csak nem

jöttél, én meg aggódni kezdtem. Általában előre szólsz, ha késni fogsz. Sajnálom, Hari, ha ez most úgy hangzik, mintha őrizetben tartanálak, de hát *tényleg* az őrződ vagyok.

– És az föl sem merült benned, kedves őrangyalom, hogy néha-néha ki akarok rúgni a hámból?

– Aztán ha valami történik veled, mit mondok Demerzelnek?

– Elkéstem a vacsoráról? Talán választottál valamit a konyha kínálatából?

– Nem. Rád vártam. Amíg te itt vagy, te választasz. Sokkal válogatósabb vagy, mint én, mármint az ételek területén. És ne tereld másra a szót.

– Raych nem mondta, hogy semmi bajom? Nem értem, mit kell még beszélünk ezen?

– Amikor rád talált, már ura voltál a helyzetnek, és nem is ért vissza sokkal korábban, mint te. Nem ismerem a részleteket. Mondd, mit műveltél már megint?

Seldon vállat vont.

– Illegális gyűlés volt, Dors, és én föloszlattam. Az egyetem jókora bajba kerülhetett volna, ha nem teszem.

– Csak te intézkedhettél, senki más? Hari, vedd tudomásul, rég nem vagy már birkózó, hanem egy...

– Egy öregember? – vágott közbe Seldon.

– A verekedéshez öreg, igen. Negyvenéves múltál. Hogy érzed magad?

– Hát, kissé merev vagyok.

– El tudom képzelni. Addig játszod az elnyűhetetlen heliconi

atlétát, míg a végén eltöröd majd egy bordád... Na, mesélj.
– Hát, mondtam már, hogy Amaryl figyelmeztetett: Demerzelt nagy bajba sodorhatja a demagóg Jo-Jo Joranum.

– Jo-Jo. Igen, ennyit én is tudok. Mi az, amit *nem*? Mi történt ma?

– Propagandabeszédet tartottak a parkban. Jo-Jo egyik embere, valami Namarti szónokolt a hallgatóknak...

– Gambol Deen Namarti, Joranum jobb keze.

– Hát, ezt te jobban tudod. Na szóval, ott ágált a tömeg előtt, de persze mindenféle engedély nélkül. Gondoltam, biztos lázadást akar szítani. Úgy kell az nekik, mint egy falat kenyér. Ha akárcsak egy rövid időre is bezárathatnák Demerzellel az egyetemet, egyből nekiesnének az oktatás szabadságának megsértése címén. Mindenért őt okolnák. Ezért aztán megakadályoztam a dolgot. Elzavartam őket, nem lett lázadás.

– Látom, büszke vagy.

– Miért ne? Nem is rossz eredmény egy negyvenéves öregembertől.

– Ezért csináltad? Hogy bebizonyítsd, nem vagy még öreg? Seldon gondosan kiválasztotta vacsorára a menüt, csak aztán szólalt meg.

– Nem. Tényleg aggasztott, hogy az egyetem ilyen fölöslegesen bajba kerülhet. És persze aggódtam Demerzel miatt is. Attól tartok, Jugo rémtörténetei jobban hatottak rám, mintsem eddig bevallottam volna. Tudom, Dors, bolondság az egész, hiszen Demerzel megvédi magát. Nem tudnám ezt megmagyarázni senki másnak,

csak neked. – Mély lélegzetet vett. – Hihetetlen megkönnyebbülést jelent számomra, hogy legalább veled beszélhetek róla. Csak mi ketten tudjuk, meg Demerzel – legalábbis azt hiszem, más nem –, hogy az első miniszter sérthetetlen.

Dors megérintett egy falba mélyesztett kapcsolót, mire a nappali ebédlőrészét halvány barackszínű fény árasztotta el. Harival odasétáltak a terített asztalhoz. Alighogy leültek, befutott a vacsora is – Ilyen idő tájt már nemigen tapasztalhattak fennakadást –, és Seldon közömbös arccal nekilátott. Régen megszokta már, hogy társadalmi helyzetükből adódóan nem kell az egyetem ebédlőiben étkezniük.

Seldon élvezte a fűszerek ízét, melyekkel mycogeni látogatásuk alkalmával ismerkedett meg. Valójában ez bizonyult az *egyetlen* figyelemre méltó dolognak abban a férfiak uralta, bigottan vallásos, csak a múltjának élő szektorban.

– Hogy érted, hogy „sérthetetlen”? – kérdezte halkán Dors.
– Ugyan már, drágám, hisz tudod. Képes megváltoztatni az emberek érzelmeit. Ha Joranum igazán veszélyessé válik, egyszerűen... – kezével határozatlan mozdulatot tett – ...megváltoztatja. A maga oldalára állítja.

Dors erre sértett arcot vágott, és a vacsora végéig szokatlan csend telepedett rájuk. Csak akkor szólalt meg az asszony, amikor már a maradékokat edényestül, evőeszközöstül ledobták az asztal közepén nyíló hulladékcsúszdába, és visszacsúszott rá az automata fedő.

– Nem szívesen beszélek erről, Hari, de nem akarom, hogy

ártatlan természeted olyan következtetésekre vezessen, amelyek nem felelnek meg a valóságnak.

– Az ártatlan természetem? – A férfi elfintorodott.

– Igen. Sosem beszélgettünk még erről. Azt se gondoltam, hogy egyáltalán szóba kerülhet, de ha már így alakult... Demerzelnek is vannak gyenge pontjai. Korántsem sérthetetlen, tehát Joranum valódi veszélyt jelent számára.

– Ezt komolyan mondod?

– Hát persze. Te nem értheted meg a robotokat, különösen nem egy olyan összetett példányt, mint Demerzel. Én viszont igen.

4.

Ismét rövid csend következett, de csak mert Seldon figyelmé) lekötötték rajzó gondolatai.

Igen, igaz. A felesége furcsamód tájékozott a robotok terén. Hari az évek során számtalanszor eltöprengett ennek okán, de végül föladta, száműzte a gondolatot agya legtávolabbi zugába. Ha nincs Eto Demerzel – a robot –, ő sosem találkozott volna Dorsszal. Dors ugyanis Demerzelnek *dolgozott*. Az első miniszter „jelölte ki” nyolc esztendővel ezelőtt Seldon mellé, hogy védelmezze őt a Trantor különböző szektorain átvezető menekülése során. Habár Dors azóta a felesége, társa, „jobbik énje” lett, Hari még mindig sokat gondolt különös kapcsolatára a robot Demerzellel. Ez volt az asszony életének egyetlen olyan része, ahol ő amolyan, betolakodónak érezte magát, akit nem látnak szívesen. És ez fölidézte benne mind közül a

legfájdalmasabb kérdést: Vajon csupán azért maradt vele Dors, mert engedelmességgel tartozik, Demerzelnek, vagy valóban *szereti*? Kétségbeesetten hinni akart az utóbbiban, ám ugyanakkor...

Boldogságának Dors Venabilivel ára volt. Egy kikötés, melyet annál is szigorúbbnak érzett, mivel sosem beszéltek róla, még csak nem is említették. Az egész hallgatólagos megegyezésen alapult.

Seldon megértette, hogy Dorstól mindent megkap, amit egy feleségtől elvárhat. Persze gyermekük nem lehetett, de ő nem is számított rá, sőt, az igazat megvallva nem is nagyon szeretett volna. Ott volt neki Raych, akit legalább annyira fiának érzett, mintha az ő génjeit örökölte volna – talán még jobban.

A puszta tény; hogy Dors most eszébe juttatta a kikötés tárgyát, egyezményük megszegését jelentette, azét az egyezményét, ami ennyi éven át biztosította békéjüket és boldogságukat. Seldonban halvány, de egyre növekvő harag támadt.

Mégis megpróbálta megint félrelökni azokat a gondolatokat, kérdéseket agya legrejtettebb zugaiba. Rég beletörődött már, hogy elfogadja az asszony őrangyal szerepét maga mellett. Elvégre vele osztotta meg otthonát, asztalát és ágyát, nem pedig Eto Demerzellel.

Álmodozásából Dors hangja térítette magához.

– Azt kérdeztem: Csak nem duzzogsz, Hari?

Seldon kissé megijedt. Az asszony hangjából sürgetést érzett ki, ami rádöbbenette, hogy az elmúlt percek során valószínűleg teljesen elmerült saját gondolataiban.

– Bocsáss meg, drágám. Nem duzzogok... Legalábbis nem kifejezetten. Csak azon töprengtem, hogy kéne reagálnom a kijelentésedre.

– Arra, amit a robotokról mondtam? – Az asszony hihetetlen nyugalommal ejtette ki a szót.

– Azt mondtad, én nem tudhatok annyit róluk, amennyit te tudsz. Hogy kéne reagálnom erre? – Szünetet tartott, aztán csöndesen hozzátette (pontosan érezve, mekkora kockázatot vállal): – Már ha nem akarlak megsérteni.

– Nem azt mondtam, nem *tudhatsz* róluk. Ha már idézni akarsz, idézz pontosan. Azt mondtam, nem *értheted* őket annyira, mint én. Biztos vagyok benne, hogy tudni sokat tudsz, talán nálam is többet, de a tudás és a megértés két különböző dolog.

– Nézd, Dors, te most szándékosan paradoxonokban beszélsz, csak hogy bosszants. Egy paradoxon pedig olyan kétértelműségekbeől ered amelyek, akár akarva, akár akaratlanul félrevezetik az embert. Én nem szeretem ezt sem a tudományban, sem a társalgásban, hacsak nem viccnek szánja az illető. A jelen esetben azonban, úgy érzem, nem ez a helyzet:

Dors fölnevetett, úgy, ahogy csak ő tudott, halkán, mintha az öröm olyan értékes dolog lenne, amit vétek másokkal megosztani. – Téged azonban a paradoxonok nagyképűvé tesznek, és olyankor rettentő vicces vagy. Na jó, megmagyarázom. Nem szándékom ugyanis téged bosszantani. – Megpaskolta a férfi kezét, és Seldon legnagyobb megdöbbenésére ekkor látta, hogy mindaddig ökölbe szorítva tartotta.

– Rengeteget beszélsz a pszichohistóriáról – folytatta Dors.

– Legalábbis nekem. Észrevetted?

Seldon megköszörülte a torkát.

– Ezt, ha tudod, bocsásd meg nekem. A program természeténél fogva a lehető legtökösabb. A pszichohistória csak akkor működik, ha az alanyául szolgáló emberek nem sejtenek róla semmit. Ezért aztán csak Jugóval és veled beszélgethetek róla. Jugo számára az egész csak intuíció. Az az ember egy zseni, de hajlamos fejest ugrani a sötétségbe, ezért az én feladatomban őt folyton visszarángatni. Ugyanakkor nekem is megvannak a magam vad gondolatai, és olyankor sokat segít, ha hangosan kimondhatom őket, pláne... – és elmosolyodott – ...ha látom rajtad, hogy egyetlen szót sem értesz az egészből.

– Igen, én vagyok a legtökéletesebb hallgatóságod, és ez engem nem zavar. *Igazán* nem zavar, Hari, úgyhogy ne akarj most egyszerre változtatni a szokásaidon. Természetesen a matematikai fejtegetéseid nagy részét nem értem. Én csupán történész vagyok, még csak nem is tudománytörténész. Jelenleg időm nagy részét az ökonómia politikára gyakorolt hatásainak vizsgálata tölti ki...

– Igen, és ezen a téren én vagyok a *te* legtökéletesebb hallgatóságod. Még nem tűnt föl neked? Ha eljön az ideje, az eredményeidet még a pszichohistóriában is fölhasználhatom, és akkor nélkülözhetetlen lesz számomra a segítséged.

– Jó! Most, hogy tisztáztuk, miért maradsz velem – mindig sejtettem, nem káprázatos szépségem van ilyen nagy hatással rád – hadd folytassam a mondókámat. Tudod olyankor, amikor előadásod elkanyarodik a szigorúan matematikai megközelítésektől, néha már-már úgy érzem, fölfogom, miről beszélsz, Több alkalommal is elmagyaráztad nekem azt, amit te a minimalizmus szükségletének nevezel. Ezt például, azt hiszem, értem. Arra gondolsz...

– Tudom, mire gondolok.

Dors megbántott arcot vágott.

– Ne olyan gőgösen, kérem. Nem neked akarom elmagyarázni, hanem magamnak. Azt mondtad te vagy az én legtökéletesebb hallgatóságom, hát viselkedj is úgy. A tisztesség egyforma elbírálást kíván mindkét oldalon, nem igaz?

– Persze, hogy igaz, de ha most rám fogod, hogy gőgös vagyok, amiért egyetlen apró...

– Elég! Csönd legyen!... Na. Te magad mondtad, hogy a minimalizmus az alkalmazott pszichohistória legfontosabb tényezője, amennyiben az ember egy nem kívánt fejlődési irányt föl akar cserélni egy kívánatossal, vagy legalább egy kevésbé rosszal. Azt mondtad, a változtatásnak olyan aprónak, olyan minimálisnak kell lennie, amilyen csak lehet...

– Igen – szólt kézbe mohón Seldon – méghozzá azért...

– *Nem, Hari. Én próbálom elmagyarázni.* Mindketten tudjuk, hogy te tisztában vagy ezekkel a dolgokkal. Tehát azért szükséges a minimalizmus; mert minden változtatás

ezernyi mellékhatást vált ki, melyek közül nem mindegyik hasznos. Ha a változtatás túl nagy, és túl sok a mellékhatás, az események végkifejlete eltávolodik a kívánatostól, és teljességgel kiszámíthatatlan lesz.

– Úgy van – mondta Seldon. – Ez a káosz-effektus lényege.

A probléma csak az, vajon van-e olyan kellőképpen apró változtatás, ami legalább viszonylag előre látható következményeket eredményez vagy az emberi történelem elkerülhetetlenül és megváltoztathatatlanul kaotikus? Kezdetben ez a gondolat vezetett arra a meggyőződésre, hogy a pszichohistória nem...

– Tudom, de hagyd befejezni, amit elkezdtem. Hogy van-e kellőképpen apró változtatás az nem érdekes. A lényeg az, minden a minimálisnál nagyobb beavatkozás káoszt eredményez. A kívánt minimum tehát a nulla, vagy a hozzá legközelebbi mennyiség. És ez a legnehezebb: megtalálni a lehető legkisebb változtatást, ami mégis több a nullánál. Ha jól értem, erre gondolsz, amikor a minimalizmus szükségességét emlegeted.

– Többé-kevésbé – felelte Seldon. – Természetesen, mint mindig, a témát sokkal tömörebben és egyértelműbben lehet megfogalmazni a matematika nyelvén. Például...

– Kímélj meg – torkolta le Dors. – Mivel tudod ezt a pszichohistóriáról, Hari, tudhatnád Demerzelről is. A tudás megvan, de a megértés nincs, mert láthatólag eddig fel sem vetődött benned, hogy a pszichohistória szabályszerűségeit alkalmazd a Robotika Három Törvényére.

– Most én nem értem, mire akarsz kilyukadni – válaszolta

Seldon fakó hangon.

– Az ő esetében is érvényes a minimalizmus elve, nem igaz, Hari? A Robotika Első Törvénye szerint egy robot nem tehet kárt emberi lényben. Ez a legfontosabb szabály a közönséges robotok számára, de mivel Demerzel különleges, rá elsődlegesen a Nulladik Törvény érvényes, ami tehát még az Elsőt is megelőzi. A Nulladik Törvény leszögezi, hogy egy robot nem okozhat kárt az emberiségnek. Ettől pedig Demerzel ugyanabba a kutyaszorítóba kerül, amelyikben ti is vergődtek a pszichohistóriával. Érted már?

– Kezdem.

– Remélem is. Ha Demerzel képes emberek érzelmeit megváltoztatni, azt a nemkívánatos mellékhatások kiküszöbölésével kell tennie. Mivel pedig ő a császár vezérkari főnöke, ezek a mellékhatások igazán szép számmal jelentkezhetnek.

– És hogy illik ez a jelen helyzetre?

– Gondolkodj! Nem mondhatod el senkinek, persze engem kivéve, hogy Demerzel robot, mert ő így változtatott rajtad. De vajon mennyi volt ez a változtatás? El akarod mondani az embereknek, hogy ő robot? Rontani akarod a tekintélyét, amikor tőle függ a biztonságod, meg az anyagi és egyéb támogatás, amit kapsz? Hát persze, hogy nem. Az a változtatás, amit rajtad végzett, nagyon apró volt, de ahhoz épp elég, hogy el ne áruld őt véletlenül egy óvatlan pillanatban. Egy ilyen mikroszkopikus változtatásnál szinte nincsenek is mellékhatások. Az ehhez hasonlók segítségével irányítja Demerzel a Birodalmat.

– Na és Joranum esete?

– Az nyilvánvalóan egészen más, mint a tiéd. Ő, ki tudja, milyen okból, megváltoztathatatlanul szembe helyezkedett Demerzellel. Az első miniszter kétségkívül közbeavatkozhatna, de azzal Joranumnál olyan pálfordulást idézne elő, aminek beláthatatlanok lennének a következményei, Nem vállalhatja a kockázatot, hogy kárt tesz Joranumban, vagy a kiszámíthatatlan mellékhatások kárt tesznek az egész emberiségben. Békén kell hagynia Joranumot, amíg nem talál valami megfelelőképpen kis változtatást – *kis* változtatást –, ami nagyobb baj nélkül megoldhatja a helyzetet. Ezért van igaza Jugónak, és ezért sebezhető Demerzel.

Seldon nem válaszolt. Mintha teljesen elmerült volna gondolataiban. Csak percekkel később szólalt meg:

– Ha Demerzel nem tehet semmit, nekem kell lépnem.

– Ha ő nem tehet semmit, mit tudnál te?

– Az én esetem más. Engem nem kötnek a Robotika Törvényei. Én nem törekszem megszállottan a minimalításra. Először is, látnom kell Demerzelt.

Dors enyhén idegesnek látszott.

– Biztos? Nem lenne bölcs dolog nagydobra verni kettőtök kapcsolatát.

– Eljött az a pillanat, amikor már nincs értelme tovább tagadni. Persze nem trombitaszóra vonulok be hozzá, úgy, hogy közvetít a holovízió, de mindenesetre beszélnem kell vele.

5.

Seldont dühíteni kezdte az idő múlása. Nyolc évvel ezelőtt, amikor a Trantorra érkezett, azt tehetett, amit akart. Legfeljebb egy szállodaszobányi holmit hagyhatott hátra, és oda mehetett a bolygó szektorai közül, ahová csak akart. Most hirtelen tanszéki ülések szakadtak a nyakába, meghozandó döntések, elvégzendő munkák. Nem egykönnyen szabadulhat el, hogy meglátogassa Demerzelt, ám neki is foglalt csaknem minden ideje. Mindkettejüknek megfelelő időpontot találni nem bizonyult egyszerűnek.

És persze Dors is egyre a fejét csóválta. – Nem tudom, mire készülsz, Hari.

– Én magam sem tudom, Dors – felelte a férfi türelmetlenül.

– Remélem, addigra rájövök, mire Demerzel elé kerülök.

– Legfontosabb kötelességed a pszichohistória. Ezt fogja mondani.

– Talán. Majd meglátjuk.

Aztán, épp amikor sikerült egyeztetnie egy időpontot az első miniszterrel, nyolc napon belülre, irodájának fali képernyőjén egyszer csak egy üzenet jelent meg, kissé régies betűkkel, és ehhez illő enyhén régies fogalmazással: SZERETNÉK MEGHALLGATÁST KIESZKÖZÖLNI ÖNNÉL, SELDON PROFESSZOR.

Seldon döbbenten nézte. Még a császárral szemben sem használtak ilyen régies kifejezéseket.

Az aláírást sem egyszerűen odanyomtatták, mint szokás szerint. Cirkalmas kézírás volt, mégis tökéletesen olvasható. Az egész olyannak tűnt, mint egy nagy művész néhány ecsetvonással vászonra vetett vázlata. Az aláírás

így szól: LASKIN JORANUM. Tehát személyesen Jo-Jo akart meghallgatást kieszközölni.

Seldon azon vette észre magát, hogy kuncogni kezd. Pontosan megértette, miért a régi nyelvezet, és miért a kézírás. Ezekről az amúgy egyszerű kérés sokkal érdekesebbé vált. Nem érzett túl nagy készletet, hogy találkozzon a férfival – legalábbis normális körülmények között nem. De vajon miért vetette be ezt a művésziesség archaizálást? Erre kíváncsi volt.

Megbízta a titkárnőjét, egyeztesse a találkozó időpontját és helyét. Az irodájában kell lezajlania, semmiképp sem a lakásán. Ez hivatalos tárgyalás lesz, nem személyes ügy.

Még hozzá Demerzelnél teendő látogatása előtt.

– Engem nem lep meg, Hari – mondta Dors. – Megverted két emberét, akik közül az egyik a jobb keze. Tönkretetted a propaganda-hadjáratát. Embereim keresztül közvetetten belőle magából csináltál bolondot. Ezért meg akar nézni magának. Jobb lenne, ha ott lennék veled.

Seldon a fejét rázta.

– Elviszem Raychot. Ő ismer minden trükköt, amit én, és erős, agilis húszéves fiú. Bár nem hinném, hogy szükségem lenne védelemre.

– Miből gondolod?

– Joranum az egyetemre jön, hogy meglátogasson. A környéken nyüzsögni fognak a fiatalok. A hallgatók közt nem vagyok népszerűtlen, és ezt nyilván Joranum is tudja, hiszen kinézem belőle, hogy végzett egy kis kutatómunkát. Akkor pedig tudja, hogy én hazai pályán leszek. Szerintem a lehető legudvariasabban viselkedik majd, a

legbarátságosabban.

Dors erre már csak lebiggyesztett ajkakkal fújtatott egyet.

– De persze nem felejttem el, milyen halálosan veszedelmes ellenfél – fejezte be Seldon.

6.

Hari Seldon kifejezéstelen arccal ült, fejét épp csak annyira félrehajtva, hogy elhitesse, udvariasan figyel. Nem kímélte a fáradságot, és megnézte magának Joranum valamennyi fölkelhető hologramját, a valóság azonban, mint mindig, most is különbözött a felvételektől. Talán, gondolta Seldon, maga a néző reagál másképp a valós helyzetre, abból adódik az eltérés.

Joranum nagyjából olyan magas volt, mint ő, más méretei azonban jóval nagyobbak. A különbség nem izmokban jelentkezett. A férfi egész teste a puhaság érzetét keltette szemlélőjében, de mégsem tűnt kövérnek. Arca kerek volt, szeme világoskék, fejét sűrű, homokszínű haj nőtte be. Fakó kezeslábast viselt, ajka pedig olyan félmosolyra húzódott, ami a barátságosság illúzióját keltette, ugyanakkor mindenkinek tudtára adva, csupán illúzióról van szó, semmi másról.

– Seldon professzor – hangja mély volt és fegyelmezett, egy tapasztalt szónok hangja –, örülök, hogy találkozhattunk. Hálával tartozom önnek, amiért fogadott. Remélem, nem zavarja, hogy magammal hoztam legközelebbi munkatársamat, habár erről előre nem értesítettem. A neve Gambol Deen Namarti. Azt hiszem, találkozott már vele.

– Valóban. Nagyon is jól emlékszem az incidensre. – Seldon enyhe gúnnyal pillantott Namartira. Legutóbbi találkozásukkor a férfi szónoklatot tartott az egyetem parkjában. Seldon most nyugodtabb körülmények közt vehette szemügyre. Namarti átlagosan magas volt, sovány, sárgás arccal, haja sötét, szája széles. Rajta nem látszott Joranum félmosolya, sőt, semmiféle érzelem – legfeljebb némi körültekintő óvatosság.

– A barátom, dr. Namarti, akinek szakterülete az ősi irodalmi emlékek kutatása, saját kívánságára jött el – mondta Joranum, és mosolya parányit szélesedett – bocsánatot kérni.

Gyorsan Namartira pillantott. A férfi ajka egy pillanatra megfeszült, aztán színtelen hangon mégis megszólalt:

– Sajnálom, professzor, ami a parkban történt. Nem voltam tisztában az egyetem területén tartott beszédek szigorú szabályaival, és kissé magával ragadott a lelkesedés.

– Ez érthető – fűzte hozzá Joranum. – És azt se tudta, kicsoda ön. Szerintem legjobb lenne, ha elfelejtenénk az esetet.

– Biztosíthatom önöket, uraim – mondta Seldon –, hogy nekem sincs más vágyam. Ez a fiatalember itt a fiam. Látják, én is hoztam társaságot.

Raychnak az évek során sűrű fekete bajusza nőtt, a dahliak különös ismertetőjegye. Ennek persze még nyoma sem volt, mikor először találkozott Seldonnal, rongyos és éhes utcagyerekként. Zömök volt, de ruganyos és izmos, arcán az a gögös kifejezés, amellyel a testmagasság tekintetében jelentkező hiányosságait igyekezett

ellensúlyozni.

– Jó napot, fiatalember – köszöntötte Joranum.

– Jó napot, uram – felelte Raych.

– Kérem, üljenek le, uraim – szólt Seldon. – Parancsolnak valamit enni vagy inni?

Joranum udvarias visszautasítással emelte föl a kezét.

– Nem, uram. Ez nem baráti látogatás. – Leült a fölkínált helyre. – Bár remélem, a jövőben olyanokra is sor kerülhet.

– Ha üzletről van szó, fogjunk hozzá.

– Eljutott hozzám, Seldon professzor, az imént említett incidens híre, és elgondolkoztam, vajon miért tette, amit tett. Ismerje be, jókora kockázatot vállalt.

– Ami azt illeti, nekem ez eszembe sem jutott.

– De nekem igen. Úgyhogy vettem magamnak a bátorságot, és megtudtam önről mindent, amit csak lehetett, Seldon professzor. Ön érdekes ember. Még hozzá a Heliconról, mint kiderült.

– Igen, ott születtem. Ez nem titok.

– És nyolc éve tartózkodik a Trantoron.

– Ez is bárki számára hozzáférhető információ.

– A kezdetek kezdetén egy matematikai tárgyú előadásával tette magát ismertté, ami a – hogy is nevezte? – pszichohistóriáról szólt.

Seldon a fejét csóválta. Hányszor de hányszor megbánta már azt a felszólalását. Persze akkoriban még nem tudhatta, mi lesz belőle.

– Csak a fiatalos lelkesedés beszélt belőlem – mondta. – Semmire se jutottam az ügyben.

– Csakugyan? – Joranum meglepetten pillantott körbe. –

Mégis itt van a Trantor legnagyobb egyetemén, mint a Matematikai Tanszék vezetője, és ha jól tudom, még alig negyvenéves. Én magam mellesleg negyvenkettő vagyok, úgyhogy nem látom önt különösebben öregnek. Csak egy nagyon jó matematikus kerülhet ilyen rövid idő leforgása alatt ebbe a pozícióba.

Seldon vállat vont.

– Ezt én nem ítélném meg.

– Vagy befolyásos barátai vannak.

– Mindannyian szeretnénk olyanokat Mr. Joranum, de ebben az esetben azt hiszem, téved. Az egyetemi professzorok nagyon ritkán tesznek szert befolyásos barátokra, sőt, ami azt illeti, bármilyen barátokra. – Elmosolyodott.

Joranum úgyszintén.

– A császárt talán nem tartja elég befolyásos barátának, Seldon professzor?

– Már hogyan tartanám, csak hogy nem az enyém.

– Márpedig nekem az a gyanúm, a császár az ön barátja.

– Bizonyára arról talált valahol említést, Mr. Joranum, hogy öfelsége fogadott engem nyolc évvel ezelőtt. Találkozónk egy óráig sem tartott, és meg kell mondanom, a barátságosságnak semmi nyomát nem láttam benne. Azóta nem beszéltem vele, sőt, nem is láttam, természetesen a holovíziós közvetítésektől eltekintve.

– De professzor, nem kell ahhoz feltétlenül a császárral beszélni, hogy megnyerje őt barátjának. Elegendő, ha az első miniszterét, Eto Demerzelt megkönyékezi. Demerzel az ön őrangyala, az pedig ugyanannyi, mintha személyesen

őfelsége pártfogását élvezné.

– Talált netán valami arra utaló nyomot a feljegyzésekben, hogy Demerzel első miniszter úr bármi módon is védelmezze engem?

– Minek ásnám bele magam a feljegyzésekbe, amikor közismert az önök baráti kapcsolata? Ezt ön is ugyanúgy tudja, mint én. Kérem, vegyünk adottnak, és haladjunk tovább. – Fölemelte a kezét. – És ne fárassza magát tiltakozással. Csak az idejét vesztegeti.

– Tulajdonképpen – mondta Seldon – engem az érdekelne, maga szerint miért akarna ő engem megvédeni. Milyen érdeke fűződik hozzá?

– Professzor! Hát tényleg ennyire naivnak néz? Említettem már a pszichohistóriát, az kell Demerzelnek.

– Én pedig elmondtam, az csupán egy ifjonti fellángolás volt, nem jutottam vele semmire.

– Mondhat nekem bármit, professzor, de nekem nem muszáj mindent el is hinnem. Őszintén fogok beszélni önnel. Elolvastam az értekezését, és a matematikusaim segítségével megpróbáltam megérteni. Ők azt mondták, hogy vad fantazmagória az egész, teljességgel lehetetlen...

– Egyetértek velük – vetette közbe Seldon.

– De én úgy érzem, Demerzel arra vár, hogy ön mégis kifejlessze, és a szolgálatába állítsa. Ha ő tud várni, tudok én is. És önnek hasznosabb lenne, Seldon professzor, ha mellém állna.

– Ugyan miért?

– Mert Demerzel már nem maradhat sokáig a helyén. A nép egyre inkább ellene fordul. A császár pedig nem

szeretné, ha egy népszerűtlen első miniszter esetleg aláásná az ő tekintélyét is, így előbb-utóbb másik után kell néznie. Az akár szerény személyem is lehet. Önnek pedig továbbra is védelmezőre lesz szüksége, valakire, aki biztosítja békés munkakörülményeit, és a megfelelő anyagi illetve személyi támogatást.

– Szóval ön lenne ez a védelmező?

– Természetesen, még hozzá ugyanabból az okból, mint Demerzel. Szükségem lesz a pszichohistóriára, hogy hatékonyabban kormányozhassam a Birodalmat.

Seldon elgondolkodva bólintott, várt egy pillanatig, aztán megszólalt:

– Ebben az esetben, Mr. Joranum, miért aggódnék? Szegény tudós vagyok, csendes életet élek, matematikai és pedagógiai munkám nem túl jelentős. Ön szerint most Demerzel védelmez, a jövőben pedig ön fog. Akkor nyugodtan folytathatom tovább a munkám. Ön és az első miniszter majd megküzdenek egymással, de akárki győz is, nekem meglesz a védelmezőm – legalábbis ön szerint.

Joranum arcára fagyott mosolya kissé elhalványult. Namarti feléje fordult, köhintett, mintha valamit mondani akarna, de ő egy kézmozdulattal leintette.

– Dr. Seldon – szólalt meg Joranum. – Vannak önben hazafias érzések?

– Természetesen. A Birodalom több évezrednyi békét adott az emberiségnek – kisebb-nagyobb megszakításokkal –, és állandó fejlődést biztosított.

– Úgy van, csak hogy az utóbbi egy-két évszázadban ez a fejlődés lelassult.

Seldon vállat vont.

– Nem foglalkozom ilyen dolgokkal.

– Nem is kell. Azt azért tudhatja, hogy ez az utóbbi egy-két évszázad a politikai zűrzavar kora volt. A császárok rövid ideig uralkodtak, s uralmukat nem egyszer merényletek tették még rövidebbé...

– Ennek már az említése is fölér egy árulással – szúrta közbe Seldon. – Nem szeretném, ha...

– Lám csak, lám. – Joranum hátravetette magát a fotelban.

– Milyen nyugtalan. A Birodalom haldoklik. Én ezt nyíltan ki merem mondani. Akik követnek, azért teszik, mert egyetértenek. Szükségünk van valakire az uralkodó mellett, aki igazgatja a Birodalmat, lecsillapítja a mindenfelé elharapódzó elégedetlenséget, ütőképessé teszi a hadsereget, helyrehozza a gazdaság...

Seldon egy karmozdulattal türelmetlenül félbeszakította.

– És ugye ez lenne ön?

– Úgy tervezem. Nem lesz könnyű feladat, és nem is hiszem, hogy rajtam kívül sok vállalkozót találnának – még hozzá jó okkal. Demerzel szemmel láthatóan nem tud megbirkózni a terhekkkel. Uralma alatt a Birodalom hanyatlása egyre gyorsul, melynek következményeként teljesen szét fog hullani.

– És ön ezt megakadályozhatja?

– Igen, dr. Seldon. Az ön segítségével. A pszichohistóriával.

– Azzal talán Demerzel is megakadályozhatná, már ha létezne.

– Létezik – jelentette ki Joranum hűvösen. – Fölösleges

tovább tagadnia. Létezése azonban Demerzelen nem segíthet. A pszichohistória mindössze eszköz. Kell hozzá egy agy, amely fölfogja a lehetőségeit, és egy kéz, amely végrehajtja a javaslatait.

– És önben ezek szerint megvannak ezek a képességek?

– Igen. Jól ismerem magam. A pszichohistóriát akarom.

Seldon megrázta a fejét.

– Akarni sok mindent lehet, csakhogy én nem adhatom magának, mert nincs a birtokomban.

– *Dehogyan nincs.* De én nem vitatkozom. – Joranum közelebb hajolt, mintha nem bízna benne, hogy szavai a hanghullámok hátán célba érnek. – Ön azt állítja, jó hazafi. El kell foglaljam Demerzel helyét, ha el akarjuk kerülni a Birodalom végső pusztulását. Ugyanakkor lehet, hogy épp az én hatalomátvételem gyengíti meg szerkezetét véglegesen. Azt nem akarom. Ön tanácsot adhat, hogyan érhetem el a célokat a lehető legkevesebb kárt okozva, a Birodalom érdekeit szem előtt tartva.

– Nem tehetem – felelte Seldon. – Ön olyan tudást tulajdonít nekem, amilyennel nem rendelkezem. Szívesen segítenék, de nem tudok.

Joranum váratlanul fölpattant.

– Hát jó, most már megismert, tudja, mit akarok. Gondolkozzon rajta. És kérem, gondolkozzon el a Birodalom sorsán. Talán úgy érzi, lekötelezettje Demerzelnek, ennek a zsarnok rablónak. De legyen óvatos. Amit most tesz, talán alapfalban rengeti meg a Birodalmat. A Galaxist benépesítő emberek kvadrillióinak nevében kérem, gondoljon a Birodalomra.

Hangja borzongató, fojtott suttogássá halkult. Seldon úgy érezte, mindjárt reszketni kezd.

– Én mindig a Birodalomra gondolok – mondta.

– Akkor most nem kívánok többet – felelte Joranum. – Még egyszer köszönöm, hogy fogadott.

Seldon szó nélkül figyelte, ahogy az iroda ajtaja zajtalanul félrecsusszan, és a két férfi kísétál a helyiségből.

Összevonta a szemöldökét. Valami nyugtalanította, de nem tudta pontosan, mi az.

7.

Namarti fekete szeme Joranumra szegeződött streeling-szektorbeli, gondosan elsötétített irodájukban. Nem volt ez valami fényűző főhadiszállás. A Streelingben nem gyűjtöttek még össze elég erőt, de nem kell már sok idő hozzá.

Mozgalmuk bámulatosan szélesedett. Három évvel korábban a semmiből indult, és csápjai most már mindenhová értek-persze egyes helyekre jobban, másokra kevésbé – a Trantoron. A Külvilágokon nem értek még el eredményt, azokon Demerzel minden erőfeszítésével igyekezett megtartani az elégedettséget. De ez hiba volt. Egy forradalom csak a Trantoron lehet veszélyes, máshol könnyű elszigetelni. Itt megdöntheti Demerzel uralmát. Furcsa, hogy erre ő nem jött rá, de Joranum mindig is úgy vélte, az első miniszter tekintélyét mesterségesen fújták föl, és ha bárki szembefordul vele, kipukkadt léggömbként ereszt le. Meggyőződéssel hitte, hogy a császár gyorsan megszabadulna Demerzeltől,

amint úgy érezné, saját biztonsága került veszélybe.

Eddig még Joranum valamennyi jóslata valóra vált. Egyetlen egyszer sem tévedett, legfeljebb apró részletkérdésekben, mint például a múltkor, amikor a Streeling Egyetemen tartott beszédjükbe az a Seldon nevű fickó beleavatkozott.

Valószínűleg ezért akart vele találkozni Joranum. A legkisebb sérülést is azonnal orvosolni kell. Joranum szerette csalhatatlannak érezni magát, és Namarti is beismerte, hogy a tartós siker legbiztosabb útja az, ha az ember a lehető leghosszabb ideig meg tudja óvni magát a tévedésektől. A nép a vereség okozta megaláztatástól való félelmében szívesen csatlakozik az eleve nyeresre álló oldalhoz, még ha ez nézeteivel ellenkezik is.

De vajon a Seldonnal folytatott beszélgetés sikernek könyvelhető el, vagy újabb sebnek, ami az elsőt is fölszakíthatja megint? Namartinak nem tetszett a ráosztott szerep, hogy alázatosan bocsánatot kérjen, ráadásul azt se tudta, használt-e valamit ezzel az ügyüknek.

Most Joranum csak ült, némán, láthatóan gondolataiba mélyedve, és úgy csipegette fogával a hüvelykujja bőrét, mintha valami szellemi táplálékot remélne tőle.

– Jo-Jo – szólalt meg halkán Namarti. Egyike volt azon keveseknek, akiknek Joranum megengedte, hogy a tömeg által ráragasztott becenéven nevezzék. A nép bizalmát mindenáron el akarta nyerni, munkatársaitól azonban megkövetelte a tiszteletet, kivéve néhány különösen jó barátját, akik kezdettől fogva segítették.

– Jo-Jo – mondta Namarti újra. Joranum fölnézett.

– Tessék, G. D., mit akarsz? – hangja kissé ingerültnek tűnt.

– Mit fogunk csinálni ezzel a Seldonnal, Jo-Jo?

– Csinálni? Egyelőre semmit. Talán csatlakozik hozzánk.

– Miért várnánk? Rákényszeríthetjük. Igénybe vesszük az összeköttetéseinket az egyetemen, és máris pokollá válik az élete.

– Nem, nem. Eddig Demerzel hagyta, hogy azt csináljuk, amit akarunk. Túl nagy az önbizalma annak a bolondnak. De az nem lenne jó, ha idő előtt lépésre kényszerítenénk, mikor még mi magunk se készültünk föl. Márpedig Seldon fenyegetésével ezt érnék el. Gyanítom, hogy Demerzel nagy fontosságot tulajdonít neki.

– Amiatt a pszichohistória miatt, amiről beszéltél?

– Úgy van.

– De mi az? Én sose hallottam még róla.

– Nem sokan ismerik. Az egy matematikai módszer az emberi társadalom tanulmányozására, és ebből kifolyólag a jövő megjóslására.

Namarti homloka ráncokba szaladt, és a férfi zavartan elfordult. Vajon Joranum tréfál vele? Talán most nevetnie kéne? Namarti sosem tudott ráérezni, mikor várnak tőle humoros reakciót. Magától nem támadt kedve nevetni soha.

– A jövő megjóslására? – kérdezte. – Hogyan?

– Á! Ha én azt tudnám, mi szükségem lenne Seldonra?

– Őszintén megmondom, én ezt nem hiszem el, Jo-Jo. Hogy mondhatná meg valaki előre a jövőt? Ez csak a piaci mutatóványosok trükkje.

– Tudom, de miután Seldon félbeszakította a beszédedet, egy kicsit utánajártam a pasinak. Nyolc évvel ezelőtt érkezett a Trantorra, hogy egy matematikai kongresszuson előadja értekezését a pszichohistóriáról. És itt a történet véget is ért. Soha senki nem hivatkozott többé az elméletére. Még maga Seldon sem.

– Ezek szerint mégsem volt benne fantázia.

– Dehogyan, épp ellenkezőleg. Ha lassan tűnik el a színről, nevetség tárgyává válik, akkor elismerném, hogy nem volt benne fantázia. Csakhogy hirtelen állt be a hallgatás, és ez azt jelenti, rárakták a fedőt a dologra. Ezért nem avatkozik Demerzel az ügyeinkbe. Talán nem a túl nagy önbizalma vezérli, hanem a pszichohistória, és ennek előnyeit akarja majd kihasználni a megfelelő pillanatban. Ha ez így igaz, elvesztünk, hacsak nem szerezzük meg a pszichohistóriát magunknak.

– De hát Seldon állítása szerint nem létezik.

– Te nem ezt mondanád a helyében?

– Szerintem akkor is meg kéne szorongatnunk.

– Nem érnénk el vele semmit, G. D. Nem hallottad Venn fejszójének történetét?

– Nem.

– Mert nem a Nishayáról származol. Ez egy híres népmese azon a bolygón. Röviden, Venn favágó volt, aki bűvös fejszójével egyetlen csapással kivágott bármekkora fát. A fejsze tehát felbecsülhetetlen értéket jelentett, de ő nem rejtette el a kíváncsi szemek elől. Mégsem lopta el tőle soha senki, mert rajta kívül nem akadt ember fia, aki meg tudta emelni. Nos, a jelen pillanatban a pszichohistóriával

nem tud bánni senki, csak maga Seldon. Ha csak azért állna az oldalunkra, mert kényszerítettük, sose lehetnénk biztosak a lojalitásában. Könnyen megtörténhetne, hogy látszólag a mi érdekünkben elindít valami folyamatot, ami aztán alattomosan aláássa minden eredményünket. Nem, önként kell mellénk pártolnia. Csak akkor dolgozhat nekünk, ha már maga is azt akarja, hogy mi nyerjünk.

– De hogy érhetjük ezt el?

– Ott van Seldon fia. Ha jól emlékszem, Raychnak hívják. Megnézted magadnak?

– Nem különösebben.

– G. D., G. D., fontos dolgok kerülnek el a figyelmedet. Az a fiú úgy hallgatott engem, mint egy messiást. Nagy hatást gyakoroltam rá, hidd el. Ha valamit, hát ezt föl tudom mérni. Látom, mikor jut el valaki a megtérés küszöbére.

Joranum elmosolyodott. Ez nem a közszerepléseinek használt megnyerő, álbarátságos fintor volt. Ezúttal őszintén mosolygott – hidegen, baljóslatúan.

– Majd meglátjuk, mit tehetünk Raychcsal – mondta. – És főleg, hogy elérhetjük-e rajta keresztül Seldont.

8.

Mikor a két politikus távozott. Raych Hari Seldonra nézett, és közben ujjával a bajuszát babrálta. Szívesen simogatta. Itt a Streeling szektorban sok férfi viselt bajuszt, de a legtöbbször ritkás volt és seszínű. Mások csupaszon hagyták felső ajkukat, bár az csak keveseknek állt jól. Seldonnak például. Az ő hajszíne mellett egy bajusz szájalmasan festene.

Figyelte Seldont, mikor bukkan felszínre gondolatai közül.

Egy idő után azonban nem bírta tovább.

– Apa! – szólt.

Seldon fölnézett.

– Tessék? – mondta. Hangjából ingerültség csendült ki, amiért félbeszakították a gondolatmenetét.

– Szerintem nem kellett volna fogadnod ezt a két fickót – jelentette ki Raych.

– Ó? És miért nem?

– Hát, az a sovány akárkicsoda az volt, akit elkaptál az egyetem parkjában. Biztos nem tetszett neki.

– De hisz bocsánatot kért.

– Nem gondolta komolyan. A másik fickó viszont, Joranum, veszélyes lehet. Mit csináltál volna, ha fegyver van náluk?

– Mi? Az egyetem területén? Az én irodámban? Ugyan már. Ez nem Billibotton. Különbösen is, ha bármivel megpróbálkoznak, elintéztém volna őket. Könnyedén.

– Nem tudom, apa – csóválta a fejét Raych. – Vedd figyelembe, hogy te is...

– Ki ne mondd, te hálátlan szörnyeteg – vágott közbe Seldon, intően fölemelve az ujját. – Kezdesz úgy beszélni, mint az anyád, pedig ezt tőle sem szeretem. *Nem* vagyok öreg, legalábbis még nem *annyira*. Mellesleg te is velem voltál, és te legalább olyan jól verekszel, mint én.

Raych összeráncolta az orrát.

– Az nem sok jó. – (Hiába minden, már nyolc éve annak, hogy kikerült Dahl fertőjéből, mégis rá-rátévedt nyelve az ottani beszédre, ami egyből elárulta alsóbb néposztálybeli

származását. És alacsony is volt, ami miatt néha már-már nyomoréknak érezte magát. Mindenesetre a bajuszát büszkén viselte, és tett róla, hogy senki ne kezelje le kétszer.) – Mit akarsz csinálni Joranummal? – kérdezte.

– Egyelőre semmit.

– Nézd, apa, én láttam már át a Trantor Vízióban. Néhány beszédét föl is vettem holoszalagra. Mindenki csak róla beszélt, hát gondoltam, meghallgatom a mondanivalóját. És, tudod, az az igazság, hogy tetszett nekem. Ő maga persze nem, nem is bízom benne, de amit mond, annak *van* értelme. Azt akarja, minden szektor kapjon egyenlő jogokat és egyenlő esélyeket. Ez még nem baj, ugye?

– Természetesen nem. Minden civilizált embernek ez a véleménye.

– Akkor miért nem valósítottuk meg *már rég*? Vajon a császárnak is ez a véleménye? És Demerzelnek is?

A császárnak és az első miniszternek az egész Birodalomról gondoskodnia kell. Nem koncentrálhatják minden erőfeszítésüket a Trantorra. Joranum könnyen beszél az egyenlőségről. Nincs semmi felelőssége. Ha ő lenne uralmon, hirtelen huszonötmillió bolygó igényei zúdulnának a nyakába. Ráadásul a szektorok is folyton elégedetlenkednek. Mindegyik egyenlőséget akar magának, sokszor akár a többiek rovására. Mondd, Raych, úgy gondolsz, Joranumnak kezébe kéne adni a hatalmat, csak hogy megmutathassa, mit tud?

A fiú vállat vont.

– Nem tudom. De kíváncsi lennék. Persze ha valamit tervelt is ellened, ráugrottam volna az első gyanús mozdulatra.

– Ezek szerint az irántam érzett hűséged erősebb, mint aggodalmad a Birodalomért.

– Persze. Hisz az apám vagy.

Seldon szeretettel nézte Raychot, de legbelül valami bizonytalanság mardosta. Vajon milyen messzire terjedhet Joranum hipnotikus hatása?

9.

Hari Seldon hátradőlt székében. A mozgatható támla engedett a nyomásnak, és végül félig fekvő helyzetben állt meg. A férfi összekulcsolta kezét a feje mögött, szeme a semmibe révedt. Halkan lélegzett.

Dors Venabili a szoba másik végében ült. Nézőkéjét kikapcsolta, a mikrofilmek a helyükön sorakoztak. Jó ideje dolgozott már a korai trantori történelem egyik meghatározó eseményének, a Florina-incidensnek az elemzésén, és most pihentetőnek találta egy pillanatra abbahagyni a munkát, és eltöprengeni, vajon min járhat Seldon esze.

Biztosan a pszichohistórián. Valószínűleg az élete hátralevő része arra fog rámenni, hogy megpróbálja földeríteni ennek a már-már kaotikus rendszernek a mellékvágányait, és végül azzal a tudattal kell majd meghalnia, hogy elmélete még mindig nem tökéletes. A fiatalokra száll a feladat, Amarylra például, ha addig nem dolgozza magát ő is halálra.

A férfi számára azonban ez volt az élet egyetlen értelme. Addig nem eshetett semmi baja, míg az elmélet kitöltötte minden gondolatát. Dorst ez megnyugtatta. Tudta, egyszer

el fogja veszíteni, és már előre rettegte a kint. Kezdetben, mikor rábízták a férfi védelmét, ilyesmi még meg se fordult a fejében.

Vajon mikor vált az egész személyes ügyévé? És mitől? Mi rejlik ebben az emberben, amitől ő nyugtalankodni kezd, ha csak egy percre is eltűnik a szeme elől? Kezdetben csak a biztonságára kellett vigyáznia. Hogy nyomakodhatott be az életébe e mellett a többi?

Egyszer régen beszélt erről Demerzellel, mikor már félreérthetlenné váltak az érzései. A miniszter komolyan végigmérte, és így szólt:

– Te összetett lény vagy, Dors, ne várj egyszerű válaszokat. Én is találkoztam életemben olyan egyedekkel, akiknek jelenléte serkentette a gondolkodásomat, kényelmesebbé tette számomra a másokkal való kommunikációt. Megpróbáltam összemérni, ezek a kellemes hatások megéri-e a végső eltávozásukkal járó kellemetlenségeket. Egyvalami bizonyossá vált előttem. A társaságukból fakadó előnyök messze többet jelentettek nekem, mint az elmúlásuk feletti sajnálatom. Mindezek után csak azt tanácsolhatom, hogy az élménytől ne foszd meg magad.

Az asszony arra gondolt, Hari egy napon betölthetetlen űrt hagy majd benne, és az a nap minden perccel közelebb és közelebb kerül. Aztán rájött, ezen értelmetlen dolog tépelődni.

Hogy elűzze aggasztó gondolatait, megszólította a férfit:

– Min jár az eszed, Hari?

– Tessék? – Seldon látható erőfeszítéssel tért magához elrövedéséből.

- Gondolom, a pszichohistórián. Biztos megint zsákutcába jutottál.
- Képzeld el, egyáltalán nem arra gondoltam. – Hirtelen fölnevetett. – Tényleg tudni akarod, min jár az eszem?... A hajon!
- A hajon? Kién?
- Most épp a tiéden. – Szeretetteljesen pillantott az asszonyra.
- Talán valami nincs rendben veled? Festessem más színűre? Vagy talán azt várod, hogy ennyi év után végre megőszüljek már?
- Ugyan már, ki várna *tőled* ősz hajszálakat?... De egyik gondolat követte a másikat, és végül a Nishayánál kötöttem ki.
- Nishaya? Az meg mi?
- Sosem volt része a Birodalom előtti kor Trantori Királyságának, úgyhogy nem csodálom, ha nem hallottál róla. Egy kis bolygó. Elszigetelt. Jelentéktelen. Mellőzött. Én is csak azért tudok róla, mert vettem a fáradságot, és utánanézttem. A huszonötmillió világ közül nagyon kevés tudja igazán alaposan megismertetni magát a köztudattal, de kétlem, hogy volna még egy annyira jelentéktelen, mint a Nishaya, és ez már magában jelentős dolog.
- Dors félretolta kutatási anyagait.
- Mi az, újabban rászoktál a paradoxonokra? Pedig nekem azt állítottad, ki nem állhatod őket. Hogyhogy jelentős a jelentéktelen?
- Ó, az egészen más, ha *én* hozok föl egy paradoxont.

Tudod, Joranum a Nishayáról jött.

– Á, szóval Joranum az, aki aggaszt.

– Igen. Raych állhatatos követelésére megnéztem néhány feljegyzését, végighallgattam egy-két beszédét. Nincs sok értelmük, de a végső hatás csaknem hipnotikus. Raych is odavan érte.

– Szerintem ez egy dahlbelinél tökéletesen érthető. Joranum állandóan a szektorok egyenlőségét hangoztatja, és ez nyilván nem hagyja hidegen a lenézett, nyomorban élő hőkutasokat. Emlékszel, mikor Dahlban jártunk?

– Nagyon is jól emlékszem, és természetesen nem hibáztatom már azt a fiút. Az egészben csak az zavar, hogy Joranum a Nishayáról jött.

Dors vállat vont.

– Hát, neki is jönnie kellett valahonnan, másrésről pedig a Nishayáról is vándorolnak el emberek, még a Trantorra is.

– Igen, de amint mondtam, vettem a fáradságot, és utánanéztem annak a bolygónak. Még hiperűr-kapcsolatba is léptem egy, ottani alacsonyabb beosztású tisztségviselővel. Persze jó sok pénzbe került, amit a lelkiismeretem nem enged áthárítani a tanszékre.

– És találtál valamit, ami megérte a pénzedet?

– Azt hiszem, igen. Tudod, Joranum mindig kis történeteket mesél el, hogy világosabbá tegye a véleményét. A Nishayán szájról szájra járó legendákra hivatkozik. Ez itt a Trantoron nagyon kedvez neki, hisz úgy tűnteti föl, mint a nép egyszerű fiát, akiből csak úgy árad a mesterkéletlen filozófia. Beszédet tele vannak az ilyen történetekkel. Ezek alátámasztják, hogy egy szelídítetlen ökológiájú kis világról

jött, s gyermekkorát egy elszigetelt farmon töltötte. Az emberek szeretik az ilyesmit, és főleg a trantoriak, akik inkább a halált választanák, semhogy szembe kelljen nézniük egy szelídítetlen ökológiával, ugyanakkor mégis gyakran álmodoznak róla.

– Mondd már, mit derítettél ki!

– Az a dolog furcsasága, hogy a férfi, akivel a Nishayán beszéltem, egyik történetet sem hallotta még soha.

– Az nem jelent semmit, Hari. A Nishaya lehet, hogy kis világ, de akkor is egy egész bolygó. Joranum szülőhelyének legendáit nem feltétlenül kell ismernie egy máshonnan származó hivatalnoknak.

– Nem, nem. A népmesék kisebb-nagyobb változásokkal rendszerint az egész világon elterjednek. De ettől eltekintve, a fickót meglehetősen nehezen értettem meg. A galaktikus standardnyelvet érdekes akcentussal beszélt. Megkerestem másokat is a Nishayán, ellenőrzésképpen, és mindannyiuknál ugyanezt tapasztaltam.

– Na és?

– Joranumnál nyoma sincs. Remekül beszél a trantorit. Ami az igazat illeti, sokkal jobban nálam. Én heliconi szokás szerint megnyomom az r-jeimet. Ő nem. A feljegyzések szerint tizenkilenc évesen érkezett a Trantorra. Véleményem szerint lehetetlen, hogy valaki élete első tizenkilenc évét a barbár nishayai standardot beszélve élje le, aztán a Trantoron egy csapásra elveszítse minden akcentusát. Bármilyen régóta van is itt, valami halvány kiejtésbeli különbségnek maradnia kellett volna... Nézd csak meg Raychot, időnként hogy kibukik belőle a dahli

mondatszerkesztés.

– És mindebből mire következtetsz?

– Arra, miután egész este ezen törtem a fejem, hogy Joranum egyáltalán nem a Nishayáról jött. Sőt, szerintem csak azért választotta származási helyéül azt a bolygót, mert annyira isten háta mögötti hely, annyira ismeretlen. Nem hitte, hogy valaki képes utánajárni. Bizonyára komputerrel kerestette ki azt a világot, amire nyugodtan hivatkozhat, mert senki sem kaphatja rajta, ha hazudik.

– De hát ez nevetséges, Hari. Miért jó neki, ha úgy tesz, hogy egy másik világról jött? Ahhoz rengeteg dokumentumot kell meghamisítania.

– Valószínűleg pontosan ezt is csinálta. Elég követője lehet a hivatalnoki körökben, hogy ne jelentsen neki nehézséget. Egy ember nem is lehetett elég a munkához.

– Na jó, de miért?

– Mert szerintem Joranum nem akarja a nagyközönség orrára kötni, honnan jött.

– Miért nem? A Birodalom minden világa egyenlő, törvényeit és szokásait illetően egyaránt.

– Ebben nem vagyok olyan biztos. Az efféle idealista elméletek a gyakorlatban mindig egészen máshogy sülnek el.

– Akkor honnan jöhetett? Van valami ötleted?

– Igen. És ez visszavezet bennünket a haj témájához.

– Mi köze ehhez a hajnak?

– A beszélgetéseink alatt ott ültem Joranummal szemben, bámultam őt, és egyre valami nyugtalanságot éreztem, aminek az okára nem tudtam rájönni. Aztán megértettem,

hogy a haja teszi. Olyan élő volt, csillogó, öö... *tökéletes*, amelyet életemben nem láttam még. És hirtelen beugrott. A haja mesterséges, nagy gonddal úgy növesztették ki a fején.

– *Növesztették?* – Dors szeme összeszűkül. Látszott rajta, hogy hirtelen ő is megértette. – Ezek szerint...

– Igen, ezek szerint Trantor múltközpontú, mitológiájáról híres Mycogen szektorából származik. Ezt próbálja mindenáron elrejteni.

10.

Dors Venabili hűvösen végiggondolta a dolgot. Mindig így gondolkodott – hűvösen. Nem voltak jellemzők rá a heves érzelemkitörések.

Lehunyta a szemét, úgy koncentrált. Nyolc éve már, hogy Harival ellátogattak Mycogenbe, és akkor sem töltöttek el ott sok időt. Kevés említésre méltó dolog akadt abban a szektorban, az ételeket kivéve.

Képek jelentek meg emlékezetében. A harsány, puritán, férfiközpontú társadalom; a múlt dicsőítése; a testszörzet teljes eltávolítása egy önként vállalt, fájdalmas procedúra során, csakhogy elmondhassák magukról, ők különböznek mindenki másától; a legendáik; emlékeik (vagy fantazmagóriáik) arról az időről, amikor ők irányították a Galaxist, amikor még sokkal tovább éltek, és robotok szolgálták ki őket.

Kinyitotta a szemét, és így szólt:

– Miért, Hari?

– Mit miért, kedvesem?

– Miért kell letagadnia mycogeni származását?

Dors nem tartotta valószínűnek, hogy térje részletesebben emlékszik látogatásukra, mint ő, de egyvalamivel számolnia kellett: a férfi agya különbözik az övétől. Az övé az emlékekre épült, és matematikai módszerességgel állapította meg a dolgok közötti összefüggéseket. Seldon agya azonban kiszámíthatatlanul kapkodott ide-oda. A férfi szerette hangoztatni, hogy az intuíció egyedül fiatal kollégájának, Jugo Amarylnak a vesszőparipája, de Dorst ezzel nem csapta be. Seldon szívesen tetszelgett a világtól elvonult matematikus pózában, aki csodálkozó szemekkel néz körül, valahányszor előmerészkedik elefántcsonttornyából, az asszony azonban ezen is átlátott.

– Miért kell letagadnia mycogeni származását? – ismételte, de a férfi csak ült szátlanul, magába mélyedve, azzal az arckifejezéssel, amellyel máskor rendszerint a pszichohistória újabb felhasználási módjain töprengett.

– A mycogeni társadalom szigorú korlátok között működik.

– felelte végül Seldon. – De mindig vannak olyanok, akiknek nem tetszik, ha előre megszabják tetteiket és gondolataikat. Akik nem képesek megszokni az efféle jármot, akik több szabadságot akarnak, és ezért a szektor határain túlra vágnak. Ez érthető is.

– Szóval ők növesztenek mesterséges haját?

– Nem, az nem jellemző. A legtöbb szakadár – így hívják a mycogeniek a szökevényeket, és persze megvetik őket – parókat visel. Az sokkal egyszerűbb, de sokkal feltűnőbb is: Én úgy hallottam, csak az igazán elszánt szakadárok növesztenek mesterséges haját. A művelet nehéz és

költséges, de a végeredmény szinte megkülönböztethetetlen a valóditól. Eddig még sohasem láttam a saját szememmel, csak hallottam róla. Éveken át tanulmányoztam a Trantor nyolcszáz szektorát, hátha hozzásegít a pszichohistória matematikai alapjainak kidolgozásához. Sajnos nincs sok látszata, de egy-két dolgot azért megtanultam.

– Én még mindig nem értem, miért akarják a szakadárok letagadni, hogy a Mycogenből származnak. Hisz úgy tudom, semmiféle hátrányuk nem származhat belőle.

– Így igaz. Valóban, a mycogenieket még csak alsóbbrendűnek sem tartják. Egészen más az oka. A mycogenieket nem veszik komolyan. Intelligensek ugyan, ezt mindenki elismeri, iskolázottak, tekintélyesek, kulturáltak, a konyhaművészet mesterei, szektoruk már-már ijesztően jól prosperál – mégsem veszi őket senki komolyan. Babonáik a Mycogenen kívül élők számára nevetségesnek, képtelennek tűnek. És ez a vélemény előbb-utóbb a szakadárokra is átragad. Ha egy mycogeni kísérelné meg átvenni a hatalmat, nevetésorkán fogadná. Ha az embertől félnek, az nem baj. Ha megvetik, még azzal is együtt lehet élni. De ha lépten-nyomon kinevetik, az rettenetes. Joranum első miniszter akar lenni, ahhoz pedig haj kell, és az sem árt, ha úgy tűnteti föl, hogy valamelyik jelentéktelen bolygón nőtt fel, a Mycogentől a lehető legtávolabb.

– Biztos vannak azért természettől fogva kopasz emberek is.

– Olyan tökéletesen szőrtelenítettek, mint a mycogeniek,

nincsenek. A Külvilágokon ez persze nem sokat számít, hiszen oda a szektornak a híre is alig jut el. A mycogeniek magának való nép, közüle kevesen és ritkán hagyják el a Trantort, itt azonban minden más. Az emberek lehetnek kopaszok, de mindig akad rajtuk legalább egy-két szőrszál, ami bizonyítja, hogy nem mycogeniek. Azon kevesek, akik valami egészségügyi ok miatt veszítették el testszőrzetüket, valószínűleg állandóan maguknál hordanak egy orvosi igazolást, származásukat tanúsítandó.

– Segít ez rajtunk valamit? – kérdezte Dors a homlokát ráncolva.

– Nem vagyok benne biztos.

– Nem tehetnéd közhírré, hogy Joranum mycogeni?

– Nem hinném, hogy olyan egyszerű lenne. Valószínűleg eltüntetett maga után minden nyomot, és még ha sikerrel járnék is...

– Igen?

Seldon vállat vont.

– Nem szívesen támogatok semmiféle fanatizmust. A Trantoron a szociális helyzet már így is épp eléggé veszedelmes, semmi kedvem olyan érzelmeket elszabadítani, amelyeket aztán nem tudunk újra kordába szorítani. Csak a legvégső esetben folyamodnék ahhoz, hogy előálljak a Mycogennel.

– Szóval ebben az esetben is a minimalitásra törekszel.

– Természetesen.

– De mégis mit akarsz tenni?

– Kihallgatást kértem Demerzeltől. Ő talán tudni fogja, mit tegyünk.

Dors élesen pillantott rá.

– Hari, nem vársz te túl sokat Demerzeltől? Mintha azt akarnád, hogy minden problémádat ő oldja meg helyetted.

– Nem, de ebben az egy esetben igazán megtehetné.

– És ha nem tudja?

– Akkor más megoldás után kell néznem, nem igaz?

– Például?

Seldon arcán fájdalmas fintor suhant át.

– Nem tudom, Dors. Tőlem se várhatod el, hogy minden problémára tudjam a megoldást.

11.

Eto Demerzel ritkán fogadott más látogatót Cleon császáron kívül. Több okból is szívesebben húzódott meg a háttérben, és ezeknek csak egyike volt, hogy külseje az évek múlásával szinte mit sem változott.

Hari Seldon régen nem látta már, négy szemkőzt pedig azokban a napokban beszélt vele utoljára, amikor a Trantorra érkezett. Laskin Joranummal folytatott nyugtalanító beszélgetésének fényében mindketten ajánlatosabbnak tartották, ha nem verik nagydobra találkoójukat. Ha Hari Seldon a Császári Palotában meglátogatja az első minisztert, az mindjárt fölkelte az emberek érdeklődését, ezért aztán biztonsági okokból úgy döntöttek, a Kupola Szálló egy kisebb, ám annál fényűzőbben berendezett lakosztályát választják beszélgetésük színhelyéül.

Amint Seldon megpillantotta Demerzelt, fájdalmasan földiléződött benne a régi napok emlékezete. Az a tény,

hogy a miniszter ugyanúgy néz ki, mint akkoriban, csak növelte szomorúságát. Arcán ugyanazokat a határozott, rendezett vonásokat látta, még mindig magas volt és izmos, itt-ott szőke tincsekkel tarkított haja még mindig ugyanolyan sötétbarna. Jóképűnek nem nevezhette, inkább komolyan előkelőnek. Az ideális első miniszter megtestesült képmása volt, nem úgy, mint néhány elődje. Seldon úgy vélte, nagyban ennek a külsőnek köszönheti a császár, az udvar, és ezáltal az egész Birodalom fölött gyakorolt hatalmát.

Mikor Demerzel megindult felé, ajka finom mosolyra húzódott, de arca megőrizte komolyságát.

– Hari – szólt –, de örülök, hogy látom. Már attól tartottam, meggondolja magát, és lemondja a találkozásokat.

– Én ugyanettől tartottam az ön részéről, első miniszter úr.

– Eto, ha nem meri használni az igazi nevemet.

– Nem tudom. Nem jön ki a számon. De hát ezt ön intézte így.

– Előttem kimondhatja. Rajta. Szeretném hallani.

Seldon tétovázott, mintha nem hinné, hogy ajka és hangszalagjai képesek megformálni a szót.

– Daneel – mondta végül.

– R. Daneel Olivaw – bólintott Demerzel. – Igen. Vacsorázzon velem, Hari. Akkor nekem legalább nem kell ennem, és higgye el, az nagy megkönnyebbülést jelentene számomra.

– Örömmel, bár egyedül étkezni nem a legvidámabb dolog. Talán mégis, egy-két falatot...

– Ha ezzel örömet szerzek...

- Én továbbra sem tudok szabadulni a gondolattól – mondta Seldon –, vajon bölcs dolog-e hosszabb időt együtt töltenünk.
- Igen. Ez a császár parancsa. Őfelsége direkt megkért, hogy beszéljek önnel.
- Miért, Daneel?
- Két esztendő múlva ismét összeül a tízéves konferencia.... Miért néz rám ilyen meglepetten? Talán elfelejtette?
- Nem, egyszerűen csak nem gondoltam rá.
- Nem akar részt venni rajta? A legutóbbin nagy sikert aratott.
- Persze. A pszichohistóriámmal. Azóta is sikert sikerre halmozok.
- Mindenesetre magára vont a császár figyelmét. Ez még egyetlen matematikusnak sem sikerült.
- Először az ön figyelmét keltettem föl, nem a császáré. Aztán menekülhettem a kitartó érdeklődése elől, míg végül meg tudtam győzni, hogy elkezdtem a kutatásaimat. Akkor biztosította számomra a nyugodt életet, de azzal a feltétellel, ha nem lépek nyilvánosság elé.
- Egy jó hírű matematikai tanszék vezetője szerintem nem igazán tud elbújni a nyilvánosság elől.
- Igen, de az állásom mögé kell elrejtennem a pszichohistóriát.
- Á, már itt is a vacsoránk. Most egy darabig beszéljünk másról, ahogy az barátokhoz illő. Hogy van Dors?
- Remekül igazi feleség. Az aggodalmaskodásával a sírba

visz.

– Ez a dolga.

– Emlékeztet is rá gyakran. De komolyra fordítva a szót, Daneel, nem lehetek eléggé hálás önnek azért, hogy összehozott minket.

– Köszönöm, Hari, de az igazsághoz hozzá tartozik, a házasságuk még engem is meglepett, különösen Dors miatt...

– Akkor is köszönünk mindent, bármi keveset tervelt is el belőle előre.

– Örülök a boldogságuknak, azzal együtt, hogy a következményeket még mindig nem látom át, sem az önök kapcsolatában, sem a miénkben.

Seldon erre nem tudott mit válaszolni, így aztán Demerzel intésére mindketten a tányérjukhoz fordultak.

Egy idő után aztán a villájára tűzött halfalat felé biccentett, és így szólt:

– Az alapanyagot nem tudom meghatározni, de az elkészítés módja kétségkívül mycogeni.

– Úgy van. Tudom, hogy szereti.

– A mycogenieknek ez az egyetlen mentségük az életre. Az egyetlen. De tudom, önnek sokat jelentenek. Ezt nem felejttem el.

– Csak jelentettek valaha. Őseik valamikor nagyon régen az Aurora bolygón éltek. Háromszáz évnél is hosszabb ideig éltek, és a Galaxis ötven világán uralkodtak. Egy aurorai tervezett és épített meg engem. Ezt nem felejtettem el. Sokkal pontosabban emlékszem rá, mint az ő mycogeni leszármazottjai. De aztán egyszer elhagytam az Aurorát.

Döntöttem, hogy az emberiség javát fogom szolgálni, és azóta is ezt az elhatározást követem.

– Nem hallgathatnak ki minket? – kérdezte Seldon hirtelen rémülettel.

Demerzel láthatóan jól mulatott ijedségén.

– Ha csak most jutott ez eszébe, már régen rossz. De ne aggódjon, megtettem a szükséges óvintézkedéseket. Nem látták sokan, amikor megjött, és erre távoztakor is ügyeljen. Aki mégis észreveszi, nem lepődik meg. Nem titok, hogy amatőr matematikus vagyok, nagyravágyó de nem túl tehetséges. Ezen jól szórakoznak az udvarban ellenségeim, itt pedig mindenki nyilván azt gondolja, a közeledő tízéves konferencia szervezését intézem. És valóban arról is akarok beszélni önnel.

– Nem tudom, miben segíthetnék. Egyetlen egy dologról beszélhetnék a konferencián, de *arról nem beszélhetek*. Ha egyáltalán ott leszek, akkor is csak a közönség soraiban. Nem szándékszem semmiféle új elmélettel előállni.

– Megértem. Mégis, ha kíváncsi egy érdekességre, őcsászári felsége még mindig emlékszik önre.

– Gondolom, mert ön emleget előtte.

– Nem. Semmi szerepem nincs benne. Őfelsége időnként szerez nekem meglepetéseket. Tudja, hogy közeledik a konferencia, és emlékszik az ön előadására, amit az előzőn tartott. Továbbra is érdeklődik a pszichohistória iránt, és higgye el, komolyan kell venni. Az sem valószínűtlen, hogy magához rendeli. Az udvarban pedig

híre meggy ekkora megtiszteltetésnek, ha valakit életében kétszer is látni kíván a császár.

– Ön tréfál. Mit érne el azzal, ha találkozna velem?

– Fogalmam sincs, mindenestre a meghívást nem utasíthatja vissza... Hogy vannak az ifjú védenecsei, Jugo és Raych?

– Tudja azt ön jól. Bizonyára minden lépésemet szemmel tartja.

– Valóban. De engem csak a biztonsága érdekel, az élete többi vonatkozása hidegen hagy. Sajnos időm nagy részét fölemésztik kötelességeim, így aztán mindent nem láthatok.

– És Dors nem jelent?

– Csak közvetlen vészhelyzetben. Máskülönben nem. Ha nem muszáj, nem szívesen játssza a kém szerepét. – Arcán ismét halvány mosoly jelent meg.

Seldon fölmordult.

– A fiúkkal minden rendben. Jugo egyre inkább kicsúszik a kezeim közül. Jobb pszichohistórikus, mint én, és szerintem úgy érzi, csak hátráltatom. Ami Raychot illeti, ő egy szeretetre méltó kis gézengúz, hisz mindig is az volt. Már rémes utcakölyök viselkedésével megnyert engem, és ami hihetlenebb, Dorst is. Esküszöm, Daneel, az az érzésem, hogy ha Dors megutálna engem, és el akarna hagyni, akkor is maradna, mert szereti Raychot.

Demerzel bólintott, és Seldon komoran folytatta:

– Ha Myneben Rashelle-nek nem tetszik meg, most nem lennék itt. Lelőttek volna, mint egy kutyát... – Fészkelődni kezdett. – Még a gondolattól is kiráz a hideg, Daneel. Annyira kiszámíthatatlanul, váratlanul történt az egész. Ilyen

körülmények között mi hasznát vehetnénk a pszichohistóriának?

– Hisz épp ön mondta nekem, hogy a pszichohistória csak valószínűségekkel dolgozhat, és nagy számokkal, egyénekre nem lehet érvényes.

– De ha az az egyén a történelem szempontjából létfontosságú...

– Egyszer majd megérti, hogy a történelem szempontjából egyetlen egyén sem lehet igazán létfontosságú. Még én sem – és ön sem.

– Talán igaza van. De én, mivel az emberi természet alapvetően önző, továbbra is létfontosságúnak érzem magam... És önt is. Éppen erről akartam beszélni, méghozzá a lehető legőszintebben. Tudnom kell ugyanis.

– Tudnia? Mit? – A vacsora maradékait eltakarították előlük, és a szoba világítása is halványabbra váltott. A falak is mintha közelebb húzódtak volna, elszigetelve őket a külvilágtól.

– Joranum – bökte ki végül Seldon. Elharapta a szót, mintha már a név puszta említésével is fölösleges kockázatot vállalna.

– Á, igen.

– Tud róla?

– Hát persze. Hogy engedhetném meg, hogy *ne* tudjak?

– Én is mindent tudni akarok róla.

– Pontosabban mit?

– Ugyan már, Daneel, ne játsszon velem. Veszélyes?

– Természetesen veszélyes. Csak nem kételkedett benne?

– Úgy értem, önre. A pozíciójára, mint első miniszterre.

– Én is így értettem. Pontosan így veszélyes.

– És ön hagyja?

Demerzel előrehajolt, bal könyökét az asztalra támasztva.

– Vannak dolgok, amik nem várnak az én engedélyemre, Hari. Elmélkedjünk el egy kicsit. Őcsászári felsége, Cleon, aki ezen a néven az első. Immár tizennyolc éve ül a trónon, és én ez alatt az idő alatt mellette voltam, először, mint vezérkari főnök, később, mint első miniszter. Már apja uralkodásának utolsó éveiben is fontosabb beosztást töltöttem be. Hosszú idő ez, minisztereknél szokatlanul hosszú.

– De ön nem közönséges miniszter, Daneel, és ezt ön is jól tudja. *Muszáj* hatalmon maradnia, míg a pszichohistoria elmélete készen nem áll, hogy alkalmazni lehessen. Ne mosolyogjon, ez az igazság. Amikor először találkoztunk, nyolc évvel ezelőtt, azt mondta, a Birodalom a pusztulás, hanyatlás korszakába lépett. Azóta megváltozott a véleménye?

– Nem, hát persze, hogy nem.

– Sőt, a hanyatlásnak egyre több jele mutatkozik, nem igaz?

– Igen, bár mindent megteszek, hogy megakadályozzam.

– És ön nélkül mi történne? Joranum fölláztatja az egész Birodalmat.

– A Trantort, Hari, csak a Trantort. A Külvilágok mellett állnak, elégedettek a tetteimmel, még ha a gazdaság pusztul, a kereskedelmi kapcsolatok pedig leépülnek is.

– De épp a Trantor az, ami számít. A Trantor a Birodalom szíve, a mag, az adminisztratív központ, és ez az, ami a

bukását okozhatja. Ha az itteniek ön ellen fordulnak, nem maradhat a helyén.

– Egyetértek.

– És ha eltávolítják, ki fog gondoskodni a Külvilágokról, ki fogja tovább hátráltatni a hanyatlást, és megakadályozni, hogy a Birodalom a teljes anarchia állapotába süllyedjen alá?

– Valószínűleg ez mind bekövetkezik.

– Tehát lépnie kell. Jugónak meggyőződése, hogy ön életveszélyben van, és nem maradhat meg a pozíciójában. Ő az intuícióira hallgat. Dors ugyanezt állítja, de ő a... a... azzal a három, nem, négy törvénnyel magyarázza, a...

– A robotikával – segítette ki Demerzel.

– Raycot mintha vonzanák Joranum eszméi, ami nem csoda, tekintve, hogy Dahlból származik. Én... én pedig elbizonytalanodtam. Ezért jöttem el önhöz, hogy megnyugtasson. Mondja, hogy mindent a kezében tart.

– Szívesen mondanám, ha így lenne. Csakhogy sem szolgálhatok megnyugtatóssal. Veszélyben vagyok.

– És nem tesz semmit?

– Nem. Mindent megteszek azért, hogy kordában tartsam az elégedetlenséget, tompítsam Joranum akcióinak hatását. Ha nem így lenne, már rég elmozdítottak volna a helyemről. Amit azonban én csinálok, az nem elég.

Seldon tétovázott.

– Azt hiszem, Joranum mycogeni – mondta végül.

– Valóban?

– Ez csak az én véleményem. Gondoltam, fölhasználhatnánk ellene, csak nem szívesen szabadítom el

a fanatizmust.

– Bölcsen tette, hogy várt. Legtöbb tettünk nem kívánt mellékhatásokat von maga után. Tudja, Hari, én nem félek attól, hogy le kell mondanom. De bárcsak lenne olyan utódjelölt, aki hozzám hasonlóan szembeszegülne a hanyatlás erőivel. Ha ugyanis maga Joranum kerül a helyemre, az végzetesnek bizonyulhat.

– Akkor pedig bármi áron meg kell állítanunk.

– Nem egészen. Akkor is felütheti fejét az anarchia, ha Joranum elpusztul, és én maradok a helyemen. Tehát éppen hogy nem szabad hozzányúlnom, mert talán ez idézi elő a Birodalom végét. Egyelőre még semmi olyan módszer nem jutott eszembe, ami bizonyosan megszabadít Joranumtól, ugyanakkor nem taszítja anarchiába a világot.

– A minimalizmus – suttozta Seldon.

– Tessék?

– Dors azt mondta, biztos a minimalizmus köti meg az ön kezét.

– És igaza volt.

– Akkor a látogatásom nem járhat eredménnyel, Daneel.

– Úgy érti, hogy megnyugtatóra vágyott, de tőlem nem kaphatja meg?

– Attól tartok.

– De én is azért fogadtam önt, mert megnyugtatóra vágytam.

– Tőlem?

– A pszichohistóriától, ami megmutathatná számomra a legbiztonságosabb utat.

Seldon nagyot sóhajtott.

- Daneel, a pszichohistória még nem jutott el arra a pontra. Az első miniszter komoran nézett vissza rá.
- Nyolc éve volt rá, Hari.
- Lehet, hogy nyolcszáz év alatt sem jut el arra a pontra. Nem olyan egyszerű a végére járni.
- Nem egy tökéletes módszerre vágytam – mondta Demerzel –, hanem valami vázlatra, az elméletnek egy amolyan csontvázára, amelyet aztán vezérfonalként fölhasználhat. Valamire, ami esetleg egyelőre tökéletlen, de mégis több, mint pusztá fantazmagória.
- Semmivel sem állok jobban, mint nyolc évvel ezelőtt – ismerte el Seldon keserűen. – De foglaljuk össze a helyzetet. Önnek tehát hatalmon kell maradnia, Joranumnak pedig szükségszerűen el kell pusztulnia, de oly módon, hogy a Birodalom stabilitása ne kerüljön veszélybe, és nekem legyen időm kidolgozni a pszichohistória használható változatát. Mindez azonban kivihetetlen a pszichohistória segítségével nélkül. Erről van szó?
- Úgy tűnik, Hari.
- Akkor csak körbe járunk, és a Birodalom közben pusztul tovább.
- Hacsak nem történik valami előre nem látható. Hacsak ön nem tesz valami előre nem láthatót.
- Én? Daneel, mit tehetnék én a pszichohistória nélkül?
- Nem tudom, Hari.
- Seldon fölállt, és elindult kifelé – kétségbeesettebben, mint valaha.

Hari Seldon napokon át elhanyagolta teendőit a tanszéken, és komputerével híreket gyűjtött be.

Nem minden számítógép boldogult el a huszonötmillió világról naponta befolyó hírmennyiséggel. Ezek egy része a Birodalom kormányközpontjában volt, hiszen ott nem nélkülözhatték őket. Kapott ezenkívül még egyet-egyet a Külvilágok néhány fővárosa, bár legtöbbjük beérte a rácsatlakozással a Trantor hírcentrumára.

Egy jelentősebb egyetem matematikai tanszékének komputerét, ha kellőképp fejlett volt, a hozzáértő könnyedén átalakíthatta független hírforrássá. Seldon éppen ezt tűzte ki célul maga elé, elengedhetetlennek érezte ugyanis a pszichohistoria továbbfejlesztésének szempontjából.

Ideális esetben a számítógép jelentette a Birodalom bármely világán megtörtént rendkívüli eseményeket. Olyankor szerényen villogni kezdett egy figyelmeztetőfény, és Seldon különösebb fáradság nélkül utánanézhett, mi történt. Erre azonban csak igen ritkán került sor, mivel a „rendkívüli” kategóriájába a program szerint csupán a legjelentősebb anomáliák fértek bele.

Seldon tehát más módszerre tért át: véletlenszerűen belepillantott egyes világok életébe. No persze nem mind a huszonötmillióéba, csak néhány tucatéba. Lehangelő munka volt ez is, hiszen a legtöbb világ nem szolgált semmiféle fontosabb eseménnyel. Egy vulkánkitörés itt, egy árvíz ott, megint másutt gazdasági összeomlás, és természetesen egy-két lázadás. Az utóbbi ezer évben nem is telt el úgy nap, hogy egyik vagy másik bolygón ne csapott volna át harcokba az elégedetlenség.

Normális esetben ezeket a gép nem jelezte. Miért is aggasztának bárkit jobban a lázadások, mint a vulkánkitörések, amikor mindkettő egyforma gyakorisággal fordul elő a lakott világokon? Valószínűleg sokkal inkább az váltana ki aggodalmat, ha egy nap sehonnan sem jelentenének összetűzéseket.

Seldont mindez nem nyugtalanította. A Külvilágok, lázongásaikkal és katasztrófáikkal együtt csupán olyannak látszottak, mint az óceán szélcsendes időben: a felszín simaságát csak néha-néha törte meg egy-egy kisebb hullám. Semmi egyértelmű bizonyítékát nem találta a hanyatlásnak az elmúlt nyolc, sőt, nyolcvan évben sem. Demerzel (távollétében Seldon képtelen volt Daneelként gondolni rá) mégis azt mondta, a pusztulás megállíthatatlan, márpedig ő igazán rajta tarthatta ujját a Birodalom érverésén. Seldonnak egész addig nem lesz valóban használható eszköze az állítás ellenőrzésére, míg ki nem dolgozza a pszichohistória elméletét.

Meglehet, hogy a hanyatlás észrevehetetlen marad, míg el nem ér egy kritikus pontot – mint a ház, amelyet az idő pusztít alattomban, egy darabig semmi sem látszik a lassú pusztulásból, aztán egy éjjel váratlanul beszakad a tető.

Vajon mikor szakad be a tető a Birodalom fölött? Erre a kérdésre Seldon nem tudta a választ.

Időnként magát a Trantort is ellenőrizte. Ez a világ mindig szolgált új hírekkel, s ez nem volt véletlen. Először is, az összes bolygó közül ezen laktak a legtöbben, mintegy negyvenmilliárdan. Másodsor, nyolcszáz szektora külön kis minibirodalmat alkotott.

Harmadszor pedig, itt ülésezett folyton-folyvást a kormány, és a császárt család tevékenysége is közérdeklődésre tartott számot.

Ami mégis fölkelte Seldon figyelmét, az a Dahl szektor volt. A tanácsstag-választások itt öt Joranum-párti képviselőt juttattak hivatalhoz. A hírmagyarázat szerint első alkalommal kerültek Joranum hívei ilyen magas szintű vezető pozícióba.

Ez persze nem volt meglepő. Dahl Joranum erősségének számított a szektorok között, Seldont mégis nyugtalanította pártjának gyors előretörése. A híryanagról mikrocsip-másolatot kért, és este hazavitte magával.

Amikor belépett a lakásba, Raych fölpillantott a komputeréről, és láthatóan szükségét érezte, hogy magyarázkodni kezdjen:

– Segítek anyának egy hivatkozást anyag kikeresésében – mondta.

– Na és a saját munkád?

– Kész van, apa. Minden kész.

– Jó. Akkor nézd meg ezt. – Odamutatta Raychnak a csipet, mielőtt becsúsztatta a mikroprojektorba.

A fiú rápillantott a térbe kivetített híryanagra, és bólintott.

– Igen, tudom.

– Tudod?

– Persze. Követem a dahli eseményeket. Tudod, hisz mégis csak a szülőhelyem.

– És mi a véleményed?

– Nem lep meg a dolog. Téged talán igen? A Trantor többi szektora úgy kezeli Dahlt, mint valami szeméttelpet. Miért

is ne sorakozna föl a népe Joranum mögé?

– Te is őt támogatom?

– Hát... – Raych arca töprengő fintorra húzódott. – Be kell vallanom, néhány gondolata tetszik nekem. Például, hogy teljes egyenlőséget hirdet. Az jó, nem?

– Természetesen, ha komolyan gondolja. Ha őszintén beszél. Ha nem csak a választókat akarja megnyerni magának.

– Így igaz, apa, de szerintem a dahlbeliek többsége úgy érzi, nincs veszítenivalója. Most sincs egyenlőség, habár a törvény előírja.

– Nehéz ügy azt törvénnyel szabályozni.

– Egy ilyen válasz nem nyugtatja meg azt, aki reggeltől estig robotol.

Seldon agyában cikáztak a gondolatok. Azóta törte a fejét, amióta erre a hírre rábukkant.

– Raych, ugye te nem is jártál Dahlban, mióta anyád meg én elhoztunk onnan?

– Dehogynem, veled, amikor öt évvel ezelőtt ellátogattál oda.

– Persze, persze – Seldon türelmetlenül legyintett –, de az nem számít. Egy szektorközi hotelban laktunk, ami a legkevésbé sem volt dahli, és ha jól emlékszem, Dors egyszer sem engedett ki téged egyedül az utcára. Elvégre épp csak betöltötted a tizenötöt. Hogy tetszene, ha most ellátogathatnál Dahlba, teljesen önállóan, a magad uraként –, húszévesen?

Raych fölkuncogott.

– Mama sosem egyezne bele.

– Nem mondom, hogy egykönnyen meg tudom majd békíteni, mindenesetre nem szándékozom előre az engedélyét kérni. A kérdés csak az: Megtennéd-e a kedvemért?

– Persze, már csak kíváncsiságból is. Szeretném látni, mi lett a régi otthonomból.

– Itt hagyhatod most a tanulmányaidat?

– Naná. Hisz az egész alig egy hét. És ha megkérlek, te biztos rögzíted nekem az órák anyagát, hogy megnézhessem, amint visszajöttem. Engedélyt szerezni nem lesz nehéz, elvégre az ősem tanszékvezető – már ha lapátra nem tettek azóta.

– Még nem. De nehogy azt hidd, hogy ez valami jó kis hepaj lesz.

– Meg is lepne. Mellesleg az is meglep, hogy a te szádból hallok egy ilyen kifejezést, apa.

– Ne légy szemtelen. Szóval, azért mész oda, hogy találkozz Laskin Joranummal.

Raych rémült képet vágott.

– Mégis, hogyan? Azt se tudom, merre keressem.

– Ő ott lesz Dahlban. Fölkérték, hogy beszéljen a Szektor-Tanács előtt, amelybe most választottak be több joranumistát is. Megtudjuk a pontos dátumot, és te pár nappal korábban érkezel oda.

– Na jó, de hogy kerülök elé, apa? Nem valószínű, hogy fogadóórát tart.

– Azt én se hiszem, de a feladatnak ezt a részét rád bízom. Tizenkét éves korodban nem jelentett volna problémát. Remélem az erőszakosságodból azóta sem vesztettél túl

sokat.

Raych elmosolyodott.

– Én is remélem, De tegyük föl, hogy fogad. Hogyan tovább?

– Tudj meg tőle mindent, amit csak lehet. Hogy mik az igazi tervei. Mi jár a fejében.

– És miből gondolod, hogy az orromra köti?

– Nem lepne meg, ha megtenné. Remekül tudod táplálni az ember önbizalmát, te gazfickó. Na, beszéljünk meg mindent.

És úgy is tettek. Minden lépést többször is átvettek.

Seldont fájdalmas gondolatok gyötörték. Nem tudta, hova vezethet ez az egész, de nem mert róla szólni se Jugo Amarylnak, se Demerzelnek, és főleg Dorsnak nem. Ők mindent megtennének, hogy megakadályozzák. Meggyőznék, hogy valójában semmi szüksége további bizonyítékokra. Számára azonban ez látszott az egyedüli üdvözítő útnak, nem akarta hát senki beavatkozását.

De vajon létezik egyáltalán ez az út? Seldon úgy vélte, Raych az egyetlen, aki beáshatja magát Joranum védelmi vonalai mögé, mégsem biztos; hogy ehhez ő a legmegfelelőbb eszköz. Elvégre maga is dahli, és rokonszenvesnek tartja Joranumot. Vajon mennyire megbízható?

Rettenetes! Ilyeneket gondol a *saját fiáról*, akiben pedig még sosem volt oka csalódn.

Seldon nem tudhatta ugyan, beválik-e a terve, vagy esetleg idő előtt robbant ki nemkívánatos eseményeket. Nem tudhatta, Raych elfogulatlanul végre tudja-e hajtani a feladatát, egy valami felől azonban nem lehetett kétsége: hogy Dors hogyan fogadja majd, ha kész tények elé állítja. Dors azonban még csak föl sem emelte a hangját megrökönyödésében, holott a férfi már fölkészült az önvédelemre.

De honnan is tudhatta volna, mire számíthat? Az asszony természetére nem hasonlított a többi nőre, igazán mérgesnek sem látta még soha. Talán nincs is meg benne a képesség, hogy igazán mérges legyen.

Dors csupán hidegen végigmérte Seldont, és hangjában keserű elítéléssel, halkán így szólt:

– Elküldted Dahlba? Egyedül?

Seldont egy pillanatra megdermesztette a hang önuralma.

– Muszáj volt – vágta ki aztán határozottan. – Nem láttam más megoldást.

– Hadd próbáljam megérteni. Elküldted őt abba a tolvajfészekbe, arra az orgyilkos-tanyára, ahol minden törvényt lábbal tipornak?

– Dors! Ne beszélj így, mert megharagszom, ilyen közhelyekkel csak egy fanatikus dobálózik.

– Talán tagadod, hogy a leírásom ráillik Dahlra?

– Természetesen. Vannak persze ott bűnözők és egyéb kétes elemek, tudom jól én is. Tudtuk mindketten. De nem az egész Dahl ilyen. Bűnözők és kétes elemek pedig minden szektorban vannak, még a Császáriban és Streelingben is.

– De azért ismerd el, vannak fokozatok. Egy nem egyenlő tizzel. Ha minden világon, minden szektorban dül is az erőszak, a Dahl az egyik legrosszabb. Neked van komputered, ellenőrizheted a statisztikákat.

– Nincs rá szükségem. A Dahl a Trantor legszegényebb szektora, márpedig az összefüggés a nyomorúság és a bűnözés között világosan kimutatható. Ezt elismerem.

– Szóval *elismered*? És mégis egyedül engedted oda Raychot? Legalább elkísérhetted volna, vagy megkérhettél volna engem, esetleg elküldhetted volna vele féltucatnyi évfolyamtársát. Mind örömmel fogadták volna a rendkívüli szünetet.

– Csak akkor lehet a segítségemre, ha egyedül megy.

– És egyáltalán mihez van szükséged rá?

Seldon azonban makacsul hallgatott.

– Hát így állunk? – vont a kérdőre Dors. – Már bennem se bízol?

– Veszélyes játszmába kezdtem, nem akarlak téged is bajba keverni. Se téged, se senki más.

– A kockázatot mégsem te vállalod, hanem szegény Raych.

– Nem vállal ő semmiféle kockázatot – vágta rá Seldon türelmetlenül. – Húszéves, fiatal és életerős, masszív, mint egy fatörzs – persze nem a trantori üvegburák alatt növekvő satnyaságokra gondoltok, hanem egy vastag fára, mondjuk a Helicon erdőségeiben. Ráadásul jól ismeri a harcművészeteket, amikhez a dahlbeliek mit sem értenek.

– Te és a verekedés-mániád – jegyezte meg Dors, csöppet sem engedő fagyossággal. – Azt hiszed, az mindent megold. A dahlbeliek késsel járnak. Mindenki. Sőt,

szerintem sugárvetőt is hordanak.

– A sugárvetőről nem tudok, bár egy biztos, a törvények elég keményen tiltják. Ami a kést illeti, lefogadom, hogy Raych is vitt magával. Még itt az egyetemen is hordja, pedig elvileg tilos. Gondolod, akkor Dahlba ne vinné magával?

Dors nem válaszolt.

Seldon szintén nem szólt pár percig, aztán úgy döntött, ideje kibékíteni az asszonyt.

– Nézd – mondta –, az igazság az, remélem, hogy sikerül beszélnie Joranummal, aki épp most látogat Dahlba.

– Ó? És mégis mit gondolsz, mit tehet Raych? Meggyőzi talán, hogy a politikája mit sem ér, mire Joranum csalódott vesztesként visszatér Mycogenbe?

– Ugyan már, Dors. Ha úgy döntöttél, ehhez a gúnyos hangvételhez ragaszkodsz, semmi értelme tovább beszélnünk, – A férfi félrefordította a fejét, kinézett az ablakon a kupola alatti kékesszürke égre. – Azt várom tőle – tette hozzá aztán akadozva –, hogy megmenti a Birodalmat.

– Az mindjárt más. Csak ennyit?

Seldon hangja megkeményedett.

– Igen, ezt *várom* tőle. Neked sincs más megoldásod, és Demerzelnek sincs. Sőt, ő azt mondta, rám bízta, mit teszek. Hát ezért ragadok meg minden lehetőséget, ezért küldtem Raychot Dahlba. Hisz te is tudod, milyen könnyen elnyert az emberek rokonszenvét. Nálunk sikerrel járt, és meggyőződésem, hogy Joranum is csapdába esik. Ha igazam van, minden rendben lesz.

Dors szeme egy parányival szélesebbre nyílt.

– Csak nem azt akarod mondani, hogy a pszichohistória diktálta ezt a lépésedet?

– Nem. Nem akarok hazudni neked. Nem értem el még azt a pontot, amikortól útmutatónak használhatnám a pszichohistóriát. Jugo azonban egyre az intuícióról beszél, úgyhogy ez egyszer én is hallgattam a sajátjaimra.

– Intuíció! Az meg mi? Definiáld!

– Mi sem egyszerűbb. Az intuíció csak az emberi agyra jellemző, annak művészete, hogyan találtunk rá a helyes válaszra tökéletlen, sőt, esetenként félrevezető adatok alapján.

– És neked ez sikerült.

– Igen – felelte Seldon szilárd meggyőződéssel.

Magában azonban arra gondolt, amit Dorsszal nem mert megosztani. Mi van, ha Raych nem ér el semmit a vonzerejével? Vagy még rosszabb esetben, mi van, ha dahli származásának tudata túl erőssé válik benne?

14.

Billibotton mocskos, sötét, rosszhírű környék volt, mely rothadást árasztott, Raych számára mégis olyan életerőt sugárzott magából, amelyet a Trantor egyik más szektora sem. Sőt, talán az egész Birodalomban nincs ehhez fogható hely, gondolta a fiú, bár soha életében nem tette még lábát más világra.

Utoljára tizenkét éves korában látta Billibottont, de mintha még az emberek sem változtak volna azóta. Ugyanazok az alattomos, szemtelen arcok, ugyanaz a mesterségesen

táplált büszkeség és zúgolódó elégedetlenség. A férfiakat sűrű fekete bajuszukról ismerhette föl, a nőket pedig zsákszerű ruháikról, melyek most a felnőtt, világlátott Raych szemében sokkal lomposabbnak tűntek, mint régen.

Hogyan tarthatják vonzónak a férfiak az így öltözködő nőket? De hát ez ostoba kérdés volt. Már tizenkét éves korában is pontosan tudta, hogyan kell egy ilyen göncöt gyorsan eltávolítani.

Csak állt mozdulatlanul, gondolataiba és emlékeibe merülten a kirakatok előtt, és azon töprengett, vajon valóban ezeken a helyeken járt-e régen, és ugyanezeket az embereket látta-e, persze fiatalabb korokban? Bármelyik pillanatban elsétálhatott mellette egy gyermekkori barátja, anélkül, hogy ő felismerte volna. Ez idegessé tette. Sorra jutottak eszébe a haverok gúnynevei, de igazi nevükre egyáltalán nem emlékezett.

Memóriája tele volt fehér foltokkal. Nem mintha nyolc év olyan rettentő hosszú idő lett volna, mégis egy húszéves fiú eddigi életének majdnem felét jelentette, ráadásul mióta elhagyta Billibottont, annyira megváltozott körülötte minden, hogy a múlt ködös álommá fakult az emlékezetében.

Az illatokra azonban ráismert. Megállt egy apró, piszkos pékség előtt, és orrát megcsapta a felforrósított kókuszos cukormáz gőze, ami semmihez sem hasonlítható gyönyörűséget szerzett neki. Otthon is vásárolt ugyan néha kókuszos bevonatú gyümölcslepényt, melyet úgy hirdettek, hogy dahli recept szerint készült, ám az ennek csupán halvány utánezata volt, nem több.

Erős kísértést érzett. Végül is miért ne? Pénze van elég, és

Dors sincs mellette, hogy orrát ráncolva figyelmeztesse, mennyire mocskos hely ez a pékség. A régi időkben kit érdekelt a *tisztaság*?

A boltban félhomály uralkodott, és eltartott egy darabig, mire Raych szeme hozzászakított. A helyiséget alacsony asztalok töltötték meg, mellettük két-két rozoga székkal. Minden bizonnyal azok tértek be ide, akik csak pár falatra vágytak; megittak egy kávé, bekaptak pár lepényt. Az egyik asztalnál fiatal férfi ült, előtte üres csésze. Pólót viselt, ami valamikor talán fehér lehetett, most azonban még ez a kevés fény is elárulta, mennyire mocskos.

A pék, vagy legalábbis a felszolgáló kilépett egy hátsó helyiségből, és meglehetősen mogorván vetette oda Raychnak:

– Mi lesz?

– Egy kóklepi – közölte a fiú hasonlóképp mogorván (egy igazi billibottoni sohasem udvariaskodott), a gyermekkorából ismerős szlenget használva.

Úgy látszik, a kifejezés még nem avult el, mert a felszolgáló lerakta elé a kért süteményt, a pusztá kezével. Raych kisfiúként ezen nem csodálkozott volna, most azonban, felnőttként, kissé megdöbbsent.

– Zacsó kell?

– Nem – felelte Raych –, itt eszem meg. – Fizetett, aztán fogta a kóklepit, és nagyot harapott belé, szemét áhítattaljesen félig lehunyva. Kisfiúkorában ez ritka csemegének számított. Csak akkor tehetett rá szert, ha összelokkotta a hozzá szükséges pénzt, kapott egy harapást egy átmenetileg megtollasodott barátjától vagy

(és ez volt a leggyakoribb eset) ha elemelt egyet, amikor éppen senki nem figyelt. Most annyit vehetett, amennyit csak akart.

– Hé – hallott egy hangot.

Kinyitotta a szemét. A férfi volt az, a másik asztalnál; mogorván méregette őt.

– Hozzám szóltál, öreg? – kérdezte Raych képest viszonylag jóindulatúan.

– Ja. Micsinász?

– Kóklepit kajálok. Tán nem teccik? – Automatikusan átvette a billibottoni nyelvjárást. Nem is kellett megerőltetnie magát.

– Micsinász itt Billibottonba?

– Itt születtem. Itt vótam kölyök. De szép szobában, nem ám az uccán, mint te. – A sértés olyan könnyedén bukott ki belőle, mintha sosem ment volna el itthonról.

– Úgy? A gúnyád nem billibottoni. Sokkal csicsásabb. És bűzlesz a pacsulitól. – Azzal föltartotta a kisujját, nőiességet majmolva.

– Inkább te bűzlesz. Én menő fej lettem.

– Menő fej? Ne röhögtesd. – Újabb két férfi lépett be a pékségbe. Raych a homlokát ráncolta, nem tudhatta ugyanis, csak véletlenül jöttek, vagy úgy hívták őket. Az asztalnál ülő feljük fordult: – Ez a fickó Billibottoni; de aszongya, menő fej lett belőle.

Az újonnan érkezettek egyike gúnyosan tisztelgést mímelt, de vigyorában a rokonszenvnek egy szikrája sem látszott. Csúnyán elszíneződött fogait annál inkább villogtatta.

– Hát nem cuki? Mindiq meqveszek az örömtől, ha egy

billibottoniból menő fej lesz. Akkor bebizonyíthatta, mennyire törődik nyomorult szektortársaival. Például lóvét osztogat. Te is szívesen adakozol a szegényeknek, nem igaz?

– Mennyid van, miszter? – szólalt meg a másik is, és arcáról eltűnt a vigyor.

– Hé – szólta ki a felszolgáló a pult mögül. – Tűnjetek el a boltomból. Nehogy itt benn esetek egymásnak.

– Semmi gond – nyugtatta meg Raych –, már megyek is. Elindult, de a másik asztalnál ülő férfi kinyújtott lába az útját állta.

– Ne siess, haver. Hiányoznál nekünk.

(A pult mögött álló férfi ekkor, nyilván a legrosszabbtól tartva, eltűnt a hátsó ajtó mögött.)

Raych elmosolyodott.

– Egyszer, amikor Billibottonban jártam, fiúk – mondta –, az öregemmel meg a csajával, tíz magatokfajta állta az utunkat. Tíz. Megszámoltam őket. Nem sokáig tartottak föl minket.

– Tényleg? – kérdezte a csoport szóvivője. – Szóval az öreged elintézett tízet?

– Az öregem? Á. Ő nem is törődött velük. A csaja látta el a bajukat. Én pedig nála is jobb vagyok. Belőletek meg csak három van. Ha jót akartok, takarodjatok az utamból.

– Örömmel. Csak előbb passzold ide az összes dohányodat. És persze a gönceidet is.

Az asztalnál ülő férfi fölemelkedett. Kezében kést tartott.

– Na tessék – mondta Raych. – Látom, mindenáron föl akartok tartani. – Bekapta kóklepije végét, és lassan

megfordult. Aztán hirtelen, a gondolatnál is sebesebben, belekapaszkodott az asztalba, és meglendített jobb lába tévedhetetlenül a késes férfi ágyékába csapódott.

Az hangos kiáltással csuklott össze. Közben fölemelkedett az asztal, és a másik férfit a falhoz kente. Raych jobb karja villámként csapódott ki, és tenyere élével gégén találta a harmadik gazfickót. Fuldokolva az is a földre zuhant.

Két másodpercbe telt csak az egész. Raych most ott állt fölöttük, mindkét kezében egy-egy késsel.

– Na, melyikötök mozdul még? – A három férfi csak bámult rá, de egyikük sem moccant. – Ebben az esetben végre odébbállhatok.

A hátsó helyiségbe visszavonult felszolgáló azonban segítséget hívhatott, mert egyszerre három újabb férfi lépett be a boltba.

– Szarkeverők! Átkozott szarkeverők! – rikácsolta a pult mögül.

Az érkezettek egyforma ruhát, szemmel láthatóan uniformist viseltek, de ehhez hasonlót Raych még életében nem látott. Nadrágjuk a csizmába tűrve, bő póló, a derekukon övel összefogva, és különös, komikusnak tűnő, félgömb alakú sapka a fejük búbján. Bal vállukon két betű díszelgett: JG.

Úgy festettek, mint a dahlbeliek általában, ám a bajuszuk más volt. Persze fekete és vastag, de ugyanakkor gondosan nyírott, mind alul, mind az oldalsó széleknél. Raych magában gúnyosan elvigyorodott. Hiányzott arcukról az ő bajuszának természetes életereje, ám azt el kellett ismernie, megjelenésük így sokkal rendezettebbnek hatott.

– Quinber tizedes vagyok – szólalt meg a hármask vezetője.

– Mi folyik itt?

A legyőzött billibottoniak ekkor kezdtek talpra kászálódni, és mindannyian meglehetősen megviseltnek látszottak. Egyikük még mindig kétrét görnyedt, a másik a torkát simogatta, a harmadiknak pedig mintha kifordult volna a válla.

A tizedes elgondolkozva méregette őket, miközben két embere elállta az ajtót. Aztán Raychhoz fordult, az egyetlen emberhez, akinek láthatóan nem esett baja.

– Billibottoni vagy, fiú?

– Itt születtem és nevelkedtem, de már nyolc éve máshol élek. – Ezúttal kiszűrte szavaiból a billibottoni akcentust, épp csak annyit hagyva meg belőle, amennyit a tizedes hangjában is hallott. Más körzetei is voltak Dahlnak ezen kívül, és egyik-másikban nagyobb divat volt az udvariasság. – Önök rendfenntartók? – kérdezte aztán. – Nem ismerős az egyenruhájuk...

– Nem rendfenntartók vagyunk. Billibottonban abból nem találsz sokat. Mi a Joranum Gárdában szolgálunk, és jelenleg mi őrizzük a békét. Ezt a hármast ismerjük már, nem először futunk össze. Minket inkább *te* érdekelisz, öcskös. Neved? Referenciaszámod?

Raych megmondta.

– Mi történt itt?

Raych ezt is elmondta.

– És te mit keresel itt?

– Ide figyeljenek – fakadt ki Raych –, mi jogon faggatnak engem? Ha nem rendfenntartók...

– Ne merészed megkérdőjelezni a jogainkat – váltott át a tizedes keményebb hangra. – Billibottonban most mi vagyunk a törvény, tehát mindenhez jogunk van. Azt mondod, te verted össze ezt a három alakot, és én hiszek neked. De velünk, azt ajánlom, ne kezdj ki. Hivatalosan ugyan nem hordhatunk sugárvalót... – Azzal lassan előhúzott egyet. – Árudd el szépen, mi dolgod itt.

Raych fősóhajtott. Ha egyenesen a szektorközpontba megy, és nem áll meg nosztalgiázni a billibottoni kóklepik miatt...

– Fontos ügyben jöttem – mondta –, találkoznom kell Mr. Joranummal, és mivel ezek szerint önök neki dolgoz...

– A vezetőnket keresed?

– Igen, tizedes úr.

– Késsel a kezében?

– Csak önvédelemből van nálam. Biztosíthatom, Mr. Joranum elé nem vinném magammal.

– Mondod te. Azt hiszem, őrizetbe kell vegyünk, öcskös. Majd mindent kiderítünk. Időbe fog telni, de a végére járunk a dolognak.

– Ehhez nincs joguk! A törvények értelmében...

– Keress valakit, akinek panaszkodhatsz. Addig is a miénk vagy.

Azzal elkobozták Raych késeit, és a fiút őrizetbe vették.

15.

Cleon korántsem az a jóképű, fiatal uralkodó volt már, aki hologramjain szerepelt. A tükör egészen mást mutatott.

Legutóbbi születésnapját is a szokásos pompával ünnepelték, de ez mit sem változtatott azon a tényen, hogy betöltötte a negyvenet.

A császárnak tulajdonképpen nem lehetett oka panaszra. Egészségével minden rendben volt. Fölszedett ugyan néhány kilót, de nem volt kövér. Arca sem öregedett sokat, hiszen a közszereplések alóli mindig végrehajtottak rajta néhány apróbb igazfiást – ettől ugyan vonásai egy idő óta viaszosan csillogóvá váltak.

Tizennyolc esztendeje ült már a trónon – ennyi ideig senki nem uralkodott már vagy száz éve –, és úgy érezte, semmi sem állhatja útját, hogy még negyven évig uralmon is maradjon. Az a Birodalom egész történetében példátlan eredmény lenne.

Cleon ismét belepillantott a tükörbe, és arra gondolt, mennyivel jobban nézne ki hagyományos, kétdimenziós felvételeken. Eszébe jutott Demerzel – a hűséges, megbízható, nélkülözhetetlen, *elviselhetetlen* Demerzel. Rajta semmi változás nem látszik. Ugyanúgy néz ki, mint régen, márpedig Cleon legjobb tudása szerint sosem vetette alá magát semmiféle plasztikai műtétnek. Demerzel azonban nem árulta el a titkát. Ráadásul senki sem látta igazán *fiatalnak* sem. Már akkor is ugyanilyen korúnak tűnt, amikor Cleon apjának szolgálatába állt. Vajon jobb kezdettől fogva öregnek látszani, és utána nem változni semmit?

Változni!

Ez emlékezetébe idézte, hogy Demerzelt nem ok nélkül hívatta magához. Ha túl sokáig mereng így előtte, azzal is

öregedéséről tesz tanúbizonyságot.

– Demerzel – szólt.

– Felség?

– Ez a fickó, Joranum, fárasztó, hogy annyit kell hallanom róla.

– Aggodalomra semmi oka, felség. Csupán egyike azoknak a szenzációknak, amelyek naponta váltják egymást a hírműsorokban. Fölbukkannak, és ugyanolyan gyorsan el is tűnnek megint.

– De ez az alak nem *tűnik* el!

– Néha beletelik egy kis időbe, felség.

– Mi a véleményed róla, Demerzel?

– Veszedelmes, és bizonyos fokig népszerű is. Épp a népszerűsége teszi még veszedelmesebbé.

– Ha te veszedelmesnek tartod, én meg idegesítőnek, mire várunk? Nem lehetne bebörtönözni, kivégeztetni, vagy valami ilyesmi?

– Felség, a Trantoron most meglehetősen kényes a politikai helyzet...

– Az mindig kényes. Mikor vélekedtél másképpen?

– Kényes időket élünk, felség. Értelmetlen lenne erővel fellépni ellene, ha az csak tovább növelné a veszélyt.

– Nem tetszik ez nekem. Talán nem vagyok igazán olvasott ember, hisz egy császárnak nemigen jut ideje könyvekre, de a Birodalom történetét jól ismerem. Az utóbbi évszázadokban több ízben föltűntek már efféle néppártiak – emlékszem, így nevezték őket –, és magukhoz ragadták a hatalmat. A császár pusztá bábfigurává vált mindegyik

kezében. Én *nem* akarom bábfiguraként végezni, Demerzel.

– El se tudnám képzelni, felség.

– Pedig nem elképzelhetetlen, ha nem avatkozol közbe.

– Próbálok ellenlépéseket tenni, felség, de csak nagyon óvatosan.

– Van valaki, aki nem óvatoskodik ennyire. Úgy egy hónappal ezelőtt egy egyetemi professzor – egy *professzor* – egymaga megfélemezett egy kitörni készülő Joranum-párti lázadást. Egyszerűen közbelépett, és leállította.

– Úgy van, felség. De hogy jutott ez az ön fülébe?

– Úgy, hogy ez a bizonyos professzor engem szerfölött érdekel. De hogyhogy te nem is említetted nekem az esetet?

– Vajon helyes lenne, ha minden jelentéktelen aprósággal önhöz szaladgálnék, felség? – kérdezte Demerzel alázatosan.

– Jelentéktelen? Az a bizonyos professzor Hari Seldon volt.

– Valóban úgy hívják.

– És a neve ismerősnek tűnt. Nem ő állt elő néhány évvel ezelőtt, a tízéves konferencián, valami igen érdekes elgondolással?

– De igen, felség.

Cleon elégedett arcot vágott.

– Amint látod, a memóriámmal *semmi* baj. Nincs szükségem mindenhez a beosztottjaimra. Sőt, ha jól emlékszem, személyesen hallgattam ki ezt a Seldont az elméletéről.

– A memóriája valóban tökéletes, felség.

- Mi történt a tervével? Azt hiszem, valami jövődömondó gépen dolgozott. Tökéletes memóriám azt sajnos nem árulja el, minek is nevezte.
- Pszichohistóriának, felség. És nem is egészen jövődömondó gépről volt szó, hanem egy elméletről, melynek segítségével meghatározhatók az emberiség jövőjének legvalószínűbb fejlődési irányai.
- Na és mi történt vele?
- Semmi, felség. Amint már akkor is elmondtam, az ötlete teljességgel használhatatlannak bizonyult. Érdekes elképzelés volt, csak hogy haszontalan.
- Az a Seldon most mégis megakadályozott egy kitörni készülő lázadást. Vajon merészelte volna, ha nem tudja előre, sikerrel jár-e? Nem bizonyíték ez a – hogy is hívják? – pszichohistória működésére?
- Ez csupán Seldon meggondolatlanságára bizonyíték, felség. Még ha alkalmazható is a pszichohistória elmélete a gyakorlatban, akkor sem jósolható meg vele egyetlen ember egyetlen tettének kimenetele.
- Te nem vagy matematikus, Demerzel. Ő viszont igen. Azt hiszem, ideje ismét vallatóra fognom. Elvégre ismét nyakunkon a tízéves konferencia.
- Haszontalan lenne...
- Demerzel, így akarom. Intézd el.
- Igenis, felség.

16.

Raych halálos türelmetlenséget érzett, de igyekezett

nem kimutatni, és figyelt tovább. Egy rögtönzött cellában üldögélt, valahol Billibotton tömegszállításainak dzsungelében. Sikátoroknak olyan útvesztéjén át vezették ide, hogy tartott föle, ki se találna többet. (Ő, aki a régi időkben maga veszejtette el gyakran üldözőit ebben a labirintusban.)

A másik férfi mellette, a Joranumista Gárda zöld egyenruhájában vagy misszionárius volt, vagy ideológus, vagy valamiféle bukott teológus. Akárhogy is, közölte, a neve Sander Nee, és hosszú üzenetet hozott, amit nyilvánvalóan fejből megtanult.

– Ha Dahl népe egyenlőségre vágyik, meg kell mutatnia, hogy megérdemli. Mindössze jó vezetés, visszafogott viselkedés, önuralom és mértékletesség szükséges hozzá. Agresszivitással és fegyverviseléssel csupán azok vádolnak bennünket, akik saját türelmetlenségüket akarják szentesíteni. Szavainknak tisztáknak kell lenniük, és...

– Egyetérték önnel, Nee gárdista uram, minden egyes szavával – vágott közbe Raych. – De beszélnem kell Mr. Joranummal.

A gárdista lassan megrázta a fejét.

– Nem megy, csak ha van rá engedélyed.

– Nézze, én a Streeling Egyetem egy híres matematika-professzorának fia vagyok.

– Én nem ismerek professzorokat. De az előbb még mintha aszontad volna, dahlbeli vagy.

– Hát persze. Talán nem látszik a járásomon?

– Az öreged pedig professzor egy egyetemen? Nem valószínű.

– Mert ő a mostohaapám.

A gárdista megemésztette a gondolatot, aztán megint a fejét csóválta.

– Ismersz valakit Dahlban?

– Ott van Rittah anyó. Ő megismerne. – (Persze az anyó már az ő gyermekkorában is öregasszony volt. Azóta talán rég szenilis lett, vagy meg is halhatott.)

– Sose hallottam róla.

(Ki van még? Nem ismert senki olyan híres embert, akinek neve elfuthatott volna ennek a félművelt fickónak a fülébe. A legjobb barátja egy Stréber nevű fiú volt – legalábbis ő csak ezt a nevét tudta. Csak nem kérdezheti meg: „Nem ismer egy korombéli srácot, akit Strébernek hívnak a többiek?”)

– Aztán ott van Jugo Amaryl – mondta végül.

Mintha halvány szikra villant volna Nee szemében.

– Ki?

– Jugo Amaryl – ismételte Raych reménykedve. – A nevelőapámnak dolgozik az egyetemen.

– És ő is dahlbeli? Azon az egyetemen mindenki dahlbeli?

– Csak ő meg én. Valamikor hőkutas volt.

– És mit keres most az egyetemen?

– Apám vette maga mellé nyolc évvel ezelőtt.

– Hát, majd valakivel utánaézetek.

Nem maradt más hátra, mint várni. Szökni nem szökhettek, hiszen hová is rejtőzhetne Billibotton sikátoraiban, a gárdistákkal a nyomában?

Húsz perc telt el, mire Nee visszatért a Raychot letartóztató tizedes kíséretében. A fiúban ismét föléledt a reménység.

A tizedesnek legalább volt valami kis esze.

– Ki az a dahlbeli, akit ismersz? – szegezte neki a kérdést a férfi.

– Jugo Amaryl, tizedes úr, egy hőkutas. Apám itt találkozott össze vele nyolc évvel ezelőtt, és magával vitte a Streeling Egyetemre.

– Ugyan miért?

– Apám úgy gondolta, Jugo fontosabb dolgokra hivatott, mint a hőkutasság, tizedes úr.

– Például?

– A matematikára. Azt...

A tizedes föltartotta a kezét.

– Melyik hőkútban dolgozott?

Raych egy pillanatra elgondolkozott.

– Akkoriban kisgyerek voltam ugyan, de azt hiszem, a C-2-esben.

– Majdnem talált. A C-3-asban.

– Ezek szerint ismeri őt, tizedes úr?

– Személyesen nem, de a története szájról szájra jár a hőkutakban, és valamikor én is dolgoztam ott. Talán te is így hallottál róla. Van valami bizonyítékod rá, hogy valóban ismered Jugo Amarylt?

– Nézze. Hadd mondjam el, mit szeretnék. Szeretném leírni egy darab papírra a saját nevemet, és apámét. Aztán még egy szót. Lépjen kapcsolatba, ahogy akar, Mr. Joranum kíséretének valamelyik tagjával – holnap érkezik ide, Dahlba – és olvassa föl neki a két nevet meg a szót. Ha nem történik semmi, itt maradok, gondolom, míg el nem rothadnak a csontjaim is. De nem hiszem, hogy így lesz.

Sőt, biztos vagyok benne, pillanatokon belül kiengednek engem, ön pedig kitüntetést kap, amiért továbbította ezt az információt. Ha mégsem teszi meg, és anélkül derül fény az ittlétemre – márpedig fény fog derülni rá, arra mérget veszek –, nagyon nagy bajba kerülhet. Szóval azt már tudja, hogy Jugo Amaryl egy híres matematikussal állt odébb, hát csak annyit kell még elhitetnie magával, hogy az a matematikus az apám. Hari Seldonnak hívják.

A tizedes arcán tisztán látszott, hogy nem ismeretlen előtte a név.

– Mi az az egy szó, amit le akarsz írni? – kérdezte.

– Pszichohistória.

A tizedes a homlokát ráncolta.

– Az meg mi?

– Nem számít. Csak juttassa el az üzenetemet, és várja ki, mi történik.

A tizedes átadott neki egy jegyzetfüzetből kitépett kis papírdarabot.

– Jól van. Írd le, aztán majd meglátjuk, mi történik.

Raychban ekkor tudatosult, hogy remeg. Szerette volna előre tudni, mi történik. Minden attól függ, kivel beszél a tizedes, és az illetőre milyen hatást tesz a bűvös szó.

17.

Hari Seldon a szétfutó esőcseppeket figyelte a császári felszíni jármű üvegtetején, és fájó emlékek hasítottak belé.

A Trantoron töltött nyolc év alatt mindössze másodszor hívatta magához az uralkodó, a Palota területére, az egyetlen helyre a bolygón, mely fölé nem borult kupola – és

az idő akkor is, most is csapnivaló volt. Az első alkalommal, nem sokkal megérkezése után a borult ég egyszerűen idegesítette. Újdonságot nem talált benne, hisz otthonán, a Heliconon is dúltak viharok, különösen azon a környéken, ahol felnőtt.

Immáron azonban nyolc éve élt a mesterséges időjárás védelmében. Ott a viharok csupán komputervezérelte véletlenszerű fényelhalványulások voltak, eső pedig csupán alvási időben esett. A vad szeleket enyhe légfuvallatokkal helyettesítették, és a program nagyobb hőingadozásokat sem engedett meg – esetleg olyan apró változásokat, melyek hatására az ember fölhúzta ingje cipzárját, vagy vállára vetett egy könnyű kabátot. És egyesek még ebben is találtak kivetnivalót.

Most azonban Hari valódi esőt látott a hűvös égből aláhullani, évek óta először, és tetszett neki. A Heliconra emlékeztette, ifjúságára, viszonylag gondtalan életére, és arra gondolt, talán rábeszélhetné a sofőrt, hogy késleltesse kicsit az érkezésüket.

Lehetetlen! A császár látni akarja, és az út már így is éppen elég hosszú a felszíni járművel, még ha egyenes vonalban halad is, üres utakon. Egy uralkodót pedig nem lehet megvárakoztatni.

Cleon nem az volt, akit Seldon nyolc évvel korábban látott. Legalább öt kilót hízott, arca pedig állandó rosszkedvet tükrözött. Két szeme és az orra körül jól láthatóan feszült a bőre, és ez mikroalakításokról árulkodott. Seldon a maga módján sajnálta Cleont, amiért összes hatalma ellenére mit sem tehetett az idő múlása ellen.

Ismét kettesben maradtak, ugyanabban a fényűzően berendezett szobában, ahol először is találkoztak. Seldon az etikett szerint várta, hogy megszólítsák.

A császár rövid ideig nézegette látogatóját, aztán egészen hétköznapi hangon szólalt meg:

– Örülök, hogy újra látom, professzor. Kérem, mellőzzük a formalitásokat, csakúgy, mint legutóbb.

– Igenis, felség – vágta rá Seldon görcsösen. Tudta jól, nem mindig szabad hallgatni a császár szavára, mert hangulata fölöttébb változékony.

Cleon alig észrevehetően intett, mire a szoba megtelt étellel, az automaták megterítették az asztalt, és fölsorakoztatták rajta az edényeket. Seldon értetlenül figyelte a jelenetet.

– Velem vacsorázik, Seldon? – vetette oda neki a császár amúgy mellékesen.

A mondat hangsúlya kérdésre vallott, határozottsága mégis inkább parancsot sejtetett.

– Megtisztel, felség – válaszolta Seldon. Óvatosan körülpillantott. Jól tudta, egy egyszerű halandó nem szögezhet csak úgy kérdéseket a császárnak, de úgy érezte, nem kerülheti el. Halkan szólalt meg hát, mintha nem is kérdezne, csak hangosan töprengene:

– Az első miniszter nem tart velünk?

– Nem – mondta Cleon. – Pillanatnyilag más elfoglaltsága van, és én különben is négy szemközt szeretnék magával beszélni.

Egy darabig csöndben ettek. Cleon le nem vette a szemét látogatójáról, Seldon pedig tétován mosolygott. A

császárról nem terjedt el, hogy kegyetlen volna vagy felelőtlen, de elméletben mégis akármikor letartóztathatja valami ködös indokkal, és ha nagyon akarja, az ügy még bíróság elé sem kerül. Seldon tehát igyekezett minél ártatlanabb arcot vágni, ám ez valahogy nemigen ment neki.

Persze nyolc évvel ezelőtt még rosszabb volt, akkor fegyveres kísérők hozták a Palotába. Hiába gondolt azonban erre, Seldon csak nem érzett megkönnyebbülést. Aztán megszólalt Cleon.

– Seldon – mondta. – Az első miniszterem nagy hasznomra van, mégis, néha úgy érzem, az emberek azt tartják rólam, egyedül már mozdulni sem tudok. Ön is így véli?

– Távol álljon tőlem, felség – szólt Seldon nyugodtan. Nem szabad túl hevesen tiltakozni.

– Nem hiszek magának. Mindazonáltal mégis vannak önálló gondolataim, és emlékszem, hogy amikor először a Trantorra érkezett, valami pszichohistoria nevű izén dolgozott.

– Akkor bizonytalán arra is emlékszik, felség – tette hozzá Seldon halkán –, hogy elmagyaráztam, az csupán egy matematikai elmélet, gyakorlati felhasználásra alkalmatlan.

– Valóban. És még mindig ezt állítja?

– Igen, felség.

– De foglalkozik még vele?

– Alkalmanként előveszem, de sosem jutok semmire. Sajnos a véletlen mindig közbeszól. A kiszámíthatóság hiánya pedig...

A császár közbevágott.

- Van egy határozott problémám, amiben segíthetne... Kóstolja meg a desszertet, Seldon, nagyon finom.
- Mi az a probléma, felség?
- Az a Joranum nevű alak. Demerzel azt mondja, persze a lehető legudvariasabban, hogy egy ilyen embert nem tartóztathatok le, és fegyveresen sem verhetem szét a követőit. Szerinte azzal csak tovább rontanám a helyzetet.
- Ha az első miniszter úr ezt mondja, bizonyára így is van.
- De nekem nem tetszik ez a Joranum... Nem akarok a bábja lenni. Demerzel pedig nem tesz semmit.
- Biztos vagyok benne, hogy minden tőle telhetőt megtesz, felség.
- Ha így is van, mindenesetre engem nem tájékoztat a dolgok alakulásáról.
- Biztos csak nem akarja önt apróságokkal zaklatni, felség. Az első miniszter úr talán arra gondol, hogy ha Joranum mégis... mégis...
- Hatalomra kerül – segítette ki Cleon, és hangjából mérhetetlen utálat érződött ki.
- Igen felség. Nem lenne bölcs dolog, ha ön személy szerint az ellenségeként exponálná magát. A Birodalom stabilitása érdekében semlegesnek kell maradnia.
- Sokkal szívesebben biztosítanám a Birodalom stabilitását Joranum nélkül. Mit javasol, Seldon?
- Én, felség?
- Maga, Seldon – vágta rá Cleon türelmetlenül. – Tegyük fel, hogy nem hiszem el, amikor azt mondja, a pszichohistoria nem több elvetélt ötletnél. Hiszen Demerzel állandó kapcsolatban áll magával. Azt gondolta, olyan

bolond vagyok, hogy nem veszem észre? Ő valamit vár magától. Még hozzá a pszichohistóriát, és mivel nem vagyok bolond, én is ugyanazt várom... Seldon, csak nem Joranum pártján áll? Az igazat mondja!

– Nem, felség, nem állok a pártján. Sőt, úgy gondolom, nagyon is nagy veszélyt jelent a Birodalom számára.

– Hát jó, hiszek magának. Elvégre nemrég egymaga leszerelt egy Joranum-párti lázadást az egyetemén.

– Csupán az ösztöneimre hallgatva cselekedtem, felség.

– A félnótásoknak meséljen ilyeneket, ne nekem. Szerintem a pszichohistória vezérelte.

– *De felség!*

– Ne ellenkezzen. Mit akar csinálni Joranummal? Ha a Birodalom oldalán áll, kell, hogy legyen valami terve.

– Felség – kezdte Seldon óvatosan, hiszen nem tudhatta, mennyi minden juthatott el a császár fülébe. – Elküldtem a fiamat a Dahl szektorba, hogy találkozzon Joranummal.

– Miért?

– A fiam dahlbeli... ravasz gyerek. Talán kiszed belőle valamit, ami a hasznunkra tehet.

– Talán?

– Igen, felség, csak talán.

– De mindenről tájékoztat?

– Igenis, felség.

– És Seldon, ne hajtogassa, hogy a pszichohistória nem létezik. Nem akarom ezt többet hallani. Tegyen valamit Joranum ellen. Én nem mondhatom meg, mit, de mindenképpen eredményt várok. És most elmehet.

Seldon még komorabb hangulatban tért vissza a Streeling

Egyetemre, mint ahogy elhagyta. Cleon világosan tudtára adta, nem fogad el kudarcot.

Most már tehát minden Raychon múlik.

18.

Raych egy dahli középület előcsarnokában ült. Meztlábás gyermekkorában sohasem mert volna ilyen helyre belépni. Igazság szerint még most is birtokháborítónak érezte magát.

Megpróbált nyugodtnak látszani, bizalomgerjesztőnek, szeretetreméltónak.

Apja szerint ez utóbbi tulajdonságát öntudatlanul is magában hordta. Ha pedig ez a helyzet, az erőltetéssel csak elronthatja a hatást.

Megpróbált lazítani, de szemét le nem vette arról a hivatalnokról, aki előtte az asztalnál a számítógép billentyűit nyomkodta. Ez az ember a legkevésbé sem látszott dahlbelinek. Sőt, nem más volt, mint Gambol Deen Namarti, aki az egyetemen szónokolt, amikor apja közbelépett.

A férfi időnként fölnézett, és Raychra villantotta ellenséges tekintetét. Erre a Namartira semmit sem hatott az ő szeretetreméltósága. Látszott rajta.

Raych nem is próbálkozott nála baráti mosollyal. Az túl mesterkéltnek látszana. Egyszerűen várt. Eddig már eljutott. Ha Joranum itt van, és ha ő idejében érkezett, akkor egészen biztosan be fog jutni hozzá.

És Joranum meg is jelent, beszáguldott, mint a fürgeteg meleg, önbizalmat sugárzó reklámmosollyal az arcán.

Namarti fölemelte a kezét, mire a férfi megállt mellette. Halk szavakat váltottak, Raych pedig feszülten figyelt, ám erőnek erejével megpróbálta leplezni. Egyértelműnek tűnt, hogy Namarti a találkozó ellen érvel. Ez a fiút kissé megriasztotta.

Aztán Joranum rápillantott, elmosolyodott, és félretolta Namartit. Raychnak úgy tűnt, hogy míg az utóbbi a páros esze, karizma tekintetében nyomába sem ér főnökének.

Joranum odalépett hozzá, és kinyújtotta húsos, enyhén nyirkos kezét.

– Nocsak, nocsak. Seldon professzor nagy fia. Hogy van?

– Köszönöm, uram, jól.

– Hallom, nem volt zökkenőmentes a hozzám vezető útja.

– Semmiség, uram.

– Ha jól sejtem, az apjától hozott üzenetet. Remélem, fölülbírálta korábbi döntését, és csatlakozik hozzám nagy keresztes hadjáratomban.

– Nem hiszem, uram.

Joranum a homlokát ráncolta.

– Csak nem a tudtán kívül van itt?

– Nem, uram. Ő küldött.

– Értem... Nem éhes, fiam?

– Pillanatnyilag nem, uram.

– És zavarná, ha én bekapnék pár falatot? Az élet mindennapos velejáróira sajnos nem sok időm jut – tette hozzá széles mosollyal.

– Részemről semmi akadálya, uram.

Együtt egy asztalhoz mentek, és leültek. Joranum kicsomaqolt egy szendvicset, és beleharapott.

– És miért küldte önt ide? – kérdezte. Teli szájából fojtottan tört elő a hang.

Raych vállat vont.

– Talán arra gondolt, én kiszedhetek önből valamit, amit aztán ő fölhasználhat ön ellen. Tudja, kebelbarátja az első miniszternek, Demerzelnek.

– És ön nem?

– Nem, uram. Én dahlbeli vagyok.

– Tudom, Mr. Seldon, de mit jelent ez abban az esetben?

– Azt, hogy az elnyomottak közé tartozom, ezért az ön oldalán állok, és segíteni akarok. Természetesen nem szeretném, ha ez apám fülébe jutna.

– Nincs is rá semmi szükség. De mégis, hogyan segíthetne nekem? – Futó pillantást vetett Namartira, aki az asztalának dőlve hallgatta a beszélgetési, karba tett kézzel, fejét félrehajtva. – Tud valamit a pszichohistóriáról?

– Nem, uram. Apám arról nem beszél velem, és ha megtenné, sem érteném egy szavát sem. Mindazonáltal nem hiszem, hogy előbbre jutott volna vele.

– Biztos benne?

– Hát persze, hogy biztos. Van egy munkatársa, Jugo Amaryl, szintén dahlbeli, ővele szoktam beszélni. Biztos, hogy nem történt semmi fontosabb előrehaladás.

– Á! És én találkozhatnék valamikor ezzel az Amaryllal?

– Nem hiszem. Demerzelt ugyan nem tartja sokra, de annál inkább az apámat. Nem tenne ellenére.

– De ön igen?

Raych boldogtalan képet vágott, és makacsul még egyszer elmormolta:

– Én dahlbeli vagyok.

Joranum megköszöri a torkát.

– Akkor hadd kérdezzem meg még egyszer. Hogyan tudna segíteni nekem, fiatalember?

– Elmondhatok valami olyasmit, amit el se akar majd hinni.

– Valóban? Tegyen próbára. Ha nem hiszem el, szólni fogok. – Az első miniszterről, Eto Demerzelről van szó.

– Igen?

Raych nyugtalanul pillantott körbe.

– Hallhat itt minket valaki?

– Csak Namarti és én.

– Jó, akkor figyeljen. Ez a Demerzel nem ember, hanem robot.

– Micsoda? – fakadt ki Joranum.

Raych érezte, magyarázatot várnak tőle.

– A robot egyfajta gépember, uram. Nem ember, gépezet.

– Jo-Jo, el ne hidd neki – tört ki Namarti szenvedélyesen. – Ez nevetséges.

Joranum azonban fölemelt kezével elhallgattatta.

– Miből gondolja? – kérdezte csillogó szemmel.

– Apám járt egyszer Mycogenben. Sokat mesélt róla: Azt mondta, ott folyton a robotokról beszélnek.

– Igen, tudom, legalábbis így hallottam.

– A mycogeniek azt tartják, hogy őseik korában széles körben alkalmaztak robotokat, de aztán megsemmisítették őket.

Namarti szeme összeszűkül.

– Miért következne ebből hogy Demerzel robot? Amennyire én tudom, ezek szerint a mesék szerint a robotok fémből

voltak. Nem így van?

– De igen – ismerte be Raych. – De én azt hallottam, készült néhány darab, ami szakasztott mása volt az embernek, csak épp örökké élhet...

Namarti hevesen megrázta a fejét.

– Legendák! Nevetséges mesék! Jo-Jo, el ne hidd...

De Joranum közbevágott.

– Nem, G. D. Engem ez érdekel. Én is hallottam erről a legendáról.

– De hát badarság az egész, Jo-Jo.

– Ne ítélj elhamarkodottan. De még ha badarság is, az emberek szeretik a badarságokat. Nem az a lényeg igaz-e a történet, hanem hogy a nép igaznak tartja-e majd... Árulja el nekem, fiatalember, egy pillanatra félretéve a legendákat, miből gondolja, hogy Demerzel robot? Tegyük föl, léteznek robotok. Mi olyan vonása van Demerzelnek, ami azt sugallja, közénk tartozik? Talán ő maga mondta?

– Nem, uram – felelte Raych.

– Talán az apja mondta? – kérdezett tovább Joranum.

– Nem, uram. Az egész az én ötletem, de higgye el, biztos vagyok benne.

– Miért? Mitől lehet ennyire biztos a dolgában?

– Van benne valami... Sosem változik. Nem öregszik. Nem látszanak rajta érzelmek. Minden mozdulata gépiességet sugall.

Joranum hátradőlt a székén, és hosszasan méregette Raychot. Szinte hallhatóan zakatoltak fejében a gondolatok.

– Tegyük fel, hogy valóban robot – szólalt meg végül. –

Miért érdekelné ez önt? Számit valamit?

– Természetesen – vágta rá Raych. – Én emberi lény vagyok. Nem akarom, hogy egy robot kormányozza a Birodalmat.

Joranum mohón bólogatva fordult Namartihoz.

– Hallod ezt, G. D.? „Én emberi lény vagyok. Nem akarom, hogy egy robot kormányozza a Birodalmat.” Mondassuk ezt el vele a holovízióban. Hadd ismétlje egészen addig, míg bele nem vertük a Trantor valamennyi lakójának a fejébe...

– Hé – szólt közbe Raych, mikor újra lélegzethez jutott. – Nem szerepelhetek a holovízióban, apám nem tudhatja meg, hogy...

– Hát persze hogy nem – vágta rá Joranum. – Nem is erről van szó. Csupán fölhasználnánk a szavait. Keresnénk egy másik dahlbelit. Sőt minden szektorból valakit, aki a saját nyelvjárásában mondaná el ugyanazt az üzenetet: „Nem akarom, hogy egy robot kormányozza a Birodalmat.”

– És mi történik – kérdezte Namarti –, ha Demerzel bebizonyítja, nem robot?

– Ugyan hogy bizonyíthatná be? – kérdezett vissza Joranum. – Nem sikerülhet neki. Pszichológiailag lehetetlen. A nagy Demerzel, a Birodalom nagyhatalmú szürke eminenciása, aki hosszú évek óta irányítja I. Cleon minden lépését, csakúgy, mint előtte az apjéét, vajon most térden csúszva gyözködi majd a népet, hogy ő is emberi lény? Az legalább olyan rettenetes következményekkel járna számára, mintha *igazán* robot lenne. G. D. végre sarokba szoríthatjuk ellenfelünket, és mindezt ennek a derék fiatalembernek köszönhetjük.

Raych elvörösödött.

– Ugye, Raychnak hívják? – kérdezte Joranum. – Ha pártunk hatalomra jut, nem fogunk megfélemezni önről. Gondoskodunk majd Dahlról, és önnek is megfelelő pozíciót ajánlunk. Egyszer talán az egész szektor vezetője is lehet, Raych. Nem fogja megbánni, hogy segített nekünk. Ugye, most se bánja?

– Szó sincs róla – felelte Raych lelkesen.

– Ebben az esetben biztossággal visszajuttatjuk az apjához. Tudassa vele, hogy nem kívánunk ártani neki, sőt nagyra értékeljük. Ezt az információt úgy tálalhatja, ahogy csak akarja. De ha bármi újabbat megtud, ami hasznunkra lehet, különösen a pszichohistóriáról, jelentkezzen.

– Meglesz. De komolyan gondolta, hogy Dahl végre rendes elbánásban részesül majd?

– A legkomolyabban. A szektorok egyenlőek lesznek, fiam. Sőt a világok is. A mi új Birodalmunkban megszűnnek a kiváltságok és az előjogok.

Raych élénken bólogatott.

– Ezt kívánom én is.

19.

Cleon, a Galaxis császára sietve lépkedett végig a kispalotabeli lakosztályát a kormányirodákat befogadó Császári Palotával összekötő árkaDOS folyosón. Ez utóbbi az egész Birodalom idegközpontja volt.

Több személyi titkára loholt a nyomában, arcán mindegyik a legmélyebb aggodalommal. A császár sohasem ment el másokhoz. Legfeljebb behívatta az illetőket magához. Ha

mégis sétálni indult, sosem látszott rajta sem sietség sem semmi érzelem, öröm vagy megrázkódtatás nyoma. De hát hogy is látszhatott volna? Ő volt a császár, a Birodalom világainak megtestesült jelképe, szinte nem is emberi lény. Most mégis inkább embernek tűnt. Türelmetlenül intett félre mindenkit az útjából jobb kezével, míg a balban egy villódzó hologramot tartott.

– Az első miniszter – szólt elfúló hangon, mely korántsem illett uralkodói méltóságához. – Hol az első miniszter?

A körülötte összeverődött kormánytisztviselők csak tátoztak és hebegtek, nem tudtak kinyögni egyetlen értelmes szót sem. A császár mérgesen elviharzott, mindannyiukban azt az érzést keltve, mintha egy lidérces álmot élnének át ébren.

Végül enyhén zihálva berontott Demerzel irodájába, és fölördített, igen, szó szerint fölördített:

– Demerzell!

Az első miniszter meglepetten pillantott föl, és fölállt, hiszen a császár jelenlétében nem ülhet senki, csak ha külön felszólítást kap rá.

– Felség? – mondta.

A császár pedig lecsapta a hologramot Demerzel asztalára.

– Mi ez? – tajtékzott a dühtől.

– Azonnali magyarázatot követelek!

Demerzel lepillantott. A hologram kitűnő volt, éles; életszerű. Szinte hallani is lehetett a tíz év körüli kisfiú hangját, amint a feliraton szereplő mondatot mondja: „Nem akarom, hogy egy robot kormányozza a Birodalmat.”

- Felség, én is kaptam ebből – közölte Demerzel csöndesen.
- És még kicsoda?
- Attól tartok, felség, sokszorosítva szétküldték az egész Trantoron.
- Igen és látod, ki az a személy, akire nézve a kölyök beszél? – Császári mutatójával rábökött. – Nem te vagy az?
- A hasonlóság valóban megdöbbenítő, felség.
- Vajon tévedek, ha azt gondolom, a hologram téged vádol azzal, hogy robot vagy?
- Úgy tűnik, ez a helyzet, felség.
- És javíts ki, ha tévedek, de a robotok nem valamiféle gépemberek, amikről az ember történelmi regényekben és gyermekmesékben olvashat?
- A mycogeniek hite szerint, felség, a robotok...
- Engem nem érdekelnek a mycogeniek, sem a hiedelmeik. Miért vádolnak azzal téged, hogy robot vagy?
- Szerintem csupán átvitt értelemben mondják, felség. Azt akarják kihangsúlyozni ezáltal, hogy nincs szívem, és gondolataimból hiányzik a lelkiismereti megfontolás, csupán egy gép szenttelen számításai mozgatnak engem.
- Az túl körmönfont lenne, Demerzel. Ne nézz bolondnak. – Megint megkocogtatta a hologramot. – Arról akarják meggyőzni az embereket, hogy te tényleg robot vagy.
- Nem tehetünk ellene semmit, felség, ha az emberek valóban elhiszik.
- Azt nem engedhetjük meg magunknak. A Birodalom vezetésének tekintélyét vonná kétségbe. Ráadásul

mindenki azt hinné, én... én választottam első miniszteremül egy gépembert. Képtelen rágalom. Ide figyelj, Demerzel, nincs valami törvény, ami megtiltja a Birodalom kormányhivatalnokainak gyalázását?

– De igen, van, méghozzá egész szigorú törvény, felség. A nagy Aburamis-féle törvénykönyvben szerepel.

– Akkor tehát egy kormányhivatalnok megrágalmazása főbenjáró bűn?

– Igen felség, és halál a büntetése.

– Ez a hologram azonban nemcsak téged rágalmaz meg, hanem engem is, tehát a terjesztőjét haladéktalanul ki kell végeztetni. Természetesen Joranum áll az egész mögött.

– Kétségtelenül, felség, ám ennek bebizonyítása meglehetősen nehéznek bizonyulna.

– Badarság! Elég bizonyítékom van! Vért akarok!

– A gond csupán az, felség, hogy ezt a rágalmazási törvényt jóformán még sosem alkalmazták. Legalábbis ebben az évszázadban bizonyosan nem.

– Ezért vesztette el társadalmunk a stabilitását, ezért remeghet már gyökereiben a Birodalom egész rendszere. A törvénykönyvben ott áll, tehát be kell tartatni.

– Gondolja meg, felség – mondta Demerzel – bölcs lépés lenne-e. Önt zsarnok elnyomó képében tüntetné föl. Az uralkodása eddig páratlanul sikeresnek bizonyult, mert békességben, rokonszenvesen kormányzott...

– De látod, mindez hová juttatott. A változatosság kedvéért most féljenek tőlem egy kicsit, ne szeressenek, ha náluk ez jelenti a szeretetet.

– Továbbra is azt javaslom, ne tegye, felség. Talán ez lenne

a szikra, amely lángra lobbantaná a forradalmat.

– Miért, te mit tennél? Kiállnál az emberek elé, és azt mondanád: „Nézzenek rám, nem vagyok robot”?

– Nem, felség, hiszen ön is mondta, azzal saját tekintélyemen ejtenék csorbát, sőt, közvetve az önén is.

– Akkor?

– Nem tudom biztosan, felség. Még nem gondoltam végig a helyzetet.

– Nem gondoltad végig?... Lépj kapcsolatba Seldonnal.

– Hogyan, felség?

– Miért esik olyan nehezedre megérteni a parancsomat? Lépj kapcsolatba Seldonnal!

– Azt óhajtja, felség, hogy iderendeltem a Palotába?

– Nem, arra nincs időnk. Gondolom, össze tudsz kötni bennünket egy biztosságos kommunikációs vonalon, amelyet nem hallgatnak le.

– Természetesen, felség.

– Akkor csináld. De máris!

20.

Seldonból hiányzott Demerzel önuralma, de hát elvégre ő csak hús-vér ember volt. Az irodájába befutott hívás, és a zavarótér hirtelen támadt halvány izzása és bizsergető érzése gyorsan meggyőzte, valami rendkívüli történt. Beszélt már biztosított vonalakon, de ilyen szigorú biztonsági intézkedésekre nem kényszerült még soha.

Azt várta, megjelenik majd egy kormányhivatalnok, és bejelenti Demerzelt. A robot-hír okozta felfordulás láttán nem gondolhatott másra.

Legnagyobb meglepetésére maga a császár jelent meg előtte, egy az övéhez hasonló zavarótér fényeitől körülvéve. Seldon hátrazuhan a székébe, szája tágra nyílt, és minden további, felállást célzó erőfeszítése hiábavalónak bizonyult. Cleon türelmetlenül intett, maradjon veszteg.

– Biztos tud már róla, Seldon, mi történt.

– A robotos hologramra gondol, felség?

– Pontosan arra. Mi a teendő?

Seldon a császári engedély ellenére végre fölállt.

– A helyzet komolyabb, mint gondolja, felség. Joranum Trantor-szerte gyűléseket szervez, ahol a robot-kérdésről szándékozik beszédet tartani. Legalábbis ezt hallottam a hírekben.

– Ide még nem ért el. Hát persze. Miért is kéne a császárnak tudnia róla, mi folyik körülötte?

– Ez nem igazán a császár gondja, felség, biztosra veszem, hogy az első miniszter...

– Az első miniszter nem csinál semmit, még csak engem sem informál. Ezért fordulok magához meg a pszichohistóriájához. *Mondja meg, mit tegyek.*

– Tessék?

– Ne játsszon velem, Seldon. Nyolc éve dolgozik már a pszichohistórián. Az első miniszter szerint jogi úton nem szállhatunk szembe Joranummal. Akkor hát mi a teendő?

Seldon dadogni kezdett.

– S-semmi, felség!

– Egyszóval nincs mondanivalója?

– Nem, felség. Nem így értettem. Arra gondoltam, nem kell tennie semmit. Semmit! Az első miniszternek igaza van,

amikor azt mondja, a jögi út járhatatlan. Az csak rontana a helyzetet.

– Hát jó. Akkor mi javítana rajta?

– Önnek nincs semmi dolga. Az első miniszter úrnak sincs. A kormánynak is csak annyi, hogy hagyja Joranumot tetszése szerint cselekedni.

– Ez meg hogyan segíthet?

– Hamarosan meglátjuk – válaszolta Seldon, megpróbálva elnyomni a hangjában bujkáló elkeseredést.

A császár hirtelen leeresztett, mintha minden mérget és felháborodását kiszippantották volna belőle.

– Á – mondta. – Már értem. Szóval maga feltétlenül ura a helyzetnek!

– Felség, én azt nem mondtam...

– Nem is kell mondania. Eleget hallottam. Tudomásul vettem, hogy ura a helyzetnek, de eredményeket várok. Végső esetben még mindig itt a Császári Gárda és a hadsereg. Ők hűségesek hozzám, és ha valóban kitör a felkelés, nem tétováznak szembeállni velem. De előbb még adok magának egy lehetőséget.

A kép elhalványult, de Seldon nem mozdult, bámulta maga előtt a levegőt.

Azóta az első szerencsétlen pillanat óta, amikor a tízéves konferencián megemlítette a pszichohistóriát, számtalanszor szembesült a ténnyel, hogy nincs a birtokában, amiről oly óvatlanul nyilatkozott.

Csupán néhány vad gondolat halvány kísértete cikázott a fejében, és az, amit Jugo Amaryl mondott az intuícióról.

21.

Joranum két nap alatt bejárta a Trantort, részben személyesen, részben pedig emberei által képviselve. Hari azt mormolta Dorsnak, hogy kampányát katonás hatékonysággal folytatta le.

– A régi, háborús időkben remek admirális válhatott volna belőle – mondta. – Vétek a politikára pazarolni a képességeit.

– Vétek? – kérdezte Dors. – Ha ebben az iramban halad, egy hét alatt első miniszter lesz, és ha még egy hétig bírja, talán császár is. A jelentések szerint egyes katonai helyőrségek őt éltetik.

Seldon a fejét rázta.

– Össze fog omlani, Dors.

– Mi? Joranum pártja vagy a Birodalom?

– Joranum pártja. Ez a híresztelés, miszerint Demerzel robot, nagy felbolydulást keltett, főleg az ügyes tálalásnak köszönhetően, de a közvéleménynek csak egy kis gondolkodási idő kell, hogy rájöjjön, mennyire nevetséges a vád.

– De Hari – mondta Dors feszülten –, *előttem* nem kell megjátszanod magad. A vád *nem* nevetséges. Egyáltalán honnan tudhatta meg Joranum, hogy Demerzel robot?

– Ó, *azt*? Raych mondta meg neki.

– Raych!

– Úgy van. Tökéletesen elvégezte a dolgát, és biztonságban haza is ért, azzal az ígérettel, hogy egyszer a Dahl szektor vezetőjévé teszük. Természetesen hittek neki.

Tudtam, hogy így lesz.

– Azt akarod mondani, Raychnak te árultad el, hogy Demerzel robot, és ő a te utasításodra adta át ezt Joranumnak? – kérdezte Dors határtalan megdöbbenéssel.

– Nem arra nem lettem volna képes. Tudod jól, nem árulhatom el sem Raychnak, sem senki másnak, hogy Demerzel robot. Csupán a lehető legszilárdabban kijelentettem, *nem* robot, és már ez is meglehetősen nehezemre esett. De arra én kértem meg, hogy Joranummal hitesse el az ellenkezőjét. Raych azt hiszi, hazudott neki.

– De miért, Hari? Miért?

– Meg kell mondanom, nem a pszichohistória sugallta. Nehogy te is azt hidd, amit a császár, hogy varázsló vagyok. Egyszerűen csak elhitettem Joranummal, hogy Demerzel robot. Mivel Mycogenben születtem, gyermekkorában számos robotmesét hallhatott. Ennélfogva el lehetett hitetni vele a dolgot, és ezért meggyőződése, hogy a nép is elhiszi majd, mint ő.

– Miért, nem így lesz?

– Kétlem. Ha az első lelkesedés alábbhagy, az emberek rájönnek majd, hogy felültették őket. Rábeszéltem Demerzelt, tartson beszédet a szubéterikus holovízióban, amelynek adását közvetítik a Birodalom kulcsfontosságú világaira, és a Trantor valamennyi szektorába. Mindent szóba hozhat, csak a robot-ügyet nem. Van elég válsághelyzet anélkül is. Az emberek hallgatják majd, és egy szót sem hallanak robotokról. Aztán a végén

megkérdezi valaki, mi a véleménye arról a sokszorosított hologramról, de neki nem kell válaszolnia. Elég, ha fölnevet. – Nevet? Sose hallottam még Demerzelt nevetni. Mosolyogni is csak alig szokott.

– Ezúttal, Dors, nevetni fog. Ez az egyetlen dolog, amire egy robotot senki sem tartana képesnek. Te is láttál már gépembereket a holografikus fantáziákban, nem? Mindig prózai gondolkodásúnak, érzelemmentesnek ábrázolták őket. Az emberek tehát ezt várják tőle is. Demerzelnek nem kell mást tennie, csak nevetnie. Ráadásul... Emlékszel még Napmester Tizennégyre, Mycogen vallási vezetőjére?

– Hát persze. Prózai gondolkodású és érzelemmentes. Ő sem nevetetett még életében.

– Most sem fog. De sokat kutattam Joranummal kapcsolatban azóta a kis összetűzés óta a parkban. Tudom már az igazi nevét. Tudom hol született, kik voltak a szülei, hol végezte tanulmányait, és mindezt, a bizonyító dokumentumokkal együtt elküldtem Napmester Tizennégynek. Attól tartok, ő nem kedveli a szakadókat.

– Hiszen te magad mondtad, hogy nem akarsz fanatizmust szítani.

– Nem is. Ha az információt a holovíziós társaságoknak adom oda, azzal szítottam volna. Én azonban csak Napmestert tájékoztattam, tulajdonképpen amúgy is rá tartozna az ügy.

– Akkor majd ő áll neki fanatizmust szítani.

– Ugyan, dehogy. A Trantoron senki se figyelne rá, bármit mondjon is.

– Akkor mi értelme az egésznek?

– Majd meglátjuk, Dors. Nem rendelkezem a helyzet pszichohistóriai elemzésével. Azt se tudom, a birtokomban lesz-e valaha. De remélem, helyesen döntöttem.

22.

Eto Demerzel nevetett.

Immár nem először. Ott ült Hari Seldonnal és Dors Venabilivel egy biztonságos szobában, amelyet nem hallgatnak le, és időnként, a férfi intésére, nevetni kezdett. Néha hátradőlt, és hahotázni kezdett, de Seldon a fejét rázta.

– Ez nem elég meggyőző.

Demerzel tehát mosolygott, aztán megpróbált méltóságtelten nevetni. Seldon azonban elfintorította az orrát.

– Én föladom – mondta. – Semmi értelme neked vicceket mesélni. Csupán az ésszerű értelmüket fogod föl. Nincs más hátra, memorizálnod kell a hangot.

– Használj holografikus felvételt – vetette közbe Dors.

– *Nem!* Az nem Demerzel lenne, hanem egy csapat fizetett idióta. Azt akarom. Próbáld meg újra, Demerzel.

Demerzel pedig próbálgatta, míg Seldon azt nem mondta:

– Jól van, ezt a hangot memorizáld, és reprodukáld, amikor fölteszik a kérdést. Azt a látszatot kell keltened, mintha jól szórakoznál. Bármilyen tökéletesen utáznál is a nevetést, nem vághatsz hozzá komoly arcot. Mosolyogj egy kicsit, csak egy kicsit. Húzd föl a szád két sarkát. – Demerzel arcán lassan vigyor terült szét. – Nem rossz. Meg tudod csinálni, hogy csillogjon a szemed?

– Hogyhogy „csillogjon”? – kérdezte Dors méltatlankodva.

– Senki sem tudja csillogtatni a szemét. Ezt csak úgy átvitt értelemben szokták mondani.

– Nem, nincs igazad – ellenkezett Seldon. – A szomorúság, öröm, meglepetés mindig könnyeket csal az ember szemébe, és a csillogást a könnyeken megtörő fény adja.

– Tényleg komolyan gondolod, hogy Demerzel könnyeket produkáljon?

– A szemem valóban termel könnyeket tisztítási célokra – szólalt meg a miniszter tárgyilagosan –, ha nem is sokat. Talán ha elképzelem, hogy valami a szemembe ment...

– Próbáld meg – vágott közbe Seldon. – Ártani nem árthat. Így aztán, amikor a szubéterikus holovízió a fénysebesség többezerszeresével világok millióira közvetítette az első miniszter beszédét, amelyben minden fontosabb kérdést szóba hozott, csak a robotokat nem említette, Demerzel sikerrel tisztázta magát a vád alól. Amikor szónoklata véget ért, bejelentette, hogy kérdésekre is szívesen válaszol. Nem kellett sokáig várnia. Az első kérdés így hangzott:

– Első miniszter úr, ön valóban robot?

Demerzel csak várt nyugodtan, hagyta, hadd nőjön mindenkiben a feszültség. Aztán elmosolyodott, a teste finoman rázkódni kezdett, és elnevette magát. Nem hangos, harsány kacaj volt ez, inkább olyan, mint amikor az ember elgondolkodik egy mulatságos helyzeten. A nevetés ragadósnak bizonyult. A közönség is kuncogni kezdett, mind hangosabban és hangosabban.

Demerzel kivárta, míg a nevetés alábbhagy, aztán csillogó

szemmel így szólt:

– Igazán válaszolnom kell erre a kérdésre? Nem tekinthetünk el tőle? – Amikor a kép elhalványult, még mindig mosolygott.

23.

– Biztosra veszem, hogy bevált – mondta Seldon. – Természetesen a hatása nem mutatkozhat meg egyből. Időbe telik. De a dolgok most már a helyes irányba haladnak. Akkor is így volt, amikor félbeszakítottam Namarti beszédét az egyetem parkjában. A közönség szimpatizált vele, míg én oda nem álltam elé, és rá nem piritottam. Akkor az egész hallgatóság egy csapásra átpártolt hozzám.

– És szerinted ez a mostani helyzet hasonló? – kérdezte Dors kétkedve.

– Természetesen. Ha a pszichohistória nem is létezik még, használhatok analógiákat, no meg persze az agyamat. Adva volt az első miniszter, minden oldalról vádaskodókkal körülvéve, és ő a vádakat egyetlen mosollyal, egyetlen nevetéssel megcáfolta. S mivel ez a dolog a robotoktól a legidegenebb, ennél fogva azonnal válaszolt is a kérdésre. A szimpátia mellé fog pártolni. Semmi sem akadályozhatja meg. De ez még csak a kezdet. Meg kell várnunk Napmester Tizennégyet, vajon mi lesz a mondanivalója.

– Felőle is biztos vagy?

– Tökéletesen.

A tenisz Hari kedvenc sportjai közé tartozott, de szívesebben játszott, mint nézte. Most tehát türelmetlenül figyelte a melegítőbe öltözött Cleont, amint átszalad a pálya túlsó oldalára, és visszaadja a labdát. A játék valójában császári tenisz volt, az uralkodók kedvenc játéka, melyhez komputerizált ütőt használtak. Ez a kéz legapróbb nyomására változtatott a visszapattanás szögén. Hari többször is megpróbálta már elsajátítani a szükséges technikát, de rá kellett jönnie, komputerizált vagy sem, ez az ütő sem vált be jobban, ha hiányzott forgatójából a gyakorlat. Az ő ideje azonban túl drága volt ahhoz, hogy ilyen haszontalanságokra pazarolja.

Cleon visszaadhatatlanul helyezte el a labdát, és ezzel meg is nyerte a játszmát. A talpnyalók udvarias tapsától kíséreltrappolt a pályáról.

– Gratulálok, felség – szólította meg Seldon. – Remekül játszott.

– Úgy gondolja, Seldon? – kérdezte Cleon közönyösen. – Tudja, ezek itt roppantul vigyáznak rá, hogy én nyerjek. A játékban így semmi élvezet sincs.

– Ebben az esetben, felség – mondta Seldon –, talán parancsba kéne adnia, hogy az ellenfelei jobban igyekezzenek.

– Az sem segítené. Mindenképpen veszítenének. Ha pedig mégis nyerne valamelyik, a dolog céltalansága akkor is ugyanolyan elkészerítő lenne. Császárnak lenni nem mindig jó, Seldon. Erre Joranum is rájönne, ha egyszer az válna belőle.

Azzal eltűnt a császári zuhanyzó ajtaja mögött. Mikor ismét feltűnt, már sokkal hivatalosabb öltözéket viselt.

– És most, Seldon – mondta, elhessegetve a többieket –, mivel a tenispályánál diszkrétebb helyet nem találhatnánk, ráadásul az idő is csodálatos, maradjunk itt egy kicsit. Olvastam annak a mycogeninek, Napmester Tizennégynek az üzenetét. Elég lesz ez?

– Tökéletesen, felség. Amint olvashatta, Joranumot kiközösítették a mycogeniek, mint szakadárt, sőt, megbélyegezték, mert szégyent hozott rájuk.

– Ennyi el fogja intézni?

– Végzetesen lerombolja a tekintélyét, felség. Most már amúgy is csak kevesen hiszik a mesét az első miniszter robot voltáról. Ráadásul Joranum nemcsak hazudott, de még rajta is kapták.

– Rajtakapták, igen – mondta Cleon elgondolkozva. Ezt úgy érti, ha valaki büntetlenül alattomos, azt ravasznak tartják, és még csodálják is, de ha lebukik, rásütik, hogy ostoba?

– Találónan összefoglalta, felség.

– Tehát Joranum többé nem jelent veszélyt.

– Abban nem lehetünk biztosak, felség. Még ekkora megrázkódtatást is kiheverhet. A szervezete működik, és biztos maradt egy-két hűséges híve. A történelemben számtalan példát találhatunk arra, hogy emberek még ennél nagyobb vereség után is visszatértek.

– Akkor egyszerűen végeztessük ki, Seldon.

De ő a fejét rázta.

– Nem tanácsolnám, felség. Gondolom, nem akar mártírt

csinálni belőle, sem önmagát zsarnok elnyomó színében föltüntetni.

Cleon elfintorodott.

– Teljesen úgy beszél, mint Demerzel. Ahányszor erővel akarok elérni valamit, előjön nekem ezzel a „zsarnok” szóval. Elöttem ültek már a trónon császárok, akiket csodáltak erőskezű uralkodásukért, és egyszerűen csak határozottnak tartották őket.

– Kétségkívül, felség, ám most nehéz időket élünk. Ráadásul nincs is szükség kivégzésre. Elérheti a célját oly módon is, amely önt felvilágosulttá és jóságossá teszi az emberek szemében.

– Felvilágosulttá *tesz*?

– Bocsásson meg felség, tudom jól, ön *máris* az. Joranum kivégeztetését azonban bosszúként könyvelnék el, és azt gyalázatos dolognak tartják. Ön azonban, mint császár, jóindulattal viseltetik népének hite iránt. Méghozzá az ön szemében minden vallás egyenlő, hisz csak így uralkodhat igazságosan számtalan nemzetén.

– Mit akar ezzel mondani?

– Azt felség, hogy Joranum mycogeni létére megsértette hazája hitének alapelveit, és önt fölháborítja ez a gyalázat. Mi jobbat tehetne ilyenkor, mint hogy átadja őt saját népének, ítélkezzék fölötte az? Önt mindenki megtapsolná bölcsességéért.

– És a mycogeniek kivégeznék őt?

– Könnyen meglehet, felség. A szentségtörést roppant súlyosan büntetik. De legrosszabb esetben is

életfogytiglanra bebörtönzik, és kényszermunkára viszik.

Cleon elmosolyodott.

– Nagyon jó. Így engem mindenki az emberségemért és könyörületességemért éltet, közben pedig ők végzik el a piszkos munkát helyettem.

– Úgy van, uram, már ha átadja nekik Joranumot. Ám ebben az esetben mégiscsak mártír válna belőle.

– Teljesen összezavar. Akkor hát mit kellene tennem?

– Adjon Joranumnak egy lehetőséget. Mondja azt, hogy a Birodalom nyugalma érdekében át kéne adnia őt a mycogenieknek, de aggódik, hogy azok túl kemény büntetést szabnának ki rá. Ezért ajánl neki egy másik megoldást: élje le élete hátralevő részét száműzetésben, a Nishayán, azon a jelentéktelen, elszigetelt kis világon, amit hazájának mondott. Persze ön gondoskodhat róla, hogy állandóan szemmel tartsák.

– Ez elrendezne mindent?

– Egészen bizonyosan. Ekkorra már fölér az öngyilkossággal, ha Joranum visszatér Mycogenbe – márpedig számomra nem tűnik öngyilkos alkatnak. Minden valószínűség szerint a Nishaya mellett dönt majd, ám ez nemcsak a józanabbik út, de a kevésbé hősies is. Mint menekült, ott nemigen szervezhet semmiféle mozgalmat a Birodalom fölötti hatalomátvitelre. Követői tábora egykettőre szétszéled. Az emberek ugyanis szent meggyőződéssel követnek egy mártírt, de nehezen tennék ugyanezt egy gyáva alakkal.

– Bámulatos! Hogy volt képes ezt kiötleni, Seldon? – Cleon hangjából határozott csodálat érződött ki.

- Hát tudja – kezdte Seldon –, a józan ész azt diktálta...
- Mindegy – vágott közbe Cleon hirtelen. – Gondolom, úgyse mondja el az igazat, vagy ha mégis, nem érteném. Egyvalamit azonban szeretnék közölni magával. Demerzel föladja miniszteri posztját. Ez a legutóbbi válság fölemészthette az idegeit, és én is egyetérték vele: Ideje visszavonulnia. Első miniszter nélkül azonban nem maradhatok. Ettől a pillanattól fogva tehát magát nevezem ki a helyére.
- *De felség!* – kiáltott föl Seldon félig ámulattal, félig rémülettel.
- Hari Seldon első miniszter – mondta Cleon nyugodtan. – Ez a császár óhaja.

25.

- Ne féljen – mondta Demerzel. – Az egész az én ötletem volt. Túl hosszú ideje vagyok már itt, és a válságok sora eljuttatott arra a pontra, ahol a Három Törvény már nem segít, inkább csak megbénít. A logika azt sugallja, ön legyen az utódom.
- *Dehogyan* sugallja azt! – robbant ki Seldon. – Hisz mit tudok én egy Birodalom kormányzásáról? A császár elég bolond, ha azt hiszi, a válságot a pszichohistória segítségével küzdöttem le. Hiszen nem ez történt.
- Nem számít, Hari. Ha ő *hisz* abban, hogy ön minden kérdésre ismeri a pszichohistória válaszát, követni fogja a tanácsait, és ez már jó első miniszterré teszi önt.
- De talán egyenesen a pusztulásba vezetem.

- Úgy érzem, a józan esze – vagy nevezhetjük intuíciónak is – jó irányba fogja terelni önt, akár rendelkezésére áll a pszichohistória, akár nem.
- De mit fogok csinálni ön nélkül... Daneel?
- Köszönöm, hogy így hívott. Többé már nem vagyok Demerzel, csakis Daneel. Ami pedig azt illeti, hogy mit fog csinálni nélkülem... Gondolom, megpróbálja majd megvalósítani Joranum egyik-másik elképzelését az egyenlőségről és a társadalmi igazságszolgáltatásról. Ő talán nem gondolta ezeket komolyan – lehet, hogy csak a választókat akarta megnyerni szép ígéreteivel –, mindenesetre nem elvetélt ötletek. És találja meg a módját, hogyan segíthetne mindebben Raych. Ő hűséges maradt önhöz, bármennyire vonzották is Joranum nézetei, és most félig-meddig árulónak érezheti magát. Mutassa meg neki, hogy nem az. Ráadásul ezentúl sokkal szabadabban foglalkozhat a pszichohistóriával, mert a császár szível-lelkekkel ön mögött áll majd.
- De mihez kezd ön, Daneel?
- Más elintéznivalóm is akad még a Galaxisban. Először is ott a Nulladik Törvény, mely szerint az emberiség érdekében kell tevékenykednem, már amennyiben meg tudom határozni annak mibenlétét. És, Hari...
- Igen, Daneel?
- Önnel itt marad Dors.
- Seldon bólintott.
- Igen, itt marad nekem Dors. – Egy pillanatra elgondolkozott, aztán megszorította a robot erős kezét. – Minden jól, Daneel.

– Minden jót, Hari.

Azzal sarkon fordult, és elsétált a Palota folyosóján. Tartása egyenes volt, háta mögött röpködött első miniszteri köpenye. Seldon mozdulatlanul állt pár percig még azután is hogy Daneel eltűnt a szeme elől. Gondolataiba merült. Aztán hirtelen megindult az első miniszter lakosztálya felé. Még valamit el kellett ugyanis mondania Daneelnek – a legfontosabb dolgot a világon.

Egy ideig tétovázott a puha fényvel megvilágított előtérben, aztán belépett. A szoba azonban üres volt. A fekete köpeny egy székre vetve hevert. Az első miniszteri lakosztály csupasz falai visszhangozták csak Harinak a robothoz intézett utolsó szavait:

– Minden jót, barátom. – Eto Demerzel eltávozott. Eltűnt R. Daneel Olivawval együtt.

MÁSODIK RÉSZ

I. Cleon

I. CLEON – ...Noha sok dicsérettel illették, mint az utolsó császárt, aki a Birodalmat még viszonylagos egységben és jólétben tartotta, I. Cleon császár negyedszázados uralkodása a lassú hanyatlás képét mutatta. Természetesen ebből nem következik, hogy a folyamatért ő lett volna felelős, hiszen a Birodalom bukását olyan erejű politikai, illetve ökológiai tényezők tették elkerülhetetlenné, amelyekkel senki nem szállhatott

volna szembe. Az uralkodó szerencsésen választotta meg első minisztereit – először Eto Demerzel, majd Hari Seldon személyében. Ez utóbbinak a pszichohistoria kifejlesztésére folytatott kutatásaiban a császár sohasem vesztette el hitét. Cleon és Seldon váltak aztán annak a bizarr végkimenetelű joranumista összeesküvésnek a célpontjává, amely...

ENCYCLOPEDIA GALACTICA

1.

Mandell Gruber boldog ember volt. Legalábbis Hari Seldon számára így tűnt. Félbehagyta reggeli sétáját, megállt, és nézte őt.

Grubert, aki a negyvenes évei vége felé járhatott, tehát Seldonnál alig valamivel lehetett fiatalabb, megviselte a munka, a Császári Palota kertjének művelése, gondosan borotvált arca mégis mindig vidámságot tükrözött. Rózsaszín fejbőréből nem sokat rejtett el ritkuló, homokszőke haja. Halkan füttyörészett magában, miközben a bokrok levelein kutatott a fertőzés legapróbb nyoma után. Természetesen nem ő volt a főkertész. Az egy luxusberendezésű irodában üldögélt naphosszat, valahol a gigászi Császári Palota gyomrában, és csupán utasításokat osztogatott a rendelkezésére álló férfiak és nők hadának. Személyesen legfeljebb évente egyszer-kétszer járta végig a parkot.

Gruber csak egyik katonája volt a hadseregének, s mint Seldon megtudta, első osztályú kertészi rangban. Címét

feltétlenül ki is érdemelte harmincévi hűséges szolgálata alatt.

– Csodálatosan szép napunk van ma – szólította meg Seldon, a tökéletesen simára egyengetett kavicsos sétányon állva. Gruber csillogó szemmel pillantott föl.

– Valóban, első miniszter úr. Ilyenkor sajnálom igazán azokat, akik a kupolák alatt élnek, bezárva.

– Akkor engem is sajnálhat, mert most épp oda tartok.

– Önt nem sok mindenért lehet sajnálni, első miniszter úr, de ha egy ilyen napon képes itt hagyni a szabad eget, mi, szerencsések, csak szánhatjuk.

– Köszönöm az együttérzését, Gruber, de, tudja, a kupolák alatt negyvenmilliárd trantori él. Valamennyiüket sajnálja?

– Bizony, uram. Szerencsém, hogy magam nem trantori származású vagyok, ezért is felelhettem meg kertésznek. Ezen a világon keveseknek adatik meg a felszínen dolgozni, de én mindenesetre közéjük tartozom.

– Az időjárás azonban korántsem mindig ilyen kedvező.

– Ez így igaz. Dolgoztam én már zuhogó esőben és üvöltő szélben is. De amíg az ember megfelelően felöltözik...

Nézze. – Azzal széttárta a karját, s hozzá szélesen mosolygott, mintha az egész parkot magához akarná ölelni.

– Itt van minden, barátom: a fák, a fű és az állatok. Az én dolgom szabályos növekedésre sarkallni a növényeket.

Látta már valaha a park geometrikus szerkezetét, első miniszter úr?

– Hisz most is azt nézem, nem?

– Én úgy értem, a terveket, amiken kibontakozik igazi gyönyörűsége. Tapper Savand álmodta meg száz évvel

ezelőtt, és azóta csak elenyészően kevés dolog változott. Ő nagy kertész volt, a legnagyobb, és az én szülőbolygómról jött.

– Az Anacreonról, ha jól emlékszem.

– Jól bizony. Távoli világ az, a Galaxis pereméhez közel, ahol még mindig vad a természet, és szép az élet. Taknyos kölyökként kerültem ide, amikor a mostani főkertész szolgálatba állt, még az öreg császár uralkodása alatt. Persze most újra akarják tervezni a parkot. – Gruber mélyet sóhajtott, és a fejét csóválta. – Pedig az nagy hiba lenne. Pont úgy jó, ahogy most van: minden tökéletesen elosztva, kiegyensúlyozva, a szem és a szellem legnagyobb gyönyörűségére. Az is igaz azonban, hogy a történelem folyamán a parkot többször átépítették már. A császárok hamar beleunnak a régibe, és az újat keresik, mintha az valamivel is jobb lenne. Mostani uralkodónk – legyen hosszú életű – a főkertésszel együtt tervezget. Legalábbis ez a szóbeszéd jár itt szájról szájra. – Ezt az utolsó mondatot gyorsan biggyesztette oda mondókája végére, mintha szégyellné magát, amiért pletykát terjeszt.

– Nem hinném, hogy a terveik egyhamar valóra válnának.

– Remélem is, első miniszter úr. Ha bokros teendői mellett jutna rá ideje, kérem, nézze meg a park tervét. Ritka gyönyörűek. Ha rám bíznák a döntést, én biz egyetlen levelet, virágot vagy nyulat se mozdítanék el a helyéről ezen a pár száz négyzetkilométeren.

Seldon elmosolyodott.

– Ön remek ember, Gruber. Azon se csodálkoznék, ha egyszer kineveznék főkertésznek.

– Jaj, dehogy kívánom én azt. A főkertész nem szívhat friss levegőt, nem láthatja a természetet, és így mindent elfelejt, amit valaha is tanult. Ő ott él – mutatta megvetően –, és szerintem már egy bokrot se tud megkülönböztetni egy pataktól, ha valamelyik beosztottja meg nem mutatja neki.

Egy pillanatra úgy tűnt, Gruber mindjárt kiköp, de aztán mégsem talált rá alkalmas helyet.

Seldon halkan fölnevetett.

– Gruber, jó önnel beszélgetni. Ha elborítanak már a napi feladatok, kellemes pár pillanatig ellazítani, és hallgatni az életfilozófiáját.

– Á, első miniszter úr, nem vagyok én filozófus. Még iskolába is csak úgy futólag jártam.

– A filozófiához nem kell iskola, csak fürge agy és élettapasztalat. Hát, vigyázzon magára, Gruber, mert még elő találom léptetni.

– Ne tegye, első miniszter úr, és én örökre hálás leszek önnek.

Seldon mosolyogva indult tovább, de arcáról lefagyott a vidámság, amint eszébe jutottak az előtte tornyosuló gondok. Tíz éve viselte már az első miniszteri címet, és ha Gruber tudja, milyen szívből utálja az egészet, rokonszerve mindjárt az évig szökött volna. Vajon megértené ez az egyszerű ember, hogy ő a pszichohistória kifejllesztése során olyan rettentő dilemmával találta szembe magát, amiből nem lát kiutat?

2.

Seldon életében a reggeli séta a béke parányi szigetét

jelentette. Itt, a Császári Palota szomszédságában nehéz volt elképzelni, hogy a bolygó többi részére kupolák borulnak. Ez a kis földdarab akár a szülővilágán, a Heliconon is lehetett volna, vagy Gruberén, az Anacreonon. Persze a béke érzete csupán illúzió volt. Ezt a parkot is erős őrség védte.

Valamikor, ezer évvel ezelőtt, a Császári Palota még korántsem volt ennyire fényűző, nem különült el ennyire a bolygó többi részétől – akkoriban vette kezdetét az első kupolák építése –, sőt, a parkja nyitva állt a Birodalom minden polgára előtt. A császár testőrök nélkül sétálgatott az ösvényeken, üdvözlésül oda-odabiccentve alattvalóinak. Ennek vége. A parkot őrség lepte el, és még a trantoriak sem juthattak be a területére. Ez persze semmivel sem csökkentette a merényletek veszélyét, hisz az elkövetők többnyire a kormányhivatalnokok és a katonák közül kerültek ki. A császár és miniszterei tehát *leginkább* a Palota területén voltak veszélyben. Vajon mi történhetett volna, ha azon a csaknem tíz esztendővel korábbi napon Dors Venabili nincs vele?

Első évét töltötte mint első miniszter, és föltételezte, hogy többen vannak, akik féltékenyek rá a császár szeszélyes választása miatt. Sokan, akik hosszú ideje készültek már e poszt betöltésére, és jobban meg is feleltek volna rá, haraggal fogadták kinevezését. Ők persze nem tudhattak a pszichohistóriáról, sem arról, mennyire bízik benne a császár. A legegyszerűbb módszerhez folyamodtak hát, megvesztegették az első miniszter egyik fölesküdtöt testőrét.

Dors még inkább gyanakodhatott, mint Seldon maga, vagy legalábbis Demerzel eltűntével szigorúbb lett a férfi őrzésére vonatkozó utasítás. Igazság szerint Seldon miniszterségének első néhány évében az asszony szinte egy pillanatra sem vesztette szem elől.

Egy gyönyörű, meleg, nyári délutánon aztán megpillantotta, hogy a lenyugvó nap fénye megcsillan egy sugárvető csövén.

– A földre, Hari! – kiáltotta, és a gyepen át megiramodott az őrmester felé.

– Adja ide azt a sugárvetőt – szólította föl kimerően.

Az orgyilkosjelöltet egy pillanatra megbénította a felé rohanó nő látványa, de most magához tért, és sebesen az új célpontra irányította fegyverét.

Dors azonban már el is kapta a jobb csuklóját. Acélos szorítással emelte magasba a férfi kezét.

– Dobja el – sziszegte összeszorított fogai közül.

Az őrmester arca elfintorodott a fájdalomtól. Minden erejéből igyekezett megszabadulni.

– Hiábavaló minden próbálkozás, őrmester – figyelmeztette Dors. – A térdem csak centikre van az ágyékától, és ha csak egyet pislog, búcsút mondhat a férfiasságának. Úgyhogy ne moccanjon. Jó. És most nyissa szét a kezét. Ha nem dobja el *azonnal* a sugárvetőt, szilánkokra töröm a karját.

Egy kertész érkezett futva, kezében gereblyével, Dors azonban visszaintette. Az őrmester földre dobta a sugárvetőt.

Seldon is megérkezett.

- Majd én kézbe veszem az ügyet, Dors.
- Szó sem lehet róla. Menj be a fák közé, és a sugárvetőt vidd magaddal. Talán nincs egyedül.
- Dors egy pillanatra sem engedett szorításán.
- És most, őrmester – mondta – áruija el nekem, ki vette rá erre a merénylet-kísérletre? Kik a cinkosai?
- Az őrmester nem válaszolt.
- Ne legyen bolond – győzködte Dors. – Beszéljen! Megcsavarta a férfi karját, mire az térdre rogyott. Dors a lábát az őrmester nyakára helyezte. – Ha úgy véli, a hallgatás jól áll önnek, összeroppantom a gégéjét, és akkor így maradhat örökre. De még előbb *alaposan* ellátom a baját, egyetlen csontját sem hagyom épen. Jobb lesz hát, ha beszél.
- És az őrmester beszélt.
- Hogy tudtad ezt megtenni, Dors? – kérdezte később az asszonytól Seldon. – Nem hittem, hogy te képes vagy ilyen... *erőszakos* cselekedetekre.
- Nem tettem nagy kárt benne, Hari – felelte Dors közömbösen. – A fenyegetés is elegendőnek bizonyult. Mindenesetre a te biztonságod számomra a legfontosabb.
- Hagyhattad volna, hogy én intézzem el.
- Miért? Hogy megőrizhesd férfiúi büszkeségedet? Először is nem lettél volna elég gyors. Másodszor, te akármit teszel is, arra számítanak, mert férfi vagy. Én azonban nő, a nők pedig, az általános vélekedés szerint nem olyan erőszakosak, mint a férfiak, ráadásul gyengébbek is. Minél többször mesélik majd el ezt az esetet, annál színesebb

lesz a történet, így aztán annyira fognak félni tőlem, hogy senki sem mer ártani neked.

– A kivégzés is elrettentőleg fog hatni. Mert, tudod, az őrmesterre és a cinkosaira halál vár.

Dors általában érzelemmentes arcán erre fájdalmas kifejezés ült ki, mintha nem bírná elviselni, hogy az áruló őrmester halállal bűnhődjön, noha szemrebbenés nélkül keresztüllötte volna az ő szeretett Hariját.

– De hisz semmi szükség kivégezni az összeesküvőket. Elég lenne a száműzetés is.

– Nem lenne elég – csóválta a fejét Seldon. – Ahhoz már késő. Cleon hallani sem akar enyhébb büntetésről. Akár idézhetném is előre, mit fog mondani.

– Szóval már határozott?

– Azonnal. Mondtam neki, hogy elegendő lenne a száműzetés vagy a börtönbüntetés, de ő hajlíthatatlan volt. Közölte velem: „Valahányszor a legegyszerűbb úton, de kemény kézzel akarok valamit elintézni, te is, akárcsak Demerzel annak idején, egyből elnyomóznak és zsarnoknak kiáltasz ki. De ez az én palotám. Ez az én parkom. Ezek az én őreim. Az én biztonságom is az ő hűségükön múlik. Gondolod, ha valakiben alábbhagy a lojalitás, az mást is érdemelhet, mint azonnali halált? Különben hogyan biztosíthatnám a nyugalmadat? Hogyan biztosíthatnám a *saját* nyugalmaidat?”

Azt mondtam, legyen tárgyalás. Mire ő: „Hát persze, rövid katonai tárgyalás lesz, de ne várj más ítéletet, mint halált.”

Dors döbbenetesen nézett rá.

– És te ezt ilyen nyugodtan fogadod? Csak nem

egyetértesz a császárral?

Seldon határozatlanul bólintott.

– De igen.

– Mert a *te* életedet fenyegette a támadás. Szakítottál talán az elveiddel? A bosszúállást választod?

– Nézd, Dors, én nem vagyok bosszúálló típus. Mindazonáltal a veszély nem egyedül engem fenyegetett, és nem is a császárt. A közelmúlt történelme megtanított már, hogy uralkodók jönnek és mennek. A pszichohistóriát kell megvédeni. Ha én meghalok is, nem kétlem, egy napon valaki újra előáll vele, ám a Birodalom gyorsan hanyatlik, nem várhatunk. Jelenleg pedig csak nekem van reális esélyem a szükséges technika kidolgozására.

– Akkor meg kéne tanítanod rá másokat – mondta Dors komoran.

– Azt teszem. Jugo Amaryl tehetséges utódomnak látszik, és összegyűjtöttem egy csapatnyi technikust is, akik még hasznunkra lehetnek, csakhogy ők sose lesznek olyan... – Elhallgatott.

– Olyan jók, mint te, olyan bölcsek, olyan alkalmasak a feladatra? Igazán ezt hiszed?

– Így gondolom, igen – felelte Seldon. – És ne feledd, ember vagyok. A pszichohistória az enyém, és ha elboldogulok vele, magamnak szeretném az érdemet.

– Ember – sóhajtott föl Dors, és a fejét csóválta szomorúan.

Lezajlottak a kivégzések. Ekkora tisztogatást már vagy száz éve nem látott a Birodalom. Két minisztert, öt

alacsonyabb rangú kormányhivatalnokot és négy katonát – köztük a szerencsétlen őrmestert – ítélték halálra. Azokat az öröket, akik a könyörtelen kihallgatások során a legkisebb mértékben is vétkesnek találtattak, fölfüggesztették szolgálatukból, és a Külvilágok legtávolabbi bolygóira száműzték őket.

Azóta egyetlen rosszindulatú megjegyzés nem hangzott el. Az első miniszter őrzésére olyan erőket rendeltek ki, hogy Dorsnak többé nem kellett mindenhová kísérgetnie. Mellesleg őt magát félelemmel vegyes tisztelettel „Tigrisasszonynak” keresztelték el. Láthatatlan jelenléte is megfelelő védelmet biztosított, és Cleon császár majdnem tíz évet tölthetett el teljes biztonságban.

Most azonban a pszichohistória elért arra a szintre, hogy bizonyos fokig megbízható jóslatokkal szolgáljon, és miközben Seldon miniszteri irodájából matematikai laboratóriumába tartván átvágott a parkon, nyugtalanul arra gondolt, ez a békés időszak könnyen véget érhet.

3.

Akárhogy is, amikor belépett a laboratóriumba, nem bírta elnyomni magában a növekvő elégedettséget.

Hogy megváltozott minden.

Húsz évvel ezelőtt kezdődött az egész, saját próbálkozásaival másodosztályú heliconi komputerén. Akkor született meg agyában a parakaotikus matematika első kódös ötlete.

Aztán éveket töltött a Streeling Egyetemen. Jugo Amaryllal közösen megpróbálták egyszerűsíteni az egyenleteket,

igyekeztek megszabadulni a fölösleges végtelen változóktól, és reménykedtek, hogy sikerül megtalálniuk a helyes utat a legrettenetesebb kaotikus hatások elkerülésével. Nem sokat haladtak előre.

Most azonban, tíz évvel később, az első miniszternek egy egész emeletnyi állt rendelkezésére a legmodernebb számítógépekből, és több kutatócsoport is dolgozott a különböző-problémák megoldásán.

Szükségszerűségből persze az emberek – őt magát és Jugót kivéve – mit sem tudtak a munkájukat összefogó nagy tervről. Mindannyian csupán a maguk szikláját görgették fölfelé a pszichohistória óriás hegyvonulatára. A hegy egészét csupán Seldon és Amaryl látta át, ám ők is csak homályosan, a legmagasabb csúcsok még előlük is ködbe burkolóztak.

Dors Venabilinek természetesen igaza volt. Ideje lenne már beavatnia embereit a nagy titokba. Az elmélet sokkal bonyolultabbá vált annál, hogysem ketten eligazodhassanak rajta. És Seldon tagadhatatlanul öregedett. Még ha hátravan is az életéből néhány évtized, legtermékenyebb korszakát már maga mögött hagyta.

Amaryl is egy hónap múlva harminckilenc lesz. Ez ugyan még nem annyira veszedelmes kor, de nem is számít már különösebben fiatalnak a matematikusok között. Ráadásul mivel csaknem Seldonnal egy időben kezdte el a pszichohistória kutatását, lassan bizonyára belőle is kifogynak az új gondolatok.

Amaryl azonnal elindult felé, amint meglátta, hogy belép. Seldon szeretettel figyelte. Amaryl ugyanannyira

tősgyökeres dahlbeli volt, mint Raych, de izomfelépítése és zömök termete ellenére sem látszott annak. Hiányzott a bajusza, az akcentusa, egyáltalán, mintha minden dahli öntudat kiveszett volna belőle. Többi honfitársával ellentétben még Jo-Jo Joranum beszédei sem hatottak rá különösebben.

Számára nem létezett szektor-patriotizmus, sem bolygó-patriotizmus, sőt még a Birodalom iránt sem érzett semmiféle elkötelezettséget. Egész életét betöltötte a pszichohistória. Seldont piszkálta is emiatt az elégedetlenség. Ő maga sosem felejtette el életének a Heliconon eltöltött első két évtizedét, nem is gondolt magára másképp, mint heliconira. Nemegyszer eltöprengett rajta, vajon ez a tudat nem befolyásolhatja-e a pszichohistóriához fűződő viszonyát. Ideális esetben e tudományág megfelelő alkalmazásához az embernek a világok és szektorok fölött kell állnia, a Birodalmat csupán arctalan fogalomként kezelve – valahogy úgy, ahogy Amaryl teszi.

Seldon halkán sóhajtva beismerte magában, erre ő nem képes.

– Hari, úgy gondolom, most már *tényleg* haladunk – köszöntötte Amaryl.

– Úgy gondolod, Jugo? Csak gondolod?

– Nem akarok szkafander nélkül fejest ugrani az űrbe. – Ezt teljesen komoly arccal mondta (Seldon tudta jól, Amaryl nem büszkélkedhet különösebb humorérzéssel.) Közben beléptek privát irodájukba. Nem volt valami nagy, ám annál védettebb mindenféle lehallgatási kísérlet ellen.

Amaryl leült, és keresztbe vetette a lábát.

– A legutóbbi terved – mondta –, amivel kiküszöbölhetjük a káoszt, részben legalábbis működik. No persze ára van.

– No persze. Amit nyerünk a réven, azt elveszítjük a vámon. De hát így működik a világegyetem. Valahogy muszáj csapdába csalnunk.

– Egy picikét már sikerült is. Az eredmény olyan, mintha jégvirágos üvegen próbálnánk átlátni.

– Még mindig jobb, mint eddig, amikor évekig ólmon próbáltunk keresztülnézni.

Amaryl motyogott magában valamit, aztán így szólt:

– Most már legalább a fényt és az árnyékot meg tudjuk különböztetni.

– Hogyan?

– Nem tudom, de sikerült meghatároznom az Elsődleges Radiánst, amin egy ideje úgy dolgoztam már, mint egy... egy...

– Lamek. Ez egy teherhordó állat a Heliconon. A Trantoron nem létezik, de a hasonlatodhoz megfelel.

– Ha a lamek keményen dolgozik, akkor valóban.

Beütötte asztalán a biztonsági kódot, mire zajtalanul föltárult az egyik fiók. Egy sötét, áttetsző kockát vett ki belőle. Seldon érdeklődve nézegette. Ő maga dolgozta ki ugyan az Elsődleges Radiáns áramköreit, de Amaryl rakta össze.

A szoba elsötétült, és a levegőben egyenletek jelentek meg. Aztán számok rajzolódtak ki épp az asztal lapja fölött, mint láthatatlan drótokon függő marionettbábuk.

– Gyönyörű – szólt Seldon. – Egy napon, ha elég sokáig

élünk, megláthatjuk, hogy a Radiáns matematikai jelek egész folyamát ontja ki magából, föltérképezve mind a múlt, mind a jövő történelmét. Áramlatokat is találunk majd benne, és akkor kidolgozhatunk olyan módszereket, amelyekkel megváltoztathatjuk ezeknek az áramlásoknak az irányát, ahogy nekünk tetszik.

– Igen – felelte Amaryl szárazon –, már ha együtt tudunk élni azzal a tudattal, hogy az általunk legjobbnak tartott alternatíva végül a legrosszabbnak is bizonyulhat.

– Higgy nekem, Jugo, lefekvés után minden éjjel ezen tépelődöm. Egyelőre azonban még nem értünk el arra a szintre. Nincs semmink ezen kívül, ez pedig nem több, ahogy mondtad, mintha egy jégvirágos üvegen át néznénk a fény és árnyék váltakozását.

– Így igaz.

– És szerinted mit látunk, Jugo? – Seldon kissé komoran méregette Amarylt. Lassan gyarapodik rajta a súlyfelesleg. Túl sok időt tölt a számítógépek – és most már az Elsődleges Radiáns – mellett, nem mozog eleget. És bár néhanap találkozgatott egy nővel, még nem házasodott meg. Nagy hiba! Még egy megszállottnak is szüksége van családra, hogy néha elvonja a figyelmét a tennivalókról.

Seldon saját sportos alakjára gondolt, és eszébe jutott Dors, aki mindent megtesz, hogy ilyen is maradjon.

– Hogy mit látunk? – kérdezett vissza Amaryl. – Hogy a Birodalom bajban van.

– A Birodalom mindig bajban van.

– Igen, de ez most határozottabban érződik. Lehetséges, hogy a központban készül valami.

- A Trantoron?
- Gondolom. Vagy a peremvidékeken. Vagy valami nehéz helyzet áll elő, mondjuk polgárháború, vagy a Külvilágok döntenek az elszakadás mellett.
- Ennek a megjövendüléséhez igazán nincs szükség a pszichohistóriára.
- Az az érdekes a dologban, hogy a két lehetőség kölcsönösen kizárja egymást. Vagy az egyik következik be, vagy a másik. Tessék! Nézd! A saját számításaid. Hosszú ideig előregörnyedve tanulmányozták az Elsődleges Radiáns egyenleteit.
- Nem látom – szólalt meg végül Seldon –, *miért* zárná ki egymást a kettő.
- Én sem értem, Hari, hogy mi a pszichohistória haszna, ha semmi mást nem mutat nekünk, mint amit már amúgy is látunk. Ez itt valami olyasmi, amit egyébként *nem* láthatunk. Amit viszont nem mutat meg, az először is az, melyik alternatíva a kedvezőbb, másodsor pedig, mi a teendő, hogy a kedvezőbbik bekövetkeztét elősegítsük?
- Seldon összeszorította a száját, aztán lassan így szólt:
- Megmondom én neked, melyik a kedvezőbb. Hadd menjenek a Külvilágok, csak a Trantor maradjon meg.
- Igazán?
- Ez nem kérdéses. Meg kell tartanunk a Trantort, ha másért nem is, azért, mert mi itt vagyunk.
- Csak nem a saját kényelmi szempontjaid alapján fogsz dönteni?
- Nem, de a pszichohistória ezt diktálja. Mi javunk származhat abból, ha a Külvilágokon megmarad a rend,

közben a Trantoron a körülmények meggátolnak minket a pszichohistória továbbfejlesztésében? Nem is mondom, hogy megölnek, elég, ha nem dolgozhatunk. A mi sorsunk a pszichohistóriától függ. Ami a Birodalmat illeti, ha a Külvilágok elszakadnak, a széthullás folyamata csak hosszú idő alatt ér el a központig.

– Még ha igazad van is, Hari, mit tehetünk, hogy a trantori állapotokat megőrizzük?

– Hát, ezt még ki kell gondolnunk.

Némaság telepedett közénk.

– A gondolkodás nem tesz boldoggá – közölte végül Seldon. – Mi van akkor, ha a Birodalom egész történelme a rossz irányt követte? Mindig ez jut eszembe, valahányszor Gruberrel beszélek.

– Ki az a Gruber?

– Mandell Gruber. Kertész.

– Ó. Az, aki a gereblyéjével akart megvédeni téged a merénylők ellen?

– Igen. Ezért azóta is hálás vagyok neki. Mindössze egy gereblyéje volt az összeesküvők sugárvetőivel szemben. Ez az igazi hűség. Akárhogy is, vele beszélni olyan, mintha friss levegőt szippantanék be. Nem tölthetem egész időmet azzal, hogy holmi udvaroncokkal és pszichohistórikusokkal társalgok.

– Ez jól esett.

– Ugyan már, tudod te, hogy értem. Gruber szereti a szabad tereket. Szereti a szelet, az esőt, a csikorgó fagyot, mindent, amit az időjárás a nyakába zúdíthat. Ezek azok, amik néha nekem is hiányoznak.

- Nekem nem. Az sem érdekelne, ha sohasem tehetném ki a lábam innen.
- Mert te a kupolák alatt nőttél föl. De gondold csak el, ha a Birodalom egyszerű, iparosítatlan világokból állna, állattenyésztő és földműves telepekből, alacsony népességgel és nagy szabad terekkel, vajon nem lenne jobb nekünk?
- Szerintem ez rémes.
- Szabadidőmben igyekeztem utánanézni. Az eredmény bizonytalan egyensúlyi állapot lenne. Egy általam leírt, kis népességű világ vagy elszegényedik és majdnem állati szintre süllyedne, vagy mégiscsak elindul az ipari fejlődés útján. Addig borotvaélen táncol. Valami okból a Galaxis csaknem minden bolygója az utóbbi lehetőség mellett döntött.
- Mert az a jobb.
- Talán. De nem tarthat örökké. Mi éppen most szembesülünk a túlzásba vitt iparosítás következményeivel. A Birodalom már nem húzhatja soká, mert... mert túlhevült. Nem találok rá más kifejezést. Hogy mi következik, azt nem tudhatjuk. Ha a pszichohistoria segítségével megakadályozzuk a bukást, vagy, ami valószínűbb, meggyorsítjuk az utána következő újjáépülési folyamatot, vajon nem csupán a túlhevülés megismétlődését segítjük elő? Vajon valóban ez az emberiség egyedüli választása? Hogy mint Szişüphosz, görgesse hegynek fölfelé a maga szikláját, míg az a csúcson átbukva le nem zuhan a másik oldalon?
- Ki az a Szişüphosz?

- Egy primitív mitológia hőse. Jugo, többet kéne olvasnod. Amaryl vállat vont.
- Hogy többet megtudjak Sziszüphoszról? Nem érdekes. De talán a pszichohistória utat mutat nekünk egy egészen új társadalmi forma felé, amihez még csak hasonlót sem láttunk, ami szilárdabb és vonzóbb lesz.
- Remélem – sóhajtotta Seldon. – Remélem, bár egyelőre nem látom jelét. A közeljövőben azon kell dolgoznunk, hogy elengedjük a Kūvilágokat. Azzal megkezdődhet a Galaktikus Birodalom bukása.

4.

– Azt feleltem neki – mondta Hari Seldon –: „Azzal megkezdődhet a Galaktikus Birodalom bukása.” És így is gondolom, Dors.

Az asszony csak hallgatott, száját összeszorította. Annakidején Seldon első miniszteri kinevezését is úgy fogadta, mint minden egyebet – hűvösen. Az ő feladata csak az volt, megvédje a férfit és a pszichohistóriát. Persze tudta jól, annak új címe nem könnyíti meg a dolgát. A legjobb védelem az, ami észrevehetetlen, csak hogy amíg Seldon a Birodalom úrhajós-napos címerének fényében éli, élete bosszantó korlátok közé szorult.

Dorsot az sem töltötte el elégedettséggel, hogy napjaik főnyűző környezetben teltek, a lehallgatástól védő zavaróterek teljes biztonságában, ráadásul saját történelmi kutatásaira is jóformán végtelen mennyiségű pénzt fordíthatott. Boldogan elcserélte volna mindezt régi szállásukért a Streeling Egyetemen. Vagy még inkább

valami névtelen lakásért egy névtelen szektorban, ahol senki sem ismeri őket.

– Ez mind nagyon szép, Hari drágám – mondta –, de nem elég. – Mi nem elég?

– Az információ, amit adsz nekem. Azt mondd, elveszíthetjük a Külvilágokat. Hogyan? Miért?

Seldon megeresztett egy kurta mosolyt.

– Valóban jó lenne mindezt tudni, Dors, de a pszichohistória jelenleg még nem áll azon a fokon, hogy elárulhassa.

– Akkor hadd halljam a te véleményedet. Vajon a helyi kormányzóknak érdeke a függetlenség kikiáltása?

– Mindenesetre számolnunk kell vele. Volt már rá példa a történelemben – és ezt te nálam sokkal jobban tudod – de az efféle elszakadási törekvések sosem bizonyultak tartósnak. Ezúttal talán mégis azok lesznek.

– Mert a Birodalom legyengült?

– Igen, mert a kereskedelem sokkal jobban akadozik, mint régen, mert a kommunikáció is merevebb, és mert a Külvilágok kormányzói jelenleg közelebb állnak a függetlenség eléréséhez, mint valaha. Ha valamelyikükben fölébred az ambíció...

– Meg tudod mondani, melyik erre a legesélyesebb?

– Egyáltalán nem. A pszichohistóriából legfeljebb annyit tudhatunk meg egyelőre, hogy *ha* egy kormányzóban fölébred az ambíció, akkor sokkal alkalmasabbak lesznek terveihez a körülmények, mint bármikor a múltban. Persze más is közrejátszhat, mondjuk egy természeti katasztrófa

vagy egy polgárháború két külvilági koalíció között. Egyelőre egyiket sem lehet előre látni, de azt megmondhatjuk, ha bármi ilyesmi bekövetkezik, az sokkal súlyosabb következményekkel járhat, mint akár egy évszázaddal ezelőtt.

– De ha nem tudod pontosabban, mi fog történni a Külvilágokon, hogyan segíthetnéd elő az elszakadásukat, ugyanakkor megtartva a Trantort?

– Itt meg kell próbálni stabilizálni a körülményeket, és elhanyagolni a Külvilágokat. A pszichohistória nem írhatja elő a teendőket azok következményeinek ismerete nélkül, tehát, hogy úgy mondjam a saját kezünkben kell tartásuk a gyepelőt. Az idő múlásával a technika egyre tökéletesedik majd, és mind kevesebb szükség lesz a beavatkozásra.

– Hát igen – mondta Dors –, az idő múlásával.

– Úgy van. És ez is csak remény.

– De mégis, miféle veszély fenyegeti a Trantort, ha megtartjuk a Külvilágokat?

– Ugyanazok a lehetőségek állnak fenn: gazdasági és szociális tényezők, természeti katasztrófák, hatalmi harcok a legfelsőbb vezetésben. És még valami. Jugónak úgy írtam le a Birodalmat, hogy túlhevült, és ez az összes világ közül a Trantorra a leginkább érvényes. Már meg is kezdődött a leépülés. Az infrastruktúra – vízellátás, fűtés, hulladékeltakarítás, üzemanyag-szállítás, meg minden – szokatlan problémákkal küzd, és ez egyre inkább aggaszt engem.

– És mi a helyzet a császár halálával?

Seldon széttárta a karját.

– Egyszer az is bekövetkezik, de Cleon egyelőre jó egészségnek örvend. Velem egyidős; ezt én már öregkornak érzem, de ő uralkodónak még egész fiatal. A fia teljesen alkalmatlan az uralkodásra, trónkövetelőkben azonban nem lesz hiány. Ez valószínűleg gondot is okoz majd, de történelmi értelemben vett katasztrófára nem kell számítani.

– Akkor beszéljünk a merényletről.

Seldon idegesen pillantott föl.

– Ezt ne mondd ki. Még ha védenek is minket a zavaróterek, akkor se.

– Hari, ne légy bolond. Ezzel a lehetőséggel is számolnunk kell. Volt idő, amikor a joranumisták könnyű szerrel átvehették volna a hatalmat, és akkor a császár, akár így, akár úgy...

– Nem hiszem. Inkább fölhasználták volna a saját céljaikra. Különben is, felejtsd el. Joranum tavaly meghalt a Nishayán, méghozzá fölöttébb szánalomra méltó körülmények között.

– Hiszen voltak még követői.

– Hát persze. Mindenkinek vannak követői. Nem találkoztál történelmi tanulmányaid során a heliconi globalista párttal?

– Nem találkoztam. Nem akarom megsérteni az érzéseidet, Hari, de hogy őszinte legyek, egyetlen fontosabb eseményről sem hallottam a Heliconnal kapcsolatban.

– Nem sértődök meg. Dors. Én mindig azt mondom, boldog az a világ, amelyiknek nincs történelme. De akárhogy is, úgy kétezernégyszáz évvel ezelőtt a

szülőbolygómon összegyűlt egy csoport ember, akik meggyőződéssel vallották, hogy a Helicon az egyetlen lakott világ az univerzumban. Sőt, maga a Helicon a világegyetem, körülötte az ég pedig egy szilárd gömbhéj, melyre fölfüggesztve ragyognak a csillagok.

– Hogy hihettek ilyesmiben? – döbönt meg Dors. – Hisz akkoriban már a Birodalomhoz tartoztak.

– Igen, de a globalisták azt vallották, a Birodalom léteire vonatkozó valamennyi bizonyíték csupán érzékcsalódás, vagy szándékos félrevezetés eredménye, hogy a császári küldöttek szerepét elmaszkírozott heliconiak játsszák valamiféle összeesküvés részeként. A józan ész csődje.

– És, mi történt?

– Azt hiszem, minden ember szívesen hiszi, hogy az ő bolygója a világ közepe. Befolyásuk csúcsán a globalisták a népességnek legalább tíz százalékát meggyőzték elméletük igazáról. Persze ez csak tíz százalék, de egy igen erős kisebbség, mely fölülkerekedett a közömbös többségen, és már-már hatalomátvétellel fenyegetett.

– De ugye nem sikerült nekik?

– Nem. A globalizmus elterjedése ugyanis a birodalmi kereskedelem visszaesését okozta, mire a Helicon gazdasága rohamosan hanyatlani kezdett. Amikor ezt az emberek pénztárcája is megérezte, a mozgalom hamar elveszítette népszerűségét. Ez az eseménysor akkoriban sokakat zavarba ejtett, ám a pszichohistória mindezt előre megjósolhatta volna.

– Értem. De Hari, mi az értelme ennek a történetnek? Gondolom, valami köze csak van a korábbi témánkhoz.

– Az a köze, hogy az efféle mozgalmak sosem halnak el teljesen, elveit akármennyire nevetségesnek tartják is a normális emberek. A Heliconon még most is, még most is vannak globalisták. Nem sokan, de időnként hetvenen-nyolcvan is összegyűlnek egy Globalista Kongresszusra, és nagy élvezettel tárgyalják ki az elméletüket. A joranumista mozgalom fellépése óta mindössze tíz év telt el, úgyhogy nem lennék meglepve, ha még mindig lennének hívei.

– És ezek a maradványok nem jelenthetnek veszélyt?

– Nem hiszem. Jo-Jo karizmája tette a mozgalmat veszélyessé, ő pedig halott. Még csak nem is hősi halált halt, hanem szánalmasan, száműzetésben, megtörve távozott el.

Dors fölállt, és gyors léptekkel járkálni kezdett a szobában, ökölbe szorított kezét maga mellett lóbálva. Aztán egyszer csak megállt a még mindig ülő Seldon előtt.

– Hari – mondta –, hadd mondjam el a véleményemet. Ha a pszichohistória komoly zavargásokat jósol a Trantoron, szerintem a maradék joranumisták szervezkednek a császár meggyilkolására.

Seldon idegesen fölnevetett.

– Rémeket láatsz, Dors. Nyugodj meg.

De rá kellett döbennie, neki sem könnyű kivernie a fejéből az asszony szavait.

5.

Mynek szektora hagyományosan szembe helyezkedett az I. Cleon képviselte Entun-dinasztiával, mely már

évszázadok óta kormányozta a Birodalmat. Ez az ellenállás onnan eredt, hogy valamikor Mynekből is kerültek ki császárok. Dinasztiájuk ugyan nem volt hosszú életű, és uralkodásuk sem különösebben sikeres, a szektor népe és vezetői mégis nehezen tudták elfeledni valamikori jobb sorsukat. Az a kérészéletű vállalkozás, amikor tizenhét évvel ezelőtt Rashelle, Mynek önjelölt polgármesternője nyíltan szembefordult a Birodalommal, csak tovább növelte a polgárok büszkeséggel vegyes csalódottságát.

Mindezek után természetesnek látszott, hogy az összeesküvés központja nem is található jobb rejtkehelyet az egész Trantoron.

A mozgalom öt vezetője most egy asztal körül ült, a szektor egyik lerobbantabb negyedének egy épületében. A helyiség bútorzata szegényes volt, lehallgatás elleni védelme azonban annál jobb.

A legdíszebb széken ült a csoport vezetője. Arca csontos volt, bőre fakó, széles ajkai pedig olyan vértelenek, hogy alig látszottak. Hajába itt-ott ősz szálak vegyültek, szemében azonban kiolthatatlan, haragos lángok lobogtak. A vele szemben álló férfit figyelte. Ő valamivel öregebbnek tűnt, és testesebbnek, haja csaknem teljesen hófehér. Tokája beszéd közben minden szónál megrezdült.

– Nos? – szögezte neki a vezető. – Számomra teljesen nyilvánvaló, hogy nem végeztél semmit. Magyarázatot követelek!

– Régi joranumista vagyok már, Namarti – felelte az idősebb férfi. – Miért kéne magyarázatot adnom a tetteimről?

– Rengeteg régi joranumista van közöttünk – vágta rá Gambol Deen Namarti, Laskin „Jo-Jo” Joranum egykori jobb keze. – És közülük sokan tehetetlenek már, elpuhultak, mindent elfelejtettek. Régi joranumistának lenni talán nem is több már, mint ha azt mondom az illetőre, vén bolond.

Az idősebb férfi hátradőlt.

– Szóval vén bolondnak nevezel? Engem? Kaspal Kaspalovot? Én mér akkor Jo-Jo mellett álltam, amikor te még be sem léptél a pártba, amikor még csak céltalan, névtelen senki voltál.

– Nem téged neveztelek bolondnak – szólt közbe élesen Namarti. – Csupán azt mondtam, sok régi joranumista bolond. Most bebizonyíthatod, hogy nem tartozol közéjük.

– Én Jo-Jóval együtt...

– Felejtsd el. Ő már halott.

– De a szelleme tovább él.

– Ha ezzel segíti a harcunkat, éljen csak. De ezt csupán másokkal kell elhítenünk, nem magunkkal. Mi jól tudjuk, ő sem volt szeplőtelen.

– Tiltakozom!

– Ne akarj hőst faragni egy hétköznapi emberből, hisz követett el hibákat. Azt hitte, pusztán a szavak erejével kifordíthatja sarkéból a Birodalmat...

– A történelem megmutatja, hogy szavakkal hegyeket lehet megmozgatni.

– Azok akkor valószínűleg nem Joranum szavai lehettek. Róla nagyon is lesírt mycogeni származása. Ráadásul bedőlt a cselnek, és azzal rágalmazta meg az első minisztert, Eto Demerzelt, hogy robot. Én figyelmeztettem a

veszélyre, de nem hallgatott rám, és ennek meg is lett a következménye. Most kezdjük mindent újra, tiszta lappal, rendben? Kifelé bármilyen képet alakítunk is ki Joranumról, magunkat ne próbáljuk becsapni.

Kaspalov nem tiltakozott többet. A másik három tekintete Namartiról az idősebb férfira vándorolt, aztán vissza, egyikük sem szállt be a vitába.

– Amikor Joranumot számúzték a Nishayára, a mozgalom széthullott, és már-már teljesen el is tűnt – folytatta Namarti élesen. – Hogy ez végül nem következett be, az csak nekem köszönhető. Lépésről lépésre én építettem ki újra a hálózatot, amely immár az egész Trantort befonja. Ezt ti is tudjátok.

– Tudjuk, főnök – morogta Kaspalov. A cím használatából egyértelműen kitűnt, a férfi békülni akar.

Namarti összeszorított szájjal elmosolyodott. Nem ragaszkodott ugyan rangjának emlegetéséhez, de hallatára mindig elégedettség töltötte el.

– Ti is tagjai vagytok ennek a hálózatnak – mondta –, és így megvannak a kötelességeitek.

Kaspalov mocrogni kezdett. Látszott, vívódik magában, és végül meg is szólalt:

– Azt mondtad, főnök, te figyelmeztetted Joranumot, ne rágalmazza meg az első minisztert. Ő ugyan nem hallgatott rád, de legalább kimondhattad a véleményedet. Hadd éljek én is ezzel a kiváltsággal, és hadd figyelmeztesselek egy hibádra, még ha Joranumhoz hasonlóan nem is fogadod meg a tanácsot.

– Hát persze, beszélj csak, Kaspalov. Azért vagy itt, hogy

ezt megtehesd. Mit akarsz mondani?

– Az új taktikádat, főnök, hibásnak érzem. Csak széthúzást és pusztítást okozol velem.

– Hát persze! Éppen ez a célom. – Namarti is fészkelődni kezdett, nagy erőfeszítéssel nyelve le haragját. – Joranum a meggyőzés eszközével próbálkozott, de nem járt sikerrel.

Mi most *tettekkel* kényszerítjük térdre a Trantort.

– De vajon mennyi időre? És milyen áron?

– Hogy milyen tartósan, az majd kiderül, de az okozott kár csekély lesz. Egy kis energia-kimaradás itt, egy kis vízhiány ott, vagy csatornadugulás, vagy klímaberendezés-leállás. Az egész nem okozhat apróbb kényelmetlenségeknél többet.

Kaspalov a fejét csóválta.

– Ez öngerjesztő folyamat.

– No igen, és mi azt akarjuk, hogy hasonlóképp növekedjen a lakosság elégedetlensége. Ide figyelj, Kaspalov. A Birodalom pusztul. Ezt mindenki tudja. Legalábbis az, aki intelligens gondolkodásra képes. Technológiai meghibásodások akkor is bekövetkeznek, ha mi nem teszünk semmit. Épp csak be kell segítenünk egy kicsit.

– Veszélyes útra lépsz, főnök. A Trantor infrastruktúrája hihetetlenül összetett. Egy óvatlan húzás romba döntheti az egészet, akár egy kártyavárat.

– Eddig még semmi ilyesmi nem következett be.

– De a jövőben könnyen megtörténhet: És mi van, ha az emberek rájönnek, hogy mi állunk az események mögött? Széttépnek minket dühükben. A császárnak riasztania sem kéne a hadseregei, a tömeg meglincselne mindannyiunkat.

– Honnan tudhatnák meg, hogy mi mozgatjuk a szálakat? Szerintem minden csalódásukat a kormányra zúdíjták majd, a császár tanácsadóira. Eszükbe sem jut kombinálni.

– És mi hogy tudunk majd egymás szemébe nézni, azok után, amiket tettünk?

Az idős férfi ezt az utolsó kérdést már suttogva tette föl, annyira elragadták az érzelmek. Könyörgőn pillantott szemben ülő parancsnokára, akinek hűséget fogadott. Annakidején azonban azért esküdött fel, mert hitte, hogy Namarti ugyanúgy a szabadságot tartja majd alapelvének, mint Joranum. Most elgondolkodott, vajon Jo-Jo örülne-e, ha látná, hogyan váltják valóra álmait.

Namarti csettintett a nyelvével, ahogy egy dorgáló szülő teszi engedetlen csemetéjét nevelve.

– Kaspalov, ugye nem gondolod komolyan ezt a szentimentális kitörést? Amint hatalomra jutunk, újra rendbe rakunk mindent. Az embereket magunk mögé tudjuk állítani Joranum kormányt bíráló, legnépszerűbb szövegeivel, és ha már kellőképp megszilárdítottuk a helyzetünket, hatásos, erős kezű vezetést valósítunk meg. Jobbá tesszük a Trantort, hatalmasabbá a Birodalmat. Fölállítunk valami tanácsszervet, ahol a nép küldöttei rojtosra beszélhetik a szájukat, de a hatalmat *mi* gyakoroljuk majd.

Kaspalov határozatlanul hallgatott.

– Nem vagy biztos a dolgokban? – mosolyodott el Namarti.

– Hisz nem veszíthetünk. Eddig rendben ment minden, és ezután sem lesz semmi gond. A császárnak fogalma sincs róla, mi készül. Az első minisztere pedig egy matematikus. Igaz, Joranumot tönkretette, de azóta nem csinált semmit.

- De van valamije, amit úgy hív... öö...
- Felejtsd el. Joranum is fontosnak tartotta ezt, de csak mert Mycogenből származott. A robotmániája is abból adódott. Ennek a matematikusnak nincs *semmije*...
- Históriai pszichoanalízis, vagy valami ilyesmi. Hallottam, Joranum egyszer azt mondta...
- *Felejtsd el.* Csak tedd a dolgod. Te intézed el a klímaberendezéseket az Anemoria szektorban. Hogy hogyan, azt rád bízom. Mindenesetre növekedjen meg a páraszint, bűdösödjön meg a levegő, vagy valami ilyesmi. Ettől még senki sem hal meg, úgyhogy ne gyötörd magad fölösleges bűntudattal. Egyszerűen csak kényelmetlenséget okozol másoknak, amitől megnövekszik elégedetlenségük a Birodalom vezetésével szemben. Számíthatunk rád?
- Igen ám, de ami a fiataloknak és az egészségeseknek csupán apróbb kellemetlenség, mit vált ki vajon a csecsemőknél, öregeknél és betegeknél?
- Szóval garanciát akarsz arra, hogy senkinek nem esik baja?
- Kaspalov megint csak morgott valamit.
- Képtelenség *bármit* is úgy elkezdni, hogy garantáljuk, senkinek nem esik baja. Megmondtam, tedd a dolgod. Csináld úgy, hogy a lehető legkevesebb embernek essen bántódása, ha már ez a vesszőparipád, de *csináld!*
- Még valamit mondanék, főnök – találta meg a hangját Kaspalov.
- Éspedig? – sóhajtott Namarti elgyötörten.

– Évekig eltarthat még az infrastruktúra lepusztulása. Egyszer azonban eljön az idő, amikor az emberek elégedetlenségét kihasználva magadhoz ragadhatod a hatalmat. Hogy tervezed?

– Egészen pontosan tudni akarod?

– Igen. Mert minél hamarabb lecsapunk, annál kisebb az okozott kár, annál hatásosabb lehet a beavatkozás.

– Még nem döntöttem a „beavatkozás” végleges módjáról

– válaszolta Namarti lassan. – De megtörténik, ha eljön az ideje. Addig is, megteszed, amit rád bízunk?

Kaspalov lemondóan bólintott.

– Igen, főnök.

– Akkor menj – intett Namarti türelmetlenül az ajtó felé.

Kaspalov fölállt, sarkon fordult és kiment. Namarti le nem vette róla a szemét, míg el nem tűnt a csukódó ajtó mögött.

– Kaspalov megbízhatatlan – fordult aztán a balján ülőhöz.

– Eladta magát, és csak azért kíváncsi a terveinkre, hogy kiszolgáltatathassa az ellenségeinknek. Intézzétek el.

A másik bólintott. Mindhárman kimentek Namarti egyedül

maradt a szobában. Kikapcsolta a világító falelemeket, csupán a mennyezeten hagyott meg egy fényes négyzetet, mely nem engedte teljes sötétségbe borulni a helyiséget.

Arra gondolt, minden láncnak megvan a leggyengébb szeme, amitől mielőbb meg kell szabadulni. Történt már ilyen a múltban is, így erősödhetett meg szervezetük.

A félhomályban elmosolyodott, arcát vadállati öröm torzította el. Elvégre a hálózat már a Palotába is beférközött – bár ez a szál még nem volt túl megbízható, de már létezett, és a jövőben számítani lehet rá.

6.

A Császári Palota kupoláktól nem védett területén az időjárás továbbra is meleg, napos volt. Ilyesmi nem fordult elő gyakran. Harinak eszébe jutott, mit mesélt egyszer Dors, miért választották ezt a vidéket a hideg teleivel és gyakori esőivel együtt császári székhelyül.

– Nem is igazán választották – mondta az asszony. – Ez a Morovian család birtoka volt, még a Trantori Királyság korai éveiben. Amikor aztán a Királyságból Birodalom lett, a császár számos rezidenciát építtetett magának, nyári; téli, meg mindenféle más palotákat. A bolygót szép lassan beborították kupolákkal, de az egyik uralkodó annyira megkedvelte ezt a helyet, hogy végül befedetlen maradt. Különlegesség lett belőle, és ez a különlegesség nyerhette el aztán a következő császár tetszését... meg a következőét... meg a következőét... Egyszóval hagyomány lett belőle.

Mint minden hasonló esetben, Seldon ekkor is elgondolkodott: Vajon hogyan kezelné ezt a pszichohistória? Előre láthatja vajon, hogy egy kis terület fedetlen marad, de azt nem árulhatja el, melyik? Vagy talán mindent pontosan megmutathat? És vajon tévedhet abban, amit megmutat? Hogyan veheti számításba egy császár személyes ízlését, aki épp az adott időszakban foglalja el a trónt, és csupán pillanatnyi szeszélyből hoz meg egy bizonyos döntést? Ez maga a káosz – maga az örület.

I. Cleon láthatóan élvezte a jó időt.

– Öregszem, Seldon – szólt. – De ezt aligha kell

mondanom, hiszen egyidősek vagyunk. Az bizony az öregedés jele, ha semmi kedvem teniszezni vagy horgászni – habár nemrég telepítették be hallal a tavat –, és csak szép nyugodtan sétálgatok a park ösvényein, és ez boldoggá tesz.

Beszéd közben diót evett, ami Seldont leginkább a szülőbolygóján termesztett tökmagra emlékeztette, bár valamivel nagyobb volt, és kevésbé ízes. Cleon a foga között roppantotta össze a héját, lehántotta, aztán a belet bekapta.

Seldon nem szerette különösebben ennek a diófajtának az ízét, de ennek ellenére elfogadta, amikor a császár feléje kínált néhányat.

Cleon a kezében gyűjtötte a héjdarabokat, és most körülpillantott, hátha meglát valami edényféleséget, amibe beledobhatja őket. Nem talált, ám észrevett a közelben egy kertészt, aki illően vigyázzba vágta magát a császár megjelenésekor, és fejét tisztelettudóan lehorgasztotta.

– Kertész! – szólt oda neki Cleon. A férfi sietve elébe járult.

– Felség?

– Szabadíts meg ezektől – mondta a császár, beleszórva a dióhéjakat a kertész markába.

– Igenis, felség.

– Nálam is van néhány, Gruber – szólalt meg Seldon.

Gruber feléje nyújtotta a kezét, és szinte szégyellősen suttogta: – Parancsoljon, első miniszter úr.

Aztán elsietett. A császár kíváncsian kísérte szemével.

– Ismered a fickót, Seldon?

– Igenis, felség. Régi barátom.

- A kertész régi barátod? Hogy lehet ez? Talán csak nem ő is matematikus volt egykor?
- Nem, felség. De talán emlékszik is a történetre. Akkor ismertem meg, amikor... – megköszörülte a torkát, és azon töprengett, hogyan hozhatná föl legtapintatosabban a témát
- ...az ön kegyes kinevezése után nem sokkal az az őrmester az életemre tört.
- Á, a merényletkísérlet. – Cleon szemét az égre emelte, mintha mérgét akarná legyűzni. – Nem tudom, miért retteg mindenki ettől a szótól.
- Talán – felelte Seldon behízeglő hangon, amiért legszívesebben leköpte volna magát – mi többiek jobban aggódunk felséged testi épségéért, mint saját maga. Cleon gúnyosan elmosolyodott.
- Én mindenesetre ki merem mondani. De mi köze az egészhez ennek a Grubernek? Így hívják, Gruber?
- Igen, felség. Mandell Gruber. Bizonyára emlékszik, hogy volt akkor egy kertész, aki a gereblyéjével fölfegyverkezve szaladt a segítségemre a sugárvetős őrmester ellenében.
- Á, igen. Ez a fickó volt az a kertész?
- Úgy van, felség. Azóta is barátomnak tartom, és ha kijövök a parkba, csaknem mindig elbeszélgetek vele. Úgy érzem, vigyáz rám, felelősséget érez értem. És persze én is kedvelem.
- Megértelek. De ha már itt tartunk, hogy van csodálatra méltó feleséged, dr. Venabili? Ritkán látom.
- Ő történész, felség. Szereti magát beleásni a múltba.
- Nem félsz tőle? Mert én félnék a helyedben. Elmesélték nekem, hogy elbánt azzal az őrmesterrel. Az ember szinte

megsajnálta a gazfickót.

– Csak engem védelmez ilyen vadul, de az utóbbi időben nem volt rá sok lehetősége. Elcsöndesedett errefelé az élet.

A császár a távolban baktató kertész felé pillantott.

– Megjutalmaztuk mi azt az embert?

– Én igen, felség. Van két lánya, és én gondoskodtam róla, hogy amennyiben unokái születnek, legyen miből iskoláztatniuk őket.

– Nagyon helyes. De a kertésznek is kéne valami, mondjuk egy előléptetés. Jó szakember?

– Kiváló, felség.

– A főkertész, Malcomber – ha jól emlékszem a nevére – elég öreg már, nem a legalkalmasabb a posztjára. Jócskán benne jár hetvenes éveiben. Gondolod, ez a Gruber átvehetné a munkáját?

– Semmi kétségem, felség csak hogy ő jobban szereti a jelenlegi helyét. Így a szabadban lehet, ha esik, ha fúj.

– Különös felfogás. De biztos vagyok benne, hogy előbb-utóbb hozzászokik az adminisztrációs munkához. Ráadásul legfőbb ideje fölújítani a parkot. Hmm. Ezen gondolkoznom kell még. A te Gruber barátod talán pontosan az én emberem. Apropos, Seldon, hogy értetted azt, hogy elcsöndesedett errefelé az élet?

– Úgy, felség, hogy az udvarban elült minden viszálykodás. Alig van példa intrikára.

– Nem így látnád, Seldon, ha te lennél a császár, és neked kéne foglalkoznod az összes hivatalnok panaszaival. Hogy mondhatod, hogy elcsöndesedett az élet, amikor hozzám

minden héten újabb jelentések futnak be különböző súlyos üzemzavarokról Trantor-szerte?

– Ilyesmik mindig is történtek.

– A korábbi években nem volt ennyi.

– Meglehet, felség. De az infrastruktúra is elavul. A megfelelő karbantartás elvégzése rengeteg munkába és pénzbe kerülne. Márpedig az emberek nem örülnének újabb adóemelésnek.

– Annak sohasem örülnek. Ahogy hallom, a szektorok polgárai egyre elégedetlenebbek az üzemzavarok miatt. Ennek véget kell vetni. Tiéd a feladat, Seldon. Mit mond a pszichohistória?

– Amit a józan ész is: öregszik minden.

– Látod, máris elromlott ez a szép nap. Ezt a dolgot mindenestül rád bízom.

– Igenis, felség – felelte Seldon halkan.

A császár odébbállt, és ő arra gondolt, számára is elromlott ez a szép nap. A központ leromlása az, amit leginkább nem akart, De mivel akadályozhatná meg, és mivel háríthatná át a krízis terhét a Kivilágokra?

A pszichohistóriától hiába várt volna választ.

7.

Raych Seldont elégedettséggel töltötte el, hogy hónapok óta először igazi családi vacsorán vehet részt annak a két embernek a társaságában, akikre apjaként és anyjaként gondolt. Tudta persze, biológiai értelemben nem ők a szülei, de ez nem számított. Mosolya akkor is határtalan szeretetet sugárzott feléjük.

A környezet nem volt olyan barátságos, mint a régi időkben, Streelingben, amikor még egy kis lakásban laktak az egyetem területén. Itt sajnos semmi sem tudta elrejtetni az első miniszteri lakosztály hivalkodó pompáját.

Raych néha megállt a tükör előtt, és eltöprengett, vajon mit keres ő itt? Szüleinél feltűnően alacsonyabb volt, alig 163 centi. Zömök testén izmok feszültek, sehol semmi háj. Haja fekete volt, csakúgy, mint jellegzetes dahli bajusza, melyet gondosan ápolt.

A tükörben azonban még mindig azt az egykori utcagyereket látta, aki rongyokban, egy fillér nélkül élte életét, míg óriási szerencséje össze nem hozta Harival és Dorsszal. Seldon persze akkoriban még sokkal fiatalabb volt, talán annyi idős, amennyi ő most. Bámulatos módon Dors azóta mit sem változott. Még mindig ugyanolyan karcsú volt, és fürge, mint amikor Raych elvezette őket Billibottonban Rittah anyóhoz. Az egykori szegény utcagyerekből azonban időközben államhivatalnok lett, a Népeségnyilvántartási Minisztérium gépezetének egyik apró fogaskereke.

– Mi újság a minisztériumban, Raych? – kérdezte Seldon. – Előbbre jutottatok?

– Valamennyire. Beiktattuk a törvényeket, megszülettek a császári állásfoglalások, ki is hirdettük őket. Mégis, nagyon nehéz az embereket megmozgatni. Hiába szónokolunk a testvériségről, amikor senki sem érzi testvérnek a másikat. És ami a legjobban megdöbbsent, az az, hogy a dahlbeliek sem jobbak a többinél. Ők is egyenlőséget akarnak, de közben ugyanúgy elnyomnának másokat, ha volna rá

lehetőségük.

– Képtelenség ilyen rövid idő alatt megváltoztatni az emberek gondolkodásmódját, Raych – mondta Dors. – Már az is szép, hogy megpróbáljátok. Talán sikerül a legrettenetesebb igazságtalanságokat fölszámolnotok.

– A baj csak az – szól közbe Seldon – hogy a történelem hosszú évezredei alatt senki sem foglalkozott ezzel a kérdéssel. Az emberek elmerültek az én-jobb-vagyok-nálad látszólag vidám játékának fertőjében, és most elég nehéz kigyógyítani őket. Ez ellen senki nem tett semmit, hát ne csodálkozzunk, ha most a legkisebb előrelépés is beletelik, mondjuk, száz esztendőbe.

– Néha azt hiszem, apa, – büntetésből neveztl ki erre a posztra.

Seldon felvonta a szemöldökét.

– Vajon mi okból akartalak volna megbüntetni?

– Talán, mert vonzódtam Joranum szektorok közötti egyenlőséget és néphatalmat hirdető elveihez.

– Azért én nem hibáztatlak. Vonzó nézetek voltak, elismerem, de Joranum és a bandája csak eszközként használta őket, hogy hatalomra kerülhessen. Utána...

– Mégis velem csalattad csapdába, bármennyire rokonszenvesnek találtam is a terveit.

– Nem egykönnyen szántam rá magam – felelte Seldon.

– Most pedig rám bíztad, valósítsam meg Joranum ötleteit, hadd lássam, milyen nehéz feladat valójában.

– Mit szólsz ehhez, Dors? – fordult az asszonyhoz Seldon.

– A fiú alattomosággal vádol, pedig az igazán a lehető legtávolabb áll tőlem.

– Ugyan már – szólt Dors, és ajka körül halvány mosoly játszadozott –, csak nem gondolsz ilyet a saját apádról?

– Persze, hogy nem. Normális esetben nincs nálad egyenesebb ember, apa. De ha *muszáj*, tudod keverni a kártyákat. Nem ez a szándékod a pszichohistóriával is?

– Eddig – válaszolta Seldon szomorúan – vajmi keveset jutottam előre a pszichohistória terén.

– Kár. Pedig nekem egyre az jár az eszemben, a pszichohistória magyarázattal szolgálhatna az emberi fanatizmusra.

– Talán igen. Én mindenesetre még nem találtam rá.

A vacsora végén aztán Seldon így szólt: – Beszélgetnünk kellene, Raych.

– Igazán? – kérdezte Dors. – Ezek szerint én itt fölösleges vagyok.

– Minisztériumi ügyeket beszélünk meg.

– Egy frászt, Hari. Szegény fiút valami olyasmire akarsz megkérni, amibe én nem egyeznék bele.

– Biztos lehetsz benne – felelte Seldon határozottan –, semmi olyasmit nem kérek tőle, ami az ő elveivel ellenkezne.

– Semmi baj, mama – szólt Raych. – Hadd beszéljünk most apával. Ígérem, utána mindent elmesélek neked.

Dors a szemét forgatta.

– Úgyis tudom, hogy később majd államtitkokra hivatkoztok. – Ami azt illeti – mondta Seldon –, valóban államtitkokról lesz szó. A lehető legtitkosabbakról. És ezt komolyan mondom, Dors.

Az asszony fölkel, ajka megfeszült. Kifelé menet aztán

parancsoló hangon még visszaszólt:

– Ne dobd oda a fiút a farkasoknak, Hari.

Amikor becsukódott utána az ajtó, Seldon halkán azt mondta:

– Tartok tőle, mégiscsak oda kell dobjalak a farkasoknak, Raych.

8.

Seldon dolgozószobájában ültek le, a „gondolkodó helyen”, ahogy ő nevezte. Számtalan órát eltöltött már itt, a birodalmi és trantori kormányzat gondjain töprengve.

– Raych, ugye olvastál már az utóbbi idők üzemzavarairól a bolygó ellátórendszerében? – kérdezte.

– Igen – felelte a fia –, de tudod, apa, öreg világ ez a miénk. Legjobb lenne, ha mindenkit kitelepíthetnénk, aztán fölásnánk az egészet, kicserélnénk a berendezéseket, a legmodernebb komputervezérlésre állítanánk át mindet, és csak akkor hoznánk vissza az embereket. Mellesleg a Trantoron az is sokat segítené, ha a népességet szabályozhatnánk egy húszmilliárdos szinten.

– És mit csináljunk a másik húszmilliárddal? – kérdezte Seldon mosolyogva.

– Bárcsak tudnám – felelte Raych komoran. – A gond az, hogy nem építhetjük újjá a bolygót, legfeljebb itt-ott bejavíthatunk.

– Hát igen. De amiről én most beszélni akartam, az az, hogy fölfedeztem néhány különös összefüggést. Szeretném, ha te is megnéznéd, és összevetnénk a

gondolatainkat.

Zsebéből egy apró gömböt húzott elő.

– Ez meg mi? – kérdezte Raych.

– A Trantor nagy gonddal beprogramozott térképe. Tégy meg egy szívességet, Raych, takarítsd le az asztalt.

Seldon nagyjából középre helyezte a gömböt, és kezét a széke karfájába épített billentyűzetre tette. Hüvelykujjával megnyomott egy kapcsolót, mire a helyiségben kialudt a világítás, ugyanakkor az asztal lapja halvány elefántcsont fényben ragyogott fel. A gömb szétnyalt, és immár az egész asztalt beterítette.

A fény egyes helyeken elhalványult, foltok tűntek elő, egyre határozottabb körvonalakkal. Fél perc után Raych meglepetten kiáltott föl:

– Ez *tényleg* a Trantor térképe!

– Hát persze. Mondtam, hogy az. Az igaz, ilyen szerkentyűt nem kapni minden áruházban. A hadsereg fejlesztette ki. Gömb formában is megmutathatja a Trantort, de nekem most a síkvetület jobban megfelel.

– Mihez?

– Nos, az utóbbi egy-két évben megszorodtak az üzemzavarok. Ahogy te is mondtad, öreg bolygó a miénk, tehát ez nem meglepő. Igen ám, de hasonló esetek egyre gyakrabban fordulnak elő, ráadásul majdnem mind emberi hiba következménye.

– Szerintem ez tökéletesen érthető.

– No persze. Csakhogy mindennek van határa. Főleg ha földrengések is közbeszólnak.

– Földrengések? A Trantoron?

– Elismerem, a mi bolygónk szeizmológiai szempontból nem valami aktív, és ez jó is, mert hiszen nem lenne túl praktikus egy olyan világot kupolák alá zárni, ahol gyakoriak a földrengések, és folyton károkat okoznak az épületekben. Anyád szerint a Trantorból nagyrészt azért lett császári székhely, mert geológiailag haldoklik már – nem valami szép kifejezés, de ezt használja. Hát az lehet, hogy haldoklik, de még korántsem halott. Előfordulnak kisebb földrengések: az utóbbi két évben pontosan három.

– Ezt nem is tudtam, apa.

– Nem sokan tudják. A fejünk fölött nem egyetlen kupola húzódik. Több száz különálló részből áll, amelyek megemelhetők, résnyire nyithatók, hogy utat engedjenek a földrengéskeletkező feszültségeknek. Mivel egy ilyen csak rövid ideig tart – tíz másodperc, maximum egy perc –, a kupola nyílását-csukódását a lent lakók észre sem veszik, legfeljebb a remegést és az edénycsörömpölést. A kinti időjárás alig befolyásolhatja a bentit.

– Az jó, nem?

– Persze. Természetesen az egész komputerizált. Egy földrengés kitörése azonnal működésbe hozza a vezérlést, így a kupola minden esetben kinyílik, mielőtt a vibrációk kárt tehetnének benne.

– Ez is jó.

– A három legutóbbi kisebb földrengés esetében azonban a kupolavezérlés nem kapcsolt be. Ez minden alkalommal kijavítandó károkat eredményezett. Időt emésztett fel, pénzt, ráadásul az időjárás szabályzó is alacsonyabb határfokon működtek egy darabig. Szerinted, Raych, mi a

valószínűsége annak, hogy mindhárom esetben a berendezés hibásodott meg?

– Nem túl nagy.

– Enyhén szólva. Kevesebb, mint egy a százhoz. Az ember azt gondolná, valaki, babrált a vezérléssel a földrengések előtt. No mármost, minden évszázadban egyszer előfordul magmaszivárgás is, amihez képest a földrengés csupán gyerekjáték. Nagyon nem örülnék neki, ha valamilyen meghibásodás miatt csak akkor szereznénk tudomást róla, amikor már késő. Szerencsére eddig ilyesmi nem történt, és valószínűleg nem is fog, de képzelj csak el... Ezen a térképen láthatod az utóbbi két év üzemzavarainak helyét. Szinte valamennyit emberi hibának könyvelték el, de az okozóját egy esetben sem tudtuk kinyomozni.

– Mert mindenki a saját szemétdombját védi.

– Sajnos igazad lehet. Ez minden bürokráciára jellemző, a Trantoré pedig valamennyi közül a legszövevényesebb. De mi a véleményed a helyek eloszlásáról?

A térképen kis vörös pöttyök jelentek meg, mintha pattanások lepték volna el a bolygó felszínét.

– Hát – habozott Raych –, szerintem elég egyenletesen oszlanak el.

– Pontosan, és épp ez az érdekes. Az ember azt várná, hogy a Trantor régebbi szektoraiban épült le leginkább az infrastruktúra, ott van szükség legtöbbször gyors döntésre, ami az emberi tévedés melegágya. Megjelölöm ezeket a területeket kékkel, és mindjárt meglátod, nem fordul elő rajtuk az átlagosnál több üzemzavar.

– Na és?

– És szerintem ez azt jelenti, Raych, hogy a meghibásodásokat nem a véletlen okozza, hanem szándékos rongálás, méghozzá az egész bolygón szisztematikusan szétszórva, hogy a lehető legtöbb ember körében keltsenek zavart. A céljuk pedig az elégedetlenség növelése.

– Nem tartom valószínűnek.

– Nem? Akkor nézzük az üzemzavarok időbeni terjedését. A kék foltok és a piros pöttyök eltűntek, Trantor térképe pár pillanatra kiürült, aztán a jelek újból megjelentek, ezúttal egyenként.

– Figyeld meg – mondta Seldon –, időben sem csoportosan helyezkednek el. Feltűnik egy, aztán egy másik, és megint egy másik, és így tovább, mint egy metronóm szabályos ütései.

– Szerinted ez direkt van?

– Csakis direkt lehet. Akárki dolgozik a háttérben, a lehető legkisebb erőfeszítéssel a legnagyobb fölzúdulást akarja kelteni, ezért nem rendel el kettőt egy időben, mert azok elnyomnák egymást a hírekben és az emberek tudatában. Valamennyi incidens hatását a végsőkéig kihasználja.

A térkép kialudt, meggyulladt a világítás. Seldon ismét zsebre vágta az eredeti méretére visszazsugorodott gömböt.

– De ki tenne ilyesmit? – kérdezte Raych.

Seldon elgondolkozva válaszolt:

– Pár nappal ezelőtt jelentést kaptam egy gyilkosságról, a Mynek szektorból.

– Nincs abban semmi szokatlan – vont a vállát

Raych. – Még ha Mynek nem tartozik is a legrosszabb közbiztonságú szektorok közé, sok gyilkosság történhet ott nap mint nap.

– Több száz – felelte Seldon a fejét rázva. – Volt olyan rossz napunk, amikor a Trantor egész területén elkövetett emberölések száma megközelítette az egymillió határt. Általában nincs sok esély a gyilkos kézrekerítésére. Az eset csak a statisztikát gyarapítja újabb számadattal. Ez a mostani azonban különleges volt. A férfit megkéselték, de elég ügyetlenül. Még élt, amikor rátaláltak. Halála előtt azt suttogta: „Főnök”.

Ez fölkelte a nyomozók kíváncsiságát, és végül sikerült őt azonosítani. Anemoriában dolgozott, fogalmunk sincs, mit keresett Mynekben. Egy talpraesett tiszt aztán kiderítette, hogy régi joranumista volt. Kaspal Kaspalovnak hívták, és közlőrlől ismerte Laskin Joranumot. Most pedig meghalt, megkéselték.

Raych összevonta a szemöldökét.

– Már megint joranumista összeesküvést szimatolsz, apa? Hiszen annak a pártnak hírmondója sem maradt.

– Nemrég anyád is megkérdezte, szerintem léteznek-e még joranumisták, mire én azt válaszoltam, a legkülönösebb irányzat is megtartja bukása után a maga követőit, néha évszázadokig. Ezek persze többnyire nem valami számottevők, csupán elkülönült csoportocskák. De mi van akkor, ha a joranumisták szervezete megmaradt, méghozzá erősnek? Mi van, ha képesek megölni valakit, akit árulónak tartanak? Mi van, ha az üzemzavarok előidézésével egy hatalomátvételhez készítik elő a terepet?

- Nagyon sok ebben a „ha”, apa.
- Tudom. És lehet, hogy tévedek is. De a gyilkosság Myneken történt, és ami azt illeti, abban a szektorban egyetlen meghibásodás sem fordult elő.
- Mit bizonyít az?
- Azt bizonyíthatja, hogy Mynek az összeesküvők főhadiszállása, akik nem akarnak maguknak fölösleges kellemetlenségeket okozni. Ezek persze nem csupán joranumisták lehetnek, hanem a régi Myneki császárdinasztia leszármazottai is, akik mind a mai napig igencsak vágynak a trónra.
- Hű, apa, ezt az elméletet nagyon ingatag alapokra építed.
- Tudom. De tegyük föl, egy újabb joranumista összeesküvésről van szó. Joranum jobb keze egy Gamboi Deen Namarti nevű férfi volt. Az ő haláláról nem érkezett jelentés, sem arról, hogy elhagyta volna a Trantort, egyáltalán semmiről vele kapcsolatban az utóbbi tíz évben. Persze ez nem meglepő. Könnyű nyomát veszteni egyetlen embernek egy negyvenmilliárdos világon. Volt idő az életemben, amikor magam is kihasználtam ezt. Namarti talán meghalt. Ez lenne a legegyszerűbb magyarázat. De mi van, ha mégsem?
- Mit tehetünk, hogy kiderítsük?
- Seldon fölsóhajtott.
- A logikus lépés az lenne, hogy fölveszem a kapcsolatot a helyi biztonsági szolgálattal, ezt azonban nem tehetem. Bennem nincs meg Demerzel tekintélyt parancsoló megjelenése. Ő meg tudta félemlíteni az embereket, erőt sugárzott magából, de én csak egy matematikus vagyok.

Nem nekem való ez a miniszterség. Nem is lennék az, ha a császár nem hinne megszállottan a pszichohistóriámban.

– Ez most afféle önmarcangolás?

– Igen. Lelki szememmel élesen látom magam előtt, ahogy beállítok a biztonságiakhoz azzal, amit az előbb mutogattam neked a térképen... – az immár üres asztal felé intett –, és előadom, mekkora veszély fenyeget bennünket valami ismeretlen természetű összeesküvés miatt. Komoly arccal végighallgatnak, aztán, mikor elmentem, összeröhögnek, micsoda bolond egy matematikus vagyok, és nem tesznek semmit.

– Akkor hát mit csináljunk? – kérdezte Raych, visszatérve korábbi kérdéséhez.

– Inkább arról van szó, *te* mit csinálhatsz. Több bizonyíték kell, és szeretném, ha megszerezned nekem. Elküldeném anyádat, de ő semmilyen körülmények közt nem hagy magamra. Én nem hagyhatom el a Palota területét. Kettőnkön kívül legjobban pedig benned bízom. Sőt, még magunknál is jobban. Fiatal vagy, erős, jobb verekedő, mint én valaha is voltam, és vág az eszed.

Az életedet azonban nem szívesen teszem kockára, úgyhogy te se próbálkozz semmi hősködéssel. Nem tudnék anyád szemébe nézni, ha veled bármi történne. Csak tudd meg, amit lehet. Talán kiderül, hogy Namarti él, és nagyban ügyködik valamin. Talán meghalt. Talán a Jorandumisták szervezete még mindig működik. Vagy talán a Myneki dinasztia áll a történetek mögött. Bármelyik bizonyul is igaznak, az eredmény érdekes, de nem ér meg egy emberéletet. Ami a legfontosabb, derítsd ki, szándékos

rongálás okozza-e az üzemzavarokat, és ha igen, mik az összeesküvők további tervei. Én csakis hatalomátvételre gondolhatok, és ha így áll a dolog, mindent pontosan tudni akarok.

– És van is valami ötleted, hogy fogjak hozzá? – kérdezte Raych óvatosan.

– Igen, van. Menj el Myneknek arra a részére, ahol Kaspalovot megölték. Tudd meg, tényleg aktív joranumista volt-e, és ha igen, próbálj meg te is beépülni a szervezetbe.

– Talán sikerülhet. Könnyen kiadom magam hívő joranumistának. Jo-Jo idejében ugyan még igencsak fiatal voltam, de azt mondhatom, hogy bámultam az elképzeléseit. Ez többé-kevésbé igaz is.

– Hát igen, de van egy bökkenő. Könnyen fölismerhetnek. Elvégre az első miniszter fia vagy. Párszor föltűntél a holovízióban, és interjúkban is kifejtetted már véleményedet a szektorok egyenlőségéről.

– Persze, de...

– Semmi de, Raych. Magasított cipőket viselsz majd, megváltoztatjuk a szemöldököd vonalát, és kerekébbé tesszük az arcodat. És a hangodon is változtatni kell egy kicsit.

Raych vállat vont.

– Sok húhó semmiért.

– És – tette hozzá Seldon reszkető hangon –, leborotválod a bajuszodat.

Raych szeme kikerekedett, és egy pillanatig szóhoz sem jutott. Végül mégis megjött a hangja:

– Leborotváljam a bajuszom? – suttoqta rekedten.

– Nyoma se maradjon. Anélkül igazán senki nem ismer rád.

– De hát ez képtelenség. Mintha levágnák a... Mintha kasztrálnának.

Seldon a fejét csóválta.

– Ez csak rögeszme nálad. Jugo Amaryl is dahlbeli, mégsem visel bajuszt.

– Jugo *bolond*. Semmi élet nincs benne, csak ha a számokról beszél.

– Matematikusnak viszont kiváló, és ezen a bajusz hiánya sem változtat. Mellesleg a borotválkozás nem kasztráció. A bajuszod két hét alatt visszaő.

– Két hét! Két év alatt sem lesz ilyen... Ilyen...

Védelmezőn elé tette a kezét.

– Raych, meg kell tenned – mondta Seldon kérelmelhetetlenül.

– Ez az áldozat elengedhetetlen. Ha a bajuszod miatt elkapnak, még... bajod eshet. Nem vállalhatom ezt a kockázatot.

– Inkább meghalok! – fakadt ki Raych.

– Ne dramatizáld túl a helyzetet – torkolta le Seldon. – Ezt meg *kell* tenned, de nem fogsz belehalni. Egyébként... – egy rövid ideig tétovázott – ...anyádnak egy szót se. Majd én mindent elintézek.

Raych elgyötörten pillantott apjára, aztán halk, megadó hangon így szólt:

– Rendben, apa.

– Keríték valakit, aki gondoskodik az átformálásodról – mondta Seldon –, és amint kész vagy, egy légijet Mynekbe

szállít. Föl a fejjel, Raych, nincs itt a világ vége.

A fiatalember sápadtan elmosolyodott. Nyugtalan arckifejezéssel sietett ki a szobából. Az elveszett bajusz hamar visszánő, fia viszont csak egy van. Seldon nagyon jól tudta ezt, és azt is, hogy nagy veszélybe küldi Raychot.

9.

Mindenki a maga illúziói között él. Maga Cleon – a Galaxis Császára, Trantor Királya, és még egy sor hasonlóan hangzatos cím tulajdonosa, melyeket ünnepélyes alkalmakkor tiszteletére mind elsoroltak – például meggyőződéssel hitte, hogy tetteit a demokrácia szelleme hatja át.

Mindig földühítette, ha Demerzel (és később Seldon) egy-egy szándékát a „zsarnoki” jelzővel illette.

Cleon nem tartotta magát zsarnoknak, mindössze szilárdan kezében akarta tartani a hatalmat.

Sokszor nosztalgiával emlegette föl azokat az időket, amikor a császárok még szabadon elvegyülhettek a nép közt. Most, amikor a történelem sikeres és sikertelen puccsok és merényletek szünet nélküli sorozatává vált, neki szükségszerűségből el kellett zárkóznia a világ elől.

Persze kétségbe vonható, hogy Cleon, aki egész életében csak a leghivatalosabb kötöttségek közt találkozott másokkal, képes lett volna-e közvetlenül elcsevegni egy ismeretlennel, ő maga mégis úgy sejtette, roppantul élvezné. Izgatottan várt hát minden alkalmat, amikor szót válthatott egyik-másik alattvalójával, néhány percre levetkőzve császári fensőbbiségességét. Ettől

demokratikusabbnak érezte magát.

Ott volt például az a kertész, akiről Seldon mesélt. Megjutalmazhatná, ha megkésve is, hűségéért és bátorságáért, méghozzá személyesen, nem valamelyik titkára útján.

Színe elé rendelte tehát a férfit a tágas, gyönyörűen virágzó rózsakertbe. Ezt gondolta a legmegfelelőbbnek. Természetesen a kertészt parancsolták oda előbb, elvégre egy császárt csak nem várakoztathat meg. Egy dolog, ha valaki demokratikus, de az egészen más, ha kényelmetlenségeket kell elszenvednie.

A kertész ott várta hát a rózsák között, tágra nyílt szemmel, remegő ajkakkal. Cleonnak eszébe jutott, hogy szerencsétlenül talán nem közölte senki a találkozó célját. Na, majd ő egykettőre megnyugtatja – igen ám, de sehogy sem akart eszébe jutni a férfi neve.

Egyik titkárához fordult, és megkérdezte:

– Hogy is hívják a kertészt?

– Mandell Grubernek, felség. Már harminc éve a Palota kertésze.

– Felség – motyogta Gruber össze-összekoccanó fogakkal. – Nem sok mindenhez értek, de legjobb tudásom szerint szolgálok felségedet.

– Persze, persze – csitította a császár, és közben eszébe jutott, a kertész hátha azt hiszi, ő csak gúnyolódni akar vele. Az alsóbb néposztály tagjai nem ismerik a jó modorral együtt járó kifinomultabb érzéseket, s emiatt meglehetősen nehezen igazodnak el másokon, ez esetben az ő demokratikusságán.

– Az első minisztertől hallottam – folytatta Cleon –, hogy sietett egyszer a segítségére, meg azt, mennyire ért a kertészkedéshez. Azt is mondta, hogy maga meg ő jó barátok.

– Felség, az első miniszter úr nagyon kegyes hozzám, de én tudom, hol a helyem. Sose beszélek hozzá, csak ha ő szólít meg előbb.

– És ez így van rendjén, Gruber. A jó modora dicséretére válik, ám az első miniszter csakúgy, mint én, a demokrácia híve, és én megbízom az emberismeretében.

Gruber mélyen meghajolt.

– Mint tudja – beszélt tovább a császár –, Malcomber főkertész öreg már, szívesen visszavonulna. Egyre nehezebben birkózik meg a rá háruló felelősséggel.

– Felség, a főkertészt mi mindannyian nagyon tiszteljük. Reméljük, jó egészsége még hosszú évekig megmarad, hogy elébe járulhassunk bölcs tanácsokért.

– Jól mondta, Gruber – bökte ki a császár óvatlanul –, de tudja nagyon jól, ez csak porhintés. A főkertész egészsége nagyon ingatag, szellemi képességei is, melyek posztjára alkalmassá tették, fogyatkozóban vannak. Ő maga kérte nyugdíjazását még az év letelte előtt, és én beleegyeztem. Az utódját azonban még nem találtam meg.

– Ó, felség, ötven férfit és nőt is felsorolhatnék, akikből kiváló főkertész lenne.

– Kétségkívül – mondta a császár –, csak hogy én magát választottam. – Azzal kegyesen elmosolyodott. Erre a pillanatra várt már régóta. Arra számított, Gruber most térdre hull, és hálaszavakat rebeg neki.

De nem tette. A császár homloka ráncokba szaladt.

– Felsőg – szólt Gruber – nem érdemeltem én ki ezt a kegyet.

– Badarság – intette le Cleon, sértődötten, amiért valaki kétségbe vonja döntése helyességét. – Ideje már, hogy megjutalmazzuk érdemelért. Többé nem kell kiállnia az időjárás viszontagságait. Megkapja a főkertész irodáját, és lakosztályát, melyet újra berendezünk, hogy családjával együtt a lehető legnagyobb kényelemben élhessen ott... Ugye van családja, Gruber?

– Igenis, felsőg. Feleségem és két lányom. Meg egy vejem.

– Nagyon jó. Élvezni fogja az új életét, Gruber. Megszabadul a szeszélyes időjárástól, igazi trantori módjára.

– Felsőg, vegye figyelembe, kérem, hogy én az Anacreonon nőttem fel...

– Figyelembe vettem, Gruber. A Császár előtt azonban minden világ egyenlő. Döntöttem. Kérdemelte az új posztját.

Azzal bólintott és távozott. Újabb jócselekedete elégedettséggel töltötte el. Persze ez a kertész mutathatott volna valamivel több hálát is, de sebj, a feladatot végrehajtotta.

Ezúttal persze sokkal könnyebb dolga volt, mint az üzemzavarok ügyében.

Egyszer ingerültségében kijelentette, hogy ha egy meghibásodásnak emberi mulasztás az oka, a felelőst haladéktalanul ki kell végezni.

– Csak egy pár kivégzés – mondta –, és egyszeriben

mindenki sokkal óvatosabb lesz.

– Attól tartok, felség – válaszolta Seldon –, hogy efféle zsarnoki eszközökkel nem érne célt. A dolgozók sztrájkolni kezdenének, és ha ön újra munkára kényszeríti őket, lázadás törne ki. Ha katonák vennék át a gyárakban a dolgozók helyét, kiderülne, ők nem tudják a gépeket kezelni, tehát az üzemzavarok csak még gyakoribbakká válnának.

Nem csoda ezek után, hogy Cleon megkönnyebbülve menekült az új főkertész kinevezésének sokkal ártalmatlanabb ügyéhez.

Ami Grubert illeti, döbbsent rémülettel bámult most a távolodó császár után. Elveszik tőle a nyílt terek szabadságát, és négy fal közé kényszerítik... De hát hogy mondhatna ellent az uralkodónak?

10.

Raych komoran bámult myneki hotelszobájának tükrebe (a szoba meglehetősen rossz állapotban volt, de ő meséje szerint nem tartozott a jómódúak közé). Nem tetszett neki, amit látott. Bajusza eltűnt, pajesza megrövidült, s a hajából is levágtak oldalt és hátul.

Úgy nézett ki, mint akit megkopasztottak.

Sőt még annál is rosszabbul. Az arcán végrehajtott változtatások miatt egész csecsemőfeje lett.

Undorítónak találta magát.

És még csak nem is jut előbbre. Seldontól megkapta a Kaspal Kaspalov haláláról szóló rendőri jelentéseket, melyeket gondosan át is tanulmányozott. Sok hasznosat

azonban nem talált bennük. Kaspalovot meggyilkolták, de a nyomozók ennél többre nemigen jutottak. Mellesleg látszott, nem is erőltették meg magukat túlságosan.

Ezt nem tartotta meglepőnek. A legutóbbi évszázad során a bűnözés a legtöbb világon ugrásszerűen megnőtt, és mindnél inkább a páratlanul bonyolult Trantoron. A helyi biztonsági erők nem bírták a lépést tartani. Létszámuk, hatékonyságuk csökkent, és (ugyan ezt nehezen lehetett volna bebizonyítani) egyre korruptabbakká váltak. Ez utóbbit persze elkerülhetetlenné tette, hogy a bérek nem emelkedtek az árakkal egyenlő arányban. Ha valaki szavatolni akarja egy hivatalnok hűségét, annak *fizetnie* kell. Ha nem teszi, az illető megfelelő bérkiegészítés után néz.

Seldon már évek óta prédikált erről, de nem lett fogantatja. A béreket csak akkor emelhetnék volna, ha emelik az adókat is, azt pedig a tömegek nem tűrik el. Úgy látszott az emberek szívesebben költik az adók tízszeresét kenőpénzekre.

Seldon szerint ez is része volt a Birodalom immár két évszázados leépülésének.

Raych azon töprengett, mit tehetne. Itt volt abban a szállodában, ahol Kaspalov egészen a haláláig élt. Valahol a közelben kell lennie valakinek, aki közvetve vagy közvetlenül mindent tud a gyilkosságról.

Raych úgy érezte nagyon feltűnő, amit csinál. Addig érdeklődik Kaspalov után, míg aztán őutána is érdeklődni kezd valaki. Veszélyes helyzet volt, de abban reménykedett, ha elég ártalmatlannak mutatkozik, talán

nem rohanják le az első pillanatban.

Hát...

Raych a csuklóján viselt időszalagra pillantott. Az emberek már vacsora előtti italaikat fogyaszthatják a bárban. Legjobb lesz, ha csatlakozik hozzájuk, és várja, mi történik – már ha történik valami.

11.

Bizonyos szempontból Mynek egészen puritánnak számított. (Ez persze minden szektorra igaz volt, csak a szempontok változtak.) Az italok nem tartalmaztak alkoholt, ellenben valami másféle, szintetikus stimuláló anyagot igen. Raych nem szerette az izét, de így legalább lassan ivott, és közben alaposan körülnézhetett.

Néhány asztallal odébb elkapta egy fiatal nő tekintetét, és nehezére esett elszakadni a látványtól. Roppant vonzó volt, élő tanúbizonysága annak, hogy Mynek korántsem minden értelemben puritán.

Pár pillanat után a nő elmosolyodott, és fölállt. Elindult Raych asztala felé, miközben a fiatalember agya lázasan dolgozott. Végül sajnálattal úgy döntött, nem engedhet meg magának semmiféle kalandot, ami letérítheti a kijelölt vágányról.

A nő megállt Raych előtt, aztán finoman lecsusszant az egyik székre.

– Helló – mondta, – Úgy festesz, mint aki rendszeresen jár ide. Raych elmosolyodott.

– Pedig nem. Miért, te minden törzsvendéget ismersz?

– Majdnem – felelte a nő, és nem jött zavarba. – A nevem

Manella. Hát a tiéd?

Raych most bánta csak igazán azt a pillantást. A nő magas volt, magasabb nála – ezt mindig vonzónak találta –, arcbőre tejfehér, haja pedig hosszú és enyhén göndör, mely sötétvörös színben játszott. Ha ruhája még egy kicsivel kevésbé feltűnő, senki sem mondta volna meg, hogy nem tisztességes munkát végez.

– Az én nevem nem számít – mondta Raych. – Nincs sok pénzem.

– Ó. Kár. – Manella csalódott arcot vágott. – És nem tudsz szerezni?

– Szeretnék. Kéne valami munka. Nem tudsz segíteni?

– Miféle munka?

Raych vállat vont.

– Nincs túl nagy gyakorlatom semmiben, de nem is vagyok válogatós.

Manella elgondolkodva méregette.

– Mondok én neked valamit, Mr. Névtelen. Néha megy pénz nélkül is.

Raych megmerevedett. Eddig meglehetősen sikeres volt a nőknél – bajusszal. Ez vajon mit lát a mostani csecsemőarcán?

– Én is mondanék valamit – szólalt meg. – Pár héttel ezelőtt élt itt egy barátom, de most nem találok. Mivel te minden törzsvendéget ismersz, talán vele is összefutottál. A neve Kaspalov. – Megemelte a hangját. – Kaspal Kaspalov.

Manella üres tekintettel bámult rá, aztán megrázta a fejét.

– Nem ismerek ilyen nevűt.

– Nagy kár. Ő is joranumista volt, mint én. – Megint az az üres tekintet. – Tudod, mi az, hogy joranumista?

A nő a fejét rázta.

– N-nem. Hallottam már a szót, de nem tudom, mit jelent. Talán valami munka?

Raych csalódottságot érzett.

– Hosszú lenne elmagyarázni – mondta.

Ez úgy hangzott, mint valami búcsú, és Manella pillanatnyi tétovázás után fogta is magát, és odébbállt. Már nem mosolygott. Raychot meglepte, hogy egyáltalán idáig maradt.

(Apja ugyan mindig azt hajtogatta, nagyon tud hatni a nőkre, no de egy ilyenre is, akinek csak a pénz számít?)

Szeme automatikusan követte Manellát. A nő megállt egy másik asztalnál. Ott is egy magányos férfi üldögélt. Középkorú volt, lenyalt vajszőke hajjal. Simára borotvált állán látszott, nem mindig lehetett ilyen csupasz.

Manella a szakálltalannal sem járt jobban. Csupán néhány szót váltottak, és máris odébbállt. Raych arra gondolt, egy ilyen csinos lány nem veszíthet túl gyakran, elvégre nagyon is kívánatos.

Rajtakapta magát, hogy azon töpreng, mi lehetett volna a dolog végkimenetele, ha megengedhetné... Hirtelen tudatára ébredt, valaki megint leült mellé. Ezúttal egy férfi volt. Egészen pontosan az a férfi, akivel Manella az imént szót váltott. Raych elcsodálkozott, hogy gondolataiba merülve így meglephették. Nem fordulhatna elő ilyesmi.

A férfi tekintetében kíváncsiság csillogott.

– Az előbb egy barátommal beszélgettél.

Raych nem bírta ki, szélesen elvigyorodott.

– Nagyon közvetlen teremtés.

– Igen, az. És *nagyon jó* barátom. Véletlenül meghallottam, mit mondtál neki.

– Csak nem megsértettem?

– Nem, nem, de joranumistának nevezted magad.

Raychnak hevesebben kezdett verni a szíve. Manella előtt tett megjegyzése hát mégis célba talált. A nő számára semmit sem jelentett, annál inkább a „barátjának”.

Vajon ez azt jelenti, sínen van? Vagy csak nagy bajban?

12.

Raych megpróbálta úgy fölmérni új asztaltársát, hogy arcáról közben egy pillanatra se tűnjön el a szükséges naiv kifejezés. A férfinak metsző tekintetű zöld szeme volt, jobb kezét fenyegetően ökölbe szorítva nyugtatta az asztalon.

Raych figyelmesen nézte a másikat. Várt.

– Úgy hallottam, joranumistának nevezted magad – ismételte meg a férfi.

Raych igyekezett nyugtalannak látszani. Nem volt nehéz dolga. – Miért kérdezi, mészfar?

– Mert nem hiszem, hogy elég öreg vagy hozzá.

– Dehogynem. A holovízióban néztem Jo-Jo Joranum összes beszédét.

– Tudsz idézni belőlük?

Raych vállat vont.

– Nem, de az alapelveket ismerem.

– Bátor fiatalember vagy, ha ilyen nyíltan vállalod a

joranumistaságot. Nem mindenki rokonszenvezik a mozgalommal.

– Én úgy hallottam Mynekben sok a joranumista.

– Meglehet. Ezért jöttél ide?

– Munkát keresek. Talán egy másik joranumista segítene nekem.

– Azok Dahlban is vannak. Honnan jöttél?

Semmi kétség, ráismert Raych akcentusára. Azt nem lehetett eltitkolni.

– Millimaruban születtem – felelte –, de életem nagy részét Dahlban töltöttem.

– Mivel?

– Semmi érdekessel. Iskolába jártam.

– És miért lettél joranumista?

Raych kis indulatot vitt a hangjába. Elvégre, ha a lerobbant, elnyomott Dahlban élt, minden oka megvolt rá, hogy a joranumisták sorába lépjen.

– Mert szerintem a birodalmi kormányba több egyszerű ember kellene, aki a nép érdekeit képviseli. Mert minden szektor és minden világ egyenlő! Akinek esze és szíve van, az ezt vallja!

– Szóval el akarod törölni a császárságot?

Raych nem válaszolt azonnal. Forradalmi eszmékben bármeddig elmehetett, de a császár ellen lázadni már egészen más dolog volt.

– Azt én nem mondtam – visszakozott. – Én híve vagyok a császárnak, de azt vallom, az egész Birodalom kormányzása túl nagy feladat egyetlen embernek.

– Nem is egy ember végzi, hanem egy hivatalnok

rendszer. De mi a véleményed Hari Seldonról, az első miniszterről?

– Nem gondolok róla semmit. Nem is ismerem.

– Szóval csak annyit mondasz, a nép nagyobb beleszólást kell kapjon a kormányzásba?

Raych zavarodott képet vágott.

– Hiszen ezt mondta Jo-Jo Joranum is. Fogalmam sincs, mi ennek a neve. Egyszer valaki mintha „demokráciának” nevezte volna, de én azt nem tudom, mit jelent.

– A demokráciával néhány világ már megpróbálkozott. Most is folynak kísérletek. Nem tudom, vajon jobban is működnek-e a többinél. Tehát demokrata vagy?

– Az lennék? – Raych leengedte a fejét, mintha mély gondolatokba merülne. – Én jobban érzem magam, mint joranumista.

– No persze, egy dahlbeli...

– Csak egy ideig éltem ott.

– ...mindig is az egyenlőség mellett szavaz. Az ottaniak, mivel elnyomottak, természetesen így gondolkoznak.

– Én úgy hallom, Myneben is erős a joranumista szellem, pedig *ez a szektor* nem elnyomott.

– Itt más az ok. A régi myneki polgármesterek mindig császárok akartak lenni. Tudtad ezt?

Raych a felét rázta.

– Tízennyolc évvel ezelőtt – folytatta a férfi – Rashelle polgármesterasszony csaknem sikerre vitt egy puccsot. A mynekiek tehát örök lázadók, nem annyira joranumisták, mint inkább Cleon-ellenesek.

– Erről semmit sem tudtam – mondta Raych. – Én nem

vagyok a császár ellen.

– De a népi küldöttségeket a kormányban támogatnád, igaz? Gondolod, hogy egy választott gyűlés el tudná vezetni a Galaktikus Birodalmat folytonos politikai vetélkedések és áskálódások nélkül? Anélkül, hogy általános bénulást okozna?

– Tessék? – hökkent meg Raych. – Ezt nem értem.

– Gondolod, hogy egy nagyobb tömeg válsághelyzetben képes lenne gyors döntéseket hozni? Vagy esetleg csak ölnének és vitatkoznának?

– Nem tudom, de szerintem nem helyes, hogy egy-két ember döntsön világok sorsa fölül.

– És hajlandó vagy harcolni a hitedért? Vagy csak a szódat jártatod?

– Eddig még senki sem akarta, hogy harcoljak – felelte Raych.

– És ha egyszer sor kerül rá? Mennyire fontos neked a demokrácia, vagy ha akarod, a joranumista filozófia?

– Harcolnék érte, ha egyetértek a céllal.

– Bátor beszéd ez, fiú. Szóval azért jöttél Mynekbe, hogy harcolj a hitedért.

– Nem – felelte Raych nyugtalanul –, nem azért. Én csak munkát keresek. Manapság nem könnyű álláshoz jutni, ráadásul egy vasam sincs. Valamiből pedig élni kell.

– Nagyon igaz. Mi a neved?

A kérdés váratlanul érkezett, de Raych rég felkészült már rá.

– Planchet, uram.

– Ez a kereszt- vagy a vezetékneved?

- Az egyetlen, amennyire tudom.
- Szóval nincs pénzed, és ha jól sejtem, nem is iskoláztak rendesen.
- Attól tartok.
- Semmi különösebb gyakorlatod nincsen?
- Még nem sokat dolgoztam, de az akarás megvan bennem.
- Jól van. Mondok én neked valamit, Planchet. – Zsebéből kivett egy apró, fehér háromszöget, és megnyomta, mire nyomtatott írás jelent meg rajta. A hüvelykujjával fixálta. – Mindjárt megmondom, hova menj. Vidd ezt magaddal oda, és talán kapsz munkát.
- Raych elvette a kártyát, és ránézett. A jelek mintha fluoreszkáltak volna, nem tudta őket elolvasni. Gyanakvóan pillantott a másik férfira. – Mi lesz, ha azt hiszik, loptam?
- Ezt nem lehet ellopni. Rajta van az én jelem, és most már a te neved is.
- És ha megkérdezik, kitől kaptam?
- Nem fogják... Azt mondtad, állást akarsz, hát most talán sikerül. Nem garantálom, de az esélyed megvan. – Átdott neki még egy kártyát. – Tessék, itt a cím. – Ezt már Raych is el tudta olvasni.
- Köszönöm – motyogta.
- A férfi apró intésekkel a tudtára adta, hogy elmehet.
- Raych fölállt és kísétált. Azon töprengett, vajon most mibe mászik bele.

13.

Föl-alá. Föl-alá. Föl-alá.

Gleb Andorin figyelte a föl-alá járkáló Gambol Deen Namartit. Forrongó indulatai nem engedték leülni.

Andorin arra gondolt: Talán nem ő a legzseniálisabb elme a Birodalomban, sőt, a mozgalomban sem, nem is különösebben agyafúrt, és az ésszerű gondolkodás sem erőssége, de a hite mindannyiunkét felülmúlja. Mi már föladnánk, hagynánk az egészet, de ő nem. Üt, vág, rúg, harap, nem adja meg magát. Talán szükségünk van egy ilyen emberre, mert nélküle soha nem történne semmi.

Namarti megtorpant, mintha megérezte volna Andorin hátába fúródó tekintetét. Megfordult, és így szólt:

– Ha megint a Kaspalov-ügyet akarod a fejemre olvasni, ne fáradj.

Andorin alig észrevehetően vállat vont.

– Miért olvasnék bármit is a fejedre? Ami megtörtént, megtörtént. Nem segíthetünk már rajta.

– Min kéne segíteni, Andorin? Mit követtem el? Ha nem teszem meg, *mi* bántuk volna meg nagyon. Azt az embert nem sok választotta el az árulástól. Könnyen lehet, hogy már másnap elszaladt volna a...

– Tudom. Ott voltam. Hallottam, mit mondott.

– Akkor megérted, hogy nem volt más választásom. De nem ám. Azt hiszed, annyira élveztem, hogy meg kellett öletnem egy régi elvtársamat? Nem volt más választásom.

– Hát jó. Nem volt más választásod.

Namarti ismét járkálni kezdett, de kisvártatva megint megtorpant.

– Andorin, hiszel te istenekben?

– Hogy mikben? – döbönt meg a másik.

- Istenekben.
- Sose hallottam még ezt a szót. Mit jelent?
- Nem a galaktikus standardnyelven van – válaszolta Namarti. – Mondhatnám úgy is, természetfölötti beavatkozás. Na, hogy tetszik?
- Ó, természetfölötti beavatkozás. Miért nem mindjárt ezt mondtad? Nem, nem hiszek semmi ilyesmiben. Természetfölöttinek a meghatározás szerint az számít, amire nem vonatkoznak a természet törvényei, llyesmi azonban nem létezik. Csak nem a miszticizmus felé fordulsz? – Andorira úgy kérdezte ezt, mintha tréfálna, de a szeme hirtelen összeszűkülte aggodalmában.
- Namarti megvetően mérte végig. Lángoló tekintete bárkit képes volt megfélemlíteni.
- Ne légy bolond. Csak olvastam róla. Emberek ezerbilliói hisznek a természetfölötti beavatkozásokban.
- Tudom – felelte Andorira. – Mindig is hittek.
- Úgy van, már a történelem kezdetei előtt is. Az „istenek” szó eredete ismeretlen. Nyilvánvalóan valami régen kihalt nyelv utolsó maradványa... Tudod, hány különböző irányzat létezik, különböző istenekkel?
- Szerintem nagyjából annyi, ahány bolond a Galaxisban él. Namarti mintha meg se hallotta volna.
- Egyesek azt tartják, a szó abból az időből származik, amikor az emberiség még egyetlen világon élt.
- Ez már maga is mitológia. Legalább olyan valószínűtlen, mint a természetfölötti beavatkozásokban való hit. Az emberiség nem eredhetett egyetlen bolygóról.
- Dehogynem, Andorin – vágta rá Namarti ingerülten. – Az

emberiség nem alakulhatott ki több, egymástól független bolygón, hogy aztán egyetlen fajjá olvadjanak össze.

– Akkor sem létezhetett ősvilág. Nem határozható meg a helye sem térben, sem időben, tehát ha van is, olyan, *mintha* nem létezne.

– Ezek az istenek – folytatta Namarti a saját gondolatmenetét – állítólag megvédték az embereket, vagy legalábbis azokat, akik hittek bennük. Amikor még csak egy világ létezett, logikus, hogy jobban gondoskodtak róla, meg a rajta élő néhány emberről, amolyan szerető szülőként vagy idősebb testvérként.

– Ez nagyon szép lehetett tőlük. De szeretném látni, hogy boldogulnak el ma az egész Birodalommal.

– És ha elboldogulnának vele? Ha végtelen a hatalmuk?

– És ha a nap most hirtelen megfagyna? Mi értelme a sok „ha”-nak?

– Csak spekulálok. Gondolkodom. Te még soha nem engedted szabadjára a képzeletedet? Mindig kordában tartod?

– Mindenesetre az a legbiztosabb módszer. És mit árul el neked a te szabadon kószáló képzeleted, főnök?

Namarti szeme haragosan villant beszélgetőpartnerére, a gúny nyomait kereste, de Andorira arca barátságos maradt és kifejezéstelen.

– Ha léteznek istenek, a mi oldalunkon kell állniuk.

– Csodálatos... ha igaz. De hol a bizonyíték?

– Bizonyíték? Ha nem hiszel az istenekben, azt is csak a véletlenek összejátszásának tekintened. – Namarti

váratlanul nagyot ásított és leült. Fáradtnak látszott.

Jó, gondolta Andorira. A csapongó képzelete végre lecsillapodott, most beszélhetünk értelmesen.

– Ami az infrastruktúra szisztematikus rongálását illeti... – kezdte Namarti, az eddiginél sokkal halkabb hangon, de Andorira félbeszakította.

– Tudod, főnök, Kaspalovnak volt valami kis igaza. Minél tovább csináljuk ezt, annál nagyobb az esély rá, hogy a birodalmi vezetés kideríti, ki áll az események mögött. Előbb-utóbb az egész terv a képünkbe robban.

– De még nem. Eddig legfeljebb a császár képébe robbant. Szinte érzem a Trantor-szerte növekvő nyugtalanságot. – Fölemelte a kezét, összedörzsölve ujjait.

– Érzem. És már *majdnem* el is értük, amit akartunk. Készen állunk a következő lépésre.

Andorira elmosolyodott, de csöppet sem jókedvében.

– Engem nem érdekelnek a részletek; főnök. Kaspalov se ment sokra velük. Én azonban más vagyok.

– Éppen azért mondhatom el neked, mert más vagy mint Kaspalov. És mert most már tudok valamit, amit akkor még nem tudtam.

– Feltételezem – kezdte Andorin hitetlenkedve –, hogy ezúttal közvetlenül a Palotára akarsz lesújtani.

Namarti fölnézett.

– Természetesen. Mi mást kéne tennem? A probléma csak az, hogyan jussunk be arra az erősen őrzött területre. Információforrásaim ugyan vannak ott, de erre a feladatra egy tettere kész ember kell nekem.

– Nem lesz egyszerű bejuttatni őt a Galaxis legjobban

védett pontjára.

– Hát persze, hogy nem. Ettől fáj a fejem mostanáig, ám az istenek közbeavatkoztak.

Andorin visszafogott hangon reagált, igyekezve magába fojtani feltörő utálatát:

– Nem kellene épp most metafizikai síkra terelnünk a beszélgetésünket. Próbáld úgy elmondani, mi történt, hogy az isteneket kihagyod belőle.

– A legutóbb kapott információom így szólt: Ófelsége, hön szeretett császáruk, I. Cleon új főkertészt szándékozik alkalmazni. Negyedszázad óta ez az első felszabaduló poszt a Palotában.

– Na és?

– Hát nem látod a jelentőségét?

Andorin egy pillanatra elgondolkodott.

– Engem nem kedvelnek az isteneid. Semmi jelentőségét nem látom a dolognak.

– Az új főkertész esetében ugyanaz a helyzet, mint egy új miniszternél vagy új császárnál. Az illető hozza magával a saját embereit. A jelenlegiek közül, akit használhatatlannak ítéel, azt nyugdíjazza, és helyettük fiatalokat gyűjt maga köré, százával.

– Lehetséges.

– Több, mint lehetséges. Biztos. Pontosan ugyanez történt, amikor a jelenlegi főkertészt beiktatták, meg amikor az elődjét vagy annak az elődjét. Több száz új arc érkezett a Külvilágokról...

– Miért épp a Külvilágokról?

– Használd az eszed – már ha van, Andorin. Mit tudnak a

trantoriak a kertészetről, hiszen egész életüket kupolák alatt élték le, cserepes növények, állatkertek és gondosan kiszámított időjárás viszonyok között? Mit tudhatnak ők a vad természetéről?

– Á, most már értem.

– Egyszóval idegenek özönlik el a Palota területét. Persze gondosan lenyomozzák mindegyiküket, de mégsem olyan alaposan, mintha trantoriak lennének. Ez pedig azt jelenti, hamis személyazonossággal becsempészhetnék néhányat a saját emberünk közül. Még ha egy-kettőt ki is szűrnék közülük, a maradék bejuthat – be *kell* jutnia. És ha egyszer bent vannak, akkor már hiába minden szigorú biztonsági intézkedés, amit a Seldon elleni merénylet-kísérlet után hoztak. – A nevet olyan gyűlölettel ejtette ki, szinte kiköpte. – Végre itt az alkalom, amire úgy vártunk.

Andorin megszédült, mintha egy örvény szippantotta volna magába.

– Tudom, furcsán hangzik az én számból, főnök, de ebben az „isten”-dologban mégiscsak lehet valami, mert már régóta készültem mondani valamit, és most hirtelen a helyére került.

Namarti gyanakvón pillantott a másokra, aztán körbehordozta tekintetét a szobán, mintha most kezdene el aggódni a lehallgatások miatt. Félelme azonban alaptalan volt. A helyiség mélyen egy régimódi lakókomplexum belsejében helyezkedett el, remekül védték a zavaróterek. Senki sem hallgathatta ki a beszélgetésüket, sőt, aprólékos útbaigazítások nélkül rájuk se találhatott volna, de ha mégis a szervezet leghűségesebb tagjainak eleven

fala állta volna útját.

– Miről beszélsz? – kérdezte végül.

– Találtam egy embert neked. Fiatal és rettentő naiv. Szimpatikus fickó, az a fajta, akiben már első látásra fenntartás nélkül megbízol. Nyílt arc, hatalmas szemek... Egy ideig Dahlban élt, az egyenlősi híve. Meggyőződése, hogy a kóklepik után Joranum a világ legnagyobb csodája. Biztos vagyok benne, bármire rávehető a jó ügy érdekében.

– A jó ügy érdekében? – kérdezte Namarti, akinek gyanakvása még egyáltalán nem oszlott el. – Közénk tartozik?

– Az igazság az, sehova se tartozik. Van valami homályos elképzelése Joranum terveiről, de ennyi az egész. A szektorok egyenlősége az egyetlen, ami megragadt a fejében.

– Persze az volt Joranum legnagyobb blöffje.

– És a miénk is, de a fickó *hisz* benne, folyton az egyenlőségről, meg a nép kormányáról beszél. Még a demokráciát is megemlítette.

Namarti fölkuncogott.

– Az utóbbi húszezer év során a demokrácia bizonyult a legkevésbé tartósnak az összes államrend közül.

– Igaz, de ez nem a mi gondunk. A fiatalember *hisz* benne, és én mondom neked, főnök, amint megláttam, megéreztem, milyen fantasztikus eszközünk lehet ő, csak eddig azt nem tudtam, mire használjuk föl. Most azonban minden világos. Bejuttatjuk a Császári Palotába, mint kertészt.

- Hogyan? Ért egyáltalán a kertészkedéshez?
- Nem, ebben biztos vagyok. Egész életében csak a legprimitívebb munkákat végezte. Most épp egy vontatót kezel, de azt hiszem, erre is meg kellett tanítani. Mégis, ha legalább kisegítő kertésznek bejuttathatjuk, ha annyit beleverünk a fejébe, hogyan tartson egy nyesőollót, nyert ügyünk van.
- Igen?
- Akkor máris van egy beépített emberünk, aki szinte bárhova bejuthat, nem kelt gyanút. Hidd el, tájékozatlansága ellenére egészen tiszteletreméltó, és mindemellett még önbizalomnak sincs híján.
- És vajon megteszi, amire utasítjuk?
- Semmi kétség.
- Hogyan találkozta vele?
- Nem én, Manella szúrta ki.
- Ki?
- Manella. Manella Dubanqua.
- Ó, az a barátod. – Namarti arca helytelenítő kifejezést öltött.
- Sok embernek barátja ő – felelte Andorin türelmesen. – Ez az egyik ok, amiért olyan hasznos nekünk. Alig pár szó alapján tökéletesen kiismer egy férfit. Megtetszett neki ez a fickó, hát beszédbe elegyedett vele. És mivel Manellának csak igen ritkán tetszik meg valaki, már ez is mutatja, nem akárkivel állunk szemben. Szóval elbeszélgettek – melleleg a fickó neve Planchet –, és utána azt mondta nekem: „Találtam neked egy élő, Gleb.” Márpedig az ő véleményére adni lehet.

– És mit gondolsz, Andorin – szögezte neki a kérdést ravaszul Namarti –, mit fog csinálni ez a mi tökéletes eszközünk, ha egyszer bejutott a Palota területére?

A másik mély lélegzetet vett.

– Hogy mit? Ha mindent jól intézünk, megszabadít minket szeretett császárunktól, Cleontól, aki ezen a néven az első.

Namarti arca haragos lángra gyúlt.

– Mi? Megőrültél? Miért akarnánk mi megölni Cleont? Az ő segítségével kaparintjuk majd kezünkbe a kormányt. Ő lesz a pajzsunk, amely mögé bújva mi irányíthatunk mindent. Ő a mi menlevelünk a törvényességhez. Hová tetted az eszed? Szükségünk van rá, mint bábra. Nem fog beleszólni a dolgainkba, de jelenléte minket erősít.

Andorin sápadt arcát vörös foltok lepték el. Jó természete ez egyszer cserbenhagyta.

– Akkor mi jár a fejedben? Mit tervezel? Belefáradtam már a találgatásba!

Namarti fölemelte a kezét.

– Jól van, jól van, nyugodj meg. Nem akartalak megsérteni. De gondolkodj el egy kicsit. Ki pusztította el Joranumot? Ki zúzta porrá a reményeinket tíz évvel ezelőtt? Az a matematikus. És most ő kormányozza a Birodalmat, a pszichohistóriai halandzsájával. Cleon nem számít. Hari Seldont kell félreállítanunk. Már az üzemzavarokkal is őt akartam nevetségessé tenni. Minden nyomorúság az ő számlájára kerül, az ő alkalmatlanságát bizonyítja. – Namarti szája szélén nyál csorrant ki. – Ha őt eltesszük láb alól, az egész Birodalom egy emberként éljenez majd

minket. Akkor már az se számít, ha rájönnek a felbujtó kilétére. – Fölemelte a kezét, aztán lecsapott vele, mint amikor valaki kést dőf egy ember szívébe. – A Birodalom hőseiként, megmentőiként emlegetnek majd minket... He, he? Gondolod, a te fiatalembered el tudja intézni Hari Seldont?

Andorin egykedvűsége időközben helyreállt – legalábbis látszólag.

– Biztos vagyok benne – mondta erőltetett vidámsággal. – Cleon iránt talán érez valami kis tiszteletet, mert a császárt mindig is egyfajta dicskoszorú övezi, mint te is tudod. – Enyhén megnyomta a „te” szócskát, mire Namarti elkomorult. – Seldon iránt semmi ilyesmit nem táplál.

Befelé, magában azonban Andorin dühöngött. Ő nem ezt akarta. Elárulták.

14.

Manella kisöpörte haját a szeméből, aztán fölmosolygott Raychra.

– Mondtam, hogy neked nem kerülne semmibe.

Raych pislogott, és csupasz vállát vakargatta.

– De most mégis kérni akarsz?

A nő vállat vont, és huncutul elmosolyodott.

– Miért kérnék?

– Mert én is csak az élvezeteket keresem.

– Bennem?

– Mivel más nincs...

Manella hosszú szünet után szólalt meg újra, hízelegve:

– Amúgy sincs túl sok pénzed. Hogy ízlik a munka?

– Nem valami nagy szám – felelte Raych –, de jobb a semminél. Sokkal jobb. Te mondtad annak a fickónak, hogy szerezzen munkát nekem?

Manella lassan megrázta a fejét.

– Gleb Andorinra gondolsz? Nem mondtam én neki semmit, csak azt, hogy érdemes veled elbeszélgetnie.

– Ideges lesz, ha megtudja, mi történt köztünk?

– Miért lenne? Semmi köze hozzá. És, ami azt illeti, *neked* se.

– Ő mit csinál? Mármint, mivel foglalkozik?

– Nem hiszem, hogy dolgozna. Gazdag. A régi polgármesterek leszármazottja.

– A myneki polgármestereké?

– Úgy van. Nem szereti a jelenlegi kormányt. A polgármesterek hívei általában nem szeretik. Szerinte Cleonnak le kellene... – Hirtelen elhallgatott, aztán azt mondta: – Túl sokat beszélek. De te aztán tovább ne add senkinek!

– Én? Nem is hallottam semmit. És különben sem jártatom a szám.

– Akkor jó.

– De mi van Andorinnal? Talán nagykutya a joranumisták közt? Fontos személyiség?

– Fogalmam sincs.

– Sosem beszél a dolgairól?

– Nekem nem.

– Ó – mondta Raych, és igyekezett nem éreztetni ingerültségét.

Manella ravasz pillantást lövellt felé.

- Miért érdekel annyira?
- Szeretnék jóban lenni velük, mert akkor följebb juthatok. Jobb munkakörbe. Több pénzhez. Tudod...
- Talán Andorin segíthet neked. Rokonszenvesnek tart. Ennyit még én is tudok.
- Elérhetnéd nála, hogy még rokonszenvesebbnek tartson?
- Megpróbálhatom. Miért is ne. Elvégre én is kedvellek. Jobban, mint őt.
- Köszönöm, Manella. Én is kedvellek téged... nagyon. – Kezével végigsimított a nő testének lágy domborulatain, és azt kívánta, bárcsak többet foglalkozhatna vele, és kevesebbet a küldetésével.

15.

- Gleb Andorin – mondta Seldon elcsigázottan, a szemét dörzsölve.
- Az meg ki? – kérdezte Dors Venabili. Hangulata fagyos volt, azóta, hogy Raych elment.
- Pár nappal azelőttig én se hallottam róla – felelte Seldon.
- Így van ez, ha az ember egy negyvenmilliárdos világot akar kormányozni. Sose hall senkiről, míg az illető be nem furakodik a közvetlen környezetébe. Rengeteg komputerezált információja ellenére a Trantor továbbra is a névtelenek világa marad. Előkereshet embereket a referencia számuk és a statisztikai adataik alapján, de hogy kik ők? Ha pedig ehhez hozzáadjuk még a huszonötmillió Külvilágot, már kész csoda, hogy a Birodalom annyi ezredév után még mindig működőképes. Őszintén megmondom, szerintem csak azért létezik, mert

képes magát elkormányozni. Most azonban kifogyott a szuszából.

– Ennyit a filozofálgatásról, Hari – szólalt meg Dors. – Ki az az Andorin?

– Valaki, akiről, elismerem, tudnom *kell*t volna. Sikerült rábeszelnem a biztonságiakat, hogy előbányásszák az anyagát. A régi myneki polgármester-dinasztia leszármazottja, méghozzá a legnevesebb, ezért is tartják állandó megfigyelés alatt. A biztonságiak szerint ambiciózus, de még jobban kedveli az édes életet.

– Van valami köze a joranumistákhoz?

Seldon bizonytalanul széttárta a karját.

– Attól tartok, a biztonságiak a joranumistákról mit sem tudnak. Ez jelentheti azt, hogy már nem léteznek, vagy ha léteznek is, nem bírnak többé különösebb jelentőséggel. Persze jelentheti azt is, hogy a biztonságiakat egyszerűen nem érdeklik. Nyomozásra én sem kényszeríthetem őket. Legfeljebb megköszönhetem a nagylelkűen átadott információt. Pedig én vagyok az első miniszter.

– Lehetséges, hogy nem vált belőled jó miniszter? – kérdezte Dors szárazon.

– Nagyon is lehetséges. Valószínűleg nemzedékek óta nem került ennyire alkalmatlan kezekbe ez a felelősségteljes poszt. Ennek azonban semmi köze a biztonságiakhoz. Ők teljesen függetlenek a kormánytól. Kétlem, hogy maga Cleon információkat kapna tőlük, habár neki bizonyos időközönként jelenteniük kéne.

– Legalább a mi oldalunkon állnak?

- Azt hiszem, bár nem esküdnék meg rá.
- És téged miért érdekel az a hogyishívják?
- Gleb Andorin. Mert Raych különböző kerülő utakon egy üzenetet juttatott el hozzám.

Dors szeme szikrákat szórt. – Miért nem szóltál? Jól van?

- Amennyire tudom, igen, de remélem, több üzenettel nem próbálkozik meg. Ha rajtakapják, máris *nem* lesz jól. Akárhogy is, fölvette a kapcsolatot Andorinnal.

– És a joranumistákkal is?

- Nem hiszem. Valószínűtlennek tartom, mert nemigen lehet köze egyiknek a másikhoz. A joranumista mozgalom elsődlegesen az alsóbb néposztályokból szerveződik, hogy úgy mondjam, a proletárokból. Andorin pedig még az arisztokraták közül is kiemelkedik. Mit kezdene ő a joranumisták között?

– Ha a myneki polgármester-dinasztia tagja, talán a birodalmi trónra pályázhatna, nem igaz?

– Nemzedékek óta mást sem tesznek. Gondolom, emlékszel még Rashelle-re. Ő Andorin nagynénje volt.

– Akkor talán a joranumista mozgalmat csupán ugródeszkának használja a hatalom felé.

– Már ha létezik a mozgalom. Ha igen, akkor Andorin nagyon veszélyes játékba kezdett. A joranumistáknak megvannak a maguk tervei, és egy ilyen ember könnyen úgy találhatja, hogy egy greti nyakába huppant...

– Mi az a greti?

– Valószínűleg egy igen rosszindulatú, régen kihalt állat. A nevét már csak ebben a szólásban emlegetik a Heliconon. Ha egy greti hátára ülsz, többet nem szállhatsz le, mert

rögtön fölfal. – Szünetet tartott. – És még valami. Raych kapcsolatba került egy nővel is, aki jól ismeri Andorint, és fontos információknak lehet birtokában. Azért mondom ezt el most neked, nehogy utólag a fejemhez vágd, hogy titkolóztam.

Dors a homlokát ráncolta.

– Egy nő?

– Gondolom, egy olyan, aki előtt sok férfi fecseg óvatlanul, hogy is mondjam, intim helyzetekben.

– Szóval egy *olyan*. – Homlokán a ráncok tovább mélyültek. – Nem tetszik a dolog, hogy Raych...

– Ugyan már. Raych harmincéves, és kétségkívül van már némi tapasztalata. Bízd csak a dolgot az ő megítélésére. – Elcsigázottan fordult Dors felé. – Gondolod, nekem tetszik ez? Azt hiszed, én nem idegeskedem?

De Dors erre nem tudott mit mondani.

16.

Gambol Deen Namartiról még legjobb pillanataiban sem lehetett elmondani, hogy különösebben udvarias vagy kedves ember lenne. Most közeledett a perc, hogy egy évtizednyi tervezgetés valóra váljon, ám az ő hangulata keserűbb volt, mint valaha.

Ingerülten pattant föl a székéről.

– Sokáig tartott, míg ideértél, Andorin – mondta. A másik vállat vont.

– De itt vagyok.

– És az a te fiatalembered, a mi tökéletes eszközünk, hol marad?

– Nemsokára jön.

– Miért nincs itt?

Andorin széles körben vonzónak tartott feje lejjebb ereszkedett, mintha gondolatokba merülne, vagy egy döntést fontolgatna. Aztán hirtelen kitört:

– Nem hozom ide, amíg nem tudom, én hol állok.

– Ez meg mit jelentsen?

– Pedig egyszerűen fogalmaztam galaktikus standardul. Mióta tervezed, hogy megszabadulj Hari Seldontól?

– Mindig! Mindig erre vágytam! Hát olyan nehéz megérteni? Megérdemeljük a bosszút, azok után, amit Jo-Jóval tett. De még ha semmi köze sem lett volna ahhoz, akkor is félre kéne állítanunk, mivel ő az első miniszter.

– A legfontosabb célpont azonban Cleon. Ha nem egyedül, akkor Seldonnal együtt, de el kell tűnnie a színről.

– Miért aggaszt téged egy ilyen bábfigura?

– Ne add az ártatlant. Eddig sosem kellett elmagyarázzam, mi okból segítek nektek, hisz tudtad pontosan. Mit gondolsz, mi más érdekelhetne engem a tervekben, ha nem ez uralkodóváltás?

Namarti fölkacagott.

– Hát persze. Régóta tudom már, hogy az én hátamon akarsz fölkapaszkodni a császári trónra.

– Csak nem mást vártál?

– Nem, dehogy. Én majd tervezgetek, vállalom az összes kockázatot, és ha minden kész, te begyűjtöd az elismerést. Logikus, nem?

– Igen, logikus, mert az elismerés a tiéd is lesz. Vagy nem szeretnéd az első miniszteri posztot? Hiszen számíthatsz

az új császár hálájára és támogatására. Én csak... – arca ironikus fintorba csavarodott, úgy köpte ki a szavakat – ...egy újabb bábfigura lennék a régi helyén.

– Valóban ennyit akarsz csak? Bábfigura lenni?

– Császár akarok lenni. Támogattalak pénzzel, amikor neked egy vasad sem volt. Támogattalak emberekkel, amikor te sikertelenül toboroztál. Nekem köszönheted a téged övező megbecsülést, aminek segítségével fölépíthetted a szervezetedet itt, Myneben. Ne feledd, még mindig visszavehetek mindent.

– Nem hiszem.

– Meg mered kockáztatni? És nehogy azt hidd, hogy velem is elbánhatsz úgy, mint Kaspalowal. Ha bármi történik velem, Mynek többé nem fogad be benneteket, se semelyik más szektor.

Namarti nagyot sóhajtott.

– Tehát ragaszkodsz ahhoz, hogy megöljük a császárt.

– A „megölni” szót ki nem ejtettem a számon. Azt mondtam: „el kell tűnnie a színről”. A részleteket rád bízom. – Utolsó mozdulata mellé egy már-már elbocsátó kézmozdulat társult, olyan stílusban, mintha Andorin máris a trónon ülne.

– És akkor te leszel a császár?

– Igen.

– Ne hidd. Halott leszel, és még csak nem is én intézlek el. Andorin, hadd tanítsalak meg az élet dolgaira. Ha Cleon meghal, fölmerül az utódlás kérdése, és a Császári Gárda a polgárháborút megakadályozandó, azonnal legyilkolja a myneki polgármester-dinasztia összes fellelhető tagját, vagyis elsőként téged. Másrésről, ha csak az első

miniszter hal meg, te biztonságban leszel.

– Miért?

– Egy első miniszter az csak első miniszter. Egyik váltja a másikat. Még az is lehet, hogy Cleon belefáradt a ténykedésébe, és maga tetette el láb alól. Majd mi gondoskodunk az efféle pletykák terjedéséről. A Császári Gárda habozni kezd, így mi esélyt kapunk, hogy villámgyorsan új kormányt juttassunk hatalomra. A végén még tán hálálkodni is fognak, hogy megszabadítottuk őket Seldontól.

– És én közben mihez kezdjek? Tovább várokozzak? Az idők végezetéig?

– Nem. Amint belőlem első miniszter lett, a markomba kaparintom Cleont. Talán még a Császári Gárdát is magam mellé állíthatom, a biztonsági szolgálattal együtt. Akkor keresek valami biztonságos módszert, amivel félreállíthatom Cleont, és téged a helyére ültethetlek.

– Már miért tennéd? – fakadt ki Andorin.

– Hogy érted azt, hogy miért tenném? – kérdezett vissza Namarti.

– Seldonnal személyes elszámolnivalód van. Ha ő eltűnt, miért kéne további szükségtelen kockázatokat vállalnod? Szépen békét kötsz Cleonnal, én meg visszavonulhatok az álmaimmal együtt omladozó birtokomra. Sőt, a biztonság kedvéért talán még meg is gyilkoltatsz.

– Dehogy! – tiltakozott Namarti. – Cleon a trónra született. Már az ősei is császárok voltak, a büszke Entun-dinasztia tagjai. Biztos nem könnyű irányítani. Te azonban egy új dinasztia tagjaként kerülnél a trónra, mindenféle

különösebb hagyomány nélkül, elvégre a korábbi myneki uralkodók nem váltak különösebben híressé. Ebben a bizonytalan helyzetben neked egy erős támogató kell: ez leszek én. Nekem viszont olyan császár kell majd, aki függ tőlem, akit befolyásolhatok: ez leszel te... Ugyan már, Andorin, a miénk nem szerelmi házasság, ami idővel megromlik. Mi érdekből fogtunk össze, és ez életünk végéig együtt tart bennünket. Bízunk kell egymásban.

– Esküszöl, hogy császár lesz belőlem?

– Mi haszna esküdözni, ha nem bízol a szavamban? Mondtuk úgy rendkívül hasznos jelöltnek találnálak a császári trónra, és a lehető leghamarabb Cleon helyébe ültetnélek. És most ismertess össze azzal a fiatalemberrel, akit a legmegfelelőbb eszköznek tartasz a céljainkra.

– Jól van. De ne feledd, mi teszi őt rendkívülivé. Nem túl fényes elme, ugyanakkor idealista, ebből adódóan tehát végrehajtja az utasításokat, nem törődve veszéllyel vagy hátsó gondolatokkal. Ráadásul olyan megbízhatóság árad belőle, hogy áldozata még akkor sem sejt semmit, ha sugárvetőt tart a kezében.

– Ezt meglehetősen hihetetlennek érzem.

– Várj csak, míg megismered – felelte Andorin.

17.

Raych lesütötte a szemét. Csupán egy gyors pillantást vetett Namartira, de annyi is elég volt. Tíz évvel korábban találkozott már vele, amikor Jo-Jo Joranumnak állított csapdát.

Namarti nem sokat változott a tíz év alatt. Még mindig

szinte csak haragot és gyűlöletet lehetett az arcáról leolvasni – legalábbis Raych ezt látta rajta, bár elismerte, ő nem a legobjektívebb szemlélő. A férfi indulatai szinte belevésődtek a bőrébe. Arca valamivel soványabb lett, hajába ősz tincsek vegyültek, de keskeny szája ugyanúgy drótként feszült, fekete szeme pedig ugyanolyan veszedelmesen csillogott, mint régen.

Raych tehát elfordította a tekintetét. Úgy érezte, Namarti nem az az ember, aki rokonszenvesnek találja, ha valaki mélyen a szemébe néz.

A férfi szótlanul méregette Raychot, arcáról közben le nem hervadt a gúnyos mosoly. Aztán Andorinhoz fordult, aki nyugtalanul toporgott az egyik oldalán, és beszélni kezdett, mintha szavainak tárgya jelen se lenne:

– Ez hát az az ember.

Andorin bólintott, ajka hangtalan „Igen, főnök”-öt formált.

– A neved? – szólította meg Namarti váratlanul Raychot.

– Planchet, uram.

– Hiszel a mi ügyünkben?

– Igen, uram. – Óvatosan beszélt, észben tartva Andorin instrukcióit. – Demokrata vagyok, és a népnek nagyobb beleszólást akarok a kormányzásba.

Namarti szeme Andorinra villant.

– A kis szónok. – Aztán visszafordult Raych felé. – Kockázatokat is hajlandó vagy vállalni az ügyért?

– Bármilyet, uram.

– Megteszed-e, amire utasítanak? Kérdések nélkül? Tétovázás nélkül?

– Követem a parancsokat.

- Tudsz valamit a kertészkedésről? Raych habozott.
 - Nem, uram – felelte végül.
 - Szóval Trantori vagy. A kupolák alatt születted?
 - Millimaruban, uram, de Dahlban nevelkedtem.
 - Rendben – mondta Namarti, aztán ismét Andorinhoz fordult. – Kísérd ki, és bízd az ott várakozó emberek gondjaira. Aztán gyere vissza. Beszélni akarok veled.
- Amikor Andorin visszatért, Namartit mintha kicserélték volna. Szeme vidáman csillogott, szája állatias vigyorra húzódott.
- Andorin – szólt –, az istenek, akikről a múltkor beszéltem, továbbra is mellettünk állnak.
 - Mondtam, hogy alkalmas lesz a fickó a céljainkra.
 - Sokkal alkalmasabb, mint hinnéd. Gondolom, ismered a történetet, hogyan küldte el Hari Seldon, hön szeretett első miniszterünk a fiát – vagyis inkább mostohafiát –, hogy csalja csapdába Joranumot, amit ő minden igyekezetem ellenére meg is tett.
 - Igen – bólintott Andorin fáradtan –, ismerem. – Hangjából érződött, többször is végighallgatta már a kelleténél.
 - Csak egyszer láttam azt a fiút, de a képe beleégett az emlékezetembe. Gondolod, hogy az eltelt tíz év, a magasított cipő meg a leborotvált bajusz megtéveszthet? Ez a te Plancheted nem más, mint Raych, Hari Seldon nevelt fia.
- Andorin elsápadt, egy pillanatig lélegzethez sem jutott.
- Biztos vagy ebben, főnök? – kérdezte aztán.
 - Olyan biztos, mint abban, hogy te most itt állsz előttem.
 - Fogalmam se volt...

– Ne ess pánikba – mondta Namarti. – Szerintem ez volt tunya arisztokrata életed legjobb húzása. Csak eljátszottad a szerepet, amit az istenek rád osztottak. Ha nem ismertem volna őt, minden bizonnyal sikerrel végrehajtja a feladatát, amellyel ideküldték: Kiszolgáltatta volna az ellenségnek legtitkosabb terveinket. De mivel rájöttem, ki ő, megakadályozhatjuk ebben. Sőt, most már *minden* együtt van az akció megkezdéséhez. – Namarti vidáman dörzsölgette össze a kezét, aztán lassan, mintha rádöbrent volna, mennyire idegen ez természetétől, elmosolyodott, majd nevetni kezdett.

18.

– Gondolom, akkor többet nem találkozunk, Planchet – mondta Manella elgondolkozva.

Raych éppen szárítkozott a zuhanyozás után.

– Miért nem?

– Mert Gleb Andorin nem akarja.

– Miért?

Manella rándított egyet sima bőrű vállán.

– Azt mondja, fontos munkát kapsz, nincs időd efféle játszadozásra. Talán jobb állást szerzett neked.

Raych megmerevedett.

– Miféle állást? Mondott valami pontosabbat?

– Nem, csak annyit, hogy ő a Császári szektorba megy.

– Igazán? Gyakran mond neked ilyeneket?

– Tudod, hogy van ez, Planchet. A férfiak az ágyban sokat beszélnek.

– Tudom – felelte Raych, aki mindig gondosan ügyelt a nyelvére, még ott is. – Mást nem mondott?

– Miért kérdezed? – A nő homloka ráncokba szaladt. – Mindig felőled kérdezősködik. Ezt már megfigyeltem a férfiaknál. Kíváncsiak egymásra. Vajon miért?

– Mit mondtál neki rólam?

– Nem sokat. Csak azt, rendes fickó vagy. Azt természetesen nem, hogy téged jobban kedvellek nála. Azzal megbántanám az érzéseit, és magamnak is csak ártanék.

Raych már öltözködött.

– Szóval elbúcsúzunk.

– Egy időre legalábbis. Gleb talán meggondolja magát. Persze szívesen vele mennék a Császári szektorba, ha magával vinne. Még sosem jártam ott.

Raych majdnem elszólta magát, de sikerült egy köhögéssel elütnie a dolgot.

– Én se jártam ott, soha – mondta.

– Sehol sincsenek nagyobb épületek, szebb terek, se drágább éttermek. És ott élnek a leggazdagabb emberek is. Szívesen találoznék velük, mármint a Glebnél gazdagabbakkal.

– A hozzám hasonlókból nem sokat szedhetsz ki, nem igaz? – jegyezte meg Raych.

– Nem akartalak megbántani. Persze nem járhat az ember esze folyton a pénzen, de néha azért arra is kell gondolni. Különösen mivel Glebnek kezd elege lenni belőlem.

Raych automatikusan rávágta:

– Belőled senkinek sem lehet elege. – Aztán, legnagyobb

meglepetésére, rádöbbsent, őszintén mondta.

– A férfiak mindig ilyenekkel hitegetnek – legyintett Manella. – Akárhogy is, jó volt veled, Planchet. Vigyázz magadra. Ki tudja, talán egyszer találkozunk még.

Raych csak bólintott, nem találta a szavakat. Hirtelenjében nem tudta, mivel fejezhetné ki legjobban az érzéseit.

Aztán a gondolatai más irányba fordultak. Meg kell tudnia, mit terveznek Namartiék. Ha elválasztják őt Manellától, az csak azt jelentheti, közel a döntő pillanat. Nem indulhatott el azonban semmin, legfeljebb azon a különös kérdésen a kertészkedésről.

Seldonnak se küldhetett újabb információkat. Mióta Namartival találkozott, egy pillanatra sem vesztették szem elől, ráadásul elvágták minden kommunikációs vonalát. Ez is csak a válság közeledtét jelenthette.

Azonban ha csupán akkor deríti ki, hogy mi készül, amikor már megtörtént, és akkor továbbítja a hírt, amikor már késő – kudarcot vallott.

19.

Hari Seldonnak rossz napja volt. Az első üzenet óta nem hallott újra Raych felől, nem tudhatta, mi történik.

Egyrészt a fia biztonságáért aggódott (ha valami igazán súlyos baja lenne, arról csak értesült volna), de nyugtalanították az ellenség ismeretlen tervei is.

Biztosan valami alattomos lépésre készülnek. A Palota elleni direkt támadást kizárhatta a lehetőségek közül. A körzet védelme annál sokkal erősebb. De hát akkor miben mesterkedhetnek?

Egész éjszaka ezen töprengett, és még nappal sem tudott másra gondolni.

Fölizzott a jelzőfény.

– Első miniszter úr, megérkezett, akit két órára iderendelt.

– Kit rendeltem ide?

– Mandell Grubert, a kertészt. Nála van az igazolás.

Seldonnak hirtelen kitisztult az emlékezete.

– Persze. Küldje be.

Nem örült most Gruber látogatásának, de hát ő maga egyezett bele egy gyenge pillanatában, hogy fogadja. Egy első miniszternek ugyan nem lehettek gyenge pillanatai, de hát Seldon sokkal inkább Seldon volt, mintsem első miniszter.

– Jöjjön be, Gruber – mondta barátságosan.

A kertész megállt előtte, fejét automatikusan lehajtotta, tekintete ide-oda rebbent. Seldon biztosra vette, a férfi sosem járt még ilyen pompával berendezett szobában. Keserűségében majdnem kifakadt: „Tetszik? A magáé.

Nekem nem kell.” De aztán csak ennyit mondott:

– Mi történt, Gruber? Miért ilyen boldogtalan?

Nem érkezett válasz, a kertész csak kifejezéstelenül mosolygott rá.

– Üljön már le –, invitálta Seldon. – Oda, abba a székbe.

– Ó, nem, első miniszter úr. Nem vagyok méltó rá. Csak összepiszkolnám.

– Semmi baj, könnyen tisztítható. Tegye, amit mondtam... Jó! És most üljön csak nyugodtan, szedje össze a gondolatait. Aztán, ha kész, mondja el, mi a probléma.

Gruber egy pillanatra csöndben ült, aztán ziháló hadarással

beszélni kezdett.

– Első miniszter úr, főkertész leszek. Áldott császáruk közölte velem.

– Igen, hallottam már, de szerintem, nem ez aggasztja magát igazán. Az új posztjához csak gratulálhatok. Talán egy kis munkám is fekszik benne. Nem felejtettem el, milyen bátran viselkedett, amikor az életemre törtek, sőt, megemlítettem öfelségének is. Ez a legkevesebb, amivel megjutalmazhatjuk, Gruber, de más szempontból is rászolgált az előléptetésre hisz a papírjaiból kiderül, tökéletesen alkalmas a feladat ellátására. És most, hogy ez elrendeződött, árulja el, mi a baj.

– Első miniszter úr, pontosan ez az előléptetés az, amivel bajom van. Úgy érzem, nem láthatom el megfelelőképpen a főkertészi posztot.

– Mi úgy gondoljuk, igen.

Gruber egyre izgatottabb lett.

– Ez azt jelenti, hogy egy irodában kell majd üldögelnem? Nem mehetek ki a szabad levegőre, a növények és az állatok közé? Az olyan lenne, mintha börtönbe zárna, első miniszter úr.

Seldon szeme tágra nyílt.

– Szó sincs róla, Gruber. Nem kell több időt töltenie az irodában, mint amennyit feltétlenül szükséges. Szabadon sétálhat a parkban, felügyelheti a munkákat. Annyit lehet a levegőn, amennyit akar, csupán a nehéz munkából nem kell kivennie a részét.

– Nekem szükségem van arra a munkára, első miniszter úr, és tudom, sosem fogok elszabadulni az irodámból.

Figyeltem a jelenlegi főkertészt eleget. Ő sem jöhetett ki soha, pedig akart. Túl sok az adminisztráció, a könyvelés. Ha tudni akarja, mi folyik a parkban, minket rendel föl magához. A holovízió figyel mindent – ezt a szót határtalan megvetéssel ejtette ki –, mintha egy mozgókép bármit is elmondhatna az élő, lélegző növényekről. Ez nem nekem való, első miniszter úr.

– Ugyan, Gruber, legyen férfi. Nem olyan rettenetes a helyzet. Majd hozzászokik. Lassan belerázódik az új munkába.

Gruber a fejét rázta.

– Először is az én gondjaimra bízzák valamennyi új kertészt. Maga alá temet a feladat. – Aztán, hirtelen energiával, hozzátette: – Ezt az állást én nem akarom, és nem is szabad megkapnom, első miniszter úr.

– Egyelőre talán még nem akarja, Gruber, de ezzel nincs egyedül. Legszívesebben én se lennék első miniszter. Túl sok vesződéssel jár. Sőt, higgye el, néha maga a császár is belefárad az uralkodásba. A Galaxisban azonban mindenkinek végeznie kell a dolgát, még ha az nem is a legkellemesebb.

– Megértem én, első miniszter úr, de a császár az császárnak született, ön pedig azért első miniszter, mert senki más nem végezheti el a munkáját. Az én esetemben azonban csak a főkertész posztjáról van szó. Ötven embert mondhatok kapásból, aki nálam jobban megfelelne rá, és nem is bánná a vele járó terheket. Ön azt mondta, elmesélte a császárnak, hogyan siettem segítségére. Nem beszélhetne vele újra, hogy ha már mindenáron meg akar

jutalmazni, helyezzen vissza a régi pozíciómba?

Seldon hátradőlt a székén, és elkomolyodott.

– Gruber, én szívesen megtenném, amit kér, de hadd magyarázzak el valamit. Remélem, megérti. A császár elméletben a Birodalom abszolút uralkodója. A valóságban azonban csak keveset tehet. Jelen pillanatban én irányítom a Birodalmat, de még nekem is csekély a hatalmam. A kormány különböző szintjein emberek milliói és milliárdjai hoznak döntéseket, mikor jókat, mikor rosszakat, van, aki hősiiesen viselkedik, van, aki csak a maga hasznát lesi. Képtelenség őket irányítani. Megért engem, Gruber?

– Igen, de mi köze ennek az én esetemhez?

– Az, hogy csak egyetlen hely van, ahol a császár abszolút uralkodó, és ez a Palota területe. Itt az ő szava törvény, és elég kevés a hivatalnok ahhoz, hogy elboldoguljon velük. Ha megkérnénk, vonja vissza a döntését, mélységesen megsértenénk. Ha azt mondanám: „Felség, helyezze vissza Grubert a régi posztjára”, sokkal valószínűbb, hogy inkább engem függesztene föl az enyémről. Én tehát esetleg jól járnék, de magán ez mit sem segítene.

– Ezek szerint a dolgokon már nem változtathatunk? – kérdezte Gruber.

– Pontosan. De ne aggódjon, tőlem minden lehetséges segítséget megkap majd. És igazán sajnálom, de pillanatnyilag nincs több szabad percem.

Gruber fölállt. Kezében zöld kertészsapkáját gyűrögette. Szeme kibuggyanni készülő könnyektől fénylett.

– Köszönöm, első miniszter úr. Tudom, hogy szívesen segítene, ön... ön jó ember, első miniszter úr. – Azzal

sarkon fordult, és bánatosan kísétált.

Seldon elgondolkodva nézett utána, aztán megcsóválta a fejét. Ha Gruber panaszait megszorozza egy kvadrillióval, akkor megkapja a huszonötmillió világ valamennyi lakójának panaszmenyiségét. Hogyan is orvosolhatná mindet, ha ennek az egy embernek sem képes segíteni?

A pszichohistória nem menthet meg egyetlen embert. De vajon megmenthet-e egy kvadrilliót?

Megint megcsóválta a fejét, aztán utána nézett, mikor és kivel kell legközelebb beszélnie. Hirtelen megmerevedett. Minden szokásos önuralmát levetkőzve, vadul ordított bele a kommunikációs mikrofonba.

– Hozzák vissza azt a kertészt! Hozzák vissza azonnal!

20.

– Mi van az új kertészekkel? – szegezte Grubernek a kérdést Seldon. Ezúttal nem kínálta helylyel.

Gruber sűrűn pislogott. Pánikban volt, amiért ilyen váratlanul visszarendelték.

– Új k-kertészekkel? – hebegte.

– Azt mondta, a maga gondjaira bízzák valamennyi új kertészt. Pontosan ezekkel a szavakkal. *Miféle* új kertészeket?

Gruber meghökkent.

– Valahányszor új főkertészt neveznek ki, új kertészgárda is érkezik. Ez a szokás.

– Sose haltoltam róla.

– A legutóbbi alkalomkor ön még nem volt első miniszter. Sőt talán még a Trantorra sem érkezett.

– De mi ez az egész?

– Hát, kertészeket sosem bocsátanak el. Van, aki meghal, van, aki megöregszik, és nyugdíjazzák. Mire egy új főkertész átveszi a park irányítását, az emberelnek legalább a fele túl van már a legszebb évein. Ilyenkor gazdagon megjutalmazva nyugdíjba küldik őket, és a helyükre újakat vesznek föl.

– Fíatalítanak.

– Részben. Másrészt a parkot is átrendezik ilyenkor, ahhoz pedig új tervek, friss ötletek kellene. Az egész terület csaknem ötszáz négyzetkilométer, így a munka rendszerint hosszú évekig tart, Mindezt az én dolgom lesz felügyelni. Kérem, első miniszter úr – kapott az alkalmon ismét Gruber –, egy ilyen okos ember, mint ön, csak találhat módot a császár akaratának megváltoztatására.

Seldon oda se figyelt rá. Homlokát ráncokba vonta az összpontosítás.

– Honnan érkeznek az új kertészek?

– Minden világon tartanak vizsgákat, így ilyen alkalmakkor már válogatni lehet a jelentkezők közel. Százával érkeznek, legalább egy tucat hajóval. Egy évembe is beletelik, mire...

– Honnan jönnek? Honnan?

– Milliónyi különböző világról. Mindenféle növénytermesztési tudásra szükségünk van. A Birodalom bármelyik polgára jelentkezhet.

– A Trantorról is?

– Nem, a Trantorról nem. Csak egyetlen trantori kertészünk van. – Hangjában megvetés csendült. – Ezen a bolygón nem teremnek jó szakemberek. A kupolák alatti parkok

nem is igazi kertek. Cserepes növényekkel vannak tele, meg ketrecbe zárt állatokkal. A trantoriak semmit sem tudnak a szabad levegőről, a folyó vizekről és a természet igazi egyensúlyáról.

– Jól van, Gruber. Adok magának egy feladatot. Juttassa el hozzám a közeljövőben érkező valamennyi kertész nevét. Minden adatukkal együtt. Származási világ, referencia szám, neveltetés, tapasztalat. Mindezt a lehető leggyorsabban kérem az asztalomra. Küldök segítséget is. Embereket gépekkel. Milyen komputert használ?

– Egy egyszerűt, amivel számon tartom az ültetési, virágzási időket meg a hasonló dolgokat.

– Jól van. Az emberek, akiket küldök, mindent megcsinálnak majd, amit maga nem tud. Higgye el, roppant fontos ez a feladat.

– Ha megteszem...

– Gruber, ez nem a legmegfelelőbb pillanat az alkudozásra. Ha nem teljesíti a parancsomat, garantálom, hogy nem lesz főkertész, de más se. Nyugdíj nélkül zavarom el innen.

Seldon, amint egyedül maradt, belemordult a mikrofonba:

– Töröljék minden programomat a délután hátralevő részére.

Aztán a székébe vetette magát. Csontjaiban érezte ötven éve minden egyes percét, ráadásul a feje is egyre jobban fáj. Az utóbbi időben egyre szorosabbra, áthatolhatatlanabbra fonták a biztonsági hálózatot a Palota körül, mindig újabb személyzettel, berendezésekkel bővítették.

És most mégis vadidegen emberek egész hordája készül

beáradni, mindössze egyetlen feltétel alapján: ért-e a kertészethez.

Föl nem foghatta ésszel, hogy ez az örült ötlet kinek a fejében fogalmazódhatott meg.

És ő kis híján elsiklott fölötte. De vajon idejében látott-e hozzá az intézkedéshez?

21.

Gleb Andorin félig lehunytt szemmel bámulta Namartit. Sosem kedvelte a férfit, de most még talán a szokásosnál is kevésbé. Miért kell neki, a myneki királyi sarjnak ezzel a felkapaszkodottal, ezzel a közveszélyes örülttel együtt dolgoznia?

Jól tudta, persze, miért, és azt is, hogy muszáj elviselnie, még ha Namarti ezredszer mesélte is épp, hogyan érte el keze alatt a mozgalom az elmúlt tíz évben jelenlegi tökéletességét. Vajon hányszor képes ugyanazt elmondani, újra meg újra? És vajon mindenkivel ezt csinálja, vagy ő, Andorin az egyetlen médiuma?

Namarti arca kárörvendően ragyogott, miközben fáradhatatlanul szavalta a litániát:

– Bármilyen reménytelen volt is a helyzet, én évről évre tovább építettem a szervezetet, és lassan aláástam a kormány önbizalmát, ez emberekben pedig elégedetlenséget keltettem. A bankválság és a moratórium hetében... – Hirtelen elhallgatott. – Nem először mesélem ezt neked, és látom, unod már. Nem igaz?

Andorin szája száraz mosolyra rándult. Namarti minden idiótasága ellenére tisztában van vele, milyen halálosan

képes untatni másokat, egyszerűen csak nem tud megváltozni.

– Valóban nem először meséled – mondta. A kérdés többi részét nem válaszolta meg, elvégre fölösleges a nyilvánvaló dolgokra szót pazarolni. És persze jobb a békesség.

Namarti beesett arcán pír hullám száguldott végig.

– A lényeg az – mondta –, hogy az egész vég nélkül folytatódhatott volna, ha nem kaparintom a kezembe tetteim tökéletes eszközét. Ráadásul még csak fáradságomba se került, ő futott a karomba.

– Planchetet az istenek vezérelték hozzánk – vetette közbe Andorin semleges hangon.

– Úgy van. Hamarosan megérkezik a Palota területére a kertészek első csoportja. – Szünetet tartott, ízlelgette a gondolatot. – Férfiak és nők. Elegendően, hogy fedezetül szolgáljanak annak a maroknyi embernek, akiket mi kevertünk közéjük. Ott leszel te, és Planchet is. Kettőtöket az különböztet majd meg a többitől, hogy nálatok sugárvető lesz.

– Hát persze – helyeselt Andorin, az udvariasság álarca mögül kikandikáló rosszindulattal –, akkor rögtön a kapunál kiszúrnak minket, és mehetünk kihallgatásra. Tiltott fegyverviselés a Palota területén...

– Nem szúrnak ki benneteket. – Namarti nem vette észre a másik hangsúlyát. – Ugyanis nem kutatnak át. Ezt már elintéztem. Valami palotabeli hivatalnok fog köszönteni titeket. Nem tudom, rendszerint kire osztják a feladatot – talán a Levelek és Fűszálak Császári Kamarására –, mindenesetre most az egyszer Seldon lesz az. A nagy

matematikus személyesen üdvözi az új kertészeket a Palota területén.

– Ebben biztos vagy?

– Hát persze. Mindent elrendeztem. Többé-kevésbé az utolsó pillanatban értesülni fog róla, a mostohafia is az érkezők között van, és természetesen nem tudja majd megállni, hogy ki ne menjen elé. Amikor Seldon megjelenik, Planchet előkapja a sugárvetőjét. A mi embereink elkiáltják magukat: „Árulás!” A nagy kavarodásban Planchet megöli Seldont, te pedig megöled őt. Aztán eldobod a sugárvetőt és fölszívódsz. Kapsz segítséget is. Mindent elrendeztem.

– Muszáj megölni Planchetet?

Namarti a homlokát ráncolta.

– Miért? Az egyik gyilkosságot nem ellenzed, a másikat igen? Azt akarod, hogy Planchet magához térve mindent elmondjon rólunk a biztonságiaknak? Mellesleg ez az egész családi perpatvarnak lesz beállítva. Ne feledd, hogy Planchet valójában Raych Seldon. Úgy fog kinézni, mintha ők ketten egyszerre lőttek volna. Gondoskodunk róla, hogy a sajtó családi botrányként teregetse ki az ügyet. A jó öreg Manowell, a Véreskezű Császár napjait idézik majd az események. A Trantor népe elborzad a gáztettét láttán. És ha ez hozzájárul az üzemzavarok szülte elégedetlenséghez, az emberek egykettőre új kormányt követelnek majd. Nem lesz, aki szembeszálljon velük, a császár a legkevésbé. Akkor lépünk be mi.

– Ilyen egyszerűen?

– Nem, nem ilyen egyszerűen. Nem álmovilágban élek.

Valószínűleg először ideiglenes kormány alakul, de el is bukik, majd mi gondoskodunk róla. Aztán előállunk mi a régi joranumista jelmondatokkal, amikre még az egész Trantor emlékszik. Csak kis idő kell hozzá, és én leszek az első miniszter.

– És én?

– Te pedig a császár.

– A terv sikerének valószínűsége elenyészően kicsi. Ez el lesz rendezve, az el lesz rendezve, minden el lesz rendezve... Ha nem stimmel minden percre pontosan, nekünk végünk. Márpedig az ilyen aprólékosan kiszámított terveket valahol valaki mindig elrontja. Elfogadhatatlan a kockázat.

– Elfogadhatatlan? Kinek? Neked?

– Természetesen. Komolyan azt hiszed, hogy Planchet megöli az apját, és aztán én megölöm Planchetet? Miért én? Nincs nálam kevésbé értékes embered?

– De van, csak hogy bárki mást választanék, azzal biztosan kudarcot vallanánk. Kiben van még annyi elszántság, hogy véghezvigye a feladatot bármi áron?

– De hát a kockázat óriást.

– És nem éri meg? Ha sikerrel jársz, tied a birodalmi trón.

– És te mit kockáztatsz, főnök? Itt ülsz majd, teljes kényelemben, és várod a híreket.

Namarti szája széle lebiggyedt.

– Micsoda bolond vagy te, Andorin! Milyen császár lenne belőled?! Azt hiszed, én nem vállalok kockázatot azzal, hogy itt leszek? Ha a tervünk kudarcot vall, ha bármelyik emberünket elfogják, azt hiszed, nem derül ki minden egy

pillanat alatt? Ha mondjuk téged nyakon csípnék, garantálod, hogy nem fecsegnél ki semmit a Császári Gárda pribékjeinek nem éppen gyöngéd kezei között?

Ha ez az újabb merénylet is megghiúsul, azt hiszed, nem fésülik át utánam az egész Trantort? És azt hiszed, nem találhatnak meg? De ha mégis, mit gondolsz, mire számíthatok? Kockázat? Én többet kockáztatok, mint te, már azzal is, hogy itt ülök, és nem csinálok semmit. Az egész terv egy valamin múlik, Andorin. Akarsz császár tenni, vagy sem?

– Akarok – felelte halk hangon Andorin.
És a fogaskerekek mozgásba lendültek.

22.

Raych hamar rájött, hogy különös gonddal kezelik. A leendő kertészeket a Császári szektor egyik szállodájában helyezték el – no persze nem a legjobbakban.

Furcsa egy társaság volt. Ötven különböző világról érkeztek emberek, de Raych nemigen beszélgethetett senkivel. Andorin, finoman ugyan, de igyekezett távol tartani őt a többiektől.

Raych eltöprengett, vajon miért. Nyomasztotta a kérdés. Az igazsághoz hozzátartozik, azóta motoszkált benne valami furcsa érzés, hogy elhagyták Myneket. Kétségbeesetten igyekezett megőrizni gondolatai tisztaságát, de nem mindig járt sikerrel.

Maga Andorin durva szövésű ruhát viselt, igyekezett munkásnak kinézni. Valószínűleg egy nagyobb terv részeként játssza meg a kertészt, de hogy mi az, fogalma

sem volt.

Raych szégyellte tájékozatlanságát. Állandó megfigyelés alatt tartották, tehát még az apját se figyelmeztethette. Lehet, hogy a csoport minden tagjával ezt csinálják, elővigyázatosságból. Raych úgy számolta, legalább egy tucat trantori férközött be a soraikba, persze valamennyi Namarti embere, férfiak és nők vegyesen.

Csak az zavarta, Andorin milyen kedvesen bánik vele. Szinte kisajátította magának, kizárólag vele étkezhetett, és egészen másképp viselkedett vele, mint a többiekkel.

Vajon csak azért, mert osztoztak Manella kegyein? Nem ismerte eléggé Myneket ahhoz, hogy tudja, nem dívik-e a többférjűség a társadalmukban. Ha két férfi osztozik egy nőn, az talán egészen közeli viszonyba hozza őket?

Raych sosem hallott ilyesmiről, de tisztában volt azzal, hogy nagyon keveset tud a galaktikus – sőt, a trantori – társadalmak finomságairól.

Most azonban, hogy emlékezete fölidézte Manella képét, elidőzött nála egy kicsit. Rettentően hiányzott neki, és már az is eszébe jutott, ennek köszönheti a depresszióját. Miközben befejezte az Andorin társaságában elköltött ebédjét, őrijítő kétségbeesés lett rajta úrrá.

Manella egyszer azt mondta, szívesen megnézné a Császári szektort, és talán sikerült is rábeszélnie Andorint. Elég kétségbeesett volt ahhoz, hogy hangosan is föltegye ezt az ostoba kérdést.

– Mr. Andorin, egészen véletlenül nem hozta magával Dubanqua kisasszonyt ide, a Császári szektorba?

Andorin arcára döbbenet ült ki. Aztán finoman fölnevetett.

– Manellát? Láttad őt valaha kertészkedni? Nem, nem, Manella az a fajta nő, aki megédesíti meghitt perceinket. Másra nem használható. – Aztán hozzátette: – Miért kérdezed, Planchet?

Raych vállat vont.

– Nem tudom. Olyan unalmas itt. Arra gondoltam... – Elhallgatott.

Andorin figyelmesen nézte.

– Csak nem azt akarod mondani – szólalt meg végül –, hogy neked nem mindegy, melyik nővel bújsz ágyba? Hidd el, neki nincsenek hasonló fenntartásai a férfiakkal kapcsolatban. Ha itt végzünk, jönnek majd más nők. Százával.

– És mikor végzünk?

– Hamarosan. De egyet elmondhatok: nagyon fontos szerepet kaptál a tervünkben. – Andorin tovább méregette Raychot.

– Milyen fontosat? Hát nem csak kertész leszek? – Hangja üresen csengett, képtelen volt belevinni valami kis szint.

– Annál sokkal több, Planchet. Sugárvető lesz nálad.

– Micsoda?

– Sugárvető.

– Sose volt még a kezemben, életemben soha.

– Nem nagy dolog. Fölemeled, célzol, zárod az áramkört, és valaki meghal.

– Én nem tudok senkit megölni.

– Azt hittem, közénk tartozol, hogy mindent megteszel az ügyért.

– De gyilkosságról nem volt szó. – Raych gondolatai örült

vágtába kezdtek. Miért kéne gyilkolnia? Mi lehet a tervük vele? És főleg, hogy riaszthatná a Császári Gárdát, mielőtt még a gyilkosságra sor kerülhetne?

Andorin arca hirtelen megkeményedett.

– *Muszáj* gyilkolnod – mondta parancsoló hangon.

Raych összegyűjtötte minden erejét.

– Nem. Nem gyilkolok meg senkit. Ez az utolsó szavam.

– Planchet, megteszed, amire utasítunk – közölte szenvtelenül Andorin.

– De nem gyilkolok.

– Dehogynem.

– Hogy akar kényszeríteni?

– Egyszerűen megparancsolom.

Raych szédülni kezdett. Mitől ilyen magabiztos ez az Andorin? A fejét rázta.

– Nem.

– Mi etetünk, Planchet, amióta elhagytuk Myneket. Mindig melletted voltam, hogy ellenőrizsem a diétádat. Különös tekintettel erre a fogásra, amit épp most fejeztél be.

Raychon jeges rémület lett úrrá. Hirtelen mindent megértett.

– Depresszor!

– Pontosan – felelte Andorin. – Jól vág az eszed, Planchet.

– De hisz az törvényellenes.

– Hát persze. A gyilkosság is.

Raych hallott már a depresszorról. Egy tökéletesen ártalmatlan nyugtató kémiai módosításával nyerték. Ez az új változat mély depressziót vált ki Egy ideje betiltották, mert kiválóan gerjesztette a szuggesztiókésztséget. A pletykák szerint épp ezért használta a Császári Gárda.

– Már a neve is reménytelenséget fejez ki – mondta Andorin, mintha olvasna Raych agyában. – Gondolom, azt érzel most te is.

– Soha – suttogta Raych.

– Látom, eltökélted magad, de a szer ellen nem harcolhatsz. Csak annál erősebben váltja ki a hatását.

– Nem érdekel.

– Gondolkodj, Planchet. Namarti egyből rád ismert, még így, bajusz nélkül is. Tudja, hogy Raych Seldon vagy, és most, az én irányításommal, meg fogod ölni az apádat.

– Előbb öllek meg téged – morogta Raych.

Fölemelkedett a székről. Gond nélkül elintézheti a másik férfit. Andorin ugyan magasabb, de véznább is, nem kimondott atlétatermet. Fél kézzel kettéroppanthatja... Megingett. Megrázta a fejét, de csak nem akart kitisztulni. Andorin is fölkelt, és odébb hátrált. Előhúzta jobb kezét a bal ruhaujjából. Egy fegyvert tartott benne.

– Fölkészültem az eshetőségre – közölte elégedetten. – Informáltak jártasságról a heliconi harcművészetekben, úgyhogy nem engedhetem meg, hogy közelharcig fajuljon a dolog. – Lepillantott a fegyverre. – Ez nem sugárvető. Nem engedhetem meg, hogy meghalj a feladat teljesítése előtt. Ez csupán idegkorbács. Bizonyos szempontból még rosszabb, mint a másik. A bal válladra célok vele, és hidd el, ha eltalállak, olyan fájdalmat fogsz érezni, amit a világ legfegyvermezeiből hősök sem bírnak ki ordítás nélkül.

Raych, aki eddig lassan, lépésről lépésre közeledett a másik férfihoz, hirtelen megállt. Tizenkét évesen kóstolta meg először egy idegkorbács aprócska csípését. Azóta se

felejtette el azt a fájdalmat, az eltelt esztendőök ellenére sem.

– Sőt – folytatta Andorin –, teljes erőre állítottam, ami azt jelenti, hogy először elviselhetetlen fájdalmat vált ki a karodban, aztán használhatatlanná roncsolja szét az idegeket. A bal karod béna marad örök életedre. A jobbot megkímélem, hisz azzal kell elsütnöd majd a sugárvetőt... Ül le szépen, és ne ellenkezz, akkor megmarad mind a két karod. Persze enned továbbra is kell, hogy a depresszor szintje növekedjen a szervezetedben. Csak ronthatasz a helyzeteden.

Raych érezte, rátelepszik a szer okozta kétségbeesés. Már duplán látott, és egy értelmes szó se jutott az eszébe.

Csak azt tudta, hogy képtelen lesz ellentmondani Andorinnak. Kockázatos játékot játszott, és végül rajtavesztett.

23.

– Nem! – ordította Hari Seldon legerőszakosabb hangján. – Nem akarom, hogy kigyere, Dors!

Dors Venabili azonban az övéhez hasonló elszántsággal nézett vissza rá.

– Akkor téged sem engedlek, Hari.

– Nekem muszáj ott lennem.

– *Semmi* keresnivalód ott. Az új embereket a főkertésznek kell köszöntenie.

– Úgy van. Gruber azonban nem képes erre. Ő egy megtört öregember.

– Akkor kell, hogy legyen valami helyettese. Vagy intézze a régi főkertész. Év végéig még úgylis övé a cím.

– Ő túl beteg. Különben is... – Seldon habozott egy pillanatig – a kertészek közé trantoriak vegyültek. Nem tudom, mi okból. Mindegyiküknek tudom a nevét.

– Akkor vetesd őket őrizetbe. Egytől egyig. Miért kell mindent a végsőkéig bonyolítanod?

– Mert nem tudjuk, *miért* vannak itt. Valami készül. Nem értem, mit tehet tizenkét kertész, de... Nem, rosszul mondtam. Legalább egy tucat különböző dolgot tehetnek, de nem tudom, ezek közül melyikre készülnek. Valóban szándékomban áll őrizetbe venni őket, de előbb mindent tisztázni akarok.

Ki kell piszkálnunk a fészkeből valamennyi összeesküvőt, és tudnunk kell, mire készülnek, hogy megfelelő büntetést szabhassunk ki rájuk. Nem akarok egy ilyen apróbb vétség címén letartóztatni tizenkét férfit és nőt. Azt fogják vallani, nagyon kellett nekik a munka. Még tán panaszt is emelnek, amiért a trantoriakat kizárják a pályázatból. Akkor pedig mindenki melléjük áll, mi pedig bolondot csinálunk magunkból. Engednünk kell, hogy végrehajtsák a tervüket, legalábbis részben. Mellesleg...

Hosszú szünet következett, aztán Dors szólalt meg mérgesen:

– Mi már megint ez a „mellesleg”?

Seldon halkabbra fogta a hangját.

– A tizenkettő egyike Raych, Planchet álnéven.

– *Micsoda?*

– Miért vagy így meglepve? Én küldtem Mynekbe, hogy

szivárognak be a joranumisták közé és ez láthatóan sikerült is neki. Benne van minden bizodalmam. Ő biztosan tud mindent, és a megfelelő pillanatban homokot szór a fogaskerekek közé. De én is ott akarok lenni. Látni akarom. Hogy segíthessek, ha szüksége van rá.

– Ha tényleg segíteni akarsz neki, rendelj a kertészek mellé egy ötven fős őrséget.

– Nem. Az megint csak nem vezet sehova. A Császári Gárda a helyén lesz, de nem ennyire nyilvánvalóan. Az álkertészeknek azt kell hinniük, tiszta a levegő. Amint elárulták magukat, ám még mielőtt komolyra fordulhatna a dolog, elkapjuk őket.

– Kockázatos. Túl kockázatos Raychnak.

– Néha vállalnunk kell a kockázatot. Lényegesebb dolgok múlnak majd azon a pillanaton, mint egyes emberek élete.

– Micsoda szívtelenség!

– Szóval azt hiszed, szívtelen vagyok? Tudd meg, akármilyen történet is, nekem elsődlegesen a pszicho...

– Ki ne mondd. – Az asszony fájdalmas arccal elfordult.

– Megértelek – mondta Seldon –, de nem szabad kijönnöd.

A jelenléted annyira oda nem illő lenne, hogy az összeesküvők gyanút fognának és leállítanák a tervet. Azt pedig nem szeretném. – Szünetet tartott, aztán halkán így folytatta: – Dors, mindig ezt mondd, a te feladatod *engem* megvédeni. Én a fontossági sorrendben Raych előtt következem, tudod jól. Hadd emlékeztesselek, hogy az én védelmem egyet jelent a pszichohistória, az emberiség védelmével. Ez a legfontosabb. Amit eddig tudok a pszichohistóriáról, az viszont azt követeli, hogy bármi áron

megvédjem a Birodalom központját. Hát ezen igyekszem most... Megértesz végre?

– Megértelek – felelte Dors, és elfordult.

És remélem, igazam van, tette hozzá gondolatban Seldon. Mert ha nem, az asszony sosem fogja megbocsátani neki. És ami még rosszabb, ő se magának – pszichohistória ide vagy oda.

24.

Gyönyörűen fölsorakoztak, szétterpesztett lábbal, hátratett kézzel, mindahányan patyolattiszta, bő szabású, zsebekkel teli zöld egyenruhában. Ebben az öltözetben az emberek alig különböztek egymástól, a néző csak sejtette, hogy az alacsonyabbak között néhány nő is lehet. Fejüket csuklya fedte, de hát a kertészeknek amúgy is rövidre nyírt haj dukál – bármely nemhez tartozzanak is –, a bajusz és a szakáll pedig szigorúan borotvándó.

Ennek értelmére már senki sem emlékezett. A „hagyomány” szó jótékony homályt borított rá, mint annyi minden más jó és rossz dologra.

Szemben velük Mandell Gruber állt két oldalán egy-egy segédjével. A főkertész reszketett, tágra nyílt szeme lángban égett. Hari Seldon összeszorította a száját. Grubernek csak annyit kell kinyögnie: „A császár kertészei üdvözölnek benneteket”, onnantól ő átveszi a szót.

Tekintete addig pásztázta a tömeget, míg rá nem akadt Raychra.

Hevesebben kezdett verni a szíve. Raych még mindig

bajusz nélkül állt az első sorban, a többieknél talán kicsit merevebben, egyenesen előrebámulva. Tekintete nem kereste az apjáét, és a fölismerésnek más jelét sem mutatta.

Jó, gondolta Seldon. Így van jól. Nem szabad kiadnia magát.

Gruber elrebegte végre köszöntőjét, és Seldon átvehette a szót. Egyetlen könnyed lépést tett előre, és megszólalt:

– Köszönöm, főkertész. Férfiak, asszonyok, császáruk leendő kertészei, nehéz feladatot vállalnak magukra. A Galaktikus Birodalom központja, a Trantor egyetlen nyitott egű kertjének szépségéért és épségéért kell ezentúl felelniük. Gondoskodjanak róla, hogy ha a mi bolygónkon nincsenek is a látóhatárig húzódó fás-bokros tájak, ez az egy zöld drágakő fényesebben ragyogjon valamennyinél.

A főnökük Mandell Gruber lesz, aki rövid időn belül átveszi a főkertészi tiszteletet. Ő nekem tesz jelentést, ha szükséges, én pedig közvetlenül a császárnak. Ez, mint látják, azt jelenti, a ranglétrán csupán három fokkal helyezkednek el lejjebb, mint őfelsége, így az ő fokozott figyelmével is számolhatnak. Biztosra veszem, ebben a pillanatban is szemmel tart bennünket otthona, a Kis Palota egyik ablakából – az az épület ott, jobbra, az opál burkolatú kupolával –, és elégedett azzal, amit lát.

Mielőtt elkezdenék munkájukat, természetesen meg kell ismerniük a park rendjét, és pontos kötelességeiket. Ehhez...

Eddigre apró, alattomos mozdulatokkal már majdnem egészen Raych elé került. A fiatalember azonban továbbra

sem mozdult, nem is pislogott.

Seldon megpróbált nem túl nagy jóindulattal ránézni. Hirtelen elkomorult. A közvetlenül Raych mögött álló férfi ismerősnek tűnt. Talán észre sem veszi, ha nem a közelmúltban kerül kezébe a hologramja. Csak nem a myneki Gleb Andorin az, Raych patrónusa? Vajon mit keres itt?

A férfi észrevehette Seldon hirtelen ráirányuló figyelmét, mert résnyire nyitott szájjal valamit mormogni kezdett. Raych jobb keze előbukkant a háta mögül, és zöld ruhája egyik zsebéből sugárvetőt húzott elő. Andorin ugyanezt tette.

Seldon teljesen megbénult a döbbenettől. Hogyan kerülhettek be sugárvetők a Palota területére? Zavarodottságban alig hallotta a kiáltásokat: „Árulás!”, és a futó lábak dobogását.

Agyát egyetlen kép töltötte be: Raych egyenesen rá célzó sugárvetője, és a fiatalember kifejezéstelen szeme. Seldon rémülten vette tudomásul, hogy fia ujjá a ravaszra feszül, és neki talán már csak másodpercek vannak hátra az életéből.

25.

A sugárvető párává változtatja, amit eltalál, a céltárgy maradékának atomszerkezete pedig sóhajtásszerű hang kíséretében összeroskad.

Hari Seldon tudta, ezt a hangot ő már nem hallhatja meg. Várta a halált. Legnagyobb meglepetésére azonban a sóhaj megérkezett, és ő zavartan pislogva, leesett állal

pillantott végig magán.

Él hát? (Ezt gondolatban inkább kérdésnek szánta, mintsem állításnak.)

Raych még mindig előtte állt, sugárvetője előreszegeződött, szeme tompán fénylett. Meg se moccant, mintha testének motorja hirtelen leállt volna.

Mögötte egy vértócsa közepén ott hevert Andorin összezsugorodott teste, mellette pedig, szintén sugárvetővel a kézben, egy másik kertész állt. Csuklyája hátracsúszott. Egy nő volt, frissen borotvált hajjal.

Rövid pillantást vetett Seldonra, aztán megszólalt:

– A fia Manella Dubanqua néven ismer. Biztonsági tiszt vagyok. Óhajtja a referencia számomat, első miniszter úr?

– Nem – felelte Seldon alig hallhatóan. A Császári Gárda közben birtokba vette a helyszínt. – A fiam! Mi van a fiammal?

– Depresszort adtak be neki, azt hiszem – mondta Manella.

– Kimosható a szervezetből. – Előrenyúlt, hogy kivegye a sugárvetőt Raych kezéből: – Sajnálom, hogy nem léptem közbe korábban. Meg kellett várnom, míg ők kezdeményeznek, és mikor végül ez bekövetkezett, kis híján végzetesen lebénultam.

– Velem is ugyanez történt. Raychot mielőbb el kell juttatnunk a Palota kórházába.

Hirtelen hangzavar kelt a Kis Palota felől. Seldonnak eszébe jutott, az uralkodó talán valóban nézte őket, és most felindultsága nem ismer határokat.

– Gondoskodjon a fiamról, Dubanqua kisasszony – mondta. – Nekem a császárt kell lecsillapítanom.

Tisztéhez méltatlanul futásnak eredt, keresztül a pázsiton, és minden ceremónia nélkül berontott a Kis Palotába. Cleon ezen már aligha hergeli föl magát jobban.

A félkör alakú lépcsőfeljárón egy dermedten bámuló embercsoport közepén ott hevert őfelsége I. Cleon felismerhetetlenségig szétroncsolt teste. Gazdagon díszített palástja mint halotti lepel terült rá. A falnak támaszkodva pedig, ostobán bámulva a felé forduló rémült arcokra, Mandell Gruber állt.

Seldon úgy érezte, többet már nem képes elviselni. Fölvette a Gruber lábánál heverő sugárvetőt. Egészen biztosan Andoriné lehetett.

– Gruber, mit tett? – kérdezte alig hallhatóan.

A főkertész csak bámult rá, aztán makogni kezdett:

– Mindenki sikoltozott és kiabált. Arra gondoltam, ki gyanakodna rám? Mindenki azt hinné, más ölte meg a császárt. De képtelen voltam elszaladni.

– Miért, Gruber, miért?

– Nem akarok főkertész lenni. – Azzal összecsuklott.

Seldon döbbsen bámulta az eszméletlenül heverő alakot. Minden sikerült, még ha csak hajszal híján is. Ő élt. Raych is.

Andorin meghalt, és a joranumista összeesküvés életben maradtjait az utolsó emberig törvényszék elé állítják.

A Birodalom központjának biztonságban kellene lennie, ahogy a pszichohistória diktálta.

Csakhogy egy ember, olyan nevetséges okból, amit semmilyen elemzés nem mutatott volna ki, fogta magát, és megölte a császárt.

ÉS most, gondolta Seldon elkeseredetten, mit tehetünk? Mi jöhet még ezután?

HARMADIK RÉSZ Dors Venabili

VENABILI, DORS – Hari Seldon életét annyi legenda és találgatás övezi, hogy kevés a remény egy valóban tényszerű életrajz összeállításához. Tudásunk mégis végtelenül gazdagnak tűnhet, ha összevetjük azzal, mennyi információ maradt fenn hitveséről, Dors Venabiliről. Az egyetlen biztos pont az, hogy a Cinnán született, a következő adat pedig már csak megérkezése a Streeling Egyetemre, ahol a történelmi fakultás tagja lett. Nem sokkal később megismerkedett Seldonnal, és élete következő huszonnyolc évét a feleségeként élte le. Tetteit a fennmaradt feljegyzésekben talán még több mesés elem tarkítja, mint Seldonéit. Hihetetlen történetek szólnak erejéről és gyorsaságáról, s a háta mögött állítólag „Tigrisasszonynak” nevezték. Érkezésénél, ha lehet, még rejtélyesebb a távozása. Egy bizonyos idő után egyszerűen nem esik említés róla többé, de annak, hogy mi történt, semmiféle nyoma nem maradt. Történelmi tevékenysége tetten érhető a...

ENCYCLOPEDIA GALACTICA

Wanda a Galaktikus Standard Idő szerint már csaknem nyolcéves volt. Komoly viselkedését mindenki elragadtatással dicsérte. Egyenes szálú haja világosbarna volt, szeme pedig kék, de ám az évek múlásával egyre sötétebb lett. Többen azt mondták, előbb-utóbb olyan barnára változik, mint az apjáié.

Gondolataiba merülve üdögélt... Hatvan.

Ez a szám foglalkoztatta egyre. Nagyapának közeledik a születésnapja, méghozzá pontosan a hatvanadik. Micsoda óriási szám. Azért járt egyre az eszében, mert az éjjel rosszat álmodott róla.

Megkereste az anyját, hogy megkérdezze, mit jelenthet.

Nem volt nehéz őt megtalálni. Nagyapával beszélgetett, egész biztosan a születésnapjáról. Wanda tétovázott. Nem lenne szép tőle, ha nagyapa előtt kérdezné meg.

Anyja megérezte tanácsstalanságát.

– Egy pillanat, Hari – mondta –, látom, valami aggasztja Wandát. Mi a baj, kicsim?

Wanda megfogta a karját, és húzni kezdte.

– Ne itt, anya. Magánügy.

Manella visszafordult Hari Seldonhoz.

– Látod, milyen korán kezdődik. Magánélet, magánügyek...

Persze, Wanda, menjünk a te szobádba?

– Igen, anya. – A kislány láthatóan megkönnyebbült.

Kéz a kézben átsétáltak a másik szobába, aztán az anyja megkérdezte:

– No, mi a baj, Wanda?

– Nagyapával van baj, mama.

– Nagyapával?! Nem tudom elhinni, hogy ő valami olyat

tehet, ami aggaszt téged.

– Pedig igen. – Wanda szeme hirtelen megtelt könnyel. – Meg fog halni?

– A nagyapád? Honnan vetted ezt a butaságot, Wanda?

– Hatvanéves lesz. Az nagyon nagy kor.

– Ugyan már. A nagyapád persze nem fiatal már, de még nem is öreg. Az emberek nyolcvan, kilencven, százéves korig is élnek, ő pedig kitűnő erőben van. Sokáig marad még közöttünk.

– Biztos vagy benne? – kérdezte a kislány szipogva.

Manella a vállára tette a kezét, és mélyen a szemébe nézett.

– Egyszer mindenki meghal, Wanda. Meséltem már erről neked. Semmi értelme aggódni miatta, míg a pillanat el nem érkezik. – Gyengéden megtörülgette Wanda szemét.

– Mikor felnősz, és neked is gyerekeid lesznek, nagyapa még mindig élni fog. Majd meglátod. Most gyere vissza velem. Szeretném, ha beszélnél nagyapával.

Wanda lassan abbahagyta a szipogást.

Seldon szeretettel nézte visszatárho unokáját.

– Mi a baj, Wanda? Miért vagy bánatos?

A kislány csak a fejét rázta.

Seldon az anyjához fordult.

– No, mi van, Manella?

Az asszony is a fejét rázta.

– Ezt neki magának kell elmondania.

Seldon leült, és megveregette a combját.

– Gyere, Wanda. Ül az ölembe, és meséld el, mi bánt.

A kislány engedelmeskedett, aztán még helyezkedett egy

darabig, és csak utána szólalt meg:

– Félek.

Seldon átölelte.

– De hisz semmi félnivalód nincs a te öreg nagyapádtól.

Manella elhúzta a száját.

– Ezt a szót nem kellett volna.

Seldon fölpillantott rá.

– A nagyapát?

– Nem. Az öreget.

Ekkor eltörött a mécses. Wanda pityeregni kezdett. – Öreg vagy nagyapa.

– Igen, az. Hatvanéves. – Arcát Wandáéhoz szorította. – Hidd el, nekem se tetszik – suttogta. – Ezért is örülök annyira, hogy te még csak nyolc leszel.

– A hajad is fehér, nagyapa.

– Nem mindig volt az. Csak nemrég őszült meg.

– A fehér haj azt jelenti, meg fogsz halni, nagyapa.

Seldon döbbenten nézett rá.

– Mi ez a cirkusz? – fordult Manellához.

– Nem tudom, Hari. Magától hozta elő.

– Rosszat álmodtam – mondta Wanda.

Seldon megköszönte a torkát.

– Mindannyiunknak vannak rossz álmai, Wanda. Nem is baj. A rossz álmok megszabadítanak a rossz gondolatoktól, és utánuk jobban érezzük magunkat.

– Azt álmodtam, hogy meghaltál, nagyapa.

– Tudom. Tudom. Az álmaink szólhatnak a halálról is, de az még nem jelent semmit. Nézz csak rám. Hát nem látod, hogy élek, vidáman, nevetve? Úgy nézek én ki, mint aki

meghalni készül? Ki vele.

– N-nem.

– Na látod. Most menj ki játszani, és felejtsd el ezt az egészet. Egyszerűen csak születésnapom lesz, amin mindenki jól fogja érezni magát. Ment, kicsim.

Wanda valamivel vidámabb hangulatban szaladt ki, Seldon azonban intett Manellának, maradjon.

2.

– Mit gondolsz, honnan szedte Wanda az ötletet? – kérdezte Seldon.

– Ugyan, Hari. Nem emlékszel, amikor a salvaniai gekkója elpusztult? Vagy amikor az egyik barátnőjének az apja meghalt egy balesetben? A holovízió is egyfolytában csak halált lát, semmi mást. Képtelenség egy gyereket burokban fölnevelni, hogy semmit se tudjon a halálról. De én ezt nem is akarom. A halál az élet elmaradhatatlan része. Ismernie kell.

– Nem a halálról beszélek általában, Manella. Az én halálomról. Honnan szedhette ezt az ötletet?

Manella tétovázott. Nagyon szerette Hari Seldont. Hogy is mondhatnám meg neki, gondolta. De hogy hallgathatnám el?

– Hari, te magad ültetted el benne.

– Én?

– Hát persze. Hónapok óta másról sem beszélsz, mint hogy mindjárt hatvan leszel, és panaszkodsز az öregségről. Az egész ünnepséget csak a te fölvidítésodra rendezzük.

– Hatvanévesnek lenni nem vidám dolog – háborodott föl

Seldon. – Várj csak, várj! Majd megtudod.

– Ha lesz olyan szerencsém. Sokan nem érik meg a hatvanadik évüket. De ez most nem számít. Ha továbbra is csak az öregedésről beszélsz, halálra rémítéd az unokádat. Seldon fölsóhajtott, és gondterhelt arcot vágott.

– Sajnálom, de nehéz szó nélkül megállni. Nézd meg a kezemet. Egyre több rajta a folt, és hamarosan már bütykös is lesz. A verekedés sem megy már úgy, mint régen. Egy gyerek is könnyűszerrel két vállra fektetne.

– Ebben szerinted különbözöl a többi hatvanévestől? A te agyad legalább még mindig tökéletesen működik. Hányszor elmondtad, hogy csak az számít?

– Tudom, de akkor is hiányzik a régi testem.

– Különösen, ha azt látod, hogy Dors mit sem öregszik melletted – jegyezte meg Manella hangjában csipetnyi rosszindulattal.

– Hát igen, gondolom... – felelte Seldon zavartan. Elfordította a fejét, jelezve, nem akar többé a témáról beszélni.

Manella komoran végigmérte az apósát. Az a baj, gondolta, hogy semmit nem ért a gyerekekhez – sem az emberekhez úgy általában. Nehéz volt elképzelni, hogy tíz évet eltöltött a régi császár szolgálatában, mint első miniszter, mégis ilyen nehezen boldogult velük.

No persze az egész életét kitöltötte a pszichohistória, ami csupán az emberek kvadrillióival foglalkozott, egyénekekkel soha. Mit is tudhatna a gyerekekről, ha sohasem élt egy sem a közelében, Raychot leszámítva – ő viszont már az első találkozásukkor is tizenkét éves volt. Wanda tehát

valószínűleg mindörökre megfejthetetlen rejtély marad a számára.

Manella mindezt persze szeretettel gondolta. Valami megmagyarázhatatlan igyekezettel védte mindig is Hari Seldont attól a világtól, amiből ő mit sem értett. Ebben az egyetlen vonatkozásban voltak rokon lelkek anyósával, Dors Venabilivel.

Manella mentette meg Seldon életét tíz évvel ezelőtt. Dors, a maga különös módján ezt betolakodásnak vette az ő felségterületére, és sohasem bocsátotta meg.

Seldon azonban ugyancsak megmentette egyszer az ő életét. Lehunyta a szemét, és a jelenet olyan élességgel idéződött fel benne, mintha teljes valójában újra átélné.

3.

Egy hét telt el Cleon meggyilkolása óta – de micsoda rettenetes hét. Zűrzavar uralkodott az egész Trantoron.

Hari Seldon megmaradt a posztján, mint első miniszter, de hatalma semmi nem volt. Aztán magához hívatta Manella Dubanquát.

– Szeretném megköszönni, hogy megmentette Raych életét, és persze az enyémet. Eddig még nem volt alkalmam rá. – Nagyot sóhajtott. – Igazság szerint semmire nem jutott alkalmam az eltelt hét során.

– Mi történt az örült kertésszel? – kérdezte Manella.

– Kivégezték! Helyben! Tárgyalás nélkül! Megpróbáltam megvédeni, azzal érveltem, hogy nem beszámítható, de nem tehettem semmit. Ha bármi más bünt követ el, az örülete megmenthette volna, legfeljebb bolondokházába

zárják. De hogy a császárt ölte meg... – Seldon szomorúan megcsóválta a fejét.

– Mi fog történni most, első miniszter úr? – kérdezte Manella.

– Elmondom, mit gondolok. Az Entun-dinasztiának vége. Cleon fia nem ülhet a trónra, de szerintem nem is akar. Retteg a merénylőktől, és a helyzet az, nem is hibáztathatom érte. Számára a legjobb az lenne, ha visszavonulna valamelyik családi birtokra a Külvilágok egyikén, és ott élne tovább csöndesen. Mivel a császári család sarja, ezt gond nélkül megteheti. Nekünk azonban sokkal nehezebb a helyzetünk.

Manella a homlokát ráncolta.

– Mennyiben, uram?

Seldon megköszönte a torkát.

– Valaki könnyen úgy okoskodhat, hogy mivel maga megölte Andorint, ő elejtette a sugárvetőjét, amit így Mandell Gruber elemelhetett, és meggyilkolta vele Cleont. Tehát maga is nyakig benne van az ügyben, és még azt is kitalálhatják, hogy az egészséget előre kitervelték.

– Hisz ez nevetséges. Én a biztonsági szolgálat tagja vagyok, a kötelességemet teljesítem, parancsoknak engedelmeskedem.

Seldon szomorúan elmosolyodott.

– Maga ésszerű érvekkel vitatkozik, csak hogy az ésszerűséget most elfelejtheti egy időre. Törvényes trónörökös híján nagy valószínűséggel katonai hatalomátvételre számíthatunk.

(Évekkel később, amikor Manella megértette a

pszichohistória működését, eltöprengett, vajon Seldon annak segítségével jósolta-e meg a jövőt, mert a katonai diktatúra hamarosan valóban bekövetkezett. Akkoriban azonban még mit sem sejtett a férfi születő elméletéről.)

– Ha pedig katonák kerülnek hatalomra – folytatta Seldon –, akkor villámgyorsan meg akarják majd erősíteni a pozíciójukat, megtörve minden ellenállást, könyörtelenül, még ha ellent kell is mondaniuk az ésszerűségnek és az igazságosságnak. Ha megvádolják magát, Dubanqua kisasszony, azzal, hogy részt vett a császár elleni összeesküvésben, azonnal kivégzik, nem is annyira az igazságszolgáltatás, hanem a Trantor népének megfélemlítése érdekében.

Ugyanezen okból melleleg kitalálhatják, hogy én is benne voltam a szervezkedésben. Elvégre személyesen mentem ki üdvözölni az új kertészeket, holott az nem az én dolgom volt. Ha nem teszem, akkor nem akarnak megölni, maga nem akadályozza meg a merényletet, és a császár még mindig él... Látja, milyen szépen összevág minden?

– Nem hiszem, hogy megtennék.

– Talán nem is fogják. Teszek nekik ugyanis egy ajánlatot, amit, ha minden jól megy, nem utasítanak vissza.

– És mi lesz az?

– Főljánlom, hogy lemondok az első miniszterségről. Nem kellek nekik, hát nem maradok. A helyzet azonban az, hogy az udvarnál sok a támogatóm, és, ami még fontosabb, a Külvilágok lakói is elfogadhatónak tartanak. Ez azt jelenti, ha a Császári Gárda félreállít, széles körű elégedetlenségre számíthat. Ha azonban magam mondok

le, és kijelentem, hogy véleményem szerint a Trantornak és az egész Birodalomnak most egy erős kezű katonai vezetésre van szüksége, azzal voltaképpen segítem őket. Érti már? – Elgondolkodott, aztán hozzátette: – Mellesleg van a kezemben még egy apróság, a pszichohistória.

(Manella ekkor hallotta első ízben a szót.)

– Az meg mi?

– Valami, amin dolgozom. Cleon nagyon erősen hitt a hatalmában, akkoriban még nálam is erősebben, és egy ideje az egész udvar úgy érzi, a pszichohistória hatásos eszköz – vagy legalábbis az lehet – az uralmon lévő kormány kezében.

Nem számít, hogy semmit sem tudnak ennek a tudománynak a részleteiről. Sőt, annál jobb. A tudatlanság csak növeli a helyzet úgymond babonás titokzatosságát. Ebben az esetben pedig engedélyezni fogják, hogy civilként tovább folytassam kutatásaimat. Legalábbis remélem... És itt jutunk vissza magához.

– Hozzám?

– Az alku részeként arra kérem majd őket, engedjék leszerelni a biztonsági szolgálattól, és ne kezdjenek maga ellen semmiféle eljárást a merénylettel kapcsolatban. Talán sikerül meggyőznöm őket.

– De azzal búcsút mondhatok a karrieremnek!

– A maga karrierjének így is, úgy is vége. Még ha a Császári Gárda parancsnoksága nem is végezteti ki, akkor sem hagyja, hogy a biztonsági szolgáltnál maradjon.

– De hát mit tegyek? Mivel keressem meg akkor a

kenyeremet?

– Arról majd én gondoskodom, Dubanqua kisasszony. Valószínűleg egy jó nagy összegű támogatással a zsebemben visszamegyek a Streeling Egyetemre, és ott nem lesz nehéz magának munkát találnom.

– De miért...? – bökte ki Manella tágra nyílt szemmel.

– El sem hiszem, hogy megkérdezi – válaszolta Seldon. – Maga megmentette Raych életét, és az enyémet is. Nem gondolja, hogy valamivel tartozom ezért?

És úgy is lett, ahogy mondta. Seldon méltóságteltesen lemondott a posztról, amelyet tíz éven át betöltött. Az újonnan alakult katonai kormány egy émelyítően magasztaló hangú levélben búcsúztatta. Visszatérhetett a Streeling Egyetemre, és Manella Dubanqua, fölfüggesztve tisztségéből, elkísérte a Seldon családot.

4.

Raych lépett be, a markába lehelgetve.

– Tulajdonképpen imádom a változékony időt. Az ember hamar megunja a kupolák alatti egyhangúságot. Ma azonban egy kicsit túl hidegre sikeredett a szél. Azt hiszem, ideje már, hogy valaki panaszt tegyen az időjárás-szabályzó szolgálatnál.

– Nem biztos, hogy az ő hibájuk – felelte Seldon. – Általában egyre nehezebb kezelni idelenn a gépeket.

– Tudom. A leépülés. – Raych a kézfejjével végigsimított sűrű, fekete bajuszán. Gyakran tett így, mintha nem tudná elfelejteni azt a Mynekben töltött pár hónapot, amíg borotválnia kellett. Az évek során egy kis pocakot is

fölszedett, és egyáltalán, ránézésre egy megállapodott, elkényelmesedett középosztálybeli ember benyomását keltette. Még dahli akcentusa is csökkent valamelyest.

Levette könnyű kabátját, és így szólt: – Hogy van a születésnapos öregfiú?

– Bosszúsan. Várj csak, várj, fiam, nemsokára neked is itt a negyvenedik születésnapod. Majd meglátjuk, akkor is így viccelődsz-e.

– A hatvan azért mégiscsak más.

– Elég legyen – toppantott Manella, és dörzsölgetni kezdte Raych kezét, hogy fölmelegedjen.

Seldon széttárta a karját.

– Lassan már szólni sem szabad. A feleséged úgy tartja, túl gyakori beszédtema az én hatvanadik születésnapom, és attól vette a fejébe a kis Wanda, hogy meg fogok halni.

– Igazán? – érdeklődött Raych. – Akkor ez volt az oka. Odamentem hozzá, de még mielőtt egy szót is szólhattam volna, közölte velem, hogy rosszat álmódott. Csak nem a te halálodról?

– De, úgy néz ki – válaszolta Seldon.

– Majd kiheveri. A rossz álmokról senki sem tehet.

– Nem szabad ezt ilyen könnyedén elhessegetni – szolt Manella. – Nem egészséges, ha Wanda folyton ilyesmiken rágódik. De majd én utánajárok, mi ez az egész.

– Ahogy akarod, Manella – hagyta rá Raych. – Te vagy az én legdrágább feleségem, amit mondasz – legalábbis ha Wandával kapcsolatos –, az úgy is lesz. – Azzal ismét végigsimított a bajuszán.

A legdrágább feleség! Nem volt könnyű dolga, míg ezt

elérte. Raychnak eszébe jutott, hogy reagált az anyja, amikor előadta neki a tervet. Még hogy rossz álmok. Ő aztán tudta, milyenek azok, hisz napról napra szembesülnie kellett a dühös Dors Venabilivel.

5.

Raych első tiszta emlékképe a depresszoros kábulat után a borotválkozás volt.

Érezte, ahogy a vibroborotva végigsiklik az arcán, és erőtlenül így szólt:

– A szám fölött ne vágjon, borbély. Vissza akarom növeszteni a bajuszomat.

A férfi, aki Seldontól már megkapta az utasításait, föltartott egy tükröt, hogy bizonyítsa jóindulatát.

– Hagyd dolgozni, Raych – szólalt meg az ágy szélén ülő Dors Venabili. – És ne izgasd föl magad.

Raych szeme egy pillanatra rászégeződött, aztán nem szólt többet.

– Hogy érzed magad? – kérdezte Dors, amikor a borbély elment.

– Rohadtul – morogta ő. – Olyan lehangolt vagyok, hogy az már szinte elviselhetetlen.

– Ez még a depresszor utóhatása. Majd elmúlik.

– Nem hiszem. Mennyi idő telt el?

– Nem érdekes. De a gyógyulásod még eltart egy darabig. Jól telepumpáltak a szerrel.

Raych nyugtalanul pillantott körbe.

– Manella meglátogatott már?

– Az a nő? – (Raych kezdte már megszokni, hogy anyja

mindig ugyanezekkel a szavakkal, és ugyanezzel a hangsúllyal emlegeti a barátnőjét.) – Nem. De különben sem fogadhatsz még látogatókat. – A fiatalember arckifejezését látva Dors gyorsan hozzátette: – Velem kivételt tettek, mert az anyád vagyok. Mellesleg miért akarod azt a nőt most újra látni? Nem vagy valami üde jelenség.

– Annál inkább – motyogta Raych. – Azt akarom, hogy a legrosszabb állapotomban is lásson. – Azzal elcsigázottan az oldalára fordult. – Álmos vagyok.

Dors Venabili csak a fejét csóválta.

– Nem tudom, mit kéne csinálni Raychcsal – mondta később a nap folyamán Seldonnak. – Képtelenség vele szót érteni.

– Hisz nincs jól, Dors – érvelt Seldon. – Adj neki egy kis időt. – Egyre azon a nőn jár az esze, azon a hogyishívjácson.

– Manella Dubanqua. Nem nehéz megjegyezni a nevét.

– Azt hiszem, közös háztartásban akar élni vele. *Feleségül* akarja venni.

Seldon vállat vont.

– Raych harmincéves, elég idős már, hogy a saját feje után menjen.

– De mint szüleinek, azért nekünk is van némi jogunk hozzászólni.

Hari fölsóhajtott.

– És biztosra veszem, hogy te hozzá is szóltál, Dors. Amitől csak még inkább a maga feje után fog menni.

– Ez az utolsó szavad? Tétlenül néznéd, hogy a fiad feleségül vegyen egy olyan nőt?

– Miért, mégis, mit kellene tennem? Manella megmentette Raych életét. Szerinted ezt el kéne felejtene a fiúnak? És ami azt illeti, engem is megmentett.

Ez csak tovább szította Dors haragját.

– Te pedig megmentetted őt – mondta. – Kvittek vagytok.

– Én nem egészen...

– Dehogynem. Az egyenruhás disznók, akik most a Birodalmat kormányozzák, kitekerték volna a nyakát, ha te nem ajánlod föl cserébe érte a lemondásod.

– Ha én ezáltal kiegyenlítettem is a számlámat – bár kétkem –, Raych a sajátját korántsem. És, Dors, kedvesem, kérek, óvatosabban használj efféle terminusokat jelenlegi kormányunkkal szemben. Nehezebb időket élünk, mint Cleon korában, mindenütt informátorok hallgatóznak, és továbbadják, amit hallanak.

– Nem érdekel. Akkor sem szeretem azt a nőt. Ez, gondolom, még nem törvénybe ütköző.

– Persze, hogy nem, de nem is használ.

Hari elgondolkozva a padlóra meredt. Dors rendszerint kifürkészhetetlen, fekete szemében most a harag szikrái pattogtak. A férfi fölnézett.

– Csak azt szeretném tudni, Dors miért? Miért gyűlölöd ennyire Manellát? Megmentette az életünket. Ha nem olyan gyors, Raych is, én is rég halottak lennénk.

– Igen, Hari – csattant föl Dors. – Én ezt mindenkinél jobban tudom. Ha ő nem lett volna ott, a halálotok az én lelkemen száradna. Gondolom, hálásnak kéne lennem. Mégis, valahányszor csak arra a nőre pillantok, a saját hibám jut eszembe. Tudom, az érzéseim nem túl

ésszerűek, de nem vagyok képes megmagyarázni őket. Ne kérd, hogy szeressem őt, Hari, mert nem bírom.

Másnap azonban még ő is meg kellett hátrájljon, amikor a doktor ezzel fogadta:

– A fia egy Manella nevű nőt akar látni mindenáron.

– Nincs olyan állapotban, hogy látogatókat fogadjon – rivallt rá Dors.

– Épp ellenkezőleg nagyon is jól van. Mellesleg egyre határozottabban követeli a hölgy látogatását. Nem hiszem, hogy bölcs dolog lenne megtagadni tőle.

Elhívták tehát Manellát, és Raych áradozva fogadta. A kórházba érkezése óta először tűnt föl arcán némi vidámság. Félreérthetetlen kézmozdulattal tudtára adta Dorsnak, hogy most nincs szükség rá. Az asszony összeszorított szájjal kiment. Aztán eljött a nap, amikor Raych így szólt:

– Igent mondott, mama.

– Mi mást vártál, te bolond? – vágott vissza Dors. – Hát persze, hogy igent mondott. Te vagy az egyetlen esélye, most, hogy megszégyenítették, kitették a szűrét a biztonsági szolgálattól...

– Mama, ha meg akarsz szabadulni tőlem, nagyon jól csinálod. Máskor ne mondj ilyeneket.

– Én csak neked akarok jót.

– Hadd döntssem el én, mi a jó neked. Különben sem számítok olyan jó partinak, hogy kapkodnának utánam a nők. Nem vagyok kifejezetten jóképű, viszont annál alacsonyabb. Apa nem első miniszter többé, és a beszédem is alsóbb néposztálybeli származásra vall. Mire

lehetne büszke mellettem? Jobbat is kereshetne magának, de ő engem akar. És hidd el, én is akarom őt.

– De hisz tudod, miféle nő.

– Hát persze, hogy tudom. Olyan, aki szeret engem. És akit én szeretek.

– És mielőtt beleszerettél, miféle nő volt? Ugye tudod, miből állt a szigorúan titkos „munkája” Mynekben? Hisz te is az egyik kuncaftja voltál. És hányan lehettek még? Képes leszel együtt élni a múltjával? Azzal, amit kötelességteljesítés címén tett? Most még lehetsz idealista. De egy napon, amikor először összevesztek, vagy másodszor, vagy tizenkilencedszer, dühbe gurulsz, és azt mondod majd neki: „Te szaj...!”

– Ki ne mondd! – üvöltött fel Raych méregbe gurulva. – Ha összeveszünk, esztelennek nevezem majd, ostobának, zsémbesnek, nyafogónak, meggondolatlanoknak és még millió mindennek. És neki is meglesznek az odaillő szavai. De csak olyan dolgokat mondunk majd, amiket nyugodt lélekkel visszaszívhatunk a kibéküléskor.

– Most azt hiszed. De várd csak ki a végét.

Raych egészen elfehéredett.

– Anyám, csaknem húsz éve élsz már együtt apával. Őt nehéz haragra gerjeszteni, de néhányszor azért veszekedtetek már. Hallottam. Ez alatt a húsz év alatt mondott ő rád mérgében bármi olyat, ami igazán, végzetesen sértő volt? Vagy én mondtam? El tudod képzelni rólam, akármennyire dühbe gurulok is?

Dors vívódott. Arca ugyan nem árult el érzelmeket, ahogy azt Seldoné vagy Rayché, de látszott rajta, nem jut szóhoz.

– Az igazság... – folytatta a fia, kihasználva a lélektani előnyt (közben persze rémesen érezte magát miatta) – az igazság az, hogy féltékeny vagy Manellára, amiért megmentette apa életét. Eddig ezt rajtad kívül senki más nem tehette meg. Most azonban te a közelben sem voltál. Talán örülnél, ha Manella nem lövi le Andorint, és apa most halott lenne? No meg én is?

– Ragaszkodott hozzá, hogy egyedül menjen ki fogadni a kertészeket – mondta Dors fojtott hangon. – Nem kísérhettem el.

– De ez igazán nem Manella hibája.

– Ezért akarod elvenni őt? Hálából?

– Nem. Szerelemből.

Így hát végül is megesküdték, de a ceremónia után Manella így szólt Raychhoz:

– Anyád engedett ugyan a rábeszélésednek, és eljött, de olyan volt, mint a viharfelhők, amilyenek a kupola tetejében szoktak úszkálni.

Raych fölnevetett.

– Ilyen lenne egy viharfelhő arca? Á, csak képzelődsz.

– Egyáltalán nem. Vajon sikerül-e valaha is megkedveltetni magam veled?

– Csak légy türelemmel. Idővel minden megváltozik.

De Dors Venabili nem változott meg.

Az esküvő után két évvel megszületett Wanda. Dorsnál kedvesebb nagymamát Raych és Manella el sem képzelhetett volna, de a kislány anyját még mindig csak mint „azt a nőt” emlegette.

6.

Hari Seldon búskomorsággal küzdött. Egy ideje felváltva leckéztette őt Dors, Raych, Jugo és Manella. Valamennyien arról győzködtek, hogy hatvan év nem komoly idő.

Nem tudták megérteni. Harmincéves volt, amikor először felködlött agyában a pszichohistória elmélete, harminckettő, amikor megtartotta híres előadását a tízéves konferencián, és attól kezdve az események még tovább gyorsultak. Rövid beszélgetése után Cleonnal menekülésbe kezdett, végig a Trantoron, és ezalatt megismerkedett Demerzellel, Dorsszal, Jugóval és Raychcsal, nem is beszélve a Mycogenben, Dahlban és Myneken élő emberekről.

Negyvenéves korában első miniszter lett, majd ötvenévesen lemondott. Most pedig hatvan.

Harminc éve foglalkozik a pszichohistóriával. Mennyire lesz még szüksége? És mennyi lehet hátra az életéből? Vajon úgy hal meg, hogy a pszichohistória terve befejezetlen marad?

Nem is a halál zavarja, mondogatta magában. Sokkal inkább a befejezetlen munka rémképe.

Meglátogatta Jugo Amarylt. Az utóbbi időkben meglehetősen eltávolodtak egymástól, ahogy a terv egyre terebélyesedett. Az első években; Streelingben, csupán ketten dolgoztak rajta, Seldon és Amaryl. Most...

Amaryl is közeledett már az ötvenhez – túl volt tehát a legszebb férfikoron –, és szellemi frissessége is csökkent valamelyest. Az évek során a pszichohistórián kívül semmi

iránt nem mutatta a legcsekélyebb érdeklődést sem, legyen az nő, barátság, hobbi vagy bármi más.

Seldon nem tudta nem észrevenni a férfi megjelenésében beállt változásokat. Ennek egy része valószínűleg abból adódott, hogy Jugo súlyos szemoperáción esett át. Most már újra tökéletesen látott, de különös módon sokkal lassabban pislogott, és attól úgy tűnt, mintha folyton álmos lenne.

– Mit gondolsz, Jugo? – kérdezte Seldon. – Látszik már valami parányi fény az alagút végén?

– Fény? Ami azt illeti, igen – felelte Amaryl. – Jött egy új ember, Tamwile Elar, De persze te már ismered őt.

– Ó, igen. Én vettem föl. Nagyon lelkes és nagyon erőszakos. Hogy dolgozik?

– Nem mondhatom, Hari, hogy különbsebben jól érezném magam mellette. A hangos nevetése az idegeimre megy. De ragyogó elme. Az új egyenletei tökéletesen beleillenek az Elsődleges Radiánsba, és úgy néz ki, a segítségükkel megkerülhetjük a káosz problémáját.

– Csak úgy néz ki, vagy valóban?

– Túl korai még megmondani, de nagy reményeket fűzök hozzá. Kipróbáltam már rajtuk néhány olyan dolgot, ami előhozta volna a rejtett hibákat, de a számítások túléltek mindet. Magamban már úgy hívom őket, „a kaotikus egyenletek”.

– Gondolom, nem dolgoztatok ki még olyan kísérletet, amivel demonstrálhatnánk a működésüket.

– Nem, bár fél tucat embert ráállítottam már, köztük természetesen Elart is. – Amaryl az Elsődleges

Radiánsához fordult, mely Seldonénak a pontos mása volt, és figyelte a levegőben kigyózó számsorokat, amelyeket persze megfelelő nagyítás nélkül még ő sem olvashatott el.

– Ha hozzáadjuk az új egyenleteket, talán már el is kezdhetjük a jövődölést.

– Ahányszor elnézegetem mostanában a Radiánst – mondta Seldon elgondolkozva –, mindig megcsodálom az Elektro-Klarifikátor működését, hogy milyen gyönyörűen idomítja hozzá az anyagot a jövő íveihez. Ez is Elar ötlete volt?

– Igen, de Cinda Monady is segített neki a tervezésben.

– Jó, hogy ennyi ifjú zseni dolgozik már a terven. Valahogy megnyugtat a gondolat.

– Azt hiszed, egy napon Elar átveheti a kutatás vezetését?

– kérdezte Amaryl, még mindig az Elsődleges Radiánst tanulmányozva.

– Talán. Miután mi visszavonultunk... vagy meghaltunk.

Amaryl mintha lazított volna. Kikapcsolta a berendezést.

– Szeretném befejezni a munkát, mielőtt visszavonulok vagy meghalok.

– Én is, Jugo, én is.

– A pszichohistória egész jól elirányított bennünket az elmúlt tíz évben.

Ez igaz is volt, bár Seldon tudta, még korántsem lehetnek elégedettek. Nem nekik köszönhető, hogy a dolgok nem fordultak még rosszabbra.

A pszichohistória azt diktálta – persze a maga homályos, bizonytalan módján – a központ túléli Cleon halálát, és így is történt. A Trantoron lecsillapodtak a kedélyek. Még egy

merénylet, és egy dinasztia bukása sem ingathatta meg a központ szilárdságát.

Még hozzá a katonai uralomnak köszönhetően. Dors jogosan emlegette „azokat az egyenruhás disznókat”, sőt, még sokkal csúnyább szavakkal is illethette volna őket. Mindazonáltal a Birodalmat összetartották, és össze is tarthatják még hosszú ideig. Talán elég hosszán ahhoz, hogy közben a pszichohistória átvegye a neki szánt szerepet az események irányításában.

Újabbán Jugo többször beszélt valamiféle Alapítványok létrehozásának lehetőségéről – ezek elkülönült szervezetek lennének, még a Birodalomtól is függetlenek – melyek a fejlődés csiráit átmentenék az elkövetkezendő sötét korokon, egy új és jobb világrend kialakulásáig. Maga Seldon is végzett már számításokat egy ilyen létesítménynek a jövőre gyakorolt hatásait illetően.

Kevés ideje jutott azonban rá, és úgy érezte, a fiatalsága is hiányzik hozzá. Akármilyen jól működött is még az agya, egykori rugalmassága és kreativitása alaposan megcsappant, és tudta, a helyzet minden eltelt évvel csak tovább romlik.

Talán a fiatal és éles eszű Elart kellene ráállítania a problémára, minden más terhet levéve a válláról. Seldon szégyenkezve ismerte be maga előtt, hogy ez a lehetőség nem hozza különösebb lázba. Elvégre nem azért találta ki a pszichohistóriát, hogy aztán a végén valami suhanc arassa le helyette a babérokat. Sőt, egyenesen féltékenységet érzett Elar iránt, amit éppen csak vissza tudott fojtani gyengülő szégyenérzete.

Kevésbé ésszerű érzéseit félretéve be kellett azonban látnia, fiatalabb segítség nélkül nem boldogul. A pszichohistória többé már nem egyedül az övé és Amarylé. Első miniszterségének egy évtizede alatt a terv óriási, a kormány által támogatott programmá nőtte ki magát, és legnagyobb meglepetésére leköszönése után csak tovább növekedett. Hari grimaszolva idézte föl magában dagályos hivatalos elnevezését: a Streeling Egyetem Seldon-féle Pszichohistóriai Programja. Legtöbbször azonban csak úgy emlegették, a Terv.

A katonai junta bizonyára hathatós politikai fegyvert látott benne, ennél fogva bőséges anyagi támogatásban részesítette. Cserébe éves jelentések készítését várta el, legyenek azok bármennyire homályos értelműek is. A matematikai vonatkozások ezekben csak érintőlegesen szerepeltek; a kormányzat legtöbb tagja azonban még így sem fogott föl az egészből egy szót sem.

Távotában Seldon megállapította, hogy Amaryl több mint elégedett a Terv haladásával, mégis, úgy érezte, nyomott hangulatán ez mit sem segít.

Arra gondolt, bizonyára közeledő születésnapja nyugtalanítja. Az ünnepséget szervezői vidám összejövetelnek szánták, Harit azonban ez csöppet sem vigasztalta. Csak még jobban érezte a vállára nehezedő évek súlyát.

Ráadásul a ceremónia napirendjének felborulásával fenyegette, márpedig Hari a szokások embere volt. Az irodáját és néhány szomszédos helyiséget teljesen kiürítettek, s ez napok óta akadályozta már a munkában.

Elkeseredetten gondolt rá, mennyi időnek kell még eltelnie, mire visszatérhet megszokott asztalához. Csupán Amaryl nem egyezett bele a költözésbe, így az ő irodájához nem nyúlhattak.

Seldon ingerülten sorra vette, kinek az agyában születhetett meg ez az egész. Dorsban természetesen nem. Ahhoz túl jól ismerte a férjét. Amaryléban és Raychéban sem, ők legtöbbször még a saját születésnapjukat is elfelejtették. Manellára gyanakodott, és egyszer még neki is szegezte a kérdést.

Az asszony beismerte, hogy ő adta ki az utasítást a szervezésre, de az ünnepség ötlete nem tőle származott, hanem Tamwile Elartól.

No persze, gondolta Seldon. A kis lángész. Úgy látszik, minden téren annak érzi magát.

Fölsóhajtott. Bárcsak túl lenne már ezen a születésnapon!

7.

Dors dugta be fejét az ajtó résén.

– Bejöhetek?

– Hát persze. Nincsenek titkaim előtted.

– Nem itt szoktál dolgozni.

– Tudom – sóhajtott Seldon –, csak hogy a szokott helyemről kitiltottak amiatt a sületlen születésnap ünnepség miatt. Bárcsak túl lennénk már rajta.

– Na tessék. Ha az a nő egyszer valamit a fejébe vesz, nincs megállás.

Seldon rögtön átállt a másik oldalra.

– Ugyan már, Dors, hisz jót akar.

- Én nem kérek a jóakarásából – felelte az asszony. – Egyébként is, valami egészen más miatt kerestelek. Valami fontosabb miatt.
- Ki vele, mi az?
- Elbeszélgettem Wandával, az álmáról... – Habozni látszott.
- Seldon fojtottan felnyögött.
- Ez nem lehet igaz. Miért nem szálltok le rólam?
- Mondd, eszedbe jutott neked az álma részleteiről kérdezgetni őt?
- Miért kellett volna még jobban megkínóznom szegény kislányt?
- Raych és Manella se tette. Rám hárult hát a feladat.
- Miért kellett tovább gyötörnöd a kérdéseiddel?
- Mert úgy éreztem, fontos – felelte Dors komoran. – Először is az álmot nem otthon látta, az ágyában fekvé.
- Hát akkor hol?
- Az irodámban.
- Mit keresett ő az irodámban?
- Látni akarta a helyet, ahol a születésnap ünnepségedet rendezik. Besétált hát az irodádba, de semmi különösebb látnivalót nem talált, hiszen a helyiséget kiürítették az előkészületekhez. A széked azonban még ott volt. Az a nagy, magas támlájú, széles karfájú, agyonhasznált szék, amit többszöri kérésemre se hagytál kicserélni.
- Hari fősóhajtott, mintha emlékezetébe idézte volna hosszas vitáikat.
- *Nem* agyonhasznált. És nem is *akarok* helyette újat. De folytasd.

– Szóval összekucorodott a székedben, és arra gondolt, hogy talán nem is lesz ünnepség. Nagyon elszomorodott. Aztán valószínűleg elaludt, mert a továbbiakról nincsenek tiszta emlékei, mindenesetre álmában két férfit – nem nőt, ebben biztos volt – hallott beszélni.

– És miről beszéltek?

– Nem tudja pontosan. Tudod, milyen nehéz ilyen körülmények közt hallott dolgokra visszaemlékezni. Mindenesetre azt mondja, a halált emlegették, és azt hitte, rólad van szó, mert te már olyan öreg vagy. Két szót azonban világosan föl tudott idézni: „limonádé-halál”.

– Micsoda?

– Limonádé-halál.

– Az meg mit jelent?

– Nem tudom. Akárhogy is, ennyi volt az egész. Ezután a férfiak elmentek, és ő ott maradt egyedül a székedben. Fázott és félt, és ez a félelme azóta is tart.

Seldon eltűnődött a hallottakon.

– Nézd, kedvesem – mondta aztán –, miért kéne különösebb fontosságot tulajdonítanunk egy kisgyerek álmának?

– Először azt kell megkérdeznünk magunktól, vajon valóban álom volt-e.

– Ezt meg hogy érted?

– Wanda nem állította ugyanis egyértelműen. Csak azt mondta, „valószínűleg elaludt”. Ezek az ő szavai. Nem azt mondta, elaludt, hanem csak *valószínűleg* elaludt.

– És ebből mi következik?

– Talán csak felálomban volt, és akaratlanul kihallgatta két férfi – két hús-vér férfi – beszélgetését.

– És ez a két „hús-vér férfi” arról beszélt, hogy megöl engem, limonádé-halállal?

– Valami ilyesmiről, igen.

– Dors – mondta Seldon, nyugalmat erőltetve magára – tudom, hogy te mindig megérezed az engem fenyegető veszélyeket, de ez már túl messzire megy. Miért akarna engem bárki is megölni?

– Kétszer már megkísérelték.

– Persze, de gondold csak végig a körülményeket. Az első kísérlet nem sokkal azután következett, hogy Cleon kinevezett első miniszterévé. Ezzel természetesen fölrúgta az udvar megszokott hierarchiáját, nem csoda hát, ha nem kedveltek. Valakinek eszébe juthatott, hogy legegyszerűbb, ha eltesznek láb alól. Másodszor akkor történt, amikor a joranumisták akarták átvenni a hatalmat, és úgy gondolták, én az útjukban állok. Ehhez járult még Namarti eszelős bosszúvágya.

Szerencsémre egyik kísérlet sem járt sikerrel, de miért kellene most egy újabbra számítanom? Tíz éve nem vagyok már első miniszter, csak egy öregedő matematikus, akitől már igazán senkinek semmi félnivalója. A joranumista mozgalmat gyökerestül kiirtották, Namartit pedig rég kivégezték. Nem látom hát az okot, miért is akarna bárki megölni engem.

Kérlek, Dors, nyugodj meg. Ha aggódni kezdesz miattam, az csak fölidegesít, attól meg tovább nő az aggodalmad. Erre semmi szükség.

Dors fölállt, és rátámaszkodott Hari asztalára.

– Te könnyen mondd, hogy nem látod az okát, miért akarna bárki megölni, de mi van, ha nem is kell ok az illetőnek? A kormányunk nyilvánvaló felelőtlenségében...

– Elég! – vágott közbe Seldon élesen. Aztán halkán hozzátette: – Egy szót se többet, Dors. Egyetlen szót se a kormány ellen. Azzal éppen a fejünkre hozod a bajt.

– De hisz csak hozzád beszélek, Hari.

– Most igen, de ha rászoksz az ilyen bolond beszédre, bármikor kicsúszhat egy meggondolatlan szó a szádon, és aki hallja, az esetleg a legnagyobb örömmel márt be téged érte. Ideje lenne megtanulnod, hogy tartózkodj a politikai véleménynyilvánítástól.

– Meg fogom próbálni, Hari – felelte Dors, de hangjából kiérződött a felháborodás. Sarkon fordult, és kisietett.

Seldon távoztában elnézegette. Dors méltóságteljesen öregedett, sőt, néha már-már úgy tűnt, mintha nem is öregedne. Bár csak két esztendővel volt fiatalabb Seldonnál, külseje közel sem változott annyit, mint a férfié az együtt töltött huszonnyolc év során. De ez így is volt rendjén.

Hajába ősz tincsek vegyültek, de ugyanúgy fénylett, mint fiatalabb korában. Arca azonban megcsontosodott, hangja rekedtebbé vált, és egy ideje konzervatívabb szabású és színű ruhákat viselt. Mozdulatai azonban ugyanolyan fürgék voltak, mint régen: Mintha abban semmiféle öregedés nem gátolhatta volna meg, hogy veszély esetén megvédhesse Harit.

A férfi fölsóhajtott. Ezt a néha már akarata ellen való

állandó védelmet terhesnek érezte.

8.

Manella szinte közvetlenül az asszony távozása után lépett be Seldonhoz.

– Ne haragudj, Hari, de mit mondott neked Dors?

Seldon ismét fölnézett. Hát sosem hagyják már dolgozni?

– Semmi fontosat. Csak Wanda álmáról beszélt.

Manella ajkai összepréselődtek.

– Tudtam. Wanda elmesélte, hogy Dors kérdezősködött felőle. Miért nem hagyja békén a lányomat? Mintha az, aki rosszat álmodik, valamiféle büntényt követne el.

– A helyzet az – mondta Seldon békítően –, fölmerült egy fontos részlet, ami Wanda álmával kapcsolatos. Nem tudom, neked mesélte-e, de valami olyasmire emlékezett vissza belőle, hogy „limonádé-halál”.

– Hmm! – Manella egy pillanatra elhallgatott.

– Nem hiszem, hogy ez túl lényeges lenne – mondta aztán. Wanda megőrül a limonádéért, és biztos az ünnepségen is alaposan „le akarja inni” magát. Megígértem, hogy szerzek neki mycogeni cukrot, úgyhogy nagyon várhatja már.

– Ezek szerint bármi limonádéhoz hasonló dolgot hallott, azt annak fordította le az agya.

– Igen. Miért ne?

– Akkor csak egy kérdés marad, szerinted vajon mit *hallhatott* ő limonádénak? Mert nyilván nem magától találta ki.

– Ebben nem értek egyet veled. De miért kell ilyen nagy fontosságot tulajdonítani egy kislány álmának? Kérek, ne is

beszéljetelek vele többet erről. Csak fölizgatjátok.

– Megegyeztünk. Gondoskodom róla, hogy Dors is ejtse a témát, legalábbis Wanda előtt.

– Jól van. Tudod, Hari, engem nem érdekel, hogy ő Wanda nagyanyja. Az anyja én vagyok, tehát a gyerekekkel kapcsolatban mindenben én döntök.

– Úgy legyen – hagyta rá Seldon, és addig nézte Manellát, míg az ajtó be nem csukódott mögötte. Ez volt a vállán a másik teher, a két asszony közötti, soha véget nem érő vetélkedés.

9.

Tamwile Elar harminchat éves volt, és négy évvel korábban csatlakozott Seldon Pszichohistóriai Programjához, mint vezető matematikus. Magasra nőtt, és szemében a fanatizmus és egy jó adag önbizalom szikrái csillogtak.

Hosszú barna haja hullámosan omlott a vállára. A legváratlanabb pillanatokban nevetgélni kezdett, akár egy kamasz, de matematikai képességeit senki sem vonhatta kétségbe.

Elar a Nyugat-Mandanovi Egyetemről került ide, és Seldont mindig mosolyra fakasztotta, ha eszébe jutott Jugo Amaryl eleinte mennyire gyanakvóan fogadta. Persze ő mindenkire gyanakodott. Seldon biztosra vette, valahol a szíve mélyén az fáj neki, hogy a pszichohistória nem maradt meg kettejük meghitt, személyes ügyének.

Most azonban már Amaryl is kész volt elismerni, hogy Elar alkalmazása nagyon sokat könnyített saját helyzetén is.

– A káosz elkerülésére vonatkozó elméletei egészen egyéniek és lenyűgözőek. A Terv történetében senki nem állt még elő hasonlóval sem. Ami azt illeti, nekünk sem jutott eszünkbe.

– Hát – mondta Seldon durcásan –, úgy látszik, öregszünk.

– Csak ne nevetne olyan borzasztó hangosan – jegyezte meg Amaryl.

– Az ember a nevetésén nem változtathat.

Igazság szerint azonban Seldon sem fogadta el egykönnyen Elart. Megalázónak érezte, hogy ő maga még csak közelébe sem jutott soha azoknak a bizonyos „akaotikus egyenleteknek”. Az Elektro-Klarifikátorral kapcsolatban semmi ilyesmi fenntartása nem volt, elvégre az kívül esett az ő szakterületén. Az akaotikus egyenletekre azonban igazán gondolhatott volna.

Megpróbálta győzködni magát. Hiszen ő dolgozta ki a pszichohistória alapjait, és az akaotikus egyenletek csak abból nőhettek ki. Vajon Elar három évtizeddel előbb bevégezhetette volna a munkát? Seldon meggyőződéssel vallotta, hogy nem. És vajon olyan káprázatos eredmény, hogy Elar az alapok ismeretében dolgozta ki az akaotizmus elméletét?

Ezt mindig nagyon értelmesen levezette magának, mégis, akárhányszor találkozott Elarral, nyugtalanság vett rajta erőt. Az elnyűtt vénség szembesül a viruló ifjúsággal, gondolta ilyenkor önironikusan.

Elar azonban sosem érezte vele fiatalsága fölényét. Mindig tisztelettel beszélt, és semmiféle utalást nem tett arra, hogy Seldon már túl van élete virágán.

A fiatalember természetesen érdeklődve várta a készülő ünnepséget, sőt, mint kiderült, ő maga vetette fel először az ötletet. (Vajon ezzel az ő élemedett korára akart célozni? Seldon elhessegette a gondolatot. Ha *ebben* hinni kezd, már csak egy lépés választja el attól, hogy rá is ráragadjon Dors gyanakvása.)

Elar odalépett hozzá, és megszólította:

– Mester... – És Seldon, mint mindig, most is összerezett. Jobban szerette, ha a Terv munkatársai Harinak nevezik, de inkább nem tett megjegyzést.

– Mester – ismételte Elar. – Azt beszélik, Tennar tábornok beszélgetésre hívatta önt.

– Igen. Ő a katonai junta új feje, és valószínűleg tájékozódni akar, mi is az a pszichohistória. Már Cleon és Demerzel idejében is mindenki ezt kérdezgette tőlem. (A junta új feje! A vezetők úgy váltakoznak mostanság, mint a kaleidoszkóp színei. Egyesek egy időre kegyvesztettek lesznek, míg mások tűnnek föl helyettük a semmiből.)

– De én úgy hallottam, ez a megbeszélés épp a születésnap ünnepsége idején lenne.

– Nem számít. Majd nélkülem ünnepelnek.

– Azt nem lehet, mester. Remélem, nem bánja, de néhányan összefogtunk, és írtunk egy kérvényt a Palotába, hogy egy héttel halasszák el a megbeszélést.

– Micsoda? – csattant fel Seldon ingerülten. – Meg kell mondjam, ez elég arcátlan húzás volt a részükről, ráadásul kockázatos is.

– De minden jól sült el. Beleegyeztek, és melleleg Önnek sem jön rosszul az a hét.

– Miért kellene nekem egy hét?

Elar tétovázott.

– Beszélhetek őszintén, mester?

– Természetesen. Mikor tiltottam én meg bárkinek is, hogy őszintén beszéljen?

Elar enyhén elvörösödött, de a hangja határozott maradt.

– Nem könnyű kimondani, mester, elvégre Ön a matematika géniusza. Ezt a Tervben senki nem vitatja. Sőt, az egész Birodalomban senki, aki egy csöppet is konyít a matematikához. De senki nem lehet univerzális lángész.

– Ezt én is nagyon jól tudom. Elar.

– Tudom, hogy tudja. Ön azonban különösen járatlan az egyszerű emberek kezelésében – vagy mondjunk talán inkább ostobákat. Hiányzik önből a rafinéria és a megalkuvásra való hajlam. Ha most hirtelen szembekerül a kormány egy nagyhatalmú vezetőjével, aki ráadásul még meglehetősen ostoba is, könnyen veszélybe sodorhatja a Tervet kérelmelhetetlen őszinteségével.

– Mi ez? Gyereknek néz engem? Elég hosszú ideje alkudozom már politikusokkal. Tíz éven át voltam első miniszter, amint arra tán emlékszik is.

– Bocsásson meg, mester, de abban a minőségében nem nyújtott valami kimagaslót. Mellesleg a politikusok közül a legtöbbet Demerzel első miniszterrel tárgyalt, aki nagyon is intelligens, valamint Cleon császárral, aki nagyon barátságos volt. Most azonban a katonaság képviselői kerültek hatalomra, akik se nem intelligensek, se nem barátságosak.

– Tárgyaltam én már velük is, és túléltem.

- De nem Dugal Tennar tábornokkal. Őt egészen más fából faragták. Ismerem.
- Ismeri? Találkozott már vele?
- Nem személyesen ismerem, de ő is Mandanovba való, az én szektoromba, és már ott is a hatalmasságok közé tartozott.
- Mit tud róla?
- Tudatlan, babonás és erőszakos. Nem az az ember, akivel könnyű dűlőre jutni. Én amondó vagyok, ez alatt a hét alatt dolgozza ki a stratégiáját ellene.
- Seldon beharapta az alsó ajkát. Volt valami abban, amit Elar mondott. Maga is tudta, mennyire nehéz túljárni az eszén egy ostoba, fontoskodó, indulatos, ugyanakkor nagyhatalmú embernek.
- Majd kitalálok valamit – mondta kényelmetlenül érezve magát. – A katonai junta létesítménye amúgy sem lehet stabil a mai Trantoron. Már így is tovább tartott a kelleténél.
- A mi kísérleteink mutatták ki ezt? Nem is tudtam, hogy vizsgálgatjuk a rendszer stabilitását.
- Csupán Amaryl végzett néhány számítást az Ön akaotikus egyenleteinek alkalmazásával. – Szünetet tartott.
- Mellesleg hallottam már őket úgy is emlegetni, mint Elar-féle egyenletek.
- Nem az én számból, mester.
- Remélem, megérti, de én ezt nem szeretem. A pszichohistória részegységeit funkciójuk alapján kell elnevezni, nem kitalálójuk után. Ha a kutatómunkába belefolytak az egyéni érdekek, annak nem lehet jó vége.
- Megértettem, és osztom a véleményét, mester.

– Valójában – tette hozzá Seldon a büntudat készítésére
– azt se szerettem soha, hogy a Terv alapját képező számításokat úgy emlegetik, a Seldon-féle Pszichohistóriai Egyenletek. Azonban annyira beleivódott már a köztudatba, nem lenne igazán praktikus megváltoztatni.

– Ha meg nem sértem, mester, az öné kivételes eset. Nem hiszem, hogy bárki is elvitatná öntől a pszichohistória feltalálásáért járó dicsőségét... De, ha lehetne, most visszatérnék a Tennar tábornokkal folytatandó beszélgetéséhez.

– Mi mondanivalója van még?

– Egyre az jár az eszemben, talán jobb lenne, ha nem is találkozna vele.

– Hogy tehetném ezt meg, ha egyszer ő rendelt magához?

– Talán azt üzenhetné, beteg, és mást küldhetne maga helyett.

– Kit?

Elar csak hallgatott, de Seldonnak ez a csönd is mindent elárult.

– Szóval saját magára gondolt – mondta.

– Talán helytelenül? Ön benne jár már a korban könnyen elképzelhető, hogy valami betegség ledönti a lábáról. Én pedig a tábornokkal egy szektorban születtem, ami már egymagában a mi javunkra billentheti a mérleget. Ráadásul én – bocsássa meg a merészségemet, mester –, sokkal ügyesebben tudom csúrní a szót.

– Úgy érti, ügyesebben tud hazudni.

– Ha muszáj.

– Nagy kockázatot vállal.

– Nem olyan nagyot. Kétlem, hogy a tábornok kivégeztetne. Ha túlságosan föl találom bosszantani, ami könnyen meglehet, majd fiatalságomat és tapasztalatlanságomat hozom föl mentségemre. Akárhogy is, ha én bajba kerülök, az még mindig sokkal kevésbé kockázatos, mint ha ön. Természetesen csak a Terv lebeg a szemem előtt, ami sokkal könnyebben haladhatna tovább nélkülem, mint ön nélkül.

– Nem fogok az ön háta mögé rejtőzni, Elar – mondta Seldon keserű mosollyal. – Ha a tábornok engem akar látni, hát állok elébe. Nem fogok meghátrálni a veszély elől, és főleg azt nem hagyom, hogy ön vállalja a kockázatot helyettem. Mégis, minek néz engem?

– Egyenes, őszinte embernek. Csakhogy most körmönfontabbra van szükség.

– Tudok én körmönfont lenni, ha arra kényszerítenek. Ne becsüljön le, Elar.

A fiatalember reményvesztetten vállat vont.

– Hát jó. Semmi értelme tovább vitatkoznakom.

– Az az igazság, Elar, nem örülök neki, hogy elhalasztotta a találkozót. Inkább választanám a születésnap ünnepség helyett a tábornokot, mint fordítva. Ez az egész mulatság nem az én ötletem volt. – Hangja mormogássá halkult.

– Sajnálom – mondta Elar.

– Hát – legyintett Seldon lemondóan – majd meglátjuk, mi lesz.

Azzal sarkon fordult, és elment. Néha arra vágyott, bárcsak kezdettől fogva szorosabbra fogta volna a gyeplőt. Akkor most csak a parancsokat kéne osztogatnia, nem pedig vég

nélkül udvariaskodni a beosztottjaival. Ez azonban rengeteg időt és erőfeszítést emésztene fel, teljesen elvonva őt a tényleges kutatástól. Különben sem lett volna képes rá.

Fölsóhajtott. Beszélnie kell Amaryllal.

10.

Seldon bejelentés nélkül toppant be Amaryl irodájába.

– Jugo – tört ki belőle –, a találkozózt Tennar tábornokkal elhalasztották. – Azzal bosszúsan levágta magát egy székre.

Beletelt néhány pillanatba, mire Amarylnak sikerült elvonnia gondolatait a munkájáról. Végül fölnézett, és így szólt: – Mit hozott föl kifogásul?

– Nem ő halasztotta el. A mi matematikusaink közül fogtak össze páran, és halasztást kértek, hogy a találkozó ne essen egybe az én születésnapj ünnepségemmel. Szerfölött bosszantónak találom.

– Akkor miért engedted meg nekik?

– Nem engedtem meg. Egyszerűen a hátam mögött *elintézték*. – Seldon vállat vont. – Az egész persze az én hibám. Annyit nyafogtam a hatvan évemről, hogy most mindenki föl akar vidítani ezzel az ünnepséggel.

– Ez a hét melleleg nem jön rosszul nekünk – jegyezte meg Amaryl.

Seldon azonnal megfeszült.

– Valami baj van? – kérdezte előrehajolva.

– Nem, nincs semmi, de jobb kielemezni a helyzetet. Nézd,

Hari, csaknem harminc év után a pszichohistória most ért el arra a pontra, hogy valóban előrejelzéssel szolgálhasson. Nem valami világrengetővel, de egyelőre még csak itt tartunk. A helyzetet a saját előnyünkre kell fordítanunk, látni a pszichohistóriát működés közben, hogy először is magunknak bebizonyíthassuk, ez a tudomány valóban létezik. Nem árt tehát, ha mindent alaposan átvizsgálunk, nem néztünk-e el valamit. Még ez az apró előrejelzés is olyan bonyolult műveletek eredménye, hogy örülök, ha egy héttel tovább tanulmányozhatom.

– Hát jó. Még feltétlenül beszélek veled, mielőtt elmegyek a tábornokhoz, hátha az utolsó pillanatban végre kell hajtanunk valamilyen változtatást. Addig azonban egy szikrányi információ sem szivároghat ki, Jugo, *senkihez*. Ha kudarcot vallunk, nem akarom vele elkedvetleníteni a Terv egész gárdáját. Mi nem esünk kétségbe, legfeljebb tovább próbálkozunk.

Ritka, vágyakozó mosoly suhant át Amaryl arcán.

– Csak te meg és. Emlékszel még egyáltalán, mikor dolgoztunk mi ketten egyedül utoljára?

– Nagyon jól emlékszem, és ne hidd, hogy nekem nem hiányoznak azok az idők. Akkoriban még szinte semmink sem volt...

– Se az Elsődleges Radiáns nem volt meg, se az Elektro-Klarifikátor.

– De azok voltak a szép idők.

– Szép idők, bizony – ismételte Amaryl bólogatva.

Az egyetem csodálatosan átalakult, és Hari Seldon többé nem titkolhatta el elégedettségét.

A Terv komplexumának központi helységei fényárban úsztak és százféle színben pompáztak, a levegőben Seldon különböző helyeken, különböző időkben készült hologramjai vibráltak. Az egyiken ott mosolygott Dors Venabili is, még valamivel fiatalabban, egy másikon Raych, vadóc tinédzser korában, megint egy másikon Seldon és Amaryl hihetetlenül fiatalon egy számítógép fölé görnyedt. Egy pillanatra még Eto Demerzel is föltűnt, és ez Seldon szívében újult vágyat ébresztett öreg barátja, és az általa nyújtott végtelen biztonság után.

Cleon császár egyik hologramon sem jelent meg. Persze nem azért, mert nem maradtak fön­n róla készült felvételek, hanem mert nem lett volna bölcs dolog a katonai uralom idején visszaemlékeztetni az embereket a múltra.

Minden szobát, minden épületet földíszítettek. Seldon életében nem látott még ilyen ünnepi pompát. Valaki még azt is elintézte, hogy csökkentsék a kupola megvilágítását, és így az egyetem épületegyüttese még szebb fényben ragyogjon a következő három napban.

– Három nap! – nyögte Seldon legalább annyira rémülten, mint meghatottan.

– Három nap – bólintott Dors Venabili. – Az egyetem kevesebbet nem is engedélyezett volna.

– No de a költségek! A munka! – sá­pítozott Seldon.

– A költségek minimálisak – felelte Dors – különösen ahhoz képest, amennyit az egyetem neked köszönhet. A munkára pedig mindenki önként jelentkezett. A tanulók

csinálták az egézet.

Az egyetem épülete most madártávlatból jelent meg egy képen, és Seldon mosolyt erőltetett az arcára.

– Látom, elégedett vagy – mondta Dors. – Az utóbbi hónapokban mást se hallottam tőled, csak zsémbelődést, hogy semmi szükség megünnepelni a vénségedet, és most tessék, nézz magadra.

– Elismerem, hízelgő ez a felhajtás. Nem gondoltam volna, hogy ilyesmire készülnek.

– Miért nem? Az ő szemükben te szent vagy, Hari. Az egész világ, az egész Birodalom ismer téged.

– Túlzol – rázta a fejét hevesen Seldon. – Jó, ha egymilliárd emberből egy ismer, és az is legfeljebb csak engem, nem a pszichohistóriát. A Terven kívülieknek halvány sejtelmük sincs róla, hogy működik ez a tudomány, és ha már itt tartunk, a Terven belül se mindenkinek.

– Nem számít, Hari. Az ünneplés *neked* szól. Még azok a kvadrilliók is tudják, akik sem téged, sem a munkádat nem ismerik, hogy Hari Seldon a Birodalom legnagyobb matematikusa.

– Hát – hordozta körül tekintetét a férfi –, velem mindenesetre most ezt éreztetik. No de három nap és három éjjel! És ha tönkremegy minden kutatást anyagunk?

– Nem fog. A feljegyzéseket biztos helyre tettük. A számítógépeket és más berendezéseket lezártuk. A tanulókból még egy amolyan önkéntes biztonsági őrség is alakult.

– Ugye ezt mindet te intézted el, Dors? – mosolygott Seldon szeretettel az asszonyra.

– Többen csináltuk. Semmiképpen sem én egyedül. A kollégád például, Tamwile Elar, bámulatos lelkesedéssel dolgozott.

Seldon elkomorult.

– Mi a bajod Elarral? – kérdezte Dors.

– Folyton mesternek hív – felelte Seldon.

Az asszony a fejét csóválta.

– Hát ez valóban főbenjáró bűn.

Seldon nem reagált a megjegyzésre.

– És fiatal is – mondta.

– Ez egyre rosszabb lesz. Hari, azt hiszem, meg kell tanulnod méltósággal megöregedni. Kezdetnek például mutasd ki, hogy jól érzed magad. Az javítja a többiek közérzetét is. Na gyere. Járjunk körbe. Ne bujkálj a vendégek előtt. Üdvözlj mindenkit. Mosolyogj. Érdeklődj, hogy szolgál az egészségük. És ne feledd, a bankett után beszédet kell tartanod.

– Nem szeretem a banketteket, és még kevésbé a beszédeket.

– Ez alól nem bújhatsz ki. Na mozgás!

Seldon drámai sóhajjal nekilátott a parancs teljesítésének. Impozáns látványt nyújtott, ahogy ott állt a fő csarnok felé vezető folyosó boltus alatt. Nem a súlyos első miniszteri ruhákat viselte már, és nem is ifjúságának heliconi öltözékeit. Mostani viselete magas státusról árulkodott: elegánsan ráncolt egyenes szárú nadrág, fölül pedig szabott tunika. Mellén ezüst hímzés: A STREELING EGYETEM SELDON-FÉLE PSZICHOHISTORIAI PROGRAMJA. A feliratjelzőfényként csillogott elő

ruházatának titánszürkéjéből. Seldon szeme még mindig fiatalosan csillogott megöregedett arcán. Hatvan évéről árulkodtak ráncai csakúgy, mint ősz haja.

Belépett a helyiségbe, ahol a gyermekek ünnepeltek. Ezt a szobát is teljesen kiürítették, eltekintve néhány étellel megrakott asztaltól. A kicsik, amint meglátták őt, köré rajzoltak, hisz pontosan tudták ő az ünnepelt. Seldon idegesen igyekezett elkerülni tapogatózó kezecskéiket.

– Várjatok, várjatok, gyerekek – szólt. – Menjetek hátrébb. Előhúzott a zsebéből egy apró, számítógép-vezérlésű robotot, és a padlóra helyezte. Úgy gondolta, egy robotok nélküli Birodalomban ez válthatja ki a legnagyobb csodálatot. A robot egy szőrös kis állathoz hasonlított, és időnként váratlanul megváltoztatta az alakját (a gyerekek mindannyiszor boldogan fölsikoltottak), s ezzel együtt mozgását és az általa kiadott hangokat is.

– Nézzétek, és játsszatok vele – mondta Seldon –, de el ne rontsátok. Később mindenki kap majd egy ilyen.

Azzal kioldalazott a folyosóra, de látta, hogy Wanda követi.

– Nagyapa – szólította meg a kislány.

Wandával természetesen más volt a helyzet. Lehajolt hozzá, magasan a levegőbe emelte, megforgatta, aztán újból letette.

– Jól érzed magad, Wanda? – kérdezte.

– Igen – felelte a kislány – de abba a szobába ne menj be.

– Miért ne, Wanda? Az az én szobám. Az iroda, ahol dolgozom.

– Ott álmodtam azt a rosszat.

– Tudom, Wanda, de az régen volt már, nem igaz? – Egy

pillanatig habozott, aztán kézen fogta a kislányt, és odavezette a folyosó hosszában húzódó széksorhoz. Leült és az ölébe vette.

– Wanda, biztos, hogy csak álmodtad az egészet?

– Azt hiszem, igen.

– Igazán aludtál?

– Azt hiszem.

Látszott rajta, hogy nem szívesen beszél róla, és Seldon úgy döntött, nem erőlteti.

– Akár álom volt, akár nem – mondta –, két férfi beszélt valami limonádé-halálról, igaz?

Wanda tétován bólintott.

– Biztos, hogy limonádét mondtak?

Wanda megint bólintott.

– Nem mondhattak valami mást, amit te csak limonádénak értettél?

– Azt mondták, limonádé.

Seldonnak meg kellett elégednie ennyivel.

– Hát akkor menj, és szórakozz jól, Wanda. Felejtsd el az álmodat.

– Jól van, nagyapa. – A kislány rögtön fölvidult, széles mosollyal szaladt vissza társat közé.

Seldon Manella keresésére indult. Nagyon hosszú idejébe telt, míg ráakadt, mert szinte minden lépésnél megállította valaki néhány szóra.

Végül aztán meglátta a távolban. Sűrű bocsánatkérések közepette keresztülküzdötte magát a tömegben.

– Manella – szólította meg az asszonyt, és félrehúzta, gépies mosolyokat szórva minden irányba.

- Igen, Hari? Valami baj van?
- Csak Wanda álma megint.
- Megint szóba hozta?
- Úgy látom, nem hagyja nyugodni. Figyelj, ugye, fölszolgálnak limonádét is az ünnepségen?
- Persze, a gyerekek imádják. A különféle alakú poharakba különböző mycogeni ízanyagokat kevertem, így a gyerekek egymás után mindet kipróbálhatják. És a felnőttek is isszák. Még én is. Miért nem kóstolod meg, Hari? Remek.
- Gondolkodom. Ha nem álom volt, ha Wanda tényleg két férfit hallott, akik limonádé-halálról beszéltek... – Szünetet tartott, mintha szégyellené folytatni.
- Arra gondolsz, valaki megmérgezte a limonádét? – kérdezte Manella. – Hisz ez nevetséges. Mostanra akkor már minden gyerek megbetegedett volna.
- Tudom – mormolta Seldon. – Tudom.
- Odébb sétált. Gondolataiba merülve észre se vette a mellé lépő Dorsot. Az asszony megragadta a könyökét.
- Miért vágsz ilyen savanyú képet? – kérdezte. – Mi aggaszt?
- A Wanda-féle limonádé-halál jár az eszemben.
- Nekem is, de eddig még nem jöttem rá, mi a megfejtése.
- Én egyre csak valami mérgezésre tudok gondolni.
- Pedig fölösleges. Biztosíthatlak, hogy az ünnepségen kínált ételek minden morzsáját molekuláris vizsgálatnak vetettünk alá. Tudom, most azt gondolod, ez megint az én beteges gyanakvásom, de elvégre az a feladatom, hogy téged megvédjelek.

- Szóval minden...
- Méregmentes. Esküszöm.
- Akkor jó – mosolyodott el Seldon. – Máris megkönnyebbültem. Nem gondoltam komolyan, hogy...
- Reméltem is – vágta el a témát szárazon Dors. – Ami engem sokkal jobban aggaszt, az az, hogy úgy hallottam, pár nap múlva találkozni készülsz azzal a szörnyeteg Tennarral.
- Ne nevezd őt szörnyetegnek, Dors. Légy óvatosabb. A falnak is füle van körülöttünk.
- Dors azonnal halkabbra fogta a hangját.
- Azt hiszem, igazad van. Nézz körül. Mindenki szépen mosolyog, de közben gondolatban már bármelyikük a hatóságoknak teendő jelentését fogalmazhatja. Akárhogy fáj is, még mindig mindennaposak az efféle besúgások. Pedig számomra olyan fölöslegesnek tűnnek. Ám annál veszedelmesebbek. Ezért szeretnélek elkísérni, Hari.
- Képtelenség, Dors. Csak tovább bonyolítaná az ügyeimet. Magam megyek, és nem lesz semmi gond.
- Fogalmad sincs, hogy kezeld a tábornokot.
- Seldon arca komor kifejezést öltött.
- És *neked* van? Pontosan úgy beszélsz, mint Elar. Neki is meggyőződése, hogy magatehetetlen vén bolond vagyok. Ő is el akar kísérni, sőt ő egymaga is elmenne helyettem... Vajon a Trantoron hány ember pályázik még a posztomra?
- tette hozzá maró gúnnyal. – Több tucat? Több millió?

A Galaktikus Birodalom élén tíz esztendeje nem állt már császár, de a Palota parkja most is olyan volt, mint azelőtt. Az évezredek szokásai nem tartották igényt uralkodói beavatkozásra.

A hivatalos alkalmakkor azonban senki sem jelent meg császári díszruhában. Nem érkeztek császári parancsok, sem kívánságok. Nem volt többé öfelsége, aki hangot adott volna kegyességének, avagy bosszúságának. Császári örömök sem villanyozták föl többé a Palotát. Felséges betegségek nem taszították kétségbeesésbe. A Kis Palota üresen állt, a császári család nem létezett többé.

A kertészek hada mégis tökéletes rendben tartotta a parkot, az épületeket pedig szolgák serege takarította. A császári ágyon – bár nem aludt benne senki – naponta cserélték az ágyneműt. Minden ugyanúgy működött, ahogy régen, a személyzet is ugyanúgy dolgozott. A főhivatalnokok tovább osztogatták parancsaikat, melyeket akár a császár is kiadhatott volna. Sok esetben, főleg a ranglétra felsőbb fokain, még a posztokat betöltő emberek személye sem változott a celeni időszakhoz képest. Az új alkalmazottakat pedig nagy gondal kioktatták a hagyományokra.

Mintha a császár uralmához szokott Birodalom görcsösen ragaszkodott volna múltjához.

A junta tagjai is tisztán érezték ezt. Uralkodásuk tíz esztendeje alatt, egyetlen, a Birodalmat irányító katonatiszt sem költözött be a császár magánlakosztályába, a Kis Palotába. Elvégre ők egyik dinasztiához sem tartoztak, semmi joguk nem volt hát belépni oda. A népesség, mely

zokszó nélkül elfogadta szabadságjogainak megnyirbálását, a császárral szemben – akár élő, akár holt – nem engedett meg semmiféle tiszteletlenséget.

Még Tennar tábornok sem merte megzavarni az uralkodói rezidencia nyugalmaát. A Palota területének szélén álló egyik épületben rendezte be főhadiszállását. Ez kevésbé volt szép, viszont annál könnyebben védhető, nem kis mértékben a körülötte állomásozó őralakulatoknak köszönhetően.

A zömök Tennar bajuszt viselt. Persze nem a dahlbeliek dúsan burjánzó bajusza volt, ez gondosan nyírva keretezte felső ajkát. Vörös színben játszott, ami érdekes kontrasztot alkotott Tennar kék szemével. Fiatalabb korában a tábornok valószínűleg jóképű lehetett, mostanára azonban az arca elhájásodott, és behízott szeme legtöbbször haragos villámokat szórt.

Így hát ezúttal is világok millióinak uralkodójához méltó haraggal szólt Hender Linnhez:

– Magam is alapíthatok dinasztiát. – Komoran körbehordozta a tekintetét. – Ez azonban nem a Birodalom urának való lakhely.

– Uralkodónak lenni nagy dolog – vetette ellen halkan Linn.

– Még mindig jobb valóságos hatalommal bírni, és egy kamrában élni, mint bábfiguraként pöffeszkedni egy palotában.

– De azért az sem megvetendő, ha a hatalom és a palota együtt jár.

Linn ezredesi címet viselt, de már első látásra lerítt róla, hogy nem katonai érdemei alapján. Feladata szerint

csupán azt mondhatta ki, amit Tennar hallani akart, s a tábornok rábízta parancsainak továbbítását is. Ő azonban olykor-olykor – ha elég biztonságosnak ítélte meg a helyzetet – megpróbálta józanabb irányba terelni feljebbvalója gondolatait.

Mindenki csak mint „Tennar lakáját” emlegette, de ez csöppet sem zavarta. Ebben a minőségében legalább biztonságban érezhette magát – miközben több alkalommal is végignézhette büszkébb társai csúfos bukását.

Persze egyszer eljön az az idő, amikor magát Tennart is maga alá temeti a hatalomváltások lavinája, de Linn meggyőződéssel vallotta, hogy ő azt is megússza... Persze az árát mindennek meg kell fizetni.

– Semmi akadály, hogy ön dinasztiaát alapítson, tábornok úr – mondta. – A Birodalom több ezer éves történetében mások is megtették már. Csakhogy ez időbe telik. Az emberek nehezen alkalmazkodnak. Rendszerint csupán a dinasztia második vagy harmadik tagját fogadják el első ízben valódi császárnak.

– Ezt nem hiszem. Egyszerűen csak bejelentem, hogy én vagyok az új császár. Ki mer majd szembeszállni velem? Kezemben a hatalom.

– Hát persze, tábornok úr. Ez kétségtelen, legalábbis a Trantoron és néhány szomszédos világon. A Külvilágok távolabbi bolygóin azonban előfordulhat, hogy nem akarják majd elismerni.

– A katonaság a Külvilágokon is nagy úr. Ez régi birodalmi bölcsesség.

– Valóban – felelte Linn –, de a provinciáknak manapság már saját fegyveres erőik vannak, amelyek nem biztos, hogy támogatnák önt. Nehéz időket élünk.

– Tehát óvatosságra int.

– Mint mindig, tábornok úr.

– De figyelmeztetem, egyszer elegendő lesz belőle.

Linn meghajtott a fejét.

– Én csak azt javaslom, amit az ön számára a legjobbnak tartok, tábornok úr.

– És miért károg folyton arról a Hari Seldonról?

– Ő jelenti a legnagyobb veszélyt önre nézve, tábornok úr.

– Mindig ezt mondja, de én nem látom be, miért. Egy egyszerű egyetemi professzor.

– Valóban – mondta Linn –, csakhogy valamikor első miniszter volt.

– Tudom, még Cleon idejében. Azóta csinált bármit is? Ezekben a nehéz időkben, amikor a provinciák kormányzói egyre csökönyösebbek, miért lenne egy professzor a legfőbb ellenségem?

– Nagy hiba azt hinni – mondta Linn óvatosan (elvégre nemigen tanácsos egy tábornokot kioktatni) –, hogy egy csendes, visszahúzódó ember egyúttal ártalmatlan is. Seldon mindig nagyon is sok bajt hozott az ellenségei fejére. Húsz évvel ezelőtt a joranumista mozgalom majdnem megbuktatta Eto Demerzelt, Cleon nagy hatalmú első miniszterét.

Tennar bólintott, de homlokráncolása elárulta, megfeszített erővel próbál visszaemlékezni az eseményre.

– Seldon azonban eltiporta Joranumot, és első miniszter

lett Demerzel helyett. A joranumista mozgalom azonban tovább élt, és Seldon tovább üldözte, habár Cleon meggyilkolását nem tudta megakadályozni.

– Ő maga azonban ezt is túlélte, nem igaz? – De, tökéletesen. Seldon életben maradt.

– Különös. Amiért nem tudta megakadályozni a császár meggyilkolását, neki is halállal kellett volna lakolnia.

– Valóban. Mindazonáltal a junta futni hagyta, mert ez a választás bölcsebbnek látszott.

– Miért?

Linn magában fölsóhajtott.

– Létezik ugyanis valami, amit pszichohistóriának neveznek, tábornok úr.

– Erről semmit sem tudok – jelentette ki Tennar.

Valami halvány emlék persze mocosogni kezdett benne, hiszen Linn számos alkalommal említette már előtte ezt a furcsa szót. Ő azonban sosem figyelt rá, az ezredes pedig nem merte erőltetni a témát. Tennart most sem érdekelte jobban ez a pszicho-akármis, de Linn hangjából rejtett sürgetést érzett ki. Talán, gondolta, ez egyszer végighallgathatnám.

– Szinte senki nem tud róla semmit – mondta Linn –, mégis bizonyos, öö, értelmiségiek érdekesnek találják az elméletet.

– No és mi az?

– Egy bonyolult matematikai rendszer.

Tennar a fejét rázta.

– Ezt a részét hagyjuk a dolognak. A katonáim számlálásánál többet nem értek a matematikához.

- A lényeg az – kezdett hozzá Linn másképpen –, hogy a pszichohistória segítségével meg lehet jósolni a jövőt.
- A tábornok szeme kidülledt.
- Szóval ez a Seldon egy jóvendőmondó?
- De nem a szokásos értelemben. Az övé egy tudományos módszer.
- Nem hiszem el.
- Valóban nehéz, de Seldon mindazonáltal legendás figurává vált itt a Trantoron, és néhány Külvilágon is. A pszichohistória – már amennyiben valóban fölhasználható a jövő kiszámítására, vagy legalábbis az emberek hisznek benne – nagyon jó eszközt adhat a rezsim kezébe. Ezt persze ön nyilván nálam is jobban tudja, tábornok úr. Elég, ha ez a Seldon megjósolja, hogy a katonai uralom tartósan megállja a helyét, és a Birodalomnak békét és jólétet ad. Az emberek hinni kezdenek benne, és így tudtukon kívül maguk váltják valóra a jóslatot. De ugyanúgy megjósolhatja az ellenkezőjét is, polgárháborút és pusztulást. Az pedig a rezsim destabilizálódását okozná.
- Ebben az esetben, ezredes, egyszerűen gondoskodnunk kell róla, hogy a jóslatai nekünk kedvezzenek.
- Csakhogy Seldon nem túl nagy barátja a jelenlegi katonai vezetésnek. Nagyon fontos, tábornok úr, hogy különbséget tegyünk a Streeling Egyetem pszichohistóriai programja és Hari Seldon között. A pszichohistória felbecsülhetetlenül hasznos lehet számunkra, de csak akkor, ha nem Seldon, hanem valaki más irányítja a kutatást.
- És van szóba jöhető aspiráns?
- Ó, igen. Csupán Seldontól kell megszabadulnunk.

– Mi olyan nehéz abban? Csak elrendelem a kivégzését, és már vége is van.

– Jobb lenne, tábornok úr, ha a kormány nem venne részt közvetlenül a dologban.

– Magyarázatot!

– Megbeszéltem vele egy találkozót az ön nevében. Így kipuhatolhatja a szándékait, azok alapján pedig eldöntheti, mi a teendő. Ha megengedi, nekem is lenne majd néhány javaslatom...

– És mikor kerül sor erre a találkozóra?

– Úgy volt, hogy hamarosan, de a kutatóprogram képviselője pár nap haladékot kért, mert épp Seldon születésnapjának megünneplésére készültek, ha jól tudom, a hatvanadikra. Bölcsebbnek éreztem hát, ha engedélyezek egy hét késedelmet.

– Miért? – támadt rá Tennar. – Nem szabad gyengének mutatkoznunk.

– Igaza van, tábornok úr, tökéletesen igaza. Számomra azonban úgy tűnt, előnyös, ha a találkozó előtt megtudjuk még, mint is zajlik ünnepség.

– Miért?

– Mert minden tudás hasznos. Szeretné látni esetleg, mi történik most?

Tennar tábornok arca komor maradt.

– Feltétlenül szükséges?

– Azt hiszem, érdekesnek fogja találni, tábornok úr.

Mind a hang, mind a kép tökéletes élességgel töltötte be a tábornok katonás puritánsággal berendezett irodáját. Linn hangja kommentálta az eseményeket.

– Az ünneplés nagyrészt a kutatóprogram helyiségeiben folyik, de az egyetem többi része is díszben áll. Hamarosan láthatunk egy képet madártávlatból is, azon jól kivehető, mekkora átalakításokat végeztek. Azonkívül, ugyan bizonyítékom nincs rá, állítólag Trantor-szerte, főleg az egyetemi központokban, úgymond „szimpátiaünnepségeket” tartanak. Ezek mind több napos rendezvények.

– Azt mondja, az egész Trantoron?

– Persze nem terjed ki az egész népre. Inkább csak az értelmiségiek vesznek részt rajtuk, de a számok így is döbbenetesek. Sőt, meglehet, a Trantoron kívül is történik ilyesmi.

– Honnan szerezte ezeket a felvételeket?

Linn elmosolyodott.

– Természetesen a kutatóprogramban is jelen vagyunk. Megbízható információforrások azonnal továbbítanak nekünk minden hírt.

– Nos, Linn, ön milyen következtetéseket von le a látottakból?

– Úgy tűnik, tábornok úr, és bizonyára az ön figyelmét sem kerülte el, Hari Seldon körül amolyan személyi kultusz alakult ki. Annyira azonosult a pszichohistóriával, hogy ha túl nyíltan szabadulunk meg tőle, azzal az embereknek a tudományba vetett hitét rombolnánk le. Akkor pedig az egész használhatatlanná válna a számunkra.

Másrészről viszont, tábornok úr, Seldon öreg ember, nem nehéz elképzelni, hogy a közeljövőben át kell adnia a helyét másnak. Kiválaszthatnánk valakit, aki rokonszenvel

viseltetik nagy céljaink iránt. Ha Seldont sikerei többé-kevésbé természetes úton eltávolítanunk, a sikert már senki nem veheti el tőlünk.

– És ezek után még úgy érzi, találkoznom kell vele? – kérdezte a tábornok.

– Igen, hogy fölmérhesse, mi a lehető legjobb stratégia ellene. De legyen óvatos. Seldon igen népszerű ember.

– Korábban is elbántam már népszerű emberekkel – jegyezte meg Tennar komoran.

13.

– Igen – mondta Seldon elgyötörtén –, valóban nagy diadal volt. Csodálatosan éreztem magam. Már alig várom, hogy hetven legyek, és újra átélhessem ezt az egészet. De az az igazság, hogy elfáradtam.

– Akkor fekjüdj le, és aludj egy jót, apa – mondta Raych mosolyogva. – Az a legjobb orvosság.

– Úgyse sikerülhet igazán lazítanom, tekintve, hogy alig pár nap múlva nagy vezérünknel kell tiszteletemet tennem.

– Egyedül azonban nem engedlek el. Arról ne is álmoldj – jelentette ki Dors komoran.

Seldon a homlokát ráncolta.

– Hagyd már abba, Dors. Tudod jól, milyen fontos számomra, hogy egyedül menjek.

– Egmagad azonban nem lennél biztonságban. Ugye emlékszel, mi történt tíz évvel ezelőtt, amikor nem hagytad, hogy veled menjek a kertészek fogadására?

– Hát azt hiszed, elfelejthetem, amikor minimum hetente kétszer fölemlegeted? Most az egyszer azonban tényleg

muszáj egyedül mennem. Ártalmatlan öregemberként állítok be hozzá, ugyan mit is tenne velem? Én viszont kipuhatok, mik a szándékai.

– Miért, mik a szándékai? – kérdezte Raych az ujja bütykét harapdálva.

– Szerintem ugyanazt akarja, amit Cleon is várt tőlem. Valószínűleg tudomására jutott, hogy a pszichohistória megjósolhatja a jövőt, és ezt a tudást most a maga javára akarja fordítani. Majdnem harminc évvel ezelőtt Cleonnak azt mondtam, még nem állok azon a szinten, és erről győzködtem végig első miniszterségem idején. Most ugyanezt kell elhítenem Tennar tábornokkal is.

– És honnan tudhatod, hogy hisz majd neked? – kérdezte Raych.

– Ki kell találnom valami módszert a meggyőzésére:

– Nem akarom, hogy egyedül menj – vetette közbe ismét Dors.

– A kívánságodat sajnos nem vehetem figyelembe.

Ekkor szólalt meg a beszélgetés során először Tamwile Elar.

– Én vagyok itt az egyetlen, aki nem tagja a családnak. Nem tudom, szívesen fogadják-e a véleményemet.

– Persze – válaszolta Seldon. – Rajta, bökje ki.

– Én egy kompromisszumos megoldást javasolnék. Miért nem tartunk többen is a mesterrel? Amolyan dízkíséretként tűnnék föl mellette, a születésnap ünnepségek betetőzéseként. Ezzel persze nem arra gondolok, hogy csapatostul szálljuk meg a tábornok irodáját. Még a Palota területére sem kell belépünk.

Csupán megszállunk néhány hotelszobában, valahol a Császári Szektorban, közel a park kapujához – a Kupola Szálló épp megfelelne –, és szórakozással töltenénk a napot.

– Más se hiányozna – horkant föl Seldon. – Még hogy szórakozással.

– Ön természetesen nem, mester – vágta rá Elar. – Ön Tennar tábornokkal tárgyalna. Mi többiek azonban megmutatjuk közben a Császári Szektor lakóinak, mennyire népszerű is ön. És talán a tábornok sem fog annyit kellemetlenkedni önnek, ha tudja, hogy kint várunk.

Hosszú csend állt be. Végül aztán Raych szólalt meg:

– Szerintem ez túl nagyképű húzás. Nem ilyenek ismerik az emberek apát.

– Engem nem érdekel az emberekben Hariról kialakult *kép*

– vetette ellen Dors. – Csak a *biztonsága* érdekel. Szerintem, ha már a tábornok irodájába, vagy a Palota területére nem juthatunk be, akkor ez a kis, hogy is mondjam, demonstráció is a segítségünkre lehet. Köszönöm, dr. Elar, a remek ötletet.

– Nekem nem tetszik – közölte Seldon.

– Nekem viszont igen – replikázott Dors. – És ha többet nem is tehetek a biztonságodért, ehhez az egyhez ragaszkodni fogok.

Manella, aki eddig némán figyelte őket, most közbeszólt:

– A Kupola Szálló kiváló lehetőségeket nyújt a szórakozásra.

– Nekem nem igazán azon jár az eszem – mondta Dors –, viszont ha mellettünk szavazol, azt szívesen fogadom.

Mindenki egyetértett hát. Másnap a Pszichohistóriai Program húszegynéhány legmagasabb rangú kutatója megérkezett a Kupola Szállóba, és elfoglalt néhány szobát, kilátással a Császári Palota parkjára.

Este pedig Hari Seldonért megérkeztek a tábornok fegyveres őrei, hogy elkísérjék a találkozóra.

Csaknem ugyanebben a pillanatban Dors Venabili eltűnt, ezt azonban hosszú ideig nem vette észre senki. Mikor aztán kiderült, vége szakadt az ünnepi hangulatnak, és mindenki aggódva találgatni kezdte, vajon mi történhetett.

14.

Dors Venabili tíz évet élt le a Császári Palota területén. Az első miniszter feleségeként szabad bejárást kapott mindenhová, csupán ujjlenyomatával kellett igazolnia magát.

A Cleon meggyilkolását követő zűrzavarban ezt az általános belépési engedélyét senkinek nem jutott eszébe visszavonni, és most, a szörnyű nap óta első ízben, élt is a kiváltsággal.

Tudta jól, csak egyszer teheti meg, hiszen amint fölfedezik, érvénytelenítik az engedélyét. Most azonban mindennél fontosabbnak érezte, hogy éljen a lehetőséggel.

Az ég hirtelen elsötétült a feje fölött, amikor kiért a nyílt térre, és a hőmérséklet is határozottan lecsökkent. A kupolák alatt mindig is kissé világosabbak voltak az éjszakák, mint a természetben, a nappalok pedig valamivel kevésbé verőfényesek. No és persze a hőmérsékleti

viszonyok sem változtak olyan szélsőségesen.

A legtöbb trantorinak föl se tűnt mindez, hiszen egész életét a kupolák alatt élte le. Dors tudta pontosan, neki viszont nem számított.

A Kupola Szállótól a Palota felé vezető központi úton indult el, amely természetesen fényárban úszott, az éj sötétje tehát nem zavarhatta a rajta közlekedőt.

Dors tudta, száz méternyire sem juthat el észrevétlenül, különösen nem a mai gyanakvással teli időkben. Az illegálisan behatolókat hamar fölfedezik.

Nem is kellett sokáig várnia. Egy apró földi jármű fékezett le mellette, és egy őr kiáltott ki az ablakon:

– Mit keres maga itt? Hová megy?

Dors, mintha nem is hallotta volna a kérdést, csak ment tovább.

– Állj! – kiáltott utána az őr. Leállította a kocsit, kiugrott belőle, de Dors pontosan ezt akarta elérni.

Az őr egy sugárvetőt lóbált a kezében, nem fenyegetően, csupán a miheztartás végett.

– A referencia számát kérem – mondta.

– Én meg a kocsiját – mondta felelet helyett Dors.

– Mi?! – Az őr kijött a béketúrésból. – A referencia számát.

Azonnal! – Most már fenyegetően szegezte előre a sugárvetőjét.

– Nincs szüksége a referencia számomra – mondta Dors halkán, azzal megindult az őr felé. A férfi visszahátrált egy lépést.

– Ha nem áll meg azonnal, és nem mondja meg a számát, lövök.

– Nem! Dobja el a sugárvetőt!

Az őr ajkai összeprézelődtek. Ujja a ravaszra csúszott, de elkésett.

Sosem tudta később pontosan elmagyarázni, mi történt. Csak azzal mentegetőzött: „Honnan tudhattam volna, hogy a Tigrisasszony az?” (Egy idő után már kifejezetten büszkén emlékezett vissza az összecsapásra.) „Olyan gyorsan mozgott, szinte nem is láttam, mit csinál. Az egyik pillanatban még le akartam löni – hisz azt hittem, valami eszelős –, a következőben meg már ott volt rajtam.”

Dors erősen szorította az őrt, sugárvetőt tartó kezét fölfelé csavarva.

– Vagy eldobja – szolt –, vagy eltöröm a karját.

Az őr olyan nyomást érzett a mellkasán, hogy levegőt is alig kapott. Megértette, nincs semmi esélye, és eldobta a fegyvert. Dors Venabili eleresztette, de még mielőtt a férfi egy meggondolatlan mozdulatot is tehetett volna, saját sugárvetőjével találta szembe magát.

– Remélem, a detektorait a helyükön hagyta – mondta Dors. – Ne akarja túl gyorsan jelenteni, mi történt. Jobb, ha vár, és kiterveli, mit mond a parancsnokának. Ha beismeri, hogy egy fegyvertelen nő elvette a sugárvetőjét és a kocsiját, a hadsereg könnyen fölöslegesnek találhatja.

Dors beindította a jármű motorját, és folytatta útját. Az itt töltött tíz év után most pontosan tudta, mikor merre megy. A kocsiban ült, a számítógép kijelzőjén már nem idegen testként tűnt fel, nehezebb is lesz hát rátalálni. Dors ennek ellenére igyekezett minél gyorsabban hajtani, mert hamar el akarta érni úticélját. A végén már kétszázal száguldott.

Sebessége egy idő után fölkelte az ellenőrzőközpont figyelmét. Nem törődött azonban a rádióban fölsivító hangokkal, melyek egyre türelmetlenebbül érdeklődtek gyorsajtásának oka felől. A kocszi érzékelői hamarosan azt mutatták, hogy egy másik földi jármű indult az üldözésére.

Dors tudta, a figyelmeztetést már minden egységnek kiküldték, és valószínűleg egyre többen erednek a nyomába. Tenni azonban egyikük sem tehet semmit, legfeljebb ha egy jól irányzott lövéssel fölrobbantják – erre viszont információk hiányában senki nem mutatott hajlandóságot.

Mire a célépülethez ért, ott már két újabb földi jármű várta. Kiszállt a kocsiból, és higgadtan elindult a bejárat felé.

Két férfi azonnal elállta az útját, láthatóan meglepődve, hogy a vezető nem egy őr, hanem egy civil ruhás nő.

– Mit keres maga itt? És miért sietett olyan nagyon?

– Fontos üzenetet hoztam Hender Linn ezredesnek – felelte halkán Dors.

– Valóban? – kérdezte az egyik őr élesen. Most már négyen álltak az asszony és a bejárat között. – Kérem a referencia számát.

– Ne tartson föl – mondta Dors.

– Azt mondtam, a referencia számát.

– Csak pocsékolta a drága időmet.

– Tudjátok, kire hasonlít ez a nő? – kiáltott föl hirtelen egy másik őr. – A volt első miniszter feleségére. Dr. Venabilire.

A Tigrisasszonyra.

Ösztönösen mind a négyen hátrább léptek, aztán az egyikük megszólalt:

– Le van tartóztatva.

– Igazán? – kérdezte Dors. – Ha én csakugyan a Tigrisasszony vagyok, akkor tudnia kell, bármelyikükkel könnyedén elbánok. Hadd ajánljam föl tehát, hogy kísérjenek el, meglátjuk majd, mit szól Linn ezredes a látogatásomhoz.

– Le van tartóztatva – érkezett a válasz, és négy sugárvető fordult az asszony felé.

– Hát – mondta Dors –, ha ragaszkodnak hozzá...

Két ór villámgyorsan a földre került, és az asszony egyszer csak ott állt szemben a többivel, két kezében egy-egy sugárvetővel. – Próbáltam minél kisebb kárt tenni bennük – mondta –, de a csuklójukat azért valószínűleg eltörtem. Ezzel ketten maradtak, de biztosíthatom magukat, bármelyiküknél gyorsabban meg tudom húzni a ravaszt. A legapróbb mozdulatukra – a legapróbbra – szakítok elveimmel, és megölöm magukat. Ez biztos álmatlan éjszakákat fog okozni nekem, úgyhogy kérem, ne akarják.

– A két ór mukkanni sem mert, nemhogy megmozdulni.

– Azt ajánlom – folytatta Dors –, hogy kísérjenek az ezredeshez. Utána hívhatnak orvost a társaikhoz.

Erre azonban nem kerülhetett sor, ugyanis Linn ezredes jelent meg az ajtóban.

– Mi folyik itt? Mi a...?

Dors feléje fordult.

– Á! Hadd mutakozzam be. Dr. Dors Venabili vagyok, Hari Seldon professzor felesége. Fontos ügyben jöttem önhöz, de ezek négyen itt föl akartak tartóztatni. Az eredmény: két sebesült. Küldje a dolgukra őket, és beszéljessünk.

Higgye el, nem akarom bántani.

Linn a négy őrré nézett, aztán vissza Dorsra.

– Nem akar bántani? – kérdezte nyugodtan. – Négy őrral elbánt ugyan, de egyetlen hívásomra négyezren szaladnak össze.

– Akkor hívja őket – felelte Dors. – Akármilyen gyorsan jönnek is, magát már nem menthetik meg, ha úgy döntök, hogy megölöm. Küldje el az őroket, és beszéljünk el normálisabb körülmények között.

Linn teljesítette a kívánságát.

– Nos – mondta –, akkor fáradjon beljebb. De hadd figyelmeztessem, dr. Venabili, nekem jó az emlékezőtehetségem.

– Nekem úgyszintén – felelte Dors. Azzal elindultak Linn irodája felé.

15.

– Mondja el, kérem, dr. Venabili, milyen ügy hozta önt ide – szólalt meg az ezredes kimért udvariassággal.

Dors minden rosszindulat nélkül elmosolyodott, de arca nem tükrözött se kedvességet, se szívélyességet.

– Először is – kezdte – azért jöttem ide, hogy megmutassam, *bejutok önhöz*, ha akarok.

– Ó?

– Igen. A férjemet a tábornokhoz kihallgatásra fegyveres őrség hozta egy földi járművel. Én körülbelül ugyanakkor hagytam el a szállodát, gyalog és fegyvertelenül, mégis, ha jól sejtem, előttük értem ide. Közben le kellett ugyan gyűrnöm öt őrt, köztük azt is, akinek a kocsiját

kölcsönvettem, de megbirkóztam volna akár ötvennel is, ha ezen múlik, hogy önhöz eljussak.

Linn közömbösen bólintott.

– Úgy hallom, önt Tigrisasszonynak is emlegetik.

– Előfordul... És most szeretnék bizonyosságot kapni, hogy a férjemnek nem esik semmi bántódása a Palotában. Ha már így bemerészkedik az oroszán barlangjába – bocsánat az erős kifejezésért –, szeretném, ha sértetlenül ki is jut onnan.

– Biztosíthatom, asszonyom, a férjét látogatásával kapcsolatban semmiféle veszély nem fenyegeti. De ha annyira aggódik, miért hozzám jött? Miért nem egyenesen a tábornokhoz?

– Mert kettejük közül magának van sütnivalója.

Rövid csönd állt be, aztán Linn így szólt:

– Veszélyes ilyesmit hangoztatni, még meghallja valaki.

– Önre nézve veszélyesebb, mint rám, tehát gondoskodjon róla, hogy ne hallja meg senki... Nos, ha úgy gondolja, egyszerűen elaltathatja az aggodalmamat, és elküldhet, nagyon téved. Nem várom meg, míg egy hivatalos részvétlíviratban látom viszont a fértem nevét.

A két sugárvető felé intett, melyek előtte heverték az asztalon. – Fegyvertelenül léptem be a Palota területére. Önhöz azonban már sugárvetőkkel érkeztem. De ha ezek nem lennének, szereztem volna kést, amivel szintén remekül bánok. És ha egyik sincs nálam, engem akkor sem könnyű legyőzni. Ez az asztal, ahogy elnézem, tömör fémből van.

– Valóban.

Dors nyitott tenyérrel föltartotta a kezét, mintha azt mutatná, nincs nála fegyver. Aztán leengedte az asztalra, és végigsimította a felszínét.

Hirtelen ismét a levegőbe emelte, ökölbe szorította, és hangos csattanással lesújtott a fémlapra: mintha maga a kéz is fémből lenne. Aztán elmosolyodott, és megint kényelmesen elhelyezkedett.

– Egy karcolás sincs rajtam – mondta –, és nem is fáj a kezem. De észre fogja venni, hogy az asztal lapja kissé meggörbült. Ha ugyanekkora ütés egy ember fejét érte volna, a koponyája menten ezer szilánkra robban. Sosem csináltam még ilyesmit, sőt, el kell ismernem, életemben nem öltem még embert, legfeljebb megsebesítettem néhányat. Mindazonáltal, ha Seldon professzornak baja esik...

– Még mindig fenyegetőzik.

– Csak figyelmeztetek. Ha a professzort nem éri bántódás, természetesen nem teszek semmit. Ellenkező esetben azonban, Linn ezredes, kénytelen leszek megcsonkítani vagy megölni önt, és – ne feledje, ez ígéret – Tennar tábornokot úgyszintén.

– Egy egész hadsereggel azért csak nem veheti föl a harcot, Tigrisasszony.

– A szájról szájra terjedő legendákat gyakran kiszínezik az emberek – mondta Dors. – Nem igazán érdemeltem én ki ezt a Tigrisasszony nevet, és biztosíthatom, hogy amit rólam hallott, annak a fele sem igaz. De az ön őrei meghátráltak előlem, és most már valószínűleg mesélik is társaiknak a hihetetlen történetet, még hihetlenebb

részletekkel teletűzdelve. Ezek után talán egy egész hadsereg is tétovázna, hogy megtámadjon-e engem, Linn ezredes. Ha azonban mégis megteszik, és elpusztítanak, akkor sem tehetnek semmit a tömegek haragja ellen. A junta ugyan fönntartja a rendet, de kérdés, hogy meddig. Maguk is jól tudják, hogy egy efféle kettős gyilkossággal most nem ajánlatos fölborzolni a kedélyeket. Gondoljon bele, milyen egyszerű a megoldás: ne érje bántódás Seldon professzort.

– Nem áll szándékunkban bántalmazni őt.

– Akkor mire föl a kihallgatás?

– Elárulom, hisz nem titok. A tábornokot érdekli a pszichohistória. A kormány feljegyzései hiánytalanul a rendelkezésünkre állnak, tudjuk, hogy a volt császár, Cleon is érdeklődött utána. Sőt, Demerzel, az első minisztere is. Mi miért ne foglalkoznánk vele? Sőt, most van itt az ideje igazán.

– Ezt hogy érti?

– Úgy, hogy múlik az idő. Ha jól tudom, a pszichohistória ötlete Seldon professzor agyában született meg. Egyre lelkesebben és egyre több emberrel dolgozott a terven csaknem harminc éven át. A kormány szinte mindvégig támogatta, úgy is mondhatnám tehát, a találmánya részben a mindenkori vezetést illeti. Azért kérettük most ide, hogy a pszichohistóriáról érdeklődjünk, ami most már bizonyára sokkal előrehaladottabb állapotban van, mint Demerzel és Cleon idejében. Szeretnénk, ha a professzor mindent elmondana nekünk. De nem elégszünk meg a levegőben pörgő, keringő egyenletek képével. Megértett engem?

- Igen – felelte Dors homlokát ráncolva.
- És még valamit. Nehogy azt higgye, hogy a férjét csak a kormány felől fenyegeti veszély. Tehát bármi történik, ne támadjon azonnal nekünk. Hadd ajánljam figyelmébe, hogy a professzornak vannak privát ellenségei is. Persze bizonyítékaim nincsenek, de igen nagy a valószínűsége.
- Észben fogom ezt tartani. Most azonban szeretném, ha elintézné, hogy a kihallgatáson ott lehessenek a férjem mellett. Minden kétséget kizáróan tudni akarom, biztonságban van-e.
- Ezt nehéz lesz elintézni, és időbe is telik. A beszélgetésüket nem szakíthatjuk félbe, de ha hajlandó várni, míg végeznek...
- Annyi időt tölt a szervezéssel, amennyit csak akar, de arra ne számíton, hogy átverhet, és még meg is ússza élve.

16.

- Tennar tábornok kidülledt szemmel meredt Hari Seldonra, és ujjával az asztalon dobolt.
- Harminc év – mondta. – Harminc év telt el, és maga azt mondja, még mindig nincs mit fölmutatnia?
 - Ami azt illeti, tábornok úr, csak huszonnyolc év. Tennar nem is figyelt rá.
 - Pedig mennyi rengeteg pénzbe került nekünk! Tudta, hány milliárdot ölt már bele a kormány a maga tervébe, professzor?
 - Nem számoltam, tábornok úr, de vezetünk könyvelést, úgyhogy ha kívánja, pillanatok alatt utánanézhettek.

– A mi bőkezűségünk sem végtelen, professzor. Nem a régi időkben élünk már. Nem Cleon gondtalan modorában kezeljük a pénzügyeket. Az adókat emelni nehéz, ugyanakkor a pénzre szükségünk van. Azért hívtam magát ide, mert reméltem, hogy végre valami hasznát láthatom a pszichohistóriának. Ha viszont a válasza nemleges, akkor föl kell világosítanom, tőlünk nem kap többé egy fillért sem. Ha kormánytámogatás nélkül folytathatja a kutatásait, ám tegye, de azt hiszem, jobban jár, ha mégiscsak megismerteti az eredményeivel.

– Tábornok úr, olyasmit követel tőlem, amit nem teljesíthetek, viszont ha ön megszünteti a támogatásomat, azzal a jövőt dobja el magától. Adjon még egy kis időt, és ígérem...

– Több kormány is végighallgatta már ezt az ígéretét az utóbbi évtizedekben. Mondja, professzor, valóban igaz az, hogy a maga pszichohistóriája szerint a katonai uralom napjai meg vannak számlálva?

Seldon a homlokát ráncolta.

– Az eljárás még nem áll azon a szinten, hogy bármit is határozottan megjósolhasson.

– Én azonban úgy tudom, a pszichohistória mégiscsak ezt állítja, és erről az eredményről a programnál mindenki tud.

– Nem – csóválta a fejét Seldon. – Semmi ilyesmiről nincs szó. Lehetséges, néhányan közülünk úgy értékelték bizonyos számításokat, hogy azok a katonai vezetés labilis voltát jelzik, ugyanakkor más számítások alapján talán épp a stabilitásáról győződhetek volna meg. Ezért kell tovább folytatnunk a munkát. A jelen pillanatban a legapróbb

tévedés is súlyos eltéréseket eredményezhet a végkövetkeztetésekben.

– De ha maga a pszichohistóriára hivatkozva kijelenti – bármennyire nincs is így –, hogy a kormányunk helyzete labilis, azzal vajon nem járul-e hozzá a bizonytalanság növekedéséhez?

– Könnyen lehetséges, tábornok úr. És ha azt jelentjük ki, hogy stabil, az ugyanúgy hozzájárulhat a stabilizálódáshoz. Cleon császárral több alkalommal is ugyanarról beszélgettünk. A pszichohistóriát valóban fölhasználhatjuk az emberek érzelmeinek manipulálására, ámde ez csupán rövid távú hatás lenne. Az idő múlásával azonban az efféle jóslatok könnyen pontatlannak, sőt, egyenesen tévesnek bizonyulhatnak, és így a pszichohistória egy csapásra elveszítené minden hitelét.

– Elég! Válaszoljon már egyenesen! Maga szerint mit jósol a pszichohistória a kormányunk számára?

– Azt, hogy vannak benne bizonyos instabil elemek. Azt azonban nem tudhatjuk, mivel lehetne javítani a helyzeten.

– Más szavakkal tehát a pszichohistória csak azt mutatja meg, amire nélküle is rájöhet az ember. És ebbe ölte bele a kormány azt a megszámlálhatatlanul rengeteg pénzt!

– Egyszer eljön az az idő, amikor a pszichohistória már azt is megmutatja, amit nélküle nem tudhatunk, és akkor minden befektetésük sokszorososan megtérül.

– De mégis, mikor jön el ez az idő?

– Remélem, hamarosan. Az utóbbi években több kísérletünk is kielégítő eredménnyel zárult.

Tennar ismét kopogni kezdett ujjával az asztalon.

- Ez nem elég. Mondjon valami olyat, aminek hasznát veszem. Seldon eltöprengett, aztán így szólt:
- Elkészíthetek önnek egy részletes jelentést, de az időbe telik.
- Hát persze. Napokba, hónapokba, évekbe – aztán valahogy sosem születik meg. Hát bolondnak néz maga engem?
- Ugyan, dehogy, tábornok úr. Mindazonáltal én sem szeretem, ha bolondnak néznek. Elmondok önnek valamit, amiért azonban egyedül én vállalom a felelősséget. A pszichohistóriai kutatásom során bukkantam rá, de lehet, hogy félreértelmeztem. Ha azonban ennyire ragaszkodik hozzá...
- Ragaszkodom.
- Nos, nem is olyan régen az adókat emlegette. Azt mondta, nehéz tovább emelni őket. Ebben egyetérték. Az adóemelést mindig nehéz döntés. De persze azt is tudom, hogy valahogy minden kormány megszerzi a szükséges pénzforrásokat. Erre mindössze két módszer létezik: az egyik, kirabolni valamelyik szomszédot, a másik pedig, rábeszélni a polgárokat, hogy önként biztosítsák a szükséges pénzmennyiséget.

Mivel a mi Galaktikus Birodalmunk immár több ezer éve viszonylagos békében él, a szomszédok kirablásáról szó sem lehet, hacsak nem egy-egy forradalom elfojtása során. Ilyesmi azonban nem történik elég gyakran ahhoz, hogy a kormány fönntartsa magát belőle, ha pedig sűrűn előfordulna, az csak még rosszabbat jelentene, általános destabilizációt. – Seldon mély lélegzetet vett, aztán

folytatta. – Ennélfogva tehát a tőkebeszerzésnek egyetlen útja marad, meg kell kérni a polgárokat, hogy ajánlják föl önként megtakarított pénzük egy részét a kormány javára. Mivel ez feltételezhetően az államvezetés jobb működését vonná maga után, az emberek jobban járnak így, mintha a vagyonukat egy veszedelmes, kaotikus társadalomban gyűjtögetnék.

Igen ám, de bármennyire jobban járnak is a polgárok, ha a pénzükért cserébe egy biztos kezű, hatékonyabb kormányzás ügyel a rendre, mégis nehéz őket rávenni az efféle áldozatra. Ennek ellenszeréül az államvezetésnek úgy kell föltüntetnie, mintha csak keveset kérne, és azt is személy szerint méretre szabva. Más szóval tehát a kifizetésűek adóját arányosan csökkenteni kell. A kulcsszó pedig: kedvezmény, méltányosság.

Az idő múlásával persze az adózás így egyre bonyolultabbá válik, hisz a különböző világok illetve szektorok egymás után folyamodnak a kormányhoz kiváltságokért. Ennek eredményeként az adóbegyűjtésért felelős szervezet is fokozatosan terebélyesedni kezd, míg végül teljesen ellenőrizhetetlenné nem válik. Az átlagpolgár ilyenkor veszi el a fonalat, mikor miért is adózik tulajdonképpen, de a helyzet az, hogy a hivatal sem segíthet rajta, mert ugyanúgy a sötétben tapogatózik.

Tovább megyek: a begyűjtött adónak egyre nagyobb részét viszi el a terebélyesedő adóhatóság, tehát a befolyt összegből, amely egyre gyarapodik, egyre kevesebb jut hasznos célokra.

A helyzet végül tarthatatlanná válik. Az elégedetlenség

lázadásokat szít. A történelemkönyvek szívesen írják ezeket az eseményeket kapzsi üzletemberek, korrupt politikusok, kegyetlen hadvezérek és ambiciózus kiskirályok számlájára, pedig ők csupán kihasználják az adórendszer túlburjánzásából fakadó helyzetet.

– Ezzel azt akarja mondani, hogy a mi adórendszerünk túl komplikált? – szögezte Seldonnak a kérdést a tábornok.

– Ha nem az lenne, egyedülálló volna a történelemben. Ha van valami, amit a pszichohistoria akár már most megjósolhat, az ez.

– És mit tehetünk?

– Így nem tudom. Ezért akarok összeállítani egy jelentést, de az nem megy egyik napról a másikra.

– Hagyja már azt a jelentést! Szóval az adórendszerünk túl komplikált? Ugye ezt mondta?

– Könnyen megeshet – mondta Seldon óvatosan.

– Ebből következően egyszerűsíteniünk kell.

– Előbb áttanulmányoznám...

– Badarság. A bonyolultság ellentéte az egyszerűség. Ezt jelentések nélkül is tudom.

– Ahogy gondolja, tábornok úr – hagyta rá Seldon.

Ebben a pillanatban a tábornok fölkapta a fejét, mintha hirtelen valami megzavarta volna – és valóban ez is történt. Ökölbe szorított kézzel figyelte, amint a helyiség közepén megjelenik Linn ezredes és Dors Venabili holovíziós képe.

Seldon döbbenten kiáltott föl:

– Dors! Mit keresel itt?

A tábornok nem szólt semmit, csak komoran meredt maga elé.

17.

A tábornoknak rossz éjszakája volt, és előlött érzett aggodalmában az ezredesnek hasonlóképpen. Most zavartan néztek farkasszemet egymással.

– Mesélje el még egyszer, mit csinált a nő – mondta a tábornok.

Linn úgy festett, mint akinek súlyos teher nyomja a vállát.

– Tigrisasszonynak hívják az emberek, mert olyan, mintha nem is egészen ember lenne. Olyan, akár egy, hihetetlenül edzett atléta, és hihetetlenül magabiztos. Tábornok úr, higgye el, nagyon is ijesztő.

– Még *őnt* is megijesztette! Egyetlen nő?

– Hadd meséljem el részletesen, mit csinált, és hadd mondjak el még néhány dolgot róla. Nem tudom, mennyire igazak a róla keringő történetek, de ami tegnap megesett, arról személyesen tanúskodom, ha kell.

Elmesélte a történetet ismét, a tábornok pedig az arcát fölfújva hallgatta.

– Kár – szólalt meg végül. – De mit tehetünk?

– A követendő irány véleményem szerint egyszerű: a pszichohistória kell nekünk, tehát...

– Igen, kell – vágott közbe a tábornok. – Seldon mondott is valamit az adózásról, ami... De mindegy. Most nem erről van szó. Folytassa.

Linn, aki zaklatott lelkiállapotában észre sem vette, hogy arcára csipetnyi türelmetlenség ült ki, tovább beszélt:

– Szóval a pszichohistória kell nekünk, de Seldon nem. Őt már teljesen kifacsarta a hosszú éveken át folytatott munka.

Minél tovább tanulmányozom, annál inkább csak egy idősödő tudást látok, aki a múltjából él. Kis híján harminc éve volt rá, hogy sikerre vigye a pszichohistóriát, de kudarcot vallott. Új emberekkel a parancsnoki hídon a program talán gyorsabban halad majd előre.

– Egyetérték. De mi lesz a nővel?

– Hát ez az. Eddig nem vettük őt számításba, hiszen gondosan mindig a háttérben maradt. Gyanítom azonban, hogy nehéz lenne, ha nem lehetetlen, Seldont diszkrétén, a kormány nyilvános bevonása nélkül eltávolítani, míg a nő életben van.

– Maga komolyan azt hiszi, ellátná a bajunkat, ha a férjének bármi baja esne? – kérdezte a tábornok, megvetésfölvél felé görbülő szájjal.

– Igen, komolyan. Sőt, forradalmat szítana. Pontosan úgy, ahogy ígérte.

– Nem gondoltam, hogy ilyen gyáva, ezredes.

– Tábornok úr, kérem, én próbálok hallgatni az eszemre. Nem hátrálok meg, de valamit kezdenünk kell ezzel a Tigrisasszonnyal. – Gondolataiba merülve elhallgatott. – Ami azt illeti – folytatta aztán –, az informátoraim már régebben is figyelmeztettek rá, de én persze nem vettem komolyan.

– És hogyan akar megszabadulni tőle?

– Nem tudom – ismerte be Linn, aztán lassan hozzátette: – De valakinek tudnia kell.

Seldonnak is rossz éjszakája volt, ráadásul az új nap sem ígért semmi jót. Ritkán haragudott csak meg Dorsra, de most: *nagyon*.

– Micsoda bolondság volt ez? – fakadt ki. – Miért nem elégedtél meg a Kupola Szálló közelségével? Már az is épp eléggé megrémisztett volna egy paranoiás politikust, aki összeesküvéstől retteg állandóan.

– Miért? Hiszen fegyvertelenek voltunk, Hari. Csak szabadságra jöttünk, a születésnap ünnepségek betetőzéseként. Nem jelentettünk számára semmiféle fenyegetést.

– Akkor sem lett volna szabad megrohamoznod a Palotát. Ez megbocsáthatatlan. Megzavartad beszélgetésemet a tábornokkal, miután én többször is kifejezetten megkértel, ne tedd. Akár hiszed, akár nem, nekem is megvoltak a saját terveim.

– Az én szememben a vágyaid, a parancsaid és a terved mind csak másodlagosak a biztonságodhoz képest.

– Nem voltam veszélyben.

– A távolból nem állapíthattam meg. Kétszer törtek már az életedre. Miből gondolod, hogy harmadszor nem fognak?

– Annak a két alkalomnak az idején első miniszter voltam. Akkor még megérte volna, hogy eltegyenek láb alól. De most, kinek állna útjában egy öreg matematikus?

– Pontosan ezt akarom megtudni – felelte Dors. – Először is a Terv dolgozóinál kell kérdezősködjek.

– Nem. Azzal csak fölidegesíted az embereket. Hagyd őket békén.

– Sajnos nem tehetem. Hari, az én munkám az, hogy

megvédjelek. Huszonnyolc évem van már benne. Most nem állíthatsz meg.

Valami a szeme csillogásában azt súgta a férfinak, hogy bármit kérhet vagy parancsolhat, ő akkor is véghez viszi, amit akar.

Számára Seldon biztonsága volt a legfontosabb.

19.

– Zavarhatlak, Jugo?

– Hát persze, Dors – villantott felé Amaryl egy széles mosolyt. – Te sosem zavarasz. Mit tehetek érted?

– Érdekelne néhány dolog, amiben talán segíthetsz.

– Szívesen.

– Van valami a Tervben, amit Elsődleges Radiánsnak neveztek. Olykor-olykor előkerül a neve. Hari beszélt már róla nekem, úgyhogy el tudom képzelni, milyen, de még sose láttam igazából működés közben. Láthatnám?

Amaryl kényelmetlenül fészkelődni kezdett.

– Ami azt illeti, az Elsődleges Radiáns a Terv egyik legtitkosabb része, és te nem szerepelsz azoknak a listáján, akik hozzáférhetnek.

– Tudom, de elvégre már huszonnyolc éve ismertük egymást...

– Azonkívül Hari felesége vagy. Gondolom, rád nem érvényes minden szabály. Na szóval, összesen két teljes Elsődleges Radiáns létezik. Az egyik Hari irodájában, a másik meg itt. Pontosan itt, ni.

Dors lenézett az asztalon álló kis, fekete kockára. Abszolút jelentéktelennek látszott.

- Ez lenne az?
- Igen. Ez tartalmazza a jövőt meghatározó egyenleteket.
- És hogyan férték hozzá azokhoz az egyenletekhez?
- Amaryl megérintett egy kapcsolót, mire a szoba világítása kialudt, és helyette egy sokszínű fény ragyogott föl. Dors körül egyszerre számok, nyilak vonalak és más matematikai jelek keltek életre. Az egész úgy tűnt, mintha spirálvonalban haladna fölfelé, mégis, ha egy bizonyos pontra függesztette a szemét, az mintha egy helyben állt volna.
- Ez hát a jövő? – kérdezte.
- Talán – felelte Amaryl, és kikapcsolta a berendezést. – A lehető legjobban fölnagyítottam a képet, hogy láthasd a jeleket. Anélkül csak világosabb és sötétebb foltokat különböztethetél meg.
- És ezeknek az egyenleteknek a tanulmányozásával meg tudjátok mondani, mit tartogat számunkra a jövő?
- Elméletben. – Visszatért a szoba korábbi, prózaibb világítása. – De beleütköztünk két nehézségbe.
- Ó? És mik azok?
- Hát, először is, ezeket az egyenleteket közvetlenül nem emberi agy szülte. Mi csupán évtizedeken át programoztunk egyre bonyolultabb komputereket, a számításokat ők maguk végezték. Nekünk tehát nincs bizonyíték a kezünkben, vajon valóban helyesek-e. Ha a programozásba annakidején hiba csúszott, hát...
- Akkor ez az egész használhatatlan?
- Meglehet. – Amaryl megdörzsölte a szemét, és Dors akaratlanul is arra gondolt, milyen megfáradt vénember lett

belőle az utóbbi néhány esztendő alatt. Tíz egynéhány évvel volt fiatalabb Harinál, mégis öregebbnek látszott, sokkal öregebbnek.

– Persze reméljük – folytatta Amaryl megtört hangon –, hogy nem minden számítás hibás, ám ekkor lép fel a második nehézség. Bár Hari és én már évtizedek óta teszteljük és módosítgatjuk őket, még mindig nem tudjuk, melyik egyenlet mit jelent. A komputer megalkotta őket, tehát valamilyen jelentőséggel mindegyiknek bírnia kell – de vajon mi az? Vannak azért olyan részletek, amelyeket, azt hisszük, megfejtettünk. Most például az úgynevezett A-23-as szekción dolgozom, egy különösen zűrzavaros csomóponton. A világegyetemben még semmi ehhez hasonlót nem sikerült találnunk. Mégis valamivel előrébb jutunk minden évben, és szinte már magam előtt látom a pillanatot, amikor a pszichohistóriát hivatalosan is besorolják a valódi, hasznos tudományok közé.

– Hány ember juthat hozzá az Elsődleges Radiánsokhoz?

– A Terv valamennyi matematikusának van engedélye, de azzal se jöhet előzetes megbeszélés nélkül. Be kell osztani az időt, ráadásul minden egyes ember kívánságaihoz hozzá kell igazítani a Radiánst, hogy azt a szakaszt mutassa, ami az illetőt érdekli. Ez meglehetősen komplikált dolog, amikor mindenki egyszerre akarja használni. Most azonban lelassult a munka, valószínűleg mindenki Hari születésnapjára ünnepséget igyekszik kiheverni.

– Tervezitek még több Elsődleges Radiáns elkészítését?
Amaryl csücsörített.

– Igen is, meg nem is. Sokat segítené, ha lenne egy

harmadik, de annak gazdája is kéne legyen. Javasoltam Harinak, hogy Tamwile Elar – azt hiszem, ismered őt...

– Igen.

– Szóval hogy Elar kapja a harmadik Radiánst. Őt az akaotikus egyenletei és Elektro-Klarifikátora kétségkívül a harmadik emberré tették a Tervben. Hari azonban habozik.

– Nem tudod, miért?

– Azért, mert ha Elar megkapja a Radiánst, azzal nyíltan elismerjük őt harmadiknak; kellemetlen helyzetbe hozva a nála idősebb matematikusokat. Hogy úgy mondjam, politikai nehézségek adódnak. Szerintem fölösleges ilyen mondvacsinált okokkal húzni az időt, de Hari... Hát, te igazán ismered őt.

– Igen, ismerem. De mi van, ha azt mondom, hogy Linn látta az Elsődleges Radiánst?

– Linn?

– Hender Linn ezredes, a junta egyik vezetője. Tennar lakája.

– Erősen kétlem, Dors.

– Márpedig ő nekem levegőben pörgő egyenletekről beszélt, olyanokról, amelyeket az előbb vetített ki a Radiáns. Úgy érzem, hogy járt itt, és látta a berendezést működés közben.

Amaryl a fejét rázta.

– El nem tudom képzelni, ki hozhatta volna el a junta egyik tagját Hari irodájába vagy az enyémbé.

– Szerinted a Tervnél ki állhat ilyen jó kapcsolatban a katonákkal?

– Senki – jelentette ki Amaryl, és láthatóan hitt is benne. –

Számomra ez elképzelhetetlen. Linn talán sosem látta az Elsődleges Radiánst, csak hallott róla.

– Akkor viszont ki fecsegetett előtte?

Amaryl elgondolkodott egy pillanatra, aztán azt válaszolta:

– Senki.

– Épp az előbb beszéltél a Terv belső politikájáról, azzal kapcsolatban, hogy Elar megkaphatja-e a harmadik Radiánst. Gondolom egy ilyen több száz embert tömörítő programban csaknem mindennaposak az apróbb viták, veszekedések.

– Ó, igen. Szegény Hari néha nekem panaszkodik. Mindig neki kell igazságot tennie, és el tudom képzelni, micsoda fejfájást okoz ez számára.

– Ezek a veszekedések vannak olyan súlyosak, hogy befolyásolják a Terv munkáját?

– Nem igazán.

– Vannak az átlagosnál veszekedősebb természetűek vagy sértődékenyebbek a kutatók között? Másképp fogalmazva, vannak-e olyanok, akiknek az eltávolításával megszűnne a viták 90 százaléka?

Amaryl fölkonta a szemöldökét.

– Az ötlet jól hangzik, csak sajnos nem tudom, ki az a 90 százalék. Én igazából nem szeretek belefolyni a „belpolitikai” ügyekbe. Inkább elkerülöm az összetűzéseket.

– Ez furcsa – töprengett Dors. – Nem kételkedsz te a pszichohistóriában?

– Milyen értelemben?

– Hogy állíthatod, hogy egyszer képes leszel megjósolni a jövőt, amikor még egy olyan egyszerű dologról sem tudsz

számot adni, mint a Terven belüli személyes ellentétek?

Amaryl halkán fölkuncogott. Szokatlan volt ez tőle, hisz egész életében nemigen tett humorérzékről tanúbizonyságot.

– Sajnálom, Dors, de épp abba az egy problémába kötöttél bele, amit bizonyos értelemben már sikerült megoldanunk. Hari maga azonosította be azokat az egyenleteket, melyek a személyes ellentéteket szemléltetik, és a képhez én raktam hozzá az utolsó mozaikdarabkát tavaly.

Rátaláltam ugyanis a módszerre, hogyan lehetne az egyenletek megváltoztatásával az ellentétek csökkenését elérni. Persze ha itt sikerül csökkentenünk, amott ugyanolyan mértékben sokasodni kezdenek. Egy zárt csoportot figyelembe véve sosem szűntek meg teljesen az ellentétek – a zárt csoport pedig azt jelenti, hogy időközben nincsenek tagcserék. Elar akaotikus egyenleteinek segítségével bebizonyítottam, hogy ez a helyzet állandó, bárki bármit tesz is. Hari úgy nevezte el az elméletet: „a személyes ellentétek megmaradásának törvénye”.

Ez engedte először sejtenünk, hogy a társadalom dinamikája ugyanolyan törvények alapján működik, mint mondjuk a fizika. Ezek a törvények jelenthetik a megoldást valamennyi problémánkra.

– Ez így mind nagyon szép, de mi van, ha végeredményként az derül ki, hogy minden megváltoztathatatlan, hogy minden rossz rossz marad, és hogy ha a Birodalmat megmentitek is a pusztulástól, az csak egy más irányú leépülést eredményez?

– Ez már másoknak is eszébe jutott, én azonban nem

hiszem. – Hát jó. Vissza a valós világba. Létezik a Terven belül valamiféle személyes ellentét, ami fenyegetheti Hari biztonságát? Úgy értem fizikailag.

– Hogy Harit veszély fenyegeti-e? Természetesen nem. Hogy juthatott eszedbe ilyesmi?

– Senki sem ítéli el Harit, amiért mondjuk, túl arrogáns, követelőző vagy önző? De nem is kell ilyen ok hozzá. Nem irigyl valaki csupán azért, mert hosszú ideje áll már a Terv élén?

– Sose hallottam semmi ilyesmit.

Dors elégedetlennek látszott.

– Természetesen senki nem mondana ilyesmit előtted. De azért köszönöm, Jugo, hogy hajlandó voltál segíteni, és rám áldoztad az idődet.

Amaryl sokáig bámult az asszony után. Valami enyhe nyugtalanságot érzett, de aztán visszatért a munkájához, és hamarosan minden másról megfeledkezett.

20.

Ha Hari Seldonnak egy időre elege lett a munkájából (ez persze nem túl gyakran következett be), fogta magát, és elment Raychhoz, aki az egyetem kapuin kívül lakott. Nagyon szerette nevelt fiát, és erre minden oka meg is volt: Raych jó természetű, eszes és hűséges volt, ráadásul rendelkezett azzal az előnyös tulajdonsággal is, hogy bizalmat és szeretetet váltson ki másokból.

Hari ezt először akkor figyelhette meg nála, amikor még tizenkét éves kis utcagyerek volt. Valami rejtélyes módon mind ő, mind Dors azonnal a szívébe zárta. Aztán

visszaemlékezett, hogyan hatotta meg a fiú Rashelle-t, Mynek egykori polgármesterasszonyát. Joranum is feltétel nélkül megbízott benne, ez okozta végül a pusztulását. Raych még a gyönyörű Manella szerelmét is elnyerte. Hari sosem tudta igazán megfejtetni, mi is lefegyverző vonzerejének lényege, mindazonáltal minden percet élvezett, melyet nevelt fiával tölthetett.

– Minden rendben? – nyitott be szokásos stílusában.

Raych félrerakta a hologramot, amit éppen tanulmányozott, és fölállt, hogy üdvözölje.

– Minden rendben, apa.

– Nem hallom Wandát.

– Méghozzá okkal. Elment vásárolni az anyjával.

Seldon leült, és vidáman tekintett végig a szanaszét heverő referenciaanyagokra.

– Hogy áll a könyved?

– Köszöni, jól. Én viszont lehet, hogy belerokkanok a munkába. – sóhajtott. – De végre az emberek orra alá dörgölöm; milyen érzés Dahlban vegetálni. Soha senki nem firkált még arról a szektorról, ez röhej, nem?

Seldon már régen észrevette, Raych valahányszor szülőföldjéről beszél, automatikusan áttér a dahli szlengre.

– Na és te hogy vagy, apa? Örülsz, hogy vége a felhajtásnak? – El se tudod képzelni, mennyire. Minden egyes percét gyűlöltem.

– A többieknek mindenesetre nem tűnt föl.

– Nézd, muszáj volt jó képet vágnom a dologhoz. Nem akartam mindenki kedvét elrontani.

– Biztos annak sem örültél, amikor anya betört utánad a

Palotába. Azóta is mindenki erről beszél.

– Hogy nem örültem neki, az enyhe kifejezés. Az anyád, Raych, a legcsodálatosabb asszony a világon, de borzasztó nehéz kezelni. Lehet, hogy tönkre is tette a terveimet.

– Milyen terveid voltak?

Seldon hátradőlt a széken. Mindig jó volt olyannal beszélni, akiben teljesen megbízott, ugyanakkor mit sem tudott a pszichohistóriáról. Már több esetben előfordult, hogy megtárgyalta az elképzeléseit Raychcsal, és így bukkant rá olyan megoldásokra, amilyenek, ha csak magában gondolkodik, nem jutnak eszébe.

– Védve vagyunk? – kérdezte.

– Mindig.

– Jó. Szóval Tennar tábornokot elgondolkodtattam bizonyos dolgokon.

– Milyen dolgokon?

– Hát, beszéltem neki az adózásról, és rámutattam, hogy ha egyenletesebben akarjuk elosztani a lakossági terheket, az csak a begyűjtési módokat bonyolítja és drágítja. A nyilvánvaló megoldás tehát az adórendszer egyszerűsítése.

– Értelmes ötletnek hangzik.

– Egy bizonyos pontig igen. De könnyen lehet, hogy a beszélgetésünk eredményeként Tennar most túlzásba viszi az egyszerűsítést. Tudod, az adózás mindenféle szélsőséges helyzetben elveszíti hatékonyságát. Ha túlkomplikálják, az emberek nem értik meg, ráadásul mind hatalmasabb adminisztrációt kell eltartaniuk. Ha viszont túlegyszerűsítik, mindenki igazságtalannak érzi, és felszínre

tör az elégedetlenség. A legegyszerűbb forma a fejadó, amely mindenkivel ugyanannyit fizettet, de ennél válik legegyértelműbbé a módszer tisztességtelen volta, hiszen a gazdagokat és a szegényeket egyformán kezeli.

– És ezt nem magyaráztad el a tábornoknak?

– Valahogy nem jutott rá alkalmam.

– És gondolod, hogy Tennar bevezeti a fejadót?

– Szerintem legalábbis azt tervezi. Akkor pedig, amint az első hírek kiszivárognak, az emberek lázadni kezdenek, abba pedig belebukik a kormány.

– És te ezt direkt intézted így, apa?

– Hát persze.

Raych a fejét csóválta.

– Nem egészen értelek. A magánéletben olyan kedves és jólelkű vagy, mint talán senki más a Birodalomban. Ugyanakkor szándékosan olyan politikai helyzetet idézel elő, ami csak lázadásokhoz és vérontáshoz vezethet. Hatalmas lesz az okozott kár. Erre vajon gondoltál?

Seldon ismét hátradőlt a székében.

– Semmi más nem jár az eszemben, Raych – mondta szomorúan. – Amikor először elkezdtem dolgozni a pszichohistórián, még csupán egyszerű tudományos kutatóprogramnak tűnt. Biztos voltam benne, az elméletnél tovább sosem jutok. De teltek az évtizedek, és egyszer csak mind a lehetősége, mind a szükségessége előállt annak, hogy a gyakorlatban is kipróbálhassuk.

– Hogy emberek haljanak meg?

– Nem, hogy kevesebb ember haljon meg. Ha a pszichohistóriai elemzésünk helytálló, a junta nem

maradhat fönn tovább még néhány évnél, összeomlása pedig több különböző módon is végbemehet. Ezek közül mind többé-kevésbé véres. Az én módszerem az adótrükkal sokkal simább, békésebb átmenetet jelenthet, ha, ismétlem, ha az elemzésünk helytálló.

– És mi történik, ha nem az?

– Abban az esetben bármi megtörténhet. A pszichohistóriának azonban egyszer el kell érnie azt a pontot, amikortól már meglehetősen biztonsággal lehet fölhasználni a legoptimálisabb alternatívák kiválasztására. Bizonyos értelemben ez az én adótrükköm az első nagy kísérlet.

– Meg kell mondanom, ahhoz képest egész egyszerűen hangzik.

– Pedig nem az. Neked fogalmad sincs, milyen bonyolult tudomány a pszichohistória. A fejadó bevezetésével többször is megpróbálkoztak már a történelem folyamán. Sosem bizonyult ugyan népszerűnek, mindannyiszor ellenállást váltott ki, a dolog mégsem végződött soha a kormány bukásával. Ez múlhatott a társadalmi elnyomás mértékén, vagy a nép békés úton érte el a rendelet visszavonását. Ha a fejadó valamennyi, vagy akárcsak néhány esetben is végzetes eszköznek bizonyult volna, nem próbálkoznak meg vele annyian. Általában tehát nem veszélyes a bevezetése. A Trantoron azonban a helyzet nem egészen normális. Bizonyos labilitás figyelhető meg a rendszerben, és a pszichohistóriai elemzés azt mutatja, itt az ellenállás különösen erős lenne, míg az elfojtására irányuló törekvések annál gyengébbek.

– Remélem, beválik a terved, apa – Raych hangja kétkedően csengett. – De nem gondolod, hogy a tábornok arra hivatkozik majd, a pszichohistória tanácsára cselekedett, és így téged is magával ránt a sárba?

– Nyilván fölvette a beszélgetésünket, de ha közzéteszi, azzal mindenkinek megmutatja, hogy én azt akartam, várjon, amíg összeállítom a részletes jelentésem. Márpedig ő nem várt.

– És anyának mi a véleménye az egészeztől?

– Vele még nem beszéltem erről – mondta Seldon. – Őt amúgy is más foglalja le most.

– Mi?

– Valami ellenem szőtt összeesküvés nyomai után kutat – a Terven belül! Szerinte a legtöbb munkatársam meg akar szabadulni tőlem. – Seldon fölsóhajtott – Azt hiszem, ebben én is egyetértek velük. Szívesen megszabadulnék magamtól, mint a Terv irányítójától. Ahhoz azonban kéne valaki, akire rátestálhatom a pszichohistóriával járó, egyre növekvő felelősséget.

– A mamát még mindig Wanda álma aggasztja – mondta Raych. – Tudod, mennyire mániákusan védelmez téged. Egyszer arról álmodtam, hogy öreg korodban meghaltál, és ő azonnal nyomozni kezdett valami összeesküvés után.

– Remélem, ezúttal téved.

A képtelen gondolatra mindketten fölnevettek.

21.

A kis elektro-klarifikációs laboratóriumban valamiért a normálisnál alacsonyabb hőmérséklet uralkodott, és Dors

Venabili eltöprengett, vajon miért. Némán üldögélt, várta, hogy a labor egyetlen dolgozója befejezze, amit éppen csinál.

Dors figyelmesen végigmérte a nőt. Karcsú, az arca hosszúkás. Keskeny ajkaival és befelé ívelő állával nem különösebben csinos, sötétbarna szemében azonban az intelligencia fénye csillog. Asztalán fényes névtábla állt: CINDA MONADY.

A nő végül Dors felé fordult.

– Elnézést, dr. Venabili – mondta –, de van olyan kísérlet, amit még a főnök felesége kedvéért sem szakíthatok félbe.

– Biztosíthatom, nem is vártam el ilyesmit. Mellesleg csupa jót hallottam önről.

– Ennek örülök. No és kitől?

– Többektől – tért ki a válasz elől Dors. – Gondolom ön lehet a Terv kutatói közt a legfontosabb, aki nem matematikus.

Monady összerezett.

– Megfigyeltem már, hogy szeretnek minket különválasztani a matematikusi arisztokráciától. Én úgy érzem, ha fontos embernek számítok, azt nem befolyásolhatja, matematikus vagyok-e vagy sem.

– Tökéletesen igaz. Mióta vesz részt a Tervben?

– Két és fél éve. Azelőtt a Streelingen tanultam sugárzásfizikát.

– Úgy hallom, a Tervnél kiváló eredményeket ért el.

– Kétszer is előléptettek, dr. Venabili.

– Találkozott közben bármiféle nehézséggel, dr. Monady?...

Természetesen bármit mond, az közöttünk marad.

– A munka persze nehéz, de ha ön valamiféle személyes dologra gondolt, a válaszom nem. Legalábbis nem talákoztam többel, mint az egy hasonlóan kiterjedt kutatóprogram esetében várható.

– Ez alatt mit ért?

– Alkalmi vitákat, veszekedéseket. Elvégre emberek vagyunk.

– Semmi komolyabbat?

Monady a fejét rázta.

– Semmi komolyabbat.

– Úgy értesültem dr. Monady – folytatta Dors – hogy ön kifejlesztett valamiféle berendezést, ami igencsak megkönnyítette a munkát az Elsődleges Radiánssal. Ha jól vettem ki, több információ beprogramozását teszi lehetővé. Monady szélesen elmosolyodott.

– Hát ön erről is tud? Igen, Elektro-Klarifikátornak hívják. A kifejlesztése után kaptam Seldon professzortól ezt a saját laboratóriumot.

– És hogyhogy egy ilyen fontos fölfedezés nem röpítette magasabbra a Terv ranglétráján?

– Hát – Monady zavartnak látszott –, az érdem nem egyedül az enyém. Én voltaképpen csak technikusi munkát végeztem, ha nem is akármilyet.

– És ki dolgozott önnel?

– Hát nem tudja? Tamwile Elar. Ő dolgozta ki a berendezés alapjául szolgáló elméletet, én csak megterveztem és megépítettem.

– Ez azt jelenti, hogy ő aratta le a babérokat?

– Nem, nem. Hogy gondolhat ilyet? Dr. Elar nem az a fajta

ember. Teljes mértékben elismerte a munkámat. Sőt, még azt is javasolta, nevezzük el a berendezést kettőnk után, ezt azonban nem sikerült keresztülvinnie.

– Miért nem?

– Hát, tudja, Seldon professzor elvei miatt. Minden berendezést és egyenletet a funkciója alapján kell elnevezni, nem pedig a feltalálója után, hogy elkerüljük a személyeskedéseket. A szerkezetet tehát Elektro-Klarifikátornak hívják. Amikor azonban dr. Elarral együtt dolgozunk, mindig a mi nevünket használja rá. Higgye el, dr. Venabili, csodálatosan hangzik. Talán egy napon a Tervben mindenki így ismeri majd. Én legalábbis remélem.

– Én is remélem – hagyta rá Dors udvariasan. – Önnek nagyon jó véleménye lehet Elarról.

– Igen. Igen – bólogatott Monady őszinte lelkesedéssel. – Nagyszerű neki dolgozni. Most éppen a berendezés egy új változatával kísérletezek, ami még teherbíróbb lesz. Egyelőre nem is egészen értem... mármint hogy mire akarják használni. De akárhogy is, ez a munka, ezt kell elvégezni.

– És halad vele?

– De mennyire. Dr. Elarnak oda is adtam már a prototípust, tesztelésre. Ha beválik, továbbléphetünk.

– Jól hangzik – bólogatott Dors. – És mit gondol, mi történik, ha Seldon professzor leköszön igazgatói tisztéről? Ha visszavonul?

Monady meglepett arcot vágott.

– A professzor vissza akar vonulni?

– Én nem tudok róla. Csupán egy képzeletbeli helyzetet

vázoltam föl. Tegyük föl, hogy visszavonul. Mit gondol, ki tehetne az utódja? Abból, amit mondott, nyilván Elart szeretné látni az igazgatói székben.

– Igen, őt – felelte Monady egy pillanatnyi tétovázás után. – Ő messze a legbriliánsabb elme a fiatalabbak közül. Szerintem nagyon jól elirányítaná a Tervet. Persze a kora ellene is szólhat. Elég sok öreg kövület dolgozik még itt – ő, bocsánat, nem úgy gondoltam – akik nem szeretnék, ha egy ilyen fiatal fiú parancsolgatna nekik.

– Megmondaná, kire értette azt, hogy „öreg kövület”? Ismétlem, minden szava közöttünk marad.

– Hát, többen is vannak, de különösen dr. Amarylra gondoltam. Ő a legfőbb várományos.

– Értem. – Dors fölállt, – Hát, köszönöm a segítségét. Most már nem tartom föl tovább a munkájában.

Azzal kiment. Fejében azonban egyre az Elektro-Klarifikátor járt, és Amaryl.

22.

– Megint te vagy az, Dors? – fogadta Jugo Amaryl.

– Sajnálom, hogy már másodszor zavarlak meg ezen a héten. Mások nem sűrűn járnak hozzád, igaz?

– Senkit nem bátorítok arra, hogy látogasson meg – mondta Amaryl. – Ha valaki jön, az csak megzavar a munkámban, félbeszakítja a gondolatmenetemet. Te persze nem, Dors. Te és Hari, ti különleges emberek vagytok. Soha, egy pillanatra sem felejttem el, mit tettetek értem.

Dors csak legyintett.

– Felejtse el, Jugo. Keményen dolgoztál Hari mellett, úgyhogy minden apró szívességünket régen kamatostul visszafizetted már. De hogy halad a Terv? Hari nekem sohase beszél róla.

Amaryl arca fölragyogott, hirtelen egész teste megtelt lelkes vitalitással.

– Hát jó, hát jó. Nehéz a Tervről a matematikai részletek mellőzésével beszélni, de az elmúlt két évben hatalmas lépéseket tettünk meg előre. Mintha a sok-sok kalapálás után végre lazulni kezdenének a kövek börtönünk falában.

– Úgy hallottam, dr. Elar új számításai rengeteget segítettek.

– Az akaotikus egyenletek? Igen. Rengeteget.

– És úgy tudom, az Elektro-Klarifikátor is. Beszéltem a nővel, aki tervezte.

– Cinda Monady-val?

– Igen, vele.

– Nagyon okos nő. Szerencsénk, hogy alkalmaztuk.

– Mondd csak, Jugo, te ugye csaknem minden percedet az Elsődleges Radiáns mellett töltöd.

– Többé-kevésbé igen.

– És az Elektro-Klarifikátor segítségével tanulmányozod.

– Természetesen.

– Sose gondoltál arra, hogy szabadságot kéne kivenned, Jugo?

Amaryl nagyokat pislogva bámult rá.

– Szabadságot?

– Igen. Biztos hallottad már ezt a szót. Tudod, mi az a szabadság.

- De miért kéne szabadságra mennem?
- Mert szörnyen megviseltnek látszol.
- Csak egy kicsit fáradt vagyok. A munkámat azonban nem hagyhatom félbe.
- Fáradtabb vagy most, mint régen?
- Egy kicsit. Tudod, Dors, öregszem.
- Hisz még csak negyvenkilenc éves vagy.
- Az idő akkor is repül.
- Hát hadd repüljön. De mondd, Jugo, csak hogy témát váltsunk, Hari hogy bírja a munkát? Te olyan régóta vagy már mellette, nálad jobban senki sem ismerheti őt. Még én sem. Legalábbis ha a munkájáról van szó.
- Remekül bírja, Dors. Nem látok rajta semmi változást. Még mindig övé közülünk a leggyorsabb, legélesebb elme. A korából semmit sem mutat, legalábbis egyelőre nem.
- Jó ezt hallani. De attól tartok, ő maga nem vélekedik ilyen derűlátóan. Rosszul viseli az öregedést. Arra is nehéz volt rábírní, hogy megünnepelje a legutóbbi születésnapját. Aproposó, te ott voltál az ünnepségen? Nem láttalak.
- Be-benéztem. De tudod jól, nem érzem magam túl jól az efféle összejöveteleken.
- Lehet, hogy Hari kezd kifulladásra? És most nem a szellemi képességeire gondolok, hanem a testi teherbírására. A te véleményed szerint nem túl öreg még a posztjával járó felelősségek vállalásához?

Amaryl megdöbbsent.

– Ez még eszembe se jutott. El se tudom képzelni, hogy elhagyja magát.

– Pedig előfordulhat. Én azt hiszem, néha már fontolgatja,

hogy lemond a tisztéről, és átadja a stafétabotot a fiatalabb korosztálynak.

Amaryl hátradőlt a székén, és lerakta a fényceruzát, amivel Dors belépése óta játszadozott.

– Mi? Ez nevetséges! Lehetetlen!

– Biztos vagy benne?

– Tökéletesen. Ő nem határozná ilyen ügyben anélkül, hogy velem beszélne. Ez nem lehet igaz.

– De gondolj bele, Jugo. Hari belefáradt a munkába. Próbálja nem kimutatni, de ez a tény. Mi van, ha tényleg úgy dönt, hogy visszavonul? Mi lesz akkor a Tervel? Mi lesz a pszichohistóriával?

Amaryl szeme összeszűkül.

– Te tréfálsz velem, Dors?

– Nem. Csak megpróbálok belelátni a jövőbe.

– Természetesen, ha Hari visszavonul, én veszem át a helyét. Mi ketten évekig kísérleteztünk mindenféle segítség nélkül. A többiek csak később jöttek. Rajta kívül senki nem ismeri úgy a Tervet, mint én. Csodálkozom, hogy nem én jutottam egyből eszedbe, mint utód.

– Én egy percig sem kételkedtem. Az a logikus, ha te lennél az utód, de vajon te így akarod-e? Lehet, hogy a pszichohistóriáról mindent tudsz, de vajon vállalnád egy ekkora kutatóprogram minden adminisztrációs feladatát, a saját munkád rovására? Valójában Harit is ez a felelősség viselte meg igazán, az állandó feszültség. Te magadra vállalnád ezt a feladatot?

– Igen, de most semmi kedvem erről diskurálni... Nézd, Dors. Talán azért jöttél ide, hogy kíméletesen beadd, Hari

ki akarja tenni a szűrőmet?

– Mit képzelsz? – háborodott föl Dors. – Hogy feltételezhetsz ilyet Hariról. Hát fordult ő valaha is a barátai ellen?

– Akkor viszont felejtjük el a témát. Különben is, Dors, nem akarlak megsérteni, de rengeteg dolgom van. – Hirtelen sarkon fordult, és visszatért a munkájához.

– Hát persze. Nem akartalak föltartani.

Dors a homlokát ráncolva távozott.

23.

– Gyere be, anya – mondta Raych. – Tiszta a levegő. Manellát és Wandát elküldtem itthonról.

Dors belépett, megszokásból jobbra-balra sandítva, aztán leült a legközelebbi székre.

– Kösz – mondta. Többet nem szólt, csak ült, elgyötörten, mintha a Birodalom összes gondja az ő vállát nyomná.

Raych várt egy darabig, aztán megszólalt:

– Azóta sem volt alkalmam megkérdezni, miért vállalkoztál arra az életveszélyes száguldozásra a Palota parkjában. Nem mindenki dicsekedhet ilyen anyával.

– Most nem erről kell beszélünk, Raych.

– Akkor ki vele, miről... Az arcod általában nem sok mindent árul el, de most mintha kissé nyúzottabb lennél. Mi a baj?

– Semmi, egyszerűen, ahogy mondtad, nyúzottabb vagyok. Sőt, mi több, rossz a hangulatom, mert nagyon fontos dolgok járnak a fejemben, csak hogy apáddal újabban képtelenség szót érteni. Ő a legcsodálatosabb ember a

világon, de borzasztóan nehéz kezelni. Egyszerűen képtelen fölfogni a helyzet komolyságát. Azt állítja, főlegesen aggódom az életéért, és semmi szüksége a védelmemre.

– Ugyan már, anya, hiszen néha tényleg túlzásba viszed az aggodást, legalábbis apával kapcsolatban. A helyzet nem lehet olyan komoly.

– Köszönöm a megértésed. Pontosan úgy beszélsz, mint ő. A kétségbeesésbe kergettek engem.

– Próbáld meg lazítani egy kicsit, anya. Mondd el, mi bánt. Az elejétől kezdve.

– Az egész Wanda álmával kezdődött.

– Wanda álmával! Anya! Talán jobb lesz, ha most rögtön abbahagyod. Ha így kezded, persze, hogy apa sem akar végighallgatni. Ugyan már, egy kisgyerek álmodik valamit, te meg rögtön fölfújod az ügyet. Ez nevetséges.

– Szerintem nem álmodott, Raych. Csak azt hitte, hogy álmodik, de közben hús-vér emberek beszélgetését hallgatta, talán a nagypja haláláról.

– Ez meglehetősen merész feltételezés. Miből gondolod, hogy igaz lehet?

– Egy pillanatra tételezzük föl, hogy igaz. Wanda csak egyetlen szókapcsolatra emlékezett tisztán: „limonádé-halál”. Miért álmodta volna ezt? Sokkal valószínűbb, hogy hallott valamit, amit aztán a tudata így torzított el. De mi lehetett, amit valójában hallott?

– Fogalmam sincs – telelte Raych hitetlenkedve.

Dors észrevette a reakcióját.

– Most biztos azt hiszed, az egész az én beteges agyam

szüleménye. Ha azonban mégis igazam van, az azt jelenti, hogy Hari ellen összeesküvést szőnek, méghozzá a Terven belül.

– Ez legalább olyan képtelenségnek tűnik, mint egy gyerek álmának boncolgatása.

– Minden nagyobb kutatóprogramban felszínre bukkan előbb-utóbb a harag, a féltékenység.

– Persze, persze. Ronda szavakat vágunk egymás fejéhez, számárfület mutogatunk, pletykákat terjesztünk. De ennek semmi köze egy összeesküvéshez. Kiváltképp gyilkossághoz.

– Különbség csak a fokozatokban van. Méghozzá talán nem is túl nagy.

– Ezt sosem fogod apának beadni. Sőt, meg kell mondanom, *nekem* sem. – Raych sietősen járkálni kezdett a szobában föl-alá. – Szóval mostanában ezzel töltöd az idődet? Hogy nyomára bukkanj az állítólagos összeesküvésednek?

Dors bólintott.

– De eddig nem jártál sikerrel.

Dors a fejét rázta.

– És az eszedbe se jutott, anya, hogy esetleg azért nem jársz sikerrel, mert nem is létezik semmiféle összeesküvés?

Dors ismét a felét rázta.

– Eddig még nem jártam sikerrel, de ez nem jelenti azt, hogy nincs igazam. Rossz érzésem van.

Raych fölnevetett.

– Hogy ejthetsz ki ilyet a szádon, anya? Tőled komolyabb

indokot várnék, mint hogy „Rossz érzésem van”.

– Csak egyetlen olyan kifejezés jutott eddig eszembe, amit Wanda talán limonádénak érthetett: laikus. Tudom, nem nagyon hasonlít, de más ötletem nincsen.

– És ez mit jelent?

– A Terv matematikusai laikusnak nevezik a nem matematikusokat.

– És?

– Gondolj csak bele – folytatta Dors határozottan –, hogy valaki laikus általi halálról beszélt, ami azt jelentheti; hogy Haritól a nem matematikusok segítségével kívánnak megszabadulni. Mivel Wanda valószínűleg sosem hallotta még a „laikus” szót, könnyen lefordíthatta magában az egészet „limonádé-halálnak”, hiszen ennek legalább értelmét látta.

– Azt akarod nekem mondani, hogy azok ez emberek pont apa irodájában beszéltek erről? Apropos, mégis hányan voltak?

– Wanda azt állította, ketten. Én pedig attól tartok, az egyikük nem más volt, mint Hender Linn, a junta ezredese, akinek valaki épp az Elsődleges Radiánst mutatta meg, és közben Hari meggyilkolásának lehetőségeiről beszélt.

– Ez egyre vadabb és vadabb lesz, anya. Linn ezredes és még valaki apa irodájában egy gyilkosság tervéről beszélnek, és közben tudtukon kívül egy kislány kihallgatja őket? Ez minden?

– Többé-kevésbé.

– Ebben az esetben csak akkor ejthették ki a laikus szót, ha a Linnel beszélgető férfi matematikus volt.

- Logikus következtetés.
- De hát ez lehetetlen. És még ha igaz is, szerinted melyik matematikus lehetett? A Terv legalább ötvenet foglalkoztat.
- Nem kérdeztem még ki mindegyiket. Néhánnyal azonban beszéltem már, és több laikussal is, ami azt illeti. Nyomra azonban nem bukkantam. Persze nem tehetek föl túlságosan egyértelmű kérdéseket.
- Röviden, egyik megkérdezett sem juttatott semmiféle veszedelmes összeesküvés nyomára.
- Nem.
- Nem lep meg. Azért nem, mert...
- Tudom, mi következik, Raych. De gondolod, ártatlan kérdezősködés hatására bárki is kiadja magát? Nem vagyok abban a helyzetben, hogy mondjuk veréssel fenyegetőzzek. El tudod képzelni, mit szólna apád, ha fölidegesíteném valamelyik drágalátos matematikusát? – Aztán hirtelen megváltozott a hangja. – Raych, beszéltél te mostanában Jugo Amaryllal?
- Nem, egy ideje nem. De ismered, nem valami barátságos figura. Ha kikaparnád belőle a pszichohistóriát, csak az üres bőre maradna utána.
- Dors elfintorodott a gondolatra.
- Én kétszer is beszéltem vele a napokban, és meglehetősen zárkózottnak éreztem. Nem egyszerűen fáradtnak, hanem mintha tudomást sem venne az őt körülvevő világról.
- Hát igen, ez Jugo.
- És nem rosszabbodott az állapota az utóbbi időkben? Raych egy darabig gondolkozott.

- Lehet. Tudod, ő is öregszik. Mint mindannyian. Persze téged kivéve, anya.
- Mi a véleményed, nem lehet, hogy Jugo újabban kissé kiegyensúlyozatlan?
- Hogy ki? Jugo? Semmi oka nincs rá. Ha meghagyják neki a pszichohistóriáját, élete végéig boldogan dűnyög tovább magában, a dolgozószobájába zárkózva.
- Szerintem nem. Van még valami, ami érdekli, még hozzá nagyon is. Az utódlás kérdése.
- Miféle utódlás?
- Megemlítettem előtte, hogy apád egyszer, tán nem is sokára, vissza akar majd vonulni, mire kiderült, mindenáron ő akarja átvenni a helyét.
- Ez nem lep meg. Szerintem mindenki egyetért abban, hogy csakis Jugo veheti át a Terv irányítását. Biztos apa is így gondolja.
- Nekem azonban úgy tűnt, Jugo egészen az ötlet megszállottjává vált már. Azt hitte, csak azért látogattam meg, hogy finoman közöljem vele Hari elhatározását, miszerint valaki mást szeretne a székébe ültetni. Te el tudnál ilyesmit képzelni apádról?
- Meglepő... – Raych elharapta a mondatot, és hosszan méregette Dorsot. – Anya – szólalt meg aztán –, csak nem oda akarsz kilyukadni, hogy Jugo az összeesküvés mozgatórugója? Hogy ő akar megszabadulni apától, és a helyére lépni?
- Hát annyira lehetetlen szerinted?
- Igen, az, anya. Abszolút. Ha Jugónak bármi baja van, az az, hogy agyondolgozza magát. Folyton azokat az

egyenleteket vagy miket bámulta. Bárki más már beleőrült volna.

Dors hirtelen talpra állt, hangos nyikorgással hátralökve a széket.

– Igazad van.

– Mi a baj? – kérdezte Raych rémülten.

– Semmi, csak amit mondtál, adott egy új ötletet. Méghozzá roppant fontosat, azt hiszem. – Sarkon fordult, és szó nélkül elsietett.

24.

Dors Venabili ismét Hari Seldonnal vitatkozott.

– Négy napot töltöttél el a Galaktikus Könyvtárban. Azt se tudtam, hol keresselek. Megint nélkülem mentél el.

Férj és feleség egymás képét nézte a holoernyőkön. Hari nemrég tért vissza kutatóútrjáról, a Császári Szektorból. Most egyetemi irodájából hívta föl Dorsot, hogy megnyugtassa, épségben megérkezett. Még haragjában is gyönyörű, gondolta Seldon. Arra vágyott, bárcsak átnyúlhatna a képernyőn, és megérinthetné az arcát.

– Dors – kezdett bele engesztelő mondókájába –, nem voltam egyedül. Egész csapatnyi ember kísért el, ráadásul a Galaktikus Könyvtár még a legnyugtalanabb időkben is közismerten biztonságos menedékhely a tudósok számára. Azt hiszem, mostanában egyre többször vissza kell majd térnem oda.

– És továbbra is a tudtom nélkül szándékozol elszökni?

– Dors, én nem tudok úgy élni, hogy hozzád hasonlóan csak halált látok magam körül. Azt se szeretném, ha folyton

körülöttem futkosnál kétségbeesésbe kergetve a könyvtárosokat. Ők nem a junta emberei. Szükségem van rájuk, nem akarom magamra haragítani őket. Az viszont eszembe jutott, hogy szerezhethénk egy lakást valahol a közelben.

Dors komoran csak a fejét csóválta, aztán témát váltott.

– Tudod, hogy az utóbbi napokban kétszer is beszéltem Jugóval?

– Örömmel hallom. Neki is szüksége van valami kapcsolatra a külvilággal.

– Úgy bizony, mert valami nagyon nincs rendben vele. Nem az a régi Jugo, aki hosszú éveken át mellettünk élt. Egészen eltávolodott már a valóságos világtól, és amennyire észrevettem, az érzelmei is csak addig terjednek, hogy megszállottan lesse, mikor adod át neki a helyedet.

– Ez a vágya természetes, már ha túlél engem.

– Miért, úgy gondolod, nem fog?

– Hát, tizenegy évvel fiatalabb ugyan nálam, de a nehéz körülmények...

– Ezzel ugye azt akarod mondani, hogy Jugo rossz bőrben van? Úgy néz ki, és úgy is viselkedik, mintha öregebb lenne nálad, és ez a romlás rohamosan következett be nála. Vajon beteg?

– Testi értelemben? Nem hiszem. Rendszeresen jár orvosi vizsgálatra. Azt azonban elismerem hogy rossz bőrben van. Megpróbáltam rábeszélni egy néhány hónapos szabadságra, akár egy egész évre, ha úgy kívánja. Azt ajánlottam, hagyja itt a Trantort, utazzon az egyetemről a

lehető legtávolabbra. Akár a Getorinra is beutalhattuk volna, ami igen kellemes üdülővilág, alig néhány fényévyire innen.

Dors türelmetlenül megrázta a fejét.

– De természetesen nem egyezett bele. Én is említettem neki a szabadság lehetőségét, de úgy nézett rám, mintha még a szó *jelentését* sem ismerné. A legteljesebb ellenállást tanúsította.

– Akkor most mit csináljunk? – kérdezte Seldon.

– Gondolkozzunk. Jugo negyedszázad dolgozik már a Terven, gond nélkül, aztán egyszerre erőt vesz rajta ez a gyengeség. A kora nem lehet az ok, hisz még ötven sincs.

– Hová akarsz ezzel kilyukadni?

– Mióta használjátok Jugóval az Elektro-Klarifikátort az Elsődleges Radiánsotokon? – kérdezett vissza válasz helyett Dors.

– Nagyjából két éve.

– Gondolom, mindenki ugyanúgy használja az Elektro-Klarifikátort, mint ti.

– Úgy van.

– De mégiscsak ti ketten a legtöbbet. Igen.

– És Jugo még többet mint te?

– Igen. Jugo minden idejében az Elsődleges Radiánsra összpontosíthat nekem azonban sajnálatos módon még a terjedelmes adminisztrációval is meg kell birkóznom.

– Milyen hatással van az Elektro-Klarifikátor az emberi testre? Seldon meglepett arcot vágott.

– Semmi különösebbel, már amennyire én tudom.

– Ebben az esetben magyarázz meg nekem valamit, Hari.

Az Elektro-Klarifikátor nagyjából két évvel ezelőtt állt munkába, és te azóta egyre fáradtabb, megtörtebb, magadnak valóbb vagy. Vajon miért?

– Öregszem, Dors.

– Badarság. Ki mondta neked, hogy a hatvan év már a szenilitást jelenti? A korodat csak arra használod, hogy elrejtőzz mögé, de én ezt nem hagyom. Jugo, habár fiatalabb, többet tartózkodik az Elektro-Klarifikátor mellett, mint te, és ennek eredményeként sokkal fáradtabb, sokkal törődöttebb is. És persze ott van az utódlási megszálottsága. Te tényleg nem látod az egészségnek semmi jelentőségét?

– Dehogynem. A kor és a túlhaszolás teszi.

– Nem, az Elektro-Klarifikátor. Mindkettőtökön most kezdenek előbukkanni a hosszú távon jelentkező tünetek.

Seldon rövid szünet után szólalt meg újra:

– Nem tudok ellene bizonyítékot felmutatni, Dors, de lehetségesnek se tartom. Az Elektro-Klarifikátor ugyan szokatlan elektromos mezőt gerjeszt, de nem erősebbet, mint amilyenek az embert mindennapi életében érik. Nem okozhat semmiféle kárt a szervezetben. Mellesleg nem is lennének meg nélküle.

– Hari, szeretnék kérni tőled valamit, és azt is szeretném, ha engedelmeskednél. Ne hagyd el az egyetemet anélkül, hogy nekem szólnál, és semmi olyat ne tegyél amit egyébként nem szoktál, csak ha előbb velem megbeszéled. Megértettél?

– Dors, hogy egyezhetnék bele ebbe? Kényszerzubbonyt akarsz rám húzni.

- Csak egy rövid időre. Pár napra. Egy hétre.
- Mi fog történni pár napon vagy egy héten belül?
- Bízz bennem – felelte Dors. – Mindent meg fogok magyarázni.

25.

Hari Seldon régimódi kódot kopogott le az ajtón, és Jugo Amaryl fölkapta a fejét.

- Hari, milyen kedves tőled, hogy benézel.
- Gyakrabban kellene. A régi időkben sülve-főve együtt voltunk. Most emberek százairól kell gondoskodnunk, itt is, amott is, és ez elválaszt bennünket egymástól. Hallottad a híreket?

– Milyen híreket?

– A junta bevezeti a fejadót, még hozzá egész szép kis összeget. A Trantorvízió holnap jelenti be hivatalosan. A rendelet egyelőre csak itt lép életbe, a Külvilágoknak még várniuk kell a sorukra. Ez egy kicsit elkeserítő. Reméltem, hogy egyszerre vezetik be Birodalom-szerte, de úgy látszik, lebecsültem a tábornok óvatosságát.

– A Trantor is elég lesz – mondta Amaryl. – A Külvilágok tudni fogják, hogy nemsokára ők következnek.

– Most már csak ki kell várnunk, mi történik.

– Először is a hivatalos bejelentést követően megkezdődnek a tiltakozó megmozdulások, amik aztán lázadásokká fajulnak, még az új adórendszer tényleges bevezetése előtt.

– Biztos vagy ebben?

Amaryl bekapcsolta az Elsődleges Radiánst, és

kinagyította az ide illő részletet.

– Tessék, Hari, nézd meg. Nem tudom, hogy lehetne ezt másképpen magyarázni. Ha nem következik be, amit fölsoroltam az azt jelenti, minden, amit idáig kidolgoztunk a pszichohistóriával kapcsolatban, hibás, márpedig azt nem hiszem el.

– Majd megpróbálok én is ilyen optimista lenni – mosolygott Seldon. – Mellesleg hogy érzed magad mostanában, Jugo?

– Egész Jól a körülményekhez képest. Na de te hogy vagy? Folyton arról hallok pletykákat, hogy vissza akarsz vonulni. Még Dors is említett valami ilyesmit.

– Oda se figyelj Dorsra. Mostanában összevissza beszél. Valaki bogarat ültetett a fülébe arról, hogy veszély leselkedik ránk a Terven belül.

– Miféle veszély?

– Jobb, ha nem is kérdezed. Dors egyszerűen úgy viselkedik, mint egy megszállott, nem bírok vele.

– Látod, mennyi előnnyel jár az én agglegényéletem? – kérdezte Amaryl, aztán leeresztette a hangját. – Ha tényleg visszavonulsz, Hari, mik a terveid a jövőre nézve?

– Mindenekelőtt átadom neked a helyemet – felelte Seldon.

– Ez a legfontosabb teendőm.

Amaryl szélesen elmosolyodott.

26.

A főépület kis konferenciatermében Tamwile Elar egyre zavarodottabb és mérgeesebb arckifejezéssel hallgatta

Dors Venabili szavait.

– Lehetetlen! – fakadt ki végül. Megsimogatta az állát, aztán sokkal visszafogottabb hangon folytatta: – Nem akarom megsérteni, dr. Venabili, de az állításai neve... nem felelnek meg a valóságnak. A Pszichohistória Program egyik munkatársa se táplálhat ilyen halálos indulatokat egy kollégája ellen. Ha mégis, arról én biztosan tudnék, márpedig nem tudok róla. Verje ki a fejéből.

– Nem képzelődöm – makacskodott Dors –, ha akarja bizonyítékkal is szolgálhatok.

– Nem is tudom, hogy mondjam ki a lehető legudvariasabban, dr. Venabili, de ha valaki nagyon akar, mindenre találhat bizonyítékot – vagy legalábbis olyasmit, amit ő bizonyítéknak tart.

– Szóval ön szerint üldözést mániám van?

– Csak annyit gondolok, hogy a mester iránt érzett nagy aggodásába, amiben persze én is osztozom, mondjuk úgy, kissé túlságosan belemelegedett.

Dors nem válaszolt egyből, előbb végiggondolta Elar állítását.

– Abban az egyben igaza van, hogy ha valaki akar, mindenre találhat bizonyítékot. Én például beperelhetném magát.

Elar szeme tágra nyílt a döbbenettől.

– Engem? Szeretném hallani, mit hozhat föl ellenem.

– Hát jó, elmondom. A születésnap ünnepség ugye az ön ötlete volt?

– Igen, de nyilván másoknak is eszébe jutott. Mivel a mestert annyira aggasztotta az évek múlása,

természetesen föl akartuk vidítani.

– Biztosan mások is gondoltak rá, de végül is ön volt az, aki a menyemet belerángatta a dologba. Amikor pedig ő átvette az ügyintézést, ön meggyőzte, hogy minél nagyobb szabású ünnepséget kell rendezni. Így volt?

– Nem tudom, valóban én gyakoroltam-e rá ekkora hatást, de amennyiben igen, bűn az?

– Hát önmagában nem, de egy ilyen hatalmas méretű rendezvény vajon nem szolgálhatta-e azt a célt, hogy a junta gyanakodni kezdjen, Hari talán túl népszerű, és ennél fogva veszélyesebb, mint gondolták?

– Ezt nem mondhatja komolyan.

– Csak rámutattam a lehetőségre – közölte Dors. – A tervezéskor ön ragaszkodott a központi helyiségek kiürítéséhez...

– *Időszakos* kiürítéséhez. És nyilvánvaló okkal.

– Önnek köszönhetően egy időre leállt a munka, egyedül Jugo Amaryl dolgozott tovább.

– Gondoltam, a mesternek sem árthat egy kis pihenés az ünnepség előtt. Ez csak nem hiba?

– Ily módon lehetőséget biztosított azonban magának, hogy idegenekkel tárgyalhasson az üres irodákban, méghozzá titokban. Elvégre a helyiségek jól védettek lehallgatás ellen.

– Valóban tárgyaltam ott: az ön menyével, a szállítókkal meg mindenféle kereskedőkkel. Nem gondolja, hogy ez elég ártatlan dolog?

– És ha egyikük a junta álruhás tisztje volt?

Elar úgy nézett Dorsra, mintha az asszony pofon csapta volna. – Tiltakozom, dr. Venabili. Minek néz ön engem?

Dors nem felelt azonnal. – Ön megkereste Seldon professzort a tábornokkal folytatandó megbeszélése ügyében, és minden képességét latba vetve igyekezett őt meggyőzni, hadd menjen el helyette, hadd vállalja át a felelősséget mindenért. Ennek eredményeként Seldon professzor csak annál inkább ragaszkodott hozzá, hogy személyesen menjen el, márpedig ön éppen ezt akarta kiharcolni.

Elar torkából rövid, ideges nevetés tört fel.

– Már megbocsásson, de ez már tényleg üldözési mánia, doktor.

Dors azonban mondta tovább a magáét.

– Aztán az ünnepség után megint csak ön volt az, aki javasolta, hogy csapatostul költözzünk be a Kupola Szállóba, igaz?

– Igen, és emlékszem, még ön is azt mondta, jó ötlet.

– Vajon nem ezzel is azt akarta elérni, hogy a junta tartani kezdjen Hari népszerűségétől? És nem szándékosan intézte-e úgy, hogy én bejussak a Palota területére?

– Hát megállíthattam volna? – kérdezte Elar. Hitetlensége immár haragnak adta át a helyét. – Az az ön saját ötlete volt.

Dors nem is figyelt rá.

– És persze remélte, ha bejutok a Palotába, azzal csak még inkább Hari ellen fordítom a junta vezérkarát.

– De miért, dr. Venabili? Miért tettem volna mindezt?

– Mondjuk azért, hogy megszabaduljon Seldon professzortól, és átvehesse helyét a Terv élén.

– Hogyan gondolhat ilyeneket rólam? Szerintem csak

viccel velem. Azt csinálja, amit a beszélgetés elején mondott, megmutatja, hogy egy találékony elme mindenütt bukkan bizonyítékra, ha akar.

– Akkor most térjünk át valami másra. Azt mondtam, az alkalmat kihasználva az üres irodákban tárgyalásokat folytatott a junta egyik tagjával.

– Ez még cáfolatra se méltó.

– De a beszélgetésüket kihallgatták. Egy kislány tévedt be a szobába, összegömbölyödött a sarokban egy széken, és láthatatlanul végighallgatta a beszélgetésüket.

Elar homloka ráncokba szaladt. – És mit hallott?

– Azt mesélte, két férfi a halálról beszélt. Mivel még csak kisgyerek, nem tudott mindent pontosan visszaidézni, de két szó azért megmaradt az emlékezetében: „limonádé-halál”.

– Ez már nem is fantáziálás, hanem – megbocsásson – örület. Mi az, hogy „limonádé-halál”, és főleg mi köze lehet hozzám?

– Az első gondolatom az volt, hogy szó szerint veszem. A szoban forgó kislány nagyon szereti a limonádét, és az ünnepségen fel is szolgáltak jó néhány pohárral, ám kiderült, egyiket sem mérgezte meg senki.

– Örülök, hogy ennyiben győzött a józan ész.

– Aztán rádöbbsentem, a kislány valami egészen mást hallott, csak éppen mivel azt a szót nem ismerte, a számára sokkal érthetőbb „limonádéra” fordította le.

– De ön természetesen rábukkant a helyes szóra – horkant föl Elar.

– Arra gondoltam, azt hallhatta, hogy „laikus általi halál”.

– Az meg mi a csoda?

– Merénylet, amit egy laikus, azaz nem matematikus hajt végre.

Dors elhallgatott, homloka ráncokba szaladt. Kezét a mellére szorította.

– Valami baj van, dr. Venabili? – kérdezte Elar hirtelen aggodalommal.

– Nem – felelte Dors, és mintha megrázta volna magát.

Egy darabig nem hangzott el több szó. Elar zavarában a torkát köszörülte. Arcán már nem látszott, hogy olyan jól mulatna.

– Az állításai, dr. Venabili, egyre nevetségesebbek lesznek, és most már az sem érdekel, ha megsértődik, megmondom, hogy belefáradtam a beszélgetésbe. Nem fejezhetnénk be?

– Mindjárt a végére érek, dr. Elar. A „laikus általi” talán valóban nevetséges, ahogy ön mondja. Elvégre nem is hasonlít különösebben a „limonádéra”... Ön azonban egyik megalkotója az Elektro-Klarifikátornak, ha jól tudom.

Elar büszkeségében kihúzta magát.

– A megalkotója.

– Na, azért nem egészen. Én úgy tudom, a berendezést Cinda Monady tervezte.

– Igen, de az én utasításaim alapján.

– Egy *laikus*. Az Elektro-Klarifikátor egy laikus segítségével született meg.

– Nem akarom többször ezt a kifejezést hallani – Elar hangjában elfojtott indulat érződött. – Újra kérdem, nem fejezhetnénk be ezt a beszélgetést?

Dors azonban mintha nem is hallotta volna a közbeszólást.

– Most ugyan letagadta volna, szemtől szemben elismerte Cinda érdemeit, nyilván, hogy a lány zokszó nélkül dolgozzon tovább. Voltaképpen ő nagyon is hálás önnek. Azt mondta, még el is nevezte a készüléket kettejük után, természetesen nem hivatalosan.

– Hát persze, hogy nem. A hivatalos neve Elektro-Klarifikátor.

– Azt is elmondta, most épp a berendezés tökéletesítésén dolgozik, a hatását erősítendő, és hogy ön már el is vitte a prototípust tesztelésre.

– De mi köze ennek az egészhez?

– Mivel legtöbbet Seldon professzor és dr. Amaryl dolgoztak az Elektro-Klarifikátorral, a hatás először rajtuk mutatkozott meg. Jugo a munka megszállottja, még a férjemenél is rosszabbul járt.

– Az Elektro-Klarifikátor semmiféle kárt nem tehet az emberi testben.

Dors a homlokához emelte a kezét, és összerezzen.

– És most már egy újabb prototípus van a birtokában, ami még több kárt okoz, ami még gyorsabban öl, mint a régi.

– Képtelenségeket hord össze.

– Most idézze föl a berendezésnek azt a nevét, amit a tervező szerint egyedül ön használ. Valószínűleg Elar-Monady Klarifikátor az.

– Nem emlékszem, hogy valaha is használtam volna ezt az elnevezést – jelentette ki Elar nyugtalanul.

– Dehogynem. És az új, hatásosabb Elar-Monady Klarifikátor immár még gyorsabban öl, ráadásul

kinyomozhatatlanul. Az egészét szerencsétlen balesetként könyvelhetik el. Ez az „Elar-Monady halál”, amit a kislány „limonádé-halálnak” értett.

Dors az oldalához kapott.

– Nincs jól; dr. Venabili? – kérdezte halkán Elar.

– Dehogynem, kutya bajom. Vagy tévedek?

– Nézze, a limonádéba sok mindent belefacsarhat. Ki tudja, mit hallott a kislány valójában? A lényeg a gyanúsítása az Elektro-Klarifikátor veszélyességével kapcsolatban. Idéztessen bíróság, vagy egy tudományos szakértőcsoport elé, vizsgálják meg őket a berendezést. Próbálják ki akár embereken, rá fognak jönni, hogy nem fejt ki mérhető káros hatást.

– Nem hiszem el – mormolta Venabili. Kezét a homlokához szorította, szemét lehunyta. Egész testében reszketett.

– Ne is próbálja tagadni, hogy valami baja van – mondta Elar. – Talán akkor most végre én beszélhetek. Szabad?

Dors csak a szemét nyitotta ki résnyire.

– A hallgatását beleegyezésnek veszem, doktor. Mégis, mi hasznom származhatna abból, ha eltenném láb alól Seldon professzort és dr. Amarylt? Ön minden merénylet-kísérletet megghiúsítana, ahogyan most is teszi. Ha valami csoda folytán mégis sikerrel járnék, ön akkor is cafatokra tépne, utána. Ön egy rendkívüli asszony, hihetetlenül gyors és erős. Amíg ön él, a mester biztonságban van.

– Igen – morogta Dors fenyegetően.

– Ugyanezt mondtam el a junta vezetőinek is. Miért is ne fogadtak volna, ha a Terwel kapcsolatban volt mondanivalóm? Őket nagyon is érdekli a pszichohistória.

Eleinte nem akarták elhinni, amiket önről meséltem, de akkor szerencsére ön végrehajtotta támadását a Palota ellen. Azonnal beleegyeztek a tervembe.

– Aha. Hát mégiscsak ide lyukadunk ki – mondta Dors elhaló hangon.

– Mint említettem, az Elektro-Klarifikátor nem gyakorol semmiféle káros hatást az emberi szervezetre. Amaryl és a maga drágalátos Harija egyszerűen *öregszenek*. Persze, mert *ők emberek*. Az elektromágneses tér nem hat különösebben a szerves anyagokra. Az érzékeny elektromágneses berendezések esetében azonban már egészen más a helyzet. Ha el tudnánk képzelni egy fémből és elektronikus alkatrészekből felépült emberi lényt, arra minden bizonnyal hatna. Legendák szólnak az ilyen mesterséges emberekről. A mycogeniek rájuk építik egész vallásukat, és „robotoknak” nevezik őket. Ha tehát léteznének a robotok, nyilván jóval erősebbek és gyorsabbak lennének, mint egy szokványos emberi lény. Ez a leírás önre illik, dr. Venabili. Egy ilyen robotban pedig már valóban okozhatott volna kárt az Elektro-Klarifikátor erősebbik verziója, ez itt ni. A berendezés beszélgetésünk kezdete óta kis határfokon üzemel. Ettől érzi magát rosszul, dr. Venabili, méghozzá szerintem élete során első ízben.

Dors nem szólt semmit, csak nézett a férfira. Lassan beleereszkedett egy székbe.

Elar elmosolyodott, és folytatta előadását:

– Természetesen miután önt félreállítottam az útból, többé

nem lehet gond elbánni a mesterrel és Amaryllal. A professzor az ön haláláról értesülve úgyis magába roskadna, az utóbbi pedig nem több nagyra nőtt gyereknél. Valószínűleg egyiküket sem kell majd megölni. Milyen érzés, dr. Venabili, lelepleződni ennyi év után? Be kell ismernem, nagyon ügyesen titkolta igazi énjét. Nem csoda, hogy eddig senki nem látott a maszkja mögé. De elvégre is én zseniális matematikus vagyok – megfigyelő, gondolkodó, valóságos nyomozó. Persze még én sem lehettem volna biztos a dolgomban, ha nem győz meg fanatikus odaadása a mester iránt, és emberfölötti képességei, amiket mindig csak az önvédelmében használt.

Mondjon hát búcsút, dr. Venabili. Most már csak teljes energiára kell kapcsolnom a berendezést, és önnek vége. Dors, mintha csak sikerülne még egyszer összeszednie magát, lassan fölemelkedett a székről.

– Talán mégis jobb a védelmem a sugárzás ellen, mint gondolta – morogta, aztán egy hatalmas nyögéssel hirtelen Elarra vetette magát.

A férfi tágra nyílt szemmel fölsikoltott, és hátraugrott.

Dors elől azonban nem menekülhetett. Az asszony keze megvillant, és élével lesújtott Elar nyakára, összezúzva néhány csigolyát és az idegcsatornát. A férfi holtan terült el a padlón.

Dors erőlködve fölegyenesedett, és az ajtó felé tántorgott. Meg kell találnia Harit, hogy figyelmeztethesse.

Hari Seldon rémulten emelkedett föl a székeről. Sosem látta még Dorsot, ilyennek. Az asszony arca görcsökbe rándult, teste reszketett. Úgy dülöngélt, mintha részeg lenne.

– Dors! Mi történt? Mi a baj?

Odarohant az asszonyhoz, és elkapta a derekát. Épp jókor, mert az elgyengült test a karjaiba hanyatlott. Seldon fölnyalábolta (többet nyomott ugyan, mint amekkora volt, de ezt a férfi észre se vette akkor), és a heverőre fektette.

– Mi történt? – kérdezte ismét.

Az asszony zihálva elmesélt neki mindent. Hangja néha meg-megbicsaklott. Seldon a fejét simogatta, és kétségbeesetten próbálta elhíttetni magával a valóságot.

– Elar halott – mondta Dors. – Végül csak megöltem egy embert... Először életemben... Rettenetes érzés.

– Milyen súlyosan sérültél meg?

– Nagyon. Elar teljes... energiára... kapcsolta a berendezést, amikor rátámadtam.

– Rendbe hozunk.

– Hogyan? Senki nincs... a Trantoron... aki tudná, hogyan. Ahhoz Daneel kéne.

Daneel. Demerzel. Valahol mélyen a szívében Seldon mindig is tudta. A barátja – egy robot – mellé rendelt egy őrangyalt – egy másik robotot – hogy biztosítsa a pszichohistória és az Alapítványok jövőjét. Az egyetlen gond csak az volt, Hari beleszeretett az őrangyalába – a *robotba*. Most hirtelen minden a helyére került. Minden mardosó kétség, valamennyi kérdés választ nyert. De valahogy mégsem számított az egész. Csakis egy: Dors.

– Nem hagyhatjuk, hogy megtörténjen.

– Elkerülhetetlen. – Dors szeme remegve fölnyílt, és Seldonra nézett. – Muszáj volt. Meg akartalak védeni, de tévedtem... a legfontosabb... ki fog most megvédeni téged?

Seldon egyre rosszabbul látta. Valami baj lehetett a szemével. – Ne aggódj értem, Dors. Csak te... Csak te...

– Nem. Te, Hari. Mondd meg Manellának... Manellának... megbocsátok. Jobb munkát végzett, mint én. Magyarázz el mindent Wandának. Te és Raych... vigyázzatok egymásra.

– Ne, ne, ne – zokogta Seldon előre-hátradólván. – Nem teheted ezt velem. Tarts ki, Dors. Kérlek. Kérlek, szerelmem!

Dors feje aprót rázkódott, szája még apróbb mosolyra nyílt. – Ég veled, Hari, szerelmem. Mindig emlékezz arra... amit értem tétél.

– Semmit sem tettem érted.

– Dehogynem. Szeretted, és a szerelmed... emberré tett.

Dors megszűnt működni. Nem mozdult többet.

Jugo Amaryl rontott be Seldon irodájába.

– Hari, megkezdődtek a lázongások, még hamarabb, mint gon...

Akkor észrevette Dorsot.

– Mi történt? – suttogta.

Seldon halálos fájdalommal a szemében pillantott föl rá.

– Lázongások! Mit érdekelnek engem most a lázongások?!... Nem érdekel engem már *semmi!*

NEGYEDIK RÉSZ

Wanda Seldon

SELDON, WANDA – ...Hari Seldon élete utolsó éveiben legszorosabb kapcsolatban (mely függő viszonyként is jellemezhető) unokájával, Wandával állt. A tizenéves korában árvaságra jutott Wanda Seldon minden erejével nagyapja Pszichohistóriai Programját segítette, betöltve a Jugo Amaryl halálával keletkezett űrt... Munkásságáról soha nem születtek pontos adatok, s ennek legfőbb oka az, hogy a világ elől elzárkózva dolgozott. Kutatási anyagaihoz csupán ketten fértek hozzá, maga Hari Seldon, valamint egy Stettin Palver nevű fiatalember (akinek Preem nevű leszármazottja négyszáz évvel később jelentős mértékben elősegítette a Trantor újjászületését a Nagy Dúlást [A. K. 300] követően)... Bár Wanda Seldon közreműködésének mibenléte az Alapítvány létrehozásában voltaképp ismeretlen, kétségtelenül nagy jelentőségű...

ENCYCLOPEDIA GALACTICA

1.

Hari Seldon besétált a Galaktikus Könyvtár épületébe (az utóbbi időben egyre feltűnőbben sántított), és elindult a kilométeres polcsorok közti mozgást elősegítő egyszemélyes kis járművek tárolója felé.

Valami azonban megállásra készítette. Három férfit pillantott meg az egyik beugróban, egy Galaktográf előtt

ülve, mely a teljes Galaxis háromdimenziós képét mutatta. Valamennyi ismert világa ott pörgött a központ körül.

Seldon észrevette, hogy Anacreon provincia határait égővörös vonal emeli ki. A Galaxis peremétől egészen messzire nyúlt be, de a körülölelt területen alig néhány csillag pislákol. Anacreonnak sem a gazdagsága, sem a kultúrája nem volt jelentős, a Trantortól való távolsága azonban annál inkább: tízezer parszek.

Seldon az ösztöneire hallgatva letelepedett egy komputerkonzolhoz a három férfi közelében, és beindított egy keresőprogramot, amiről biztosan tudta, akár az idők végezetéig is eltarthat. Valami azt súgta neki, ha valaki ennyire érdeklődik Anacreon iránt, annak csak politikai okai lehetnek – elhelyezkedése ugyanis a birodalmi rezsim leggyengébb védőbástyájává tette. Seldon a szemét saját képernyőjén tartotta, füle azonban mohón itta be a mellette folyó társalgás szavait. Az ember nem hallhatott gyakran politikai vitákat a Könyvtárban. Sőt ami azt illeti, ezen a helyen tiltották is az ilyesmit.

Seldon nem ismerte a három férfi egyikét sem. Ez persze nem volt meglepő. A könyvtárnak megvolt ugyan a maga törzsközönsége, hivatalosan azonban nyitva állt mindenki előtt. Látogatásához semmiféle külön engedély nem szükségeltetett. Bárki igénybe vehette szolgáltatásait. (Persze csak a nap szigorúan meghatározott óráiban. Csupán a Seldonhoz hasonló kiváltságosok kaptak saját irodát az épületben, és korlátlanul hozzáférhettek minden anyaghoz.)

Az egyik férfi (Seldon nyilvánvaló okból Kampósorrúnak

nevezte el) halk, türelmetlen hangon beszélt.

– Hadd menjen – mondta. – Hadd menjen. Úgyis egy vagyomba kerül, ráadásul akkor is csak addig lehet a miénk, amíg ők ott vannak. Ha egyszer odébbállnak, minden visszatér a régi kerékvágásba.

Seldon tudta, miről beszélnek. Alig három napja mondta be a Trantorvízió, hogy a Birodalmi kormány a katonai beavatkozás mellett döntött a makacs anacreoni helytartó megzabolázása érdekében. Seldon pszichohistóriai elemzése ugyan kimutatta, ez nem járhat eredménnyel, de senki sem hallgatott rá. Most hát komoran mosolyogva hallgatta, amint Kampósorrú szinte szóról szóra elismétlt az ő véleményét – méghozzá a pszichohistória segítségével nélkül.

– Ha magára hagyjuk is az Anacreont – folytatta a fiatalember –, mit veszíthetünk? Ugyanúgy a helyén marad, a Birodalom peremvidékén. Elvégre nem vándorolhat át az Andromédába. Tehát továbbra is velünk fog kereskedni, mint régen. Mi jelentősége van, hogy hódolnak-e a császárnak, vagy sem? Higgyétek el, semmi.

Ekkor a másik férfi szólalt meg, akit Seldon, tatán még nyilvánvalóbb okból, Kopasznak nevezett el:

– Csakhogy nem szemlélhetjük úgy az egészet, mintha légtüres térben történe. Ha az Anacreon kiválik, a többi határ menti provincia is követni fogja, és a Birodalom fölbomlik.

– Na és? – suttogta Kampósorrú elszántan. – A Birodalom már úgyszemint képes hatékonyan működni. Túl messzire terjeszkedett. Hadd menjen a határvidék, és gondoskodjon

magáról – ha tud. A Belső Világok csak annál inkább megerősödnek. A határvidék nyugodtan elveszhet politikailag, csak gazdaságilag maradjon a miénk.

– Bárcsak igazad lenne – szólalt meg a harmadik férfi (Vörösarcú) –, de sajnos ez nem így megy. Ha a határprovinciák kikiáltják függetlenségüket, legelőször is egymásnak esnek, hatalmuk megszilárdítása címén. Háborúk következnek, és a helytartók fejében megszületik az álom, hogy ők is császárok legyenek. Mintha megelevenednének a Trantori Királyság előtti idők – a több ezer évig tartó Sötétség Kora.

– Azért annyira csak nem fordulnak rosszra a dolgok – vetette közbe Kopasz. – A Birodalom talán fölbomlik, de gyorsan be is hegednek a sebei, amint az emberek rájönnek, hogy a függetlenség egyet jelent a háborúval és a szegénységgel. Elvégre nem vagyunk barbárok. Meg fog oldódni a helyzet.

– Úgy van – helyeselt Kampósorrú. – Emlékezzetek, a Birodalom számos válsággal szembesült már történelme folyamán, mégis egyben maradt.

Vörösarcú azonban a fejét csóválta.

– Ez nem csupán egy válság a többi közül. Annál sokkal súlyosabb. A Birodalom nemzedékek óta gyengül. A tízéves katonai uralom teljesen tönkretette a gazdaságot, az új császár trónra kerülése óta pedig a rendszer olyan erőtlén, hogy a határvidéki helytartóknak szinte nem is kell semmit tenniük. A Birodalom előbb-utóbb összeroskad a saját súlya alatt.

– Na de a császárnak tett hűségeskü... – kezdte

Kampósorrú.

– Miféle húségeskü? – fojtotta belé a szót Vörösarcú. – Cleon meggyilkolása után éveken át éltünk császár nélkül, valahogy mégis kibírtuk. Az új uralkodó pedig nem más, mint bábu. Teljesen tehetetlen. Ez nem egyszerű válság, ez maga a vég.

A másik kettő homlokát ráncolva meredt rá.

– Te tényleg hiszed, amit mondasz? – szólalt meg Kopasz.

– Komolyan azt gondolod, hogy a kormány tétlenül figyeli majd az eseményeket?

– Igen! Mert hozzátok hasonlóan nem hisz majd a szemének. Mire a politikusok rádöbbennek a tévedésükre, már késő lesz.

– Mégis, szerinted mit kéne csinálniuk, ha hinnének a szemüknek? – kérdezte Kopasz.

Vörösarcú a Galaktográfra meredt, mintha abban keresné a választ.

– Nem tudom. Különben is, az én életem végéig még nem fordulhat olyan rosszra a helyzet. Utána meg már aggódjanak mások. Én a föld alatt leszek. Eltűnök, ahogy a régi szép idők. Örökre. És higgyétek el, nem csak egyedül én érzem így. Hallottatok valaha egy Hari Seldon nevű emberről?

– Hát persze – vágta rá Kampósorrú. – Nem ő volt az első miniszter Cleon utolsó éveiben?

– De – felelte Vörösarcú. – Ám azon kívül tudós is. Pár hónapja hallottam egy beszédét. Megörültem, hogy nem csak egyedül én aggódom a Birodalom széthullása miatt. Ő azt mondta...

– Azt mondta talán, minden megsemmisül, és újabb Sötét Kor köszönt ránk? – vágott közbe Kopasz.

– Hát, nem – ismerte el Vörösarcú. – De ő mindig nagyon óvatosan fogalmaz. Azt mondta, megtörténhet. De téved. Egész biztosan meg fog történni.

Seldon eleget hallott. Odasántikált a három férfi asztalához, és Vörösarcú vállára tette a kezét.

– Uram – szólt –, beszélhetnék önnel egy percre?

A megszólított rémülten pillantott föl.

– Hé, maga nem Seldon professzor? – kérdezte, amint szóhoz jutott.

– De, kétségkívül – felelte Seldon. Odaadta a férfinak fényképes referenciakártyáját. – Szeretném, ha meglátogatna az itteni irodámban, holnapután, délután négy árákor. Megtenné?

– Dolgoznom kell.

– Jelentsen beteget, ha kell. Fontos.

– Hát, nem is tudom, uram...

– Tegye meg – vágta el a vitát Seldon. – Ha valami nehézsége támad emiatt, majd én elrendezem. Addig is, uraim, megengednék, hogy megszemléljem a Galaxis-térképüket? Régóta nem láttam már ilyet.

A férfiak némán bólintottak, láthatóan zavarba hozta őket az egykori első miniszter társasága. Egyenként hátraléptek, és odaengedték Seldont a Galaktográf kezelőpultjához.

Ő kinyúlt, megérintett egy gombot, mire az Anacreon provinciát körülfogó piros vonal eltűnt. A Galaxis ragyogva forgott tovább, csillagköde egyre fényesedett a középpont

felé haladva, mely egy gigászt fekete lyukat rejtett magában.

Persze az egyes csillagokat nem lehetett kivenni, hacsak nem nagyítottak a képen, akkor azonban nem férne rá az egész a képernyőre. Seldon azonban a teljes Birodalmat akarta látni, olyannak, amilyen talán már nem sokáig marad.

Megnyomott egy gombot: mire egy sor sárga pont jelent meg a képen. A lakható bolygókat szemléltették, mind a huszonötmilliót. A Galaxis peremén még jól elkülönültek, de a középső részeken egyre inkább összesűrűsödtek. Egy ponton összefüggő sárga övé mosódtak össze, azon túl pedig már csak a mag fehér ragyogása volt látható. A Galaxis középpontjának dühöngő energiaörvényei közt nem is létezhetek lakható bolygók.

A sárga pontok látszólagos sűrűsége ellenére Seldon jól tudta, minden tízezer csillagból talán ha egy körül kering emberi élet befogadására alkalmas égitest. És ezen még az elterjedt földiesítési technikák sem változtathattak jelentős mértékben. A Galaxis világainak többségén teljesen reménytelennek bizonyult minden próbálkozás, hogy ember valaha is kényelmesen, úrruha nélkül lépjen a felszínére.

Seldon újabb gombot nyomott meg. A sárga pontok eltűntek, egy apró régió azonban kék árnyalatot kapott: a Trantor és a tőle közvetlenül függő néhány világ. A központi maghoz a lehető legközelebb helyezkedett el, mégis védve annak halálos energiáitól. Sokan úgy is nevezték, „a Galaxis közepe” – természetesen helytelenül. Seldont

mindig is meglepte, milyen apró porszem is a Trantor a Galaxis végtelenjében, mégis, az emberiség története során itt összpontosult legintenzívebben a kultúra, a gazdagság és az irányító hatalom.

Mégis pusztulásra ítéltetett.

A férfiak mintha olvastak volna a gondolataiban, vagy legalábbis föltűnhetett nekik szomorú arckifejezése.

– Valóban el fog pusztulni a Birodalom? – kérdezte halkan Kopasz.

– Meglehet – felelte Seldon még halkabban. – Meglehet. Minden megtörténhet.

Fölegyenesedett, a férfiakra mosolygott, és elsétált. Gondolatai azonban egyre azt dübörögtek a fejében: El fog pusztulni! El fog pusztulni!

2.

Seldon sóhajtva mászott be a beugróban sorakozó egyik kis könyvtári járműbe. Alig néhány éve még büszkén gyalogolt végig a polcsorok között. Most azonban, hetvenévesen, lába már túl gyorsan fölmondta a szolgálatot. A fiatalabb emberek egyszerűen sietségből döntöttek a járgányok mellett, Seldon viszont muszájból – és ez nagy különbség volt.

Miután bekódolta az úticélt, megnyomta a megfelelő gombot, és a jármű hajszálnyival a padló felé emelkedett. Könnyedén, csöndesen siklott, Seldon csak hátradőlt, és nézte a falakat, a mellette elsuhanó járgányokat és gyalogosokat.

Néhány könyvtárost is észrevett, és láttukra még ennyi év után is elmosolyodott. A Birodalom legrégebb szervezetéhez tartoztak, és hagyományaikat gondosan őrizték – még ha azok kissé idejétmúlnak tűntek is.

Pizkosfehér színe, selyemszerű anyagból készült ruhát hordtak, mely a nyaknál összeszűkül, lefelé pedig zsákként kiszélesedett.

A Trantoron, mint általában a többi világon is, váltakoztak a férfiak borotválkozási szokásai. A legtöbb szektorban időtlen idők óta a sima arc számított elfogadottnak, eltekintve az olyan különködőktől, mint Dahl, melynek lakói büszkén viselték bajuszukat.

A könyvtárosok azonban hagyományosan szakállt viseltek. Ez a rövidre nyírt szőrzet egyik fülüktől a másikig terjedt, felső ajkuk azonban csupasz maradt. Már egyedül ez is kétségkívül tudatta mindenkivel a foglalkozásukat. Seldon, valahányszor szembekerült velük, kissé kényelmetlenül érezte magát csupaszra borotvált állával.

Legjellemzőbb ismertetőjelük mégis a sapka volt, melytől sosem váltak meg (talán még alvás közben sem, gondolta Seldon). Ez a négyszöglete fejfedő bársonyszerű anyagból készült, és négy részből állt, amelyeket a fejtetőn egy gomb fogott össze. A sapkák közt szinte nem volt két egyforma színű, és magától értetődően ennek is külön jelentősége volt. Aki ismerte a könyvtárosok tanait, az ebből az apró részletből is egész sor információt kaphatott viselőjének szolgálatban eltöltött idejéről, szakterületéről, elismertségéről és így tovább. Az ember ez alapján akár a rangsorukat is összeállíthatta magában. A könyvtárosok

csak egy pillantást vetettek a másik sapkájára, és máris tudták, tiszteletteljesen vagy lekezelően viselkedjenek-e vele szemben.

A Galaktikus Könyvtár az egész Trantor (és valószínűleg az egész Galaxis) legnagyobb épülete volt, még a Császári Palotánál is hatalmasabb, és egykor büszkén csillogott-villogott benne és rajta minden. A Birodalommal együtt azonban lassan ez is veszített fényéből. Mint egy idősödő hölgy, aki bár viseli még ifjúsága ékszereit, de alattuk a bőre már megráncosodott, és bibircsókos lett.

A jármű lefékezett a főkönyvtáros irodájának díszes bejárata előtt, és Seldon kiszállt.

Las Zenow mosolyogva köszöntötte.

– Üdvözöllek, barátom – mondta magas hangján. (Seldon eltöprengett, vajon ifjúkorában nem énekelt-e – ha igen, minden bizonnyal tenor lehetett a szólama –, de nem merte megkérdezni. A főkönyvtáros mindig olyan méltóságot sugárzott magából, hogy egy efféle kérdéstől valószínűleg megsértődött volna.)

– Üdvözöllek – felelte Seldon. Zenow szakálla őszült már, bár egyelőre még inkább szürke volt, mint fehér. Nem úgy a sapkája. Annak hófehér színét Seldon minden magyarázat nélkül megértette. Egyfajta körmönfont, fordított hivalkodásként is fölfoghatta a dolgot. Ez esetben ugyanis a színek hiánya a legmagasabb pozíció betöltésére utalt. Zenow összedörzsölte a kezét, mintha elégedettségét akarná kifejezni.

– Azért hívtalak be, Hari, mert jó hírem van számodra...
Megtaláltuk!

- Csak nem úgy érted, Las...
- Megtaláltuk az alkalmas világot. Azt akartad, hogy jó messze legyen. Hát ez ideális lesz neked. – Mosolya egyre szélesedett. – Bízd csak a Könyvtárra, Hari, mi mindent megtalálunk.
- Nem kétlem, Las. Mesélj erről a világról.
- Előbb hadd mutassam meg, merre van. – A fal egy darabja félresiklott, a világítás elhalványult, és megjelent szemük előtt a Galaxis forgó, háromdimenziós modellje. Ismét vörös vonal ölelte körül Anacreon provinciát, és Seldon meg mert volna esküdni rá, az iménti epizód a három férfival ennek a találkozásnak a főpróbája volt. Egyszer csak ragyogó kék pont jelent meg a provincia külső határán.
- Ott van – szólalt meg Zenow. – Ideális bolygó. Megfelelő méretű, vízben gazdag, belélegezhető az atmoszférája, és persze növényzet is van rajta. A tengerekben rengetegféle lény él. Az egész csak rátok vár. Semmi földiesítést nem igényel – legalábbis semmi olyat, amit még a betelepülés előtt el kellene végezni.
- És, lakatlan? – kérdezte Seldon.
- A legteljesebb mértékben. Egy lélek sem él rajta. – De miért, ha egyszer olyan tökéletes? Gondolom, ha minden részlet a kezedben van, az azt jelenti, földerítették. Miért nem települt be?
- Földerítették, valóban, de csupán légénység nélküli szondák. Betelepülés pedig valószínűleg azért nem követte, mert annyira messze esik mindentől. A bolygó napja távolabb kering a központi fekete lyuktól, mint

bármelyik másik, lakható világokkal rendelkező csillag – sokkal távolabb. A telepések talán túl távolinak gondolták. De hát ez már a te gondod. És te azt mondtad: „Minél messzebb, annál jobb.”

– Igen – bólintott Seldon. – És még mindig azt mondom. Van valami neve, vagy csak amolyan betű-szám kombinációval jelölik?

– Akár hiszed, akár nem, van neve. Akik a szondákat kiküldték, Terminusnak keresztelték el. Ez egy archaikus szó, a jelentése „határpont”. Azt hiszem, ráillik.

– A bolygó Anacreon provincia területén van? – kérdezte Seldon.

– Nem igazán – felelte Zenow. – Ha megfigyeled a vörös vonalat és az árnyékolást, láthatod, hogy a Terminus kék pöttye egy hajszálnyival kívül esik rajta, ami a valóságban ötven fényévet jelent. Senkihez sem tartozik hát. Ami azt illeti, még a Birodalomhoz sem.

– Akkor igazad van, Las. Valóban ez az ideális világ a számunkra.

– No persze – gondolkodott el Zenow –, amint megérkeztek a Terminusra Anacreon helytartója nyilván bejelenti majd követelését a bolygóra.

– Meglehet – mondta Seldon –, de azzal még ráérünk foglalkozni.

Zenow ismét összedörzsölte a kezét.

– Micsoda ragyogó elgondolás. Kitelepülni egy új, távoli, teljesen elszigetelt bolygóra, hogy az évtizedek alatt összegyűjtött adatokból ott megszülethessen egy mindent átfogó, hatalmas Enciklopédia. Tulajdonképpen ennek a

könyvtárnak a kivonatos változatát készítitek el. Bárcsak fiatalabb lennék, akkor én is veletek tartanék.

– Csaknem húsz egész évvel fiatalabb vagy nálam – jegyezte meg Seldon szomorúan. (Majdnem mindenki sokkal fiatalabb már nálam, tette hozzá gondolatban, ha lehet, még szomorúbban.)

– Á, igen – mondta Zenow –, hallottam, nemrég töltöted be a hetvenet. Remélem, kellőképpen megünnepeled.

Seldon fészkelődni kezdett.

– Nem ünneplem meg a születésnapjaimat.

– Ó, bezzeg valamikor. Emlékszem még a hatvanadikra.

Seldonba olyan élesen hasított bele a fájdalom mintha csak tegnap veszítette volna el legkedvesebb, legdrágább kincsét.

– Kérlek, ne is említsd – mondta.

– Sajnálom – kért bocsánatot zavartan Zenow. – Akkor beszéljünk másról. Ha a Terminus valóban az a világ, ami nektek kell, akkor, gondolom, mostantól kettőzött iramban gyűjtitek az Enciklopédia anyagát. A Könyvtár, mint tudod, szívesen segít bármiben.

– Tudom, Las, és végtelenül hálás vagyok érte. Valóban gyorsan kell dolgoznunk.

Fölállt, de mosolyogni még mindig nem tudott, olyan erősen élt benne annak a tíz évvel ezelőtti születésnapnak az imént felidézett emléke.

– Megyek, én is csatasorba állok – mondta.

Újra föléledt benne a lelkiismeret-furdalás, amiatt, hogy mindenkit így félrevezet. Még Las Zenownak sem volt a leghalványabb fogalma arról, mit is tervez valójában.

3.

Hari Seldon végigfuttatta tekintetét az utóbbi néhány évben irodájául szolgáló helyiségben, melyet a Könyvtár bocsátott rendelkezésére. Mint a komplexum többi részében, halványan itt is érezhető volt a levegőben a pusztulás, az elmúlás szaga. Seldon mégis tudta, a Könyvtár évszázadok múlva is ugyanígy áll majd, sőt talán évezredek múlva is.

De hogyan került ő ide?

Újra és újra fölbukkant emlékezetében a múlt, kérérlhetetlenül beférkőzött gondolatai közé. Biztosra vette, hogy ez is az öregedés egyik velejárója. Annyival több minden történt már meg vele, mint amennyi még megtörténhet, s ráadásul a múlt immár sokkal biztonságosabb volt, mint a fölébe tornyosuló, baljóslatú jövő.

A pszichohistória több mint harminc éven át mondhatni egyenes vonalban haladt a megvalósulás útján – kétségbeejtően lassan, de töretlenül. Aztán hat évvel ezelőtt egészen váratlanul fordulóponthoz érkeztek.

Seldon pontosan tudta, hogyan történt, az események véletlen összejátszása hogyan vezetett ahhoz a pillanathoz. Az egésznek az oka természetesen Wanda volt, az unokája. Seldon lehunyta a szemét, és székében kényelmesen elhelyezkedve visszaidézte azokat a hat évvel ezelőtti eseményeket.

A tizenkét éves Wanda elveszettnek érezte magát. Anyja, Manella, egy újabb kislánynak adott életet, és Bellis, a

baba egy időre minden figyelmét lekötötte.

Apja, Raych, befejezte a szülészektoráról, Dahlról szóló könyvét, mely egy csapásra ismert emberré tette. Előadásokra hívták, és ő valamennyi invitálást örömmel el is fogadta, egyrészt a téma szeretete miatt, másrészt pedig, mint azt Harinak elmondta:

– Ha Dahlról beszélek, nem kell elrejtennem a dahli akcentusomat. Sőt a hallgatóság el is várja tőlem, hogy úgy beszéljek.

Ennek eredményeként azonban szinte sosem tartózkodott otthon, amikor pedig mégis, akkor leginkább a babára volt kíváncsi. Dors nem volt többé, eltávozott. Seldon számára a seb még mindig ugyanolyan frissen sajgott, és érzései meglehetősen kedvezőtlenül befolyásolták a többiekhez fűződő viszonyát. Ráadásul valahányszor eszébe jutott, gondolatai végül ott kötöttek ki, hogy Wanda álma indította el az asszony halálához vezető eseményeket.

A kislánynak persze nem volt az egészhez semmi köze, ezt Seldon tudta is. Mégis elzárkózott előle, ezzel természetesen nem segített Wandának átvészelni a megrázkódtatást, amelyet az új baba születése okozott.

Wanda tehát bánatában megkereste az egyetlen embert, aki mindig örült neki, az egyetlen, akire mindig számíthatott. Ez Amaryl volt, aki csupán a másodhegedűs szerepét játszotta ugyan Seldon mellett a pszichohistória kifejtésében, ám azóta kétségtelenül mindenki másnál többet dolgozott rajta. Harinak meg kellett osztania a figyelmét a munka, valamint Dors és Raych között, Jugónak azonban az életét jelentette. Neki nem volt se felesége, se

gyereke. Valahányszor azonban Wanda meglátogatta, egy-egy pillanatra megérintette az elveszett lehetőségek fájdalma, és ez megismertette vele a szeretet érzését, amely mások szerint mindig is hiányzott belőle. Ezzel együtt a kislányt amolyan apró felnőttnek kezelte, de Wandának láthatólag tetszett a dolog.

Hat évvel ezelőtt történt tehát, hogy Wanda besétált Jugo irodájába. A férfi fölnézett rá bagolyszerű lassúsággal pislogó, operált szemével, és szokás szerint beletelt egy percbe, mire fölismerte.

– Nicsak – mondta akkor –, hisz ez az én jó barátom, Wanda... De miért lóगतod így az orrod? Egy ilyen csinos lánynak, mint te vagy, nem lenne szabad szomorkodnia.

És Wanda, akinek alsó ajka remegett a visszafojtott sírástól, így szólt:

– Engem senki sem szeret.

– Ugyan már, ez nem igaz.

– Csak az új babát szeretik. Velem nem törődnek.

– De én szeretlek, Wanda.

– Akkor te vagy az egyetlen, Jugo bácsi. – Még ha nem is mászhatott föl többé az ölébe, a kislány bánata enyhülni kezdett. Amarylnak nem jutott jobb az eszébe, hát átölelte.

– Ne sírj, ne sírj – csitítgatta. Hamarosan azonban azon kapta magát, az ő arcán is könnyek csurognak lefelé.

Hirtelen indulattal szólalt meg:

– Wanda, szeretnél látni valami szépet?

– Mit? – szipogta a kislány.

Amaryl csak egy igazán szép dolgot ismert a világegyetemben.

- Láttad már az Elsődleges Radiánst? – kérdezte.
- Nem. Mi az?
- A nagyapád meg én a munkánkhoz használjuk. Látod? Itt van, ni.

Az asztalán trónoló fekete kockára mutatott, és Wanda bánatos tekintete arra fordult.

- Ez nem is szép – mondta.
- Most nem – ismerte el Amaryl. – De figyelj csak, ha bekapcsolom.

És bekapcsolta. A szoba elsötétült, majd megtelt fénypontokkal és színes felvillanásokkal.

- Látod? És bármelyik részletét fölnagyíthatjuk úgy, hogy a fénypontokból matematikai egyenletek legyenek.

Mintha néma robbanás töltötte volna be a helyiséget, a fényspirál tágulni kezdett, és a levegőben hamarosan már mindenféle jelek, belük, számok és nyilak jelentek meg, köztük sok olyan, amelyet Wanda még életében nem látott.

- Hát nem szép? – kérdezte Amaryl.
- De igen – felelte Wanda, a lehetséges jövőket szemléltető egyenletsorokat bámulva. – Az a rész ott nem tetszik. Szerintem rossz. – Azzal rámutatott egy színes számcsoporra a bal oldalon.

- Rossz? Miért mondd, hogy rossz? – kérdezte Amaryl a homlokát ráncolva.

- Mert nem... szép. Én máshogy csinálnám.

Amaryl megköszöri a torkát.

- Hát majd megpróbálom rendbe rakni. – Azzal közelebb lépett a kérdéses egyenlethez, és meredten nézni kezdte, úgy, ahogyan csak ő tudott.

– Nagyon köszönöm, Jugo bácsi, hogy megmutattad a fényjátékokodat. Egyszer talán majd azt is megértem, mit jelent ez a sok szám.

– Persze, biztos – mondta Amaryl. – Remélem, jobban érzed már magad.

– Egy kicsit, köszönöm. – Azzal a kislány, röpké mosolyt villantva Jugo felé, elhagyta a szobát.

Amaryl csak állt mozdulatlanul, szívében a sértődöttség tüskéjével. Nem szerette, ha kritizálták az Elsődleges Radiánst – még ha az illető egy tudatlan, tizenkét éves kislány volt is.

Csak állt tovább gondolataiba merülve, és még nem is sejtette, hogy elérkezett a pszichohistória forradalmi pillanata.

4.

Azon a délutánon Amaryl meglátogatta Seldont az egyetemi irodájában. Már maga ez is szokatlannak számított, hiszen jóformán sosem hagyta el saját szobáját.

– Hari – szólt Amaryl, arcán zavart kifejezéssel. – Valami nagyon furcsa dolog történt. És egyben nagyon érdekes.

Seldon bánatosan nézett végig barátján. Amaryl még csak ötvenhárom éves volt, de hajlott hátával, szinte az átlátszóságig lesoványodott testével sokkal öregebbnek látszott. Ha rákényszerítették, elment ugyan egy-egy orvosi vizsgálatra, és olyankor kivétel nélkül azt a tanácsot kapta, hagyja ott egy időre a munkáját, és vonuljon el *pihenni*. Csak ez javíthat kétségbeejtő egészségi állapotán. Különb... Seldon a fejét csóválta. „Ha eltávolítjuk a

munkájától, csak hamarabb meghal, ráadásul boldogtalanul. Nincs választásunk.”

Hirtelen rádöbbsent, hogy nem is figyel oda Amaryl szavaira.

– Sajnálom, Jugo – mondta –, egy kicsit szétszórt vagyok ma. Kezdd el előlről.

– Azt mondtam, valami nagyon furcsa dolog történt. És egyben nagyon érdekes.

– Micsoda, Jugo?

– Wanda eljött meglátogatni... Nagyon szomorú volt, és ideges.

– Miért?

– Alighanem a baba miatt.

– Ó, igen – mondta Hari, és hangjában némi büntudat csendült.

– Legalábbis ezt mondta, aztán a vállamra borulva pityergett egy darabig. Az igazság az, én sem tudtam könnyek nélkül megállni. Aztán arra gondoltam, fölvidítom, megmutatom neki az Elsődleges Radiánst. – Amaryl elhallgatott, mintha a szavakat válogatná össze nagy gondal.

– Folytasd, Jugo. Mi történt?

– Hát, elnézegette a fényeket, aztán kinagyítottam egy darabot, méghozzá a 42R254-es szekciót. Tudod, melyik az?

Seldon elmosolyodott.

– Nem, Jugo, nekem nem sikerült még úgy memorizálnom az egyenleteket, mint neked.

– Pedig jobban tennéd – dörrent rá Amaryl szigorúan. – Hogyan végezheted el a munkádat, ha... Na mindegy.

Szóval azt akartam mondani, hogy Wanda rámutatott egy részletre, és közölte, hogy nem jó. Pontosabban nem elég szép.

– Miért is ne? Hiszen mindannyiunknak különböző az ízlésünk.

– Igen, persze, de én elgondolkodtam rajta, tanulmányoztam, és, Hari, a végén rájöttem hogy valami *tényleg* nincs rendjén vele. A programozás pontatlanra sikeredett azon a részen, épp ott, ahová Wanda mutatott. És *tényleg*, nem is volt szép.

Seldon a homlokát ráncolva kiegyenesedett.

– Tisztázzuk ezt, Jugo. Szóval Wanda valamire csak úgy rámutatott, azt mondta, az nem jó, és *igaza* volt?

– Igen. Mellesleg nem „csak úgy” rámutatott valamire, éreztem rajta a határozottságot.

– De hát ez lehetetlen.

– Mégis megtörtént. A saját szememmel láttam.

– Nem is azt mondom, hogy nem történt meg, hanem hogy csak a véletlenek szeszélyes összjátékával volt dolgod.

– Azt hiszed? Vajon te, aki jól ismered a pszichohistóriát, ha egyetlen pillantást vetnél egy vadonatúj egyenletre, meg tudnád mondani, hol van benne hiba?

– Rendben, Jugo, akkor azt áruld el nekem, az egyenleteknek miért pont azt a szakaszt nagyítottad föl? Miért épp *azt* a részt választottad?

Amaryl vállat vont.

– Na az véletlen volt. Egyszerűen csak megnyomtam a gombot.

– Nem lehetett véletlen – mormolta Seldon. Néhány pillanatra elgondolkozott, majd föltette azt a kérdést, mely tovább lódtotta útján a Wanda által elindított pszichohistóriai forradalmat.

– Jugo, gyanakodtál már régebben is azokra az egyenletekre? Volt okod azt hinni, hogy valami nincs rendben velük?

Amaryl overalljának övévei játszadozott. Zavartnak látszott.

– Azt hiszem, igen. Tudod...

– *Azt hiszed?*

– Tudom. Emlékszem, amikor a programot ittam ehhez az új részhez, az ujjaim mintha megcsúsztak volna a billentyűkön. Akkor még minden jónak tűnt, de magamban csak tovább aggódtam. Aztán ezernyi dolgom akadt, és szép lassan megfeledkeztem az egésztől. Amikor azonban Wanda pont arra a részre mutatott rá, úgy döntöttem, ellenőrzöm. Ha ez a két dolog nem esik így egybe, gyerekes megnyilvánulásnak veszem az egészet.

– Az egyenleteknek épp azt a részét mutattad meg Wandának. Mintha a tudatalattid parancsára tetted volna.

– Lehet – vont a vállát Amaryl.

– Előtte pedig meghitt jelenet zajlott le köztetek, ugye? Egymás nyakába borultatok, együtt sírtatok.

Amaryl ismét vállat vont. Egyre zavartabb tett.

– Én már sejtem is, mi történhetett, Jugo. Wanda olvasott a gondolataidban.

Amaryl akkorát ugrott, mintha belecsíptek volna.

– Képtelenség!

– Egyszer ismertem valakit, aki ugyanilyen szokatlan

képességekkel rendelkezett - mondta lassan Seldon, és közben szomorúan Eto Demerzelre, vagyis, ahogy csak ő ismerte, Daneelre gondolt. – De ő valamivel több volt, mint ember. A gondolatolvasás és a szuggesztió azonban szellemi képesség. Valamilyen ismeretlen módon, Wanda, úgy látszik, szert tett rájuk.

– Ezt nem hiszem el – makacsolta meg magát Amaryl.

– Én azonban igen. Csak azt nem tudom, mit csináljak. – Ő már halványan megérezett valamit a pszichohistóriai kutatás közeledő nagy áttöréséből.

5.

– Apa – szólt Raych aggódón –, fáradtnak látszol.

– Úgy bizony – felelte Hari Seldon –, és az is vagyok. De veled mi a helyzet?

Raych betöltötte már a negyvennégyet, a haja is kezdett már őszülni, de a bajusza továbbra is a régi volt, sűrű, fekete, roppantul dahli. Seldonnak eszébe jutott, vajon feste-e, de úgy döntött, inkább nem kérdezi meg.

– Végeztél egy időre az előadásokkal?

– Egy időre. De nem tartósan. Azért persze örülök, hogy itthon lehetek végre, és láthatom a babát, Manellát és Wandát no meg téged, apa.

– Köszönöm. Rossz hírem van a számodra, Raych. Nem tartasz több előadást. Szükségem lesz rád itt.

Raych összevonta a szemöldökét.

– Mihez? – Apja már két ízben is rábízott nagyon fontos feladatokat, de még a joranumista fenyegetés idejében. Amennyire tudta, most nyugodtak a viszonyok, különösen a

junta uralmának megdöntése és a bábcászárra trónra ültetése óta.

– Wandáról van szó – mondta Seldon.

– Wandáról? Mi van Wandával?

– Semmi baj, csak éppen jobb lesz lenyomozni a génjeit – a tiédde, Manelláéval és a babáéval együtt.

– Bellisével? Mi folyik itt?

Seldon tétovázott.

– Raych, tudod, hogy anyád és én mindig is úgy éreztük, van benned valami, ami ragaszkodást és bizalmat vált ki másokból.

– Tudom. De eddig mindig olyankor hozakodtál elő velem, amikor piszkos munkára akartál befogni. Őszinte leszek hozzád: én sosem éreztem.

– Dehogynem, hisz elbűvöltél engem és... és Dorsot. – (Az asszony halála óta eltelt évek ellenére még mindig nehezebbre esett kiejtenie a nevét.) – Elbűvölted a myneki Rashelle-t. Elbűvölted Jo-Jo Joranumot. És persze Manellát. Te minek tulajdonítod mindezt?

– Intelligencia és vonzerő – felelte Raych vigyorogva.

– Nem tűnt soha úgy, hogy esetleg belelátsz mások fejébe?

– Nem tűnt úgy soha. És ez az egész meglehetősen nevetségesen hangzik ha meg nem sértlek.

– És mit szólsz ahhoz, ha azt mondom, Wanda egy válságpillanatban olvasott Jugo gondolataiban?

– Vagy véletlen, vagy képzelődés.

– Raych, egyszer ismertem valakit, aki úgy csűrte-csavarta kedvére az emberi gondolatokat, mint te a szavakat.

– Ki volt az?

- Nem beszélhetek róla. De azért elhiheted.
- Hát... – Raych hangja kétkedően csengett.
- A Galaktikus Könyvtárban utánanéztem az ilyen eseteknek. Találtam egy különös történetet, ami legalább húszezer éves, tehát még igencsak a hiperűr-utazások legelső időszakában született. Egy fiatal lányról szól, Wandánál alig valamivel idősebbről. Ez a lány egy egész bolygóval tudott kommunikálni, ami a Nemezis nevű csillag körül keringett.
- Ez amolyan tündérmese?
- Biztosan. És befejezetlen is, de a hasonlóság a lány és Wanda közt elgondolkodtató.
- Apa, mit forgatsz a fejedben? – kérdezte Raych.
- Nem vagyok még biztos benne. Előbb meg kell ismernem Wanda géntérképét, és ennek nyomán fölkeresni a hozzá hasonlókat.
- Én úgy érzem ha nem is gyakran, de bizonyos időközönként születnek gyerekek efféle szellemi képességekkel, de különbözőségük annyi ellenséget szerez nekik, hogy inkább eltitkolják. Mire felnőnek, tehetségük már eltemetve szunnyad tudatuk mélyén. Biztos vagyok benne, hogy a Birodalomban, de még a Trantor negyvenmilliárd lakója között is többen vannak még Wandához hasonlók, és ha ismerném a genetikai jellegzetességeit, talán rátalálhatnék a többiekre is.
- És mit akarsz kezdeni velük, ha rájuk találsz, apa?
- Van egy olyan érzésem, hogy szükségem lesz rájuk a pszichohistória továbbfejlesztéséhez.
- És mivel Wanda az első ilyen, akivel találkoztál,

pszichohistorikust akarsz faragni belőle? – kérdezte Raych.

– Talán.

– Hogy olyan legyen, mint Jugo? Apa, nem!

– Miért nem?

– Mert azt akarom, hogy normális lányként nőjön fel, és normális asszony legyen belőle. Nem láncolhatod oda az Elsődleges Radiáns elé, nem változtathatod a pszichohistória élő szobrává.

– Ennek egyelőre nem nagy a veszélye, mindössze a géntérképére van szükségem. Tudod jól, már több ezer éve ajánlgatják, hogy minden ember géntérképét el kell tárolni egy központi számítógépben. Ezt eddig csupán az eljárás drágasága akadályozta meg, hiszen a hasznosságát senki sem vitatja. Biztos te is látod az előnyelt. Megtudhatjuk például, hajlamos-e Wanda valamiféle betegsége. Ha annak idején meglett volna Jugo géntérképe, most nem kéne haldokolnia. Ennyit igazán megtehetünk.

– Hát, rendben, apa, de nem többet. És lefogadom, Manella még nálam is keményebben utasítana el.

– Jól van – mondta Seldon. – De ne feledd, nincs több előadó-körút. Szükségem lesz rád.

– Majd meglátjuk – felelte Raych, és ott hagyta.

Seldon tovább tépelődött magában. Eto Demerzel, az egyetlen, aki befolyásolni tudta mások akaratát, most biztosan tudná, mit kell tenni. Dors is, az ő nem emberi tapasztalataival.

Neki azonban csak egy halvány kép élt az agyában az új pszichohistóriáról, semmi más.

6.

Wanda teljes géntérképének megszerzése nem is bizonyult olyan egyszerű dolognak. Először is a feladatot csupán egy maroknyi különleges képesítésű biofizikus végezhette el, ők viszont rendszerint nyakig ültek a munkában, másodszor pedig Seldon úgy érezte, jobb, ha titokban marad érdeklődésének valódi oka. Mindehhez jött még az eljárás csillagászati ára.

Seldon a fejét csóválva fordult Mian Endeleckihez, a biofizikushoz, aki épp az imént közölte vele ez utóbbi tény:

– De hát miért kerül olyan sokba, doktornő? Nem vagyok különösebb szakértője a területnek, de valami azt súgja, az egész folyamat komputerezte, és önnek csak annyi a dolga, hogy lekaparjon néhány sejtnyt a páciens bőréből. A géntérkép azután már néhány nap alatt magától elkészül.

– Ez így igaz. De a DNS-molekulák kibontása a nukleotidok milliárdjainak gondos megőrzésével nem könnyű feladat, és higgye el, Seldon professzor, ez az egész munkának csupán egy elenyészően kis része. Akkor következik a vett minta összehasonlítása valamiféle standarddal.

És itt jön a következő probléma, ugyanis készítettünk mi már géntérképeket, ám ezek az összes lehetséges változatnak csupán elenyészően kis részét jelentik, tehát azt sem tudjuk, mit vehetünk igazából standardnak.

– Miért nem végeztek még több kísérletet? – vetette közbe Seldon.

– Több okból is. Először is az eljárás drágasága miatt. Csak nagyon kevés ember hajlandó áldozni rá, hacsak

nem aggasztja különösebben egy génrendellenesség veszélye. Aki pedig anyagilag megengedheti, az gyakran fél alávetni magát a vizsgálatoknak, attól tartva, hogy *találnak* valamit. Ezek után még mindig hajlandó ezt végigcsináltatni az unokájával?

– Igen, ugyanis nagyon fontos nekem.

– Miért? Csak nem jelentkezett nála valamiféle anyagcsere-rendellenesség?

– Nem, semmi. Csakhogy a gyermek egészében annyira szokatlan, hogy szeretném tudni, mi okozza ezt.

– Hogyan szokatlan?

– Szellemileg, de sajnós a részletekbe nem mehetek bele, mert még magam sem értem. Talán a géntérképe alapján kiderül valami.

– Mennyi idős?

– Tizenkettő. Hamarosan tizenhárom lesz.

– Ebben az esetben engedélyt kell hozni a szülőktől.

Seldon megköszöri a torkát.

– Az talán nehézségekbe ütközne. Én viszont a nagyapja vagyok, az én beleegyezésem nem elég?

– Számomra teljes mértékben. De tudja, ezt a dolgot törvény szabályozza. Semmi kedvem elveszteni a praktizálási engedélyemet.

Seldon tehát ismét megkönyékezte Raychot. A fia megint ellenkezett, azzal érvelt, ő és Manella normális életet akarnak Wandának. Mert mi történik, ha a géntérkép abnormálisnak bizonyul? Vajon elhurcolják, hogy aztán laboratóriumokban kísérletezzenek vele? Vajon Hari, a pszichohistória iránt érzett elvakultságában nem akarja-e

rákényszeríteni a kislányt egy olyan életformára, amelyet egyikük se szeretne? Seldon azonban ragaszkodott a maga álláspontjához.

– Bízz bennem, Raych. Sosem ártanék Wandának. Ennek azonban meg kell lennie. Muszáj ismernem Wanda géntérképét. Ha olyan, amilyenek sejtem, az megváltoztathatja a pszichohistória fejlődését, sőt az egész Galaxis jövőjét!

Raych tehát beleegyezett, és nagy nehezen Manella jóváhagyását is elnyerte. Akkor a három felnőtt együtt elvitte Wandát dr. Endeleckihez.

Mian Endelecki az ajtóban várta őket. A doktornő haja vakító fehéren fénylett, arca azonban kortalan volt.

Jól megnézte magának a kislányt, aki csupán kíváncsiságot mutatott, félelmet egy csöppet sem. Aztán a Wandát kísérő három felnőttre emelte tekintetét.

– Papa, mama és nagyapa, jól sejtem? – kérdezte mosolyogva.

– Pontosan – válaszolta Seldon.

Raychon látszott, szégyenkezik valami miatt, Manella arca pedig kissé földagadt, és szeme körül vörös karikák viritottak, mintha alvás helyett sírással töltötte volna az éjszakát.

– Wanda – fordult a doktornő ismét a kislányhoz. – Ugye, így hívnak?

– Igen, asszonyom – felelte Wanda csengő hangján.

– Pontosan elmesélem neked, mit fogunk csinálni. Gondolom, jobbkezes vagy.

– Igen, asszonyom.

– Jól van, akkor ráspriccelek egy kis érzéstelenítőt a bal alkarodra. Olyannak fogod érezni, mint egy hűvös szellőt. Aztán lekaparok a karodról egy icipici bőrdarabot. Nem fog fájni, nem fog vér folyni, és az egésznek nem marad utána semmi nyoma. Ha kész vagyok, fújok még rá egy kis fertőtlenítőt. Az egész alig néhány percig tart majd. Mit mondasz, részéről rendben?

– Persze – mondta Wanda, és kinyújtotta a karját. Amikor végeztek, dr. Endelecki így szólt:

– A lekapart bőrdarabot most mikroszkóp alá teszem, kiválasztok egy jóképű sejtet, és ráirányítom a komputerizált génanalizátort. Ez följegyez minden egyes nukleotidot, és ez nem kis munka, tekintetbe véve, hogy több milliárdnyi van belőlük. Valószínűleg rámegy a nap jó része. Persze az egész automatikusan zajlik, úgyhogy nem kell ott ülnöm mellette és figyelnem.

Ha a géntérkép elkészült, még tovább tart majd az analizálása. Ha teljes részletessége anyagfeldolgozást akarnak, az hetekbe is beletelik. Ezért olyan drága az eljárás. A munka nehéz és hosszú. Majd értesítem önüket, ha megvan az eredmény. – Azzal elfordult, mintha a család ott se lenne, és az asztalon álló csillogó-villogó készülék fölé hajolt.

– Ha bármi szokatlant talál – mondta Seldon –, kérem, azonnal értesítsen. Úgy értem, ha már az első órában rábukkan valamire, ne várja ki a teljes elemzés végét.

– Nagyon kicsi ugyan az esélye, hogy az első órában bármi rendkívülit fölfedezzek, de ígérem, Seldon professzor, amint szükségesnek érzem, kapcsolatba lépek önnel.

Manella megragadta Wanda karját, és diadalmasan kivonult a helyiségből. Raych sántikálva követte őket. Seldon még nem mozdult.

– Ez a munkafontosabb, mint gondolná, dr. Endelecki – mondta. A doktornő bólintott.

– Akármi is az oka rá, professzor, én mindent elkövetek.

Seldon összeszorította a száját, és kisietett. Miért is gondolta, hogy a géntérkép alig öt perc alatt elkészül, aztán csak egy pillantást kell vetnie rá és máris tudja a választ mindenre? Most hetekig várhat, azon rágódva, vajon találnak-e valamit.

A fogait csikorgatta. Vajon legújabb ideája, a Második Alapítvány megvalósul-e valaha, vagy örökre illúzió marad csupán?

7.

Hari Seldon ajkán ideges mosollyal lépett be Endelecki doktornő irodájába.

– Azt mondta, pár hétig tart az egész, de annak már több mint egy hónapja.

Dr. Endelecki bólintott.

– Sajnálom, Seldon professzor, de ön akart mindent a lehető legpontosabban.

– Nos? – Seldon arcáról csak nem tűnt el az ideges kifejezés. – Mit talált?

– Legalább száz hibás gént.

– Mi?! Hibás gént? Komolyan beszél, doktornő?

– A legkomolyabban. De mi a baj? Nincs olyan géntérkép ami legalább száz hibát ne tartalmazna, sőt több is szokott

lenni. Nem olyan veszélyes ez, mint amilyennek hangzik, hisz tudja.

– Nem, nem tudom. Ön a szakértő, doktornő, nem én. Dr. Endelecki fölsóhajtott, és hátradőlt a széken.

– Ugye, semmit sem ért a genetikához, professzor? – Nem. Az ember nem érthet mindenhez.

– Teljesen igaza van. Én például nem is konyítok az ön... – hogy is hívja? – pszichohistóriájához. – Vállat vont, aztán folytatta. – Ha bármit el akarna magyarázni nekem, a legelején kellene kezdenie, és lehet, hogy még akkor sem érteném meg... Nos, ami a genetikát illeti...

– Igen?

– Egy tökéletlen gén rendszerint nem jelent semmit. Vannak persze olyanok amelyek szörnyű elváltozásokat okoznak, de azok nagyon ritkák. A legtöbb hibás gén azonban csak épp nem működik tökéletesen. Mint egy nem egészen szabályos kerék. A jármű attól még megy, legfeljebb döcög egy kicsit.

– Wanda esetében erről van szó?

– Igen. Többé-kevésbé. Elvégre ha minden génünk tökéletes lenne, valamennyien egyformán néznénk ki, és egyformán is viselkednénk. Az apróbb rendellenességeknek köszönhetjük egyéni külsőnket és jellemünket.

– Persze a génjeink az öregedéssel tovább romlanak.

– Igen. Mindannyiunknál. Amikor belépett, észrevettem, hogy sántít. Miért?

– Egy kis isiász – morogta Seldon.

– Volt régebben is?

- Természetesen nem.
- Nos, néhány génje tönkrement az évek folyamán, ezért sántít.
- És mi fog történni Wandával az évek folyamán?
- Nem tudom. Nem látom előre a jövőt. Ha jól sejtem, az az ön szakterülete. Ám ha megenged nekem egy magánvéleményt, azt mondanám, semmi, mármint a géneit illetően, leszámítva a természetes öregedést.
- Biztos ebben? – kérdezte Seldon.
- Ön dönt, hisz-e nekem. Kíváncsi volt Wanda géntérképére, és ezzel vállalta annak kockázatát, hogy valami olyasmire is fény derül, amiről jobb nem tudni. Meg kell mondanom azonban, semmi szörnyűségeset nem találtam.
- A tökéletlen gének... megjavíthatók?
- Nem. Elsősorban is nagyon drága lenne, másodsorban pedig fönnáll a veszély, hogy később újra elromlanak. Mellesleg az emberek ellenzik is az ilyesmit.
- De miért?
- Mert általában tudományellenesek. Ezt önnek, professzor, nagyon jól kéne tudnia. Sajnos Cleon halála óta egyre inkább terjed a miszticizmus. Az emberek tehát nem hisznek a gének tudományos módszerekkel történő megjavíthatóságában. Inkább kipróbálják a kézzel tartott gyógyítást vagy valami efféle sületlenséget. Őszintén megmondom, nagyon nehéz így dolgoznom. A támogatás is egyre csökken.
- Seldon bólintott.
- Nagyon is jól értem a helyzetet. A pszichohistória már

régen megjósolta, de nem gondoltam, hogy ilyen rohamos lesz a leépülés. Túlságosan elfoglalt a munkám, nem vettem észre, mi folyik körülöttem. – Fölsóhajtott. – Harminc éve kísérem már figyelemmel a Galaktikus Birodalom lassú széthullását, és most, hogy az iram fölgyorsult, többé nem tudom, idejében megállíthatjuk-e.

– De próbálkozik vele? – dr. Endeleckin látszott, jól szórakozik.

– Igen.

– Sok szerencsét... Ami pedig az isiászát illeti, a helyzet az, ötven éve még gyógyítható lett volna, most már azonban nehéz eset.

– Hogyan?

– A szükséges eszközök nincsenek már meg, és az őket kezelő emberek is rég más területeken dolgoznak. Az orvostudomány is hanyatlik.

– Mint minden egyéb – tette hozzá Seldon eltűnődve. – De térjünk vissza Wandához. Ő, úgy érzem, rendkívül szokatlan kis hölgy, rendkívül szokatlan aggyal. Mit mondanak a génjei erről?

Dr. Endelecki helyezkedett egy kicsit a széken.

– Seldon professzor, tudja, hány gén határozza meg az agyfunkciókat?

– Nem.

– Akkor hadd emlékeztessem, hogy az emberi test legösszetettebb része az agy. Sőt amennyire tudjuk, az egész világegyetemben nincs hozzá hasonlóan bonyolult dolog. Ne lepődjön meg tehát, ha azt mondom, az agy funkcióit gének ezrei szabályozzák.

– Ezrei?

– Úgy van. Lehetetlen tehát mindegyiket megvizsgálni. Egy biztos, Wanda rendkívüli lány, rendkívüli aggyal, de a génjeiben erre utaló nyomot nem találtam.

– Nem kereshetne valakit, aki Wandához hasonló jeleket produkál, hogy összehasonlíthassuk vele?

– Nincs sok értelme. Még ha találnánk is az övéhez hasonló agyat, a génjeikben hatalmas különbségek lehetnének. Semmi értelme egybeeséseket keresnie... De árulja el, professzor, miből vonta le a tanulságot, hogy Wanda agyában van valami szokatlan?

Seldon a fejét rázta.

– Sajnálom, de erről nem beszélhetek.

– Ebben az esetben meggyőződésem, hogy semmi új információval nem szolgálhatok. Hogyan fedezte föl akkor, amiről nem beszélhet?

– Véletlenül – mormolta Seldon. – Merő véletlenségből.

– Akkor találnia kell más hozzá hasonlókat is, véletlenül. Mást nem tehetünk.

Csönd telepedett közéjük.

– Van még valami mondanivalója? – szólalt meg végül Seldon.

– Attól tartok, nincs. Legfeljebb annyi, hogy hamarosan benyújtom a számlát.

Seldon nagy erőfeszítéssel fölállt. Borzasztóan kínozza az isiásza.

– Hát, köszönöm még egyszer, doktornő. Küldje csak a számlákat, én kifizetem mindet.

Hari Seldon kisietett az irodából, azon töprengve, vajon mit

csináljon most.

8.

Mint az értelmiségieknek általában, Hari Seldonnak a Galaktikus Könyvtár szabad bejárást biztosított. Legtöbbször a távolból, számítógépén lépett kapcsolatba a könyvtárral, de olykor személyesen is belátogatott, nem is annyira érdeklődésből mint inkább hogy meneküljön a munkájától. Az eltelt néhány évben, mióta megfogalmazódott benne a Wandához hasonló gyerekek föl kutatásának terve, saját irodát tartott fönn ott, hogy bármihez könnyen hozzáférhessen az archívum gigászi adategyütteséből. A közelben még egy lakást is kibérelt. Most azonban terve új dimenziókat nyert, és úgy döntött, találkozót kér Las Zenowtól, első ízben.

A főkönyvtároshoz nem volt egyszerű bejutni. A férfi nagyra tartotta hivatalát, s egy történet szerint, ha vele akart beszélni, még a császárnak is ki kellett várnia a sorát.

Seldon azonban minden gond nélkül bejutott. Zenow jól ismerte őt, noha személyesen még sosem találkoztak.

– Megtisztel, első miniszter úr – köszöntötte. Seldon elmosolyodott.

– Gondolom, tudja, hogy immár tizenhat éve más tölti be ezt a posztot.

– A megtisztelő cím azonban még mindig megilleti önt. Mellesleg, uram, jól emlékszem, a junta rémuralmától is ön szabadított meg bennünket. A katonák több ízben is megsértették e szent hely semlegességét.

(Ó, gondolta Seldon, hát ezért fogadott ilyen gyorsan.)

– Ne értékeljen túl – csak ennyit mondott hangosan.

– Árulja el – kérte Zenow, és nem tudta megállni, hogy egy gyors pillantást ne vessen az időszalagjára –, mit tehetek önért?

– Főkönyvtáros – fogott bele Seldon –, nem lesz könnyű teljesíteni a kívánságomat. Először is több helyet szeretnék a könyvtárban. Másodsor, kérem, hadd hozzam magammal néhány társamat. Szeretnék engedélyt kapni egy nagy fontosságú, bonyolult program beindítására.

Las Zenow riadt arcot vágott.

– Ön aztán nem aprózza el. De megmagyarázná mindennek a jelentőségét?

– Igen. A Birodalom a széthullás útjára lépett.

Hosszú szünet következett.

– Hallottam már a pszichohistóriai kutatásairól – mondta aztán Zenow. – Az ön által kifejlesztett új tudomány állítólag képes a jövő megjóslására. Vajon a szavait már ez a pszichohistória diktálja?

– Nem. Még nem értem el arra a pontra, hogy bizonyossággal beszélhesek a jövőről. Ahhoz azonban nincs szükség a pszichohistóriára, hogy lássam, a Birodalom hanyatlik. Ön is nyilván észrevette már.

Zenow nagyot sóhajtott.

– A munkám teljesen lefoglal, Seldon professzor. Ha politikai és társadalmi témák kerülnek szóba, hamar elárulom tájékozatlanságomat.

– Viszont információforrásként rendelkezésére áll az egész könyvtár. Nézzen csak körül akár ebben az irodában,

nézze, mint tölti meg a Galaktikus Birodalom összes tudása.

– Attól tartok, nekem jut a legkevesebb időm könyvekre – jegyezte meg Zenow szomorú mosollyal. – Biztos ismeri a régi közmondást: mindig a szabó gyereke a legrongyosabb. Ettől eltekintve azonban számomra úgy látszik, a Birodalom rendje helyreállt. Van új császáruk is.

– De csak névleg, főkönyvtáros uram. A peremvidéki provinciák legtöbbször már csupán hagyományból emlegetik a császár nevét, valóságos hatalma nemigen van fölöttük. A Külvilágok saját magukat kormányozzák, és ami még fontosabb, saját hadseregeket állítottak föl. Ha a császár ki akarná terjeszteni uralmát a Belső Világokon túlra, kétségkívül belebukna. Szerintem húsz év sem telik bele, és az első bolygó kikiáltja a függetlenségét.

Zenow újra sóhajtott.

– Ha igaza van, akkor a Birodalom nem élt még ilyen súlyos időket. De mi köze mindennek az ön kéréseihez itt a Könyvtárban?

– Ha a Birodalom széthullik, talán ez az épületcsoport sem ússza meg az általános pusztítást.

– Ó, dehogynem, muszáj – jelentette ki komolyan Zenow. – A korábbi válságok során már bebizonyosodott hogy a trantori Galaktikus Könyvtárnak, mint az emberi tudás tárházának, épen kell maradnia. És ez a jövőben is így marad.

– Vagy nem. Hisz ön mondta, hogy a junta is megsértette már a Könyvtár semlegességét.

– De nem komolyabban.

- A legközelebbi kísérlet már komolyabb lehet. Nem engedhetjük meg, hogy az emberi tudás tárházát bármi érje.
- És gondolja, hogy az önök ittléte megvédi a fenyegető veszedelmektől?
- Az sehogy, de a terv, amit említettem, annál inkább. Össze akarok állítani egy nagy enciklopédiát, melynek információi alapján a civilizáció újraépítheti magát, ha bekövetkezik a legrosszabb. Legyen a neve mondjuk Encyclopedia Galactica. Persze nincs szükségünk a Könyvtár teljes anyagára. Szándékaim szerint csupán az emberiség számára legszükségesebb információkat gyűjtenék össze, a lehető legtömörebb formában.
- És ha ez az önök enciklopédiája is elpusztul?
- Remélem; hogy nem. Szeretnék találni egy távoli világot, valahol a Galaxis peremén, ahová az enciklopédistáim elvonulhatnak majd, és békében dolgozhatnak. Amíg azonban nem bukkanok rá a megfelelő bolygóra, a csoport magja itt válogathatná az információkat a Könyvtárban.
- Zenow arca grimaszba torzult.
- Megértem az álláspontját, Seldon professzor, de nem vagyok biztos benne, hogy a terve kivitelezhető.
- Miért nem, főkönyvtáros uram?
- Mert posztomnál fogva nem vagyok a Könyvtár teljhatalmú ura. A fontos döntéseket egy nagy létszámú Tanács hozza. És nehogy azt higgye, hogy én minden különösebb gond nélkül keresztülvihetem az akaratomat.
- Ez meglep.
- Hát igen. Tudja, nem vagyok különösebben népszerű. A

Tanács már évek óta harcol azért, hogy a Könyvtár nyilvánosságát korlátozzák, én azonban ellenzem. Az is bosszantja őket, hogy önnek kiutaltam azt a parányi kis irodát.

– Korlátozott nyilvánosság?

– Úgy bizony. Az az elgondolásuk, ha valakinek információra van szüksége, az forduljon egy könyvtárhoz, majd az kikeresi neki. Nem tartják helyesnek ugyanis, hogy az emberek szabadon használhassák a Könyvtár komputereit. Azt mondják, a szükséges technikai felszereltség egyre megfizethetlenebb lesz.

– De hát ez képtelenség. A nyitott Galaktikus Könyvtár több ezer éves hagyománnyal bír.

– Persze, csak hogy az utóbbi években a támogatásunkat többször is csökkentették, ilyen körülmények közt pedig elég nehéz a berendezéseket üzemben tartani.

Seldon az állát simogatta.

– Ezzel annak is együtt kell járnia, hogy csökkentik az alkalmazottak bérét, és egyeseket elbocsátanak – vagy legalábbis nem vesznek föl újabbakat.

– Ahogy mondja.

– De hát a munkaerő folytonos csökkenése mellett hogyan akarják megválaszoltatni az érdeklődők kérdéseit?

– Az elgondolás az, hogy csak azokat az információkat keressük ki, amelyeket *mi* fontosnak tartunk.

– Szóval nem elég, hogy a Könyvtár nem lesz nyilvános, de még azt is megszabják, hogy a teljes anyagából mi legyen hozzáférhető, mi nem?

– Hát igen.

– Nem hiszem el, hogy egy vérbeli könyvtáros képes ilyesmire.

– Mert nem ismeri Gennaro Mummeryt. – Seldon értetlen arckifejezését látva Zenow folytatta. – Hogy kicsoda ő? A Könyvtár bezárását követelő tanácsstagok hangadója. És egyre többen állnak mellé. Ha önt és a kollégáit beengedem ide dolgozni, a Tanácsnak azok a tagjai, akik eddig nem pártolták Mummeryt, viszont azt az elvet vallják, hogy a Könyvtár a könyvtárosoké, most esetleg mellette szavaznak. Abban az esetben pedig kénytelen leszek lemondani.

– Nézze – szólalt meg Seldon energikusan. – A Könyvtár bezárása vagy nyilvánosságának korlátozása, az információk megtagadása, sőt maga a csökkenő támogatás is a Birodalom széthullásának jele. Nem gondolja?

– De, igaza lehet.

– Akkor hadd beszéljek a Tanáccsal. Hadd magyarázzam el nekik, mit hoz a jövő, és hogy mi az én tervem. Talán meggyőzhetem őket, amint, remélem, meggyőztem önt is. Zenow egy pillanatra elgondolkozott.

– Én nem akarom lebeszélni semmiről, de tudnia kell, nem biztos, hogy sikerrel jár.

– Vállalom a kockázatot. Kérem, tegye meg a szükséges intézkedéseket, és értesítsen, mikor járulhatok a Tanács elé.

Seldon nyugtalanul távozott Zenowtól. Mindaz, amit a főkönyvtárosnak mondott, igaz volt ugyan, de a valódi okot, amiért a könyvtárra igényt tartott, nem árulta el. Méghozzá

részben azért, mert maga sem látta tisztán.

9.

Hari Seldon Jugo Amaryl ágya szélén ült, türelmesen, szomorúan. Barátja elcsigázottan feküdt. Most már ha hagyta volna, sem segíthettek rajta.

Épp hogy betöltötte az ötvenötöt. Seldon maga hatvanhat volt már, de időnként jelentkező isiászától eltekintve még mindig egészséges.

Amaryl fölnyitotta a szemét.

– Hari, itt vagy még?

Seldon bólintott.

– Nem hagylak magadra.

– Míg meg nem halok?

– Igen. – Aztán kitört belőle a keserűség. – Miért tetted ezt, Jugo? Ha értelmesen éled az életed, még húsz-harminc évig köztünk maradhattál volna.

Amaryl sápadtan elmosolyodott.

– Értelmesen élni? Úgy érted, szórakozni járni? Pihenni?

– Igen, igen.

– Vagy aközben is folyton a munkán járt volna az eszem vagy megtanultam volna az időt pocsékolni, és akkor az alatt a húsz-harminc év alatt sem érek el többet, mint így. Nézd csak meg magad.

– Mi van velem?

– Tíz évig voltál Cleon első minisztere. Azalatt mennyit foglalkoztál a tudománnyal?

– Az időm egynegyedét a pszichohistóriának szenteltem – felelte Seldon halkán.

– Ne túlozz, Ha én nem tartok ki, a pszichohistória megfeneklett volna.

Seldon bólintott.

– Igazad van, Jugo. Hálával tartozom neked.

– És azelőtt, meg azóta, amíg te az adminisztrációt intézted, ki foglalkozott az igazi munkával? He?

– Te, Jugo.

– Ahogy mondd. – Szeme ismét lecsukódott.

– Mégis mindig arra vágytál, hogy egyszer átvedd tőlem az adminisztrációt.

– Nem! Csak azért akartam a Terv élére kerülni, hogy a megfelelő irányba haladjunk tovább. Az adminisztrációs feladatokat másokra osztottam volna.

Amaryl hörögve szedte a levegőt, csukott szemmel olykor horkantott, de egyszerre összerezsent, és újra fölnézett, egyenesen Hari szemébe.

– Mi lesz a pszichohistóriával nélkülem? – kérdezte. – Gondoltál már erre?

– Igen, gondoltam. És szeretném, ha beszélne róla. Talán téged is megnyugtat. Jugo, azt hiszem, forradalmasítjuk a pszichohistóriát.

Amaryl srófián ráncokba vonta a homlokát. – Hogyan? Nem tetszik ez nekem.

– Hisz az egész a te ötleted volt. Évekkel ezelőtt azt mondtad, létre kell hozni két Alapítványt, egymástól is biztonságosan elszigetelve, hogy egyszer majd fel lehessen építeni rájuk a leendő Második Galaktikus Birodalmat. Emlékszel? A te ötleted volt.

– A pszichohistóriai egyenletek...

- Tudom, azok sugallták. Most ezen a terven dolgozom, Jugo. Szereztem egy irodát a Galaktikus Könyvtárban...
- A Galaktikus Könyvtárban. – Amaryl homlokán elmélyültek a ráncok. – Nem szeretem őket. Önelégült idióták mind.
- A főkönyvtáros, Las Zenow nem olyan veszélyes.
- Találkoztál már egy bizonyos Mummeryvel, Gennaro Mummeryvel?
- Nem, de hallottam róla.
- Szánalmas alak. Egyszer alaposan összevesztünk, azt állította ugyanis, hogy valamit rossz helyre raktam vissza. Persze én semmi ilyesmit nem tettem, úgyhogy nagyon megdühödtem. Egyszeriben visszavedtettem dahlbelivé... Egyet el kell ismerni, a dahli szitkozódás gazdagsága páratlan. Elmondtam őt mindenféleképpen, hogy akadályozza a pszichohistóriát, és ezért gonosztevéként fog bevonulni a történelemkönyvekbe. – Amaryl erőtlenül föl-kuncogott. – Szóhoz sem jutott.

Seldon hirtelen megértette, Mummery miért viseltetik olyan ellenszenvel minden kívülálló iránt – és valószínűleg a pszichohistória iránt is –, de nem mondta ki hangosan.

– Az a lényeg, Jugo, hogy te két Alapítványt akartál, mert így, ha az egyik kudarcot vall, a másik átveheti a feladatot. Mi azonban továbbfejlesztettük az ötletedet.

– Hogyan?

– Emlékszel, hogy két évvel ezelőtt Wanda a gondolataidban olvasva rájött, valami nincs rendben az Elsődleges Radiáns egyik számításával?

– Hát persze.

– Nos, fölkatjuk a Wandához hasonlókát. Az egyik Alapítvány személyzetét nagyrészt természettudósokból állítjuk össze, akik az emberi tudást óvják, az új Birodalom eljövételét várva. A Második Alapítvány pedig csak pszichohistorikusokból áll majd, mentalistákból, gondolatolvasókból, akik mintegy szellemileg összekapcsolódva dolgoznak majd, s így sokkal gyorsabb eredményeket érnek el, mint egyenként bárki. Ők az idő előrehaladtával néha finoman kiigazítják az eseményeket. Mindig a háttérben maradnak, figyelnek. Ők lesznek a Birodalom urai.

– Csodálatos! – sóhajtotta Amaryl. – Csodálatos! Látod? Tökéletesen választottam meg a halálom pillanatát. Hisz nem maradt már semmi dolgom.

– Ne mondj ilyeneket, Jugo.

– Ugyan, ne ess kétségbe, Hari. Amúgy is túl fáradt vagyok már mindenhez. Köszönöm... köszönöm... hogy elmondtad... – a hangja egyre gyengült – a forradalmat. Bol... boldog vagyok...

Ezek voltak Jugo Amaryl utolsó szavai.

Seldon az ágy fölé hajolt. Könnyek csípték a szemét, és lassan legördültek az arcán.

Még egy régi barátja eltávozott. Demerzel, Cleon, Dors, és most Jugo... Ahogy öregszik, egyre inkább magára marad. Ráadásul a forradalom, amelynek tudata oly boldoggá tette Amaryl utolsó pillanatait, talán soha nem következik be. Vajon hasznát veheti-e a Galaktikus Könyvtárnak? Talál-e még Wandához hasonlókát? És ami a legfontosabb, mennyi időt vehet mindez igénybe?

Seldon hatvanhat éves volt. Bárcsak harminckét esztendőskorában kezdhetett volna hozzá a szervezéshez, rögtön, ahogy a Trantorra érkezett...

Most már talán túl késő.

10.

Gennaro Mummery alaposan megvárakoztatta. Szándékosan csinálta, arcátlanul, Hari Seldon mégis nyugodt maradt.

Elvégre szüksége volt Mummeryre, és tudta, ha magára haragítja, azzal csak saját ügyének árthat.

Seldon tehát megőrizte hidegvérét, várt, és végül Mummery is csak belépett. Láta már őt, de csak messziről. Most először beszélgettek négy szemközt.

Mummery alacsony volt és kövér, kerek arcát rövidre nyírt fekete szakáll keretezte. Mosolyát Seldon egyfajta maszknak vélte. Szájából sárgás fogak villantak elő. Elengedhetetlen sapkája ugyanilyen sárga színben virított, s egy barna csík tekeredett körbe rajta.

Seldon érezte, fölkavarodik a gyomra. Azonnal tudta, hogy nem kedveli Mummeryt, pedig egyelőre nemigen volt még rá oka.

– Nos, professzor – szólalt meg Mummery minden udvariaskodó bevezető nélkül –, mit tehetek önért? – A falon végigfutó időszalagra pillantott, de nem kért elnézést a késésért.

– Azt szeretném kérni, uram – mondta Seldon –, ne ellenezze az ittlétemet.

Mummery széttárta a karját.

– Hiszen már második éve van itt. Miféle ellenzésről beszél?

– A Tanácsnak eddig azon tagjait, akiket ön képvisel, valóban mindahányszor leszavaztatta a főkönyvtáros, de a jövő hónapban újabb gyűlésre kerül sor, és Las Zenow ezúttal nem biztos az eredményben.

Mummery vállat vont.

– Én sem vagyok biztos benne. Könnyen lehet, hogy megújítjuk a bérletét.

– De nekem ennél többre van szükségem, Mummery könyvtáros. Szeretném bejuttatni néhány kollégámat. A tervet, amelyen dolgozom – mint tudja, egy szokatlan terjedelmű enciklopédiát készíték –, egyedül nem válthatom valóra.

– A kollégái azonban ott telepednek le, ahol akarnak, a Trantor nagy bolygó.

– Muszáj a Könyvtárban dolgoznunk. Öregember vagyok már, sietnem kell.

– Ki állíthatja meg a rohanó időt? Nem hiszem, hogy a Tanács a kérés teljesítése mellett szavazna. Csak nem valami nagy dobásra készül, professzor?

(De igen, arra gondolta Seldon, ám egy szót sem szólt.)

– Önt nem tudtam kitiltatni, professzor, legalábbis eddig még nem. De azt hiszem, a kollégát bejutását megakadályozhatom.

Seldon rájött, hogy így nem jut semmire. Őszintébb hangnemre váltott.

– Mummery könyvtáros, biztos vagyok benne, hogy ellenszenvem nem személyes természetű. Nyilván fölfogta

már a munkám fontosságát.

– A pszichohistóriára gondol? Ugyan már, hisz harminc éve dolgozik rajta, és hova jutott?

– Hát épp ez az. Most viszont közel az áttörés pillanata.

– Hát törjön át a Streeling Egyetemen. Miért kell magának épp a Galaktikus Könyvtár?

– Mummery könyvtáros, figyeljen rám. Ön le akarja zárni a Könyvtárat a nagyközönség elől. Ezzel egy régi hagyománynak vetne véget. Van hozzá szíve?

– Nem szív kell ide, hanem pénz. A főkönyvtáros biztos elsírta már a vállán minden bánatunkat. Kevés a támogatás, alacsonyak a bérek, karbantartásra sem jut pénz. Mégis, mit kéne csinálnunk? Csak a szolgáltatások számát csökkenthetjük, azt meg különösen nem engedhetjük meg magunknak, hogy önt és a kollégáit irodákkal és felszereléssel lássuk el.

– A császárnak tudtára adták már a helyzetüket?

– Ugyan, professzor, ne álmodozzon. A pszichohistóriája talán nem azt sugallja, hogy a Birodalom széthullófélben van? Úgy hallottam, az emberek máris Holló Seldonként emlegetik. Az, ha nem tévedek, valami legendabeli madár, aminek a föltünése mindig rosszat jelent.

– Igaz, hogy nehéz idők elé nézünk.

– És gondolja, ez a Könyvtárra nem lesz hatással? Professzor, ez itt az életem, és semmi kedvem elzárni a nagyközönség elől, de mást nem tehetünk, hacsak valami módon nem szerzünk új támogatókat... Ezek után ön nyilvános könyvtárat követel, és élvezni akarja a kiváltságait. Ez nem megy professzor. Nem megy.

– És mi van, ha szerzek önöknek pénzt? – kapaszkodott Seldon kétségbeesve az utolsó szalmaszálba.

– Valóban? Hogyan?

– Beszélhetnék a császárral. Elvégre valamikor első miniszter voltam. Engem biztos fogad, és végighallgat.

– És azt hiszi, még pénzt is kap tőle? – nevetett Mummery.

– Ha igen, ha sikerül megemeltetnem a támogatásuk összegét, beengedi a kollégáimat?

– Először lássam azt a pénzt – mondta Mummery –, aztán majd meglátjuk. De nem hiszem, hogy sikerrel járhat.

Nagyon magabiztosnak tűnt, és Seldon eltöprengett, a Könyvtár vajon hányszor intézhetett már kérvényeket a császárhoz – eredménytelenül.

És neki vajon sikerül-e egyáltalán a színe elé jutnia?

11.

XIV. Agis császár nem igazán joggal viselte ezt a nevet. Trónra kerülésekor vette föl csupán, méghozzá azzal a határozott céllal, hogy az Agis-dinasztiához kapcsolja magát, mely mintegy kétezer évvel ezelőtt uralkodott – nem is rosszul. VI. Agis még közülük is kiemelkedett: negyvenkét évig uralkodott biztos kézzel egy gazdag Birodalom fölött, de nem volt zsarnok.

XIV. Agis nem hasonlított a régi uralkodóház tagjaira, ha hinni lehetett a régi hologramoknak, de még saját hivatalos képmására sem igen.

Hari Seldon nosztalgiával gondolt vissza rá, hogy Cleon, minden hibája és gyengesége ellenére azért uralkodóhoz méltóan festett. XIV. Agis annál kevésbé. Seldon sosem

látta őt közelről, a róla készült felvételek pedig rettentő sokat csaltak. A császári holográfus jól végezte a dolgát, gondolta gúnyosan.

XIV. Agis alacsony férfi volt, csöppet sem vonzó arccal, kidülledt szemmel, melyből nem sugárzott különösebb értelem. Az egyetlen ok, amiért trónra kerülhetett, hogy oldalági rokona volt Cleonnak.

Csupán egyvalami vallott javára: nem is próbálta megjátszani a hatalmas uralkodót. Állítólag szerette, ha „császár polgártársnak” szólítják, s több ízben csak a protokoll és a Gárda határozott tiltakozása gátolta meg abban, hogy kisétálgjon a park kapuin túlra.

Állítólag kezét akart rázni az emberekkel, és személyesen végighallgatni panaszait.

(Egy pont a javára, gondolta Seldon, még ha szándékát nem is váltotta soha valóra.)

– Köszönöm, felség, hogy fogadni méltóztatott – mondta halkán, és meghajolt.

XIV. Agis hangja tisztán csengett, és külsejétől eltérően egész rokonszenvesnek tetszett.

– Egy volt első miniszter nyilván rendelkezik bizonyos előjogokkal – mondta. – Azt azonban el kell ismernem, nagy bátorságra vall részemről, hogy fogadni mertem.

Szavaiból humor érződött ki, és Seldon hirtelen rádöbbsent, hogy a látszat ellenére a császár talán mégis értelmes ember.

– Bátorságra, felség?

– Hát persze. Hisz, ha jól tudom, önt Holló Seldonnak nevezik.

- A minap hallottam ezt először, felség.
- Az elnevezés nyilván a pszichohistóriájára utal, ami újabban a Birodalom bukását hirdeti.
- Csak a lehetőségre mutat rá, felség.
- Szóval egy ilyen baljós mesebeli madárhoz rokonítják. Ám el kell ismernem, találóan.
- Azért csak nem, felség.
- Ugyan, ugyan. A tényeket nem tagadhatja le. Eto Demerzel, Cleon volt első minisztere hitt az ön felfedezésében, és mi történt vele? Lemondásra, száműzetésbe kényszerítették. Maga Cleon császár is hitt az ön felfedezésében, és mi történt vele? Megölték. A katonai junta is hitt a felfedezésében, és mi történt? Elsöpörték. Állítólag még a joranumisták is hittek önben, és mi lett velük? Elpusztultak mind. Most pedig hozzám jött látogatóba, Holló Seldon. Mit várhatok ettől?
- Semmi rosszat, felség.
- Ezt gondoltam is, mivel a többiektől eltérően én nem hiszek az ön felfedezésében. De most már mondja el jövelele célját. Figyelmesen végighallgatta Seldon történetét az enciklopédia összeállításának tervéről, mely minden pusztuláson átmentené az emberi tudás legfontosabb részét.
- Igen, igen – szólt végül –, szóval megingathatatlanul hisz abban, hogy a Birodalom pusztulásra ítéltetett.
- Meglehetősen nagy az esélye, felség, és nem lenne bölcs dolog, ha ezt számításán kívül hagynánk. Ha lehet, szeretném megakadályozni, ha pedig nem, akkor legalább csökkenteni a tragikus következmények lehetőségét.

- Holló Seldon, ha továbbra is beleüti az orrát mindenbe, a Birodalom *tényleg* romba dől, és akkor nem lesz segítség.
- Felség, én csak engedélyt kérek önföl, hogy dolgozhassak.
- Semmi akadály, de nem látom, mit tehetnék az érdekében. Miért hozta föl például az enciklopédia ügyét?
- Mert a Galaktikus Könyvtárban szeretnék dolgozni, felség, vagy pontosabban fogalmazva, szeretném, ha a munkatársaim is ott lehetnének mellettem.
- Biztosíthatom, én nem állok az útjukba.
- Az kevés, felség. Én a segítségét kérem.
- Milyen értelemben, volt első miniszter uram?
- Támogatás útján. Ha a Könyvtár nem kap pénzt, bezárja a kapuit a nagyközönség előtt, és az én szűrőmet is kiteszik.
- Pénzt! – A császár hangjában döbbenet csendült. – Szóval pénzért jött hozzám?
- Igen, felség.

XIV. Agis föl pattant. Seldon is fölállt, de a császár leintette.

- Üljön csak le nyugodtan. Ne kezeljen császárként, hisz nem vagyok az. Én nem vágytam erre a címre, de nem választhattam. Más császári sarjat nem találtak, hát nekem estek, hogy a Birodalomnak uralkodó kell. Én végül engedtem, de rábeszélőim most megnézhetik magukat. Pénzt! Azt várja, hogy pénzt adjak?! Hiszen egyfolytában a Birodalom hanyatlásáról beszél. Mit gondol, ez miben mutatkozik meg? Forradalmakban? Polgárháborúkban? Tüntetésekben és lázongásokban?

Nem. A pénz a dolog kulcsa. Tud arról, hogy a Birodalom feléből még csak az adókat sem vagyok képes behajtani? Ezek a provinciák még mindig részei az államrendszerünknek – „Sokáig éljen a Birodalom!”, „Dicsőség a császárnak!”, hajtogatják –, de adót fizetni nem akarnak, nekem pedig nincsenek meg az eszközeim, hogy erővel begyűjtsem tőlük. Márpedig ha nem szolgáltatnak be adót, igazából már nem is a Birodalom részei, nem igaz?

Pénz! A Birodalom válságos pénzzavarral küzd. Semmiért nem tudok fizetni. Még a park rendben tartására is csak alig jut pénz. Ügyeskednem kell. És közben pusztul a Palota, és fogyatkozik a személyzet.

Seldon professzor, ha pénzt akar, rossz helyre jött. Nincsen semmim. Hogyan támogathatnám a Könyvtárat? Hálásak lehetnének, hogy egyáltalán minden évben szerzek nekik valami keveset. – Azzal a császár kinyújtotta a két kezét, tenyérrel fölfelé, mintha erszénye ürességét jelezné.

Hari Seldon döbbsenten ült.

– Nézze, felség – szólalt meg –, ha pénze nincs is, de császári tekintélye megvan még. Nem parancsolhatja rá a könyvtáriakra, hogy ne háborgassanak, és engedjék be a kollégáimat is? Elvégre létfontosságú munkát végzünk.

XIV. Agis ismét leült, mintha most, hogy a pénz lekerült a napirendről, ő is megnyugodott volna.

– Mint nyilván tudja, a Galaktikus Könyvtár a Birodalomtól teljesen függetlenül működik. Saját törvényalkotási joggal rendelkezik a területén, mióta VI. Agis, a névrokonom – elmosolyodott – egyszer megpróbálta a hírcsatornákat

ellenőrzése alá vonni. Nem is sikerült neki, és ha valami a nagy VI. Agisnak nem sikerült, gondolja, nekem sikerülhet? – Én nem azt kérem, felség, hogy erőszakkal kényszerítse őket véleményük megváltoztatására. Egyszerűen csak adjon hangot kívánságának. Ha a Könyvtár létfontosságú funkcióit ezzel nem veszélyeztetik, bizonyára örömmel tesznek eleget a császári kérésnek.

– Seldon professzor, milyen keveset tud is ön a Könyvtárról. Elég, ha a legfinomabban és legudvariasabban hangot adok kívánságomnak, ők csak azért is az ellenkezőjét fogják csinálni. Borzasztóan érzékenyek, és ha valamiben a császári befolyás legcsekélyebb jelét is fölfedezik, máris ágálnak meg tiltakoznak.

– Akkor mit tehetünk? – kérdezte Seldon.

– Mondok én magának valamit. Eszembe jutott, hogy mivel én is beletartozom a nagyközönség fogalmába, ellátogathatok a Galaktikus Könyvtárba, ha kedvem tartja. Ráadásul mivel a Palota területén belül helyezkedik el, még a protokoll előírásait sem hágom át a vizitemmel. Ön természetesen velem jön, és hivalkodóan fesztelenül viselkedik velem. Én nem kérek tőlük semmit, de ha meglátnak bennünket kart karba öltve sétálni, talán a nagyhatalmú Tanácsuk méltányosabb lesz önnel... Ez minden, amit tehetek.

És a mélységesen csalódott Seldon eltöprengett, vajon lesz-e ennek fogantja.

– Nem is tudtam, hogy ilyen jó viszonyban van a császárral, Seldon professzor – jegyezte meg csodálkozva Las Zenow.

– Miért ne? A császár nagyon demokratikus érzelmű, azonkívül érdekelték a tapasztalataim, úgy is mint a cleoni idők egyik első miniszterének véleménye.

– Látogatása mindannyiunkra nagy hatást gyakorolt. Hosszú évek óta nem járt már nálunk császár. Általában, ha valamelyiknek szüksége volt a szolgálatainkra...

– El tudom képzelni. Csak elkiáltotta magát, és önök már udvariasságból is átszalajtottak vele valakit.

– Egyszer fölmerült, hogy az uralkodó kaphatna egy saját komputert, mely közvetlen összeköttetésben állna a Könyvtár számítógéprendszerével. De hát ez régen történt, abban az időben, amikor még bőviben voltunk a pénznek. És már akkor is leszavazták.

– Valóban?

– Ó, igen, csaknem az egész Tanács egyetértett, hogy az túlságosan szoros kapcsolatot teremtené a császár és a Könyvtár között, és előbb-utóbb a függetlenségünk elvesztéséhez vezetne.

– És az a Tanács, amely még egy császár előtt sem hajt fejet, vajon megengedi-e, hogy itt maradjak?

– Pillanatnyilag igen. A többségnek az az érzése támadt – és én minden eszközzel igyekeztem bátorítani – hogy ha udvariatlanul viselkedünk a császár személyes jóbarátjával, még e támogatás növekedésének esélyétől is elesnénk. Így aztán...

– Szóval a pénz beszél.

– Attól tartok.

– És a kollégáimat is beengedik?

Zenow arcán zavar tükröződött.

– Attól tartok, nem. A császárt csak az ön társaságában látták, nem a kollégáival. Sajnálom, professzor.

Seldon vállat vont, de fokozatosan erőt vett rajta a búskomorság. Mégsem sikerült hát behoznia a kollégáit. Egy ideig abban is reménykedett, hogy talál még Wandához hasonlókat, de tévedett. Neki is pénz kellett volna az igazán átfogó kereséshez, de a császárhoz hasonlóan nem volt semmije.

13.

A Trantor, a Galaktikus Birodalom bolygó-fővárosa alaposan megváltozott, mióta Hari harmincnyolc évvel ezelőtt a Heliconról érkezett hiperhajó lépcsőjéről először lépett a bolygó felszínére. Vajon csupán az öregedés, a visszaemlékezés varázsolta a régi képet szebbé és csillogóbbá? Hogy történhetett, hogy a Külvilágok egyik távoli provinciájáról érkezett fiatalembert akkor nem kápráztatták el a ragyogó tornyok, szikrázó kupolák, az emberek színes, folyton hullámozó tömegei? Most a mozgójárdákon szinte egy teremtetett lelket se látni, gondolta Hari szomorúan, még fényes nappal sem. Fosztogató bandák uralják a város egyes környékeit, állandó harcban állva egymással a vadászterületekért. A biztonsági erők létszáma csökkent, a maradék jóformán csak a beérkező panaszok felvételéhez volt elég. Természetesen a segélykérő hívásokra azért kivonultak, de rendszerint

akkor, amikor már minden véget ért. Már nem is tettek úgy, mintha igyekeznék megvédeni a Trantor békés polgárait. Mindenki csak a saját felelősségére merészkedett az utcára – és legtöbbször bizony nagy kockázatot vállalt. Hari Seldon azonban senkire sem hallgatva végezte reggeli sétáit, mintha egyenesen kihívná maga ellen a sorsot.

Sántikáló sétája közben sokat gondolkodott.

Semmi sem működött úgy, ahogy szerette volna. Semmi. Képtelen volt elkülöníteni azt a genetikai jegyet, ami Wandát megkülönböztette a többiektől, anélkül pedig nem találhatott rá a hozzá hasonlókra.

A kislány gondolatolvasó képessége az első eset óta eltelt hat év alatt tovább fejlődött. Sőt másban is rendkívülinek bizonyult.

Olybá tűnt, mintha az első felfedezése óta ő maga is tovább kísérletezne, képességei határait keresve. Már egészen felnőttesen viselkedett, leszokott kislányos kuncogásról, pedig Hari annyira szerette érte, ugyanakkor egyre inkább igyekezett segíteni nagyapját a munkájában, fölhasználva különleges adottságait is. Amint Seldon elmesélte neki a Második Alapítványra vonatkozó tervet, ő teljes erőbedobással nekilátott a feladat végrehajtásának.

Ezen a napon azonban Seldont rossz hangulat gyötörte. Arra a következtetésre jutott, hogy Wanda szellemi képességei semmivel sem segítik közelebb a megoldáshoz. Nem maradt pénze, hogy folytassa a munkát, felkutathassa az unokájához hasonlókat, kifizesse a streelingi Pszichohistóriai Program munkatársait, de még arra sem, hogy az enciklopédia ügyét előbbre

juttassa. Most mi lesz, hogyan tovább?

Tovább sétált a Galaktikus Könyvtár felé. Jobban járt volna egy gravitaxival, de sétálni akart, sántikálás ide vagy oda. Gondolkodni szeretett volna.

Egyszer csak kiáltást hallott:

– Ott van! – De oda se figyelt.

Aztán megint fölhangzott:

– Ott megy a pszichohistorikus!

Pszichohistorikus. Ez a szó arra készítette, hogy fölnézzen.

Egy csapat fiatalember gyülekezett köré.

Seldon automatikusan a falnak vetette a hátát, és fölemelte a botját.

– Mit akartok?

A fickók fölröhögtek.

– A pénzed, te vénség. Van pénzed?

– Talán, de minek az nektek? Valamelyikőtök azt kiáltotta: „Pszichohistorikus!” Hát ismertek engem?

– Naná, te vagy a Holló Seldon – szólt az egyik fiatalember, aki láthatóan a csapatot vezette. Nagyon magabiztosnak tűnt.

– Te szemétláda! – ordította egy másik.

– És mit csináltok, ha nem adom oda a pénzemet?

– Jól megruházunk – mondta a bandavezér –, aztán elveszük a pénzed.

– És ha önként odaadom?

– Akkor is megruházunk! – Mind fölröhögtek.

Hari Seldon magasabbra emelte a botját.

– Táguljatok innen!

Addigra sikerült összeszámolnia őket. Nyolcan voltak.

Érezte, hogy az idegességtől fulladozni kezd. Valamikor Dorsszal és Raychcsal hármásban akár tízzel is elbántak gond nélkül. Akkoriban azonban ő még csak harminckét éves volt, ráadásul anyatigrisként védte az asszony..
Dors...

Most egészen másképp alakult a helyzet. Megsuhogtatta a botját.

– Hé – fordult a bandavezér a többiekhez –, az öregúr mindjárt ránk támadt Mit csináljunk?

Seldon gyorsan körbepillantott. Sehol nem látott biztonságiakat. Ez újabb jele a társadalom leépülésének. Egy-két ember ugyan elhaladt mellettük, de segítségért kiáltani hasztalan lett volna. A közelbe érve mindenki meggyorsította a lépteit, és nagy ívben igyekezett elkerülni a kialakuló incidens színhelyét. Láthatóan senkinek sem állt szándékában beavatkozni.

– Az első közeledőnek szétverem a fejét – közölte Seldon a huligánokkal.

– Igen? – Azzal a bandavezér villámgyorsan előrelépett, és megragadta a botot. Rövid dulakodás után kicsavarta az öregember kezéből aztán félredobta.

– És most mi van, öreg?

Seldon összehúzta magát. Várta az ütéseket. A huligánok egyre szorosabban gyűltek köré, mindegyik mohón várta, hogy behúzhasson egyet-kettőt. Seldon védekezően maga elé emelte a kezét. Persze a profi verekedők fogásait még mindig nem felejtette el, és ha csak egy-két fickó állna vele szemben, meg is próbálkozna velük. Nyolcuk ellen azonban semmi esélye sem volt.

Megpróbált oldalra lendülni, de beteg jobb lába összecusklott alatta. Elvágódott, és most már igazán tehetetlenül várta a fejleményeket. Egyszerre szentori hang remegtette meg a levegőt:

– Mi folyik itt? Vissza, ti nyavalyások! Vissza, vagy mindannyiótokat megöllek!

– Na, még egy vénség – szólt a huligánok vezére.

– Nem olyan vén még – felelte az újonnan érkezett. Kézfejével akkorát csapott a fickó arcára hogy az egyből kivörösödött.

– Raych, te vagy az? – szólt Seldon meglepődve.

– Maradj ki ebből, apa. Állj föl, és menj innen.

– Ezért elintézzünk – mondta a bandavezér, az arcát simogatva.

– Azt próbáljátok meg – felelte Raych, előhúзва egy hosszú pengéjű, csillogó dahli kést. Hamarosan a másik kezében is egy ugyanilyen táncolt.

– Még mindig magadnál hordod őket? – nyögte Seldon erőtlenül.

– Mindig – mondta Raych. – Velem senki sem bánhat el.

– Majd én – közölte a bandavezér, és előhúzott egy sugárvetőt. Raych keze villámgyorsan meglendült, és egyik kése a fickó torkába vágódott. A bandavezér hangosan fölhördült, és hét társa bámuló szeme láttára összerogyott. Raych odalépett hozzá, kihúzta a kést a torkából, és megtörölte a huligán ingében. Közben rálépett a fickó kezére, lehajolt, és elvette a sugárvetőt.

Miután a fegyvert eltüntette egyik hatalmas zsebében, így szólt: – Nem szeretem a sugárvetőt. És tudjátok, miért, ti

rohadt állatok? Azért, mert néha elhibázom a célt. Késsel viszont soha nem fordul elő ilyesmi. Soha! Ez a disznó halott. Heten maradtatok. Folytatjuk tovább, vagy elhordjátok az irhátokat?

– Kapjuk el! – ordította az egyik huligán, mire mind a heten előrelendültek.

Raych egy lépést tett hátra. Kés villant, aztán egy másik, és két támadó máris megtorpant. A penge a hasukba fúródott. – Adjátok vissza a késeimet – szólt rájuk Raych, kirántotta mindkét pengét a sebből, és megtörölte.

– Ez a kettő még él, de nem sokáig. Öten maradtatok talpon. Megint meg akartok támadni, vagy inkább elhúzzátok a csíkot?

Mind futásnak eredtek, de Raych utánuk kiáltott:

– Vigyétek ezt a három szerencsétlent is! Nekem nem kellenek. A huligánok sietve vállukra vetették a halottat meg a két sebesültet, és elpucoltak.

Raych lehajolt, és fölvette Seldon botját.

– Tudsz jární, apa?

– Nem valami jól. Kificamodott a bokám.

– Akkor szállj be a kocsimba. Különben is, mit mászkálsz te itt?

– Miért ne tenném? Eddig még soha semmi nem történt velem.

– És azt vártad, hogy végre történjen? Szállj be a kocsimba, visszaviszlek Streelingbe.

Némán beprogramozta a járművet, csak aztán szólalt meg újra: – Milyen kár, hogy anya nem lehetett itt. Ő pusztá kézzel öt perc alatt elintézte volna mindet.

Seldon szemét megint marni kezdték a könnyek.

– Tudom, Raych, tudom. Azt hiszed, nekem nem hiányzik?

– Sajnálom – mondta Raych halk hangon.

– Honnan tudad, hogy bajban vagyok?

– Wanda mondta. Azt állította, gonosz emberek lesnek rád, és még azt is pontosan meghatározta, hol. Természetesen azonnal kocsiba vágtam magam.

– Nem is kételkedtél a szavaiban?

– Egyáltalán nem. Hisz rég tudjuk már, hogy valamiféle állandó kapcsolatban áll veled és a téged körülvevő dolgokkal.

– Azt is megmondta, hányan támadnak rám? – Nem, csak annyit, hogy jó páran.

– És te mégis egyedül jöttél, Raych.

– Nem volt idő csapatot gyűjteni, apa. Különben is, láthatod, elég voltam nekik.

– Igen, elég. Köszönöm, Raych.

14.

Visszatértek hát Streelingbe. Seldon egy fotelban ült, lábát zsámolyon pihentetve. Raych komoran bámulta.

– Apa – szólalt meg –, mostantól kezdve nem járkaálhatsz gyalog egymagad a Trantoron.

Seldon elfintorodott.

– E miatt a jelentéktelen incidens miatt?

– Ez is épp elég volt. Már nem tudod úgy megvédeni magad, mint régen. Hetvenéves vagy, és a jobb lábad nem a legerősebb. És láthatod, vannak ellenségeid...

– Ellenségeim?!

– Igen. És ezt te is nagyon jól tudod. Azok a csatornatöltelékek nem egyszerű vadászaton voltak. Pontosan tudták, ki kell nekik. Még oda is kiáltották neked, hogy „pszichohistorikus!”. És szemétládának neveztek. Mit gondolsz, miért?

– Nem tudom.

– Mert a magad kis világában élsz, apa, és fogalmaid sincs, mi folyik a Trantoron. Nem gondolod, hogy az egyszerűbb emberek is észlelik már a pusztulás előjeleit? És azt hiszed, nem emlékeznek rá, hogy te ezt károgtad a fülükbe hosszú éveken át? Sosem hallottál még olyanról, amikor a hírnököt okolták a rossz hírért? Sokan téged tartanak hibásnak a történetekért.

– Nem hiszem el.

– Mit gondolsz, miért akarnak egyesek kidobatni a Galaktikus Könyvtárból? Mert nem akarják, hogy a földühödött tömeg ott lincseljen meg. Legjobb lesz tehát, ha vigyázol magadra. Nem járhatsz ki egyedül. Vagy én kísérek el mindenhová, vagy alkalmazz testőröket.

Seldon szörnyen boldogtalannak látszott. Raych megenyhülve folytatta:

– De már nem kell sokáig kibírnod, apa. Új munkát kaptam. Seldon fölpillantott.

– Új munkát? Mifélett?

– Taníthatok egy egyetemen.

– Melyiken?

– A Santannin.

Seldon szája megremegett.

– Santanni! De hisz az kilencezer parszeknyire van a

Trantortól! Egy isten háta mögötti provincia a Galaxis túlsó oldalán!

– Pontosan. Ezért akarok odamenni. Egész életemet a Trantoron éltem le, és belefáradtam. Nincs még egy világ a Birodalomban, amelyik gyorsabban pusztulna, mint ez. Valóságos büntanyává vált az egész, és nincs, aki megvédjen minket. A gazdaság gyengén áll, a technika lépten-nyomon csődöt mond. Santanni azonban egy nagyon jó hírű világ, ahol el tudnám képzelni a hátralevő életemet Manellával, Wandával és Bellisszel. Két hónap alatt ott vagyunk.

– Az egész család?

– És te is, apa. Te is. Nem hagynánk itt a Trantoron. Velünk jössz a Santannira.

Seldon a fejét rázta.

– Lehetetlen, Raych. Tudod jól.

– Miért lehetetlen?

– A Terv miatt. A pszichohistória miatt. Hát azt akarod, hogy hátat fordítsak egy élet munkájának?

– Miért ne? Mi hasznod származott belőle valaha?

– Te megőrültél.

– Dehogyan. Mondd meg, hova jutottál? Nincs pénzed, és nem is szerezhetsz. A Trantoron senkit nem találsz, aki adna neked.

– Majdnem negyven éven át...

– Igen, ezt elismerem. De akkor is *kudarcot vallottál*, apa. Valld be, hisz nem szégyen. Te mindent megpróbáltál, de a leépülő gazdaság, a hanyatló Birodalom miatt nem tehetél semmit. Most éppen az állt utadba, amit annyi éven át

jósoltál. Úgyhogy...

– Nem. Most nem hagyhatom abba. Valahogy folytatnom kell a munkát.

– Mondok neked valamit, apa. Ha már annyira makacs vagy, hozd magaddal a pszichohistóriát is. Kezdd előlről a Santannin. Ott talán van még hozzá elég pénz és lelkesedés.

– És az emberek, akik velem együtt dolgoztak évekig, hűségesen?

– Ugyan már, apa! Egymás után hagynak faképnél, mert nincs pénzed. Ha itt maradsz, az életed hátralevő részét magányosan töltöd el... Mondd, apa, azt hiszed, nekem kellemes így beszélnem veled? Csak azért teszem meg, mert eddig senki nem akarta, senki nem merte fölnyitni a szemedet. Legyünk egy pillanatra őszinték egymással. Ha a Trantor utcáit járva egyszer csak ok nélkül rád támadnak, egyedül azért, mert Hari Seldon vagy, nem gondolkodtat el egy kicsit a dolog?

– Akármit mondasz is, én nem hagyom el a Trantort. Raych a fejét rázta.

– Biztosra vettem, hogy így reagálsz majd. Két hónapod van, hogy meggondold magad.

15.

Hari Seldon régóta nem mosolygott már. A Terv töltötte ki minden idejét: a pszichohistória fejlesztésén dolgozott, az Alapítvány terveit készítette, és az Elsődleges Radiánst tanulmányozta.

Mosolyogni azonban nem mosolygott. Munkája semmiféle

sikerélményt nem adott neki. Minden pillanatban a végleges kudarcától rettegett.

Épp a Streeling egyetemi irodájában üldögélt, amikor Wanda belépett: Fölpillantott, és a szíve megtelt örömmel. Wanda mindig is különleges volt, és nemcsak ő látta annak. Persze azt nem tudta volna megmondani, pontosan mikor is kezdte mindenki komolyabban venni a kislány váratlan kijelentéseit. Arra azokban emlékezett, hogy először a titokzatos „limonádé-halál” ügyben mentette meg az életét.

Bár Endelecki doktornő azt állította, Wanda géntérképe a lehető legnormálisabb, Seldon még mindig szilárdan hitte, hogy unokája szellemi képességei magasan meghaladják az átlagemberekét. Azt is biztosra vette, hogy élnek még hozzá hasonlóak a Galaxisban, sőt még a Trantoron is. Bárcsak megtalálhatná őket, milyen remekül elősegíthetnék az Alapítvány ügyét. Seldon csak nézte az unokáját, ahogy ott állt az iroda ajtajában, és úgy érezte, mindjárt meghasad a szíve. Még néhány nap, és búcsúzniuk kell egymástól.

Hogy fogja elviselni? Wanda gyönyörű lánnyá serdült; tizennyolc éves volt már. Hosszú, szőke haj keretezte arcát, amely talán kicsit szélesebbnek tűnt a kelleténél, de bájosan ellensúlyozta folyton mosolyra húzódó szája. Most is mosolygott, és Seldon azt gondolta: Miért ne? Hiszen nemsokára indul Santanni, egy új élet felé.

– Hát, Wanda, már csak néhány nap – mondta.

– Nem hiszem, nagyapa.

Seldon értetlenül meredt rá.

– Hogyan?

Wanda odalépett hozzá, és karját a nyaka köré fonta.

– Nem megyek Santannira.

– A szüleid meggondolták magukat?

– Nem, ők mennek.

– És te nem? Miért? Mit akarsz csinálni?

– Itt maradok, nagypapa. Veled. – Újra átölelte a férfit. – Szegény nagypapa!

– Én ezt nem értem. Hogy egyezhettek bele?

– Már mint apa és anya? Hát, tudod, hetekig veszekedtünk, de végül én győztem. Miért ne, nagypapa? Ők ketten mennek a Santannira, és ott lesz nekik a kis Bellis is. Ha viszont én is velük tartok, te itt maradsz egy szál egyedül. Azt nem bírnám ki.

– De mégis, hogy egyeztek bele?

– Hát, kicsit erőszakos voltam.

– Ez meg mit jelentsen?

– Tudod, én mindig látom, ki mire gondol, sőt befolyásolni is tudom egy kicsit.

– Hogyan?

– Nem tudom. Mindenesetre egy idő után rám hagyták a döntést. Úgyhogy veled maradok.

Seldon rajongva nézett az unokájára. – Ez csodálatos, Wanda. De Bellis...

– Ne aggódj miatta. Neki nem olyan az agya, mint az enyém.

– Biztos vagy benne? – kérdezte Seldon, és beharapta az alsó ajkát.

– Egészen biztos. Ráadásul apának és anyának is kell azért valaki.

Seldon legszívesebben rikoztolni kezdett volna örömében, de rögtön el is szégyellte magát. Hisz ott van Raych és Manella.

– Wanda, mi lesz a szüleiddel? Hogy bánhatsz ilyen ridegen velük?

– Nem vagyok rideg. Ők megértenek. Tudják, hogy veled kell maradnom.

– Ezt meg hogy érted el?

– Adtam nekik egy kis lökést – jelentette ki Wanda egyszerűen –, mire megértették az álláspontomat.

– Hát ilyenre is képes vagy?

– Nem volt könnyű.

– És azért tetted, mert... – Seldon elhallgatott.

– Mert szeretlek – fejezte be Wanda. – Hát persze. És mert...

– Igen?

– Meg kell ismernem a pszichohistóriát. Egy részét már meg is tanultam.

– Hogyan?

– Az agyadból. Meg mások agyából, akik a Terven dolgoznak. Például Jugo bácsiéből, míg meg nem halt. Egyelőre azonban nem tudom összeilleszteni a részleteket. Én az egészet akarom. Nagyapa, szeretnék egy saját Elsődleges Radiánst. – Arca kigyúlt, a szavak hadarva, szenvedélyesen buktak ki belőle. – Mindent tudni akarok, a legapróbb részletekig. Nagyapa, te már öreg vagy és fáradt. Én viszont fiatal és tetre kész. Mindent meg akarok tanulni, hogy folytathassam a munkát, amikor...

– Az csodálatos lenne – mondta Seldon. – De sajnos

kifogytunk a pénzből. Megtanítani bármire megtaníthatlak, de nem *tehetünk* semmit.

– Majd meglátjuk, nagypapa. Majd meglátjuk.

16.

Raych, Manella és a kis Bellis az űrkikötőben várakozott.

A hiperhajójuk felszálláshoz készült, a csomagokat már le is adták.

– Apa, gyere velünk – próbálkozott meg még egyszer Raych.

Seldon megrázta a fejét.

– Nem tehetem.

– Ha meggondolod magad, nálunk mindig meglesz az otthonod.

– Tudom, Raych. Csaknem negyven évet töltöttünk el együtt... szép éveket. Dors és én nagyon örültünk, hogy rád találtunk.

– Nekem volt szerencsém. – Raych szeme megtelt könnyel.

– Nehogy azt hidd, hogy nekem nem anya jár folyton az eszemben.

Seldon az érzéseivel küzdve elfordult. Wanda Bellisszel játszott épp, amikor megérkezett a jelzés a beszállásra.

Wandát még utoljára magukhoz ölelték a szülei. Raych visszanézett, integetni kezdett, és megpróbált arcára valami mosolyfélét erőltetni.

Seldon visszaintegetett neki, másik kezével meg oda se nézve átölelte Wanda vállát.

Csak ő maradt neki. Hosszú élete során egymás után veszette el barátait és szeretteit. Demerzel elment, hogy soha ne térjen vissza; Cleon császár meghalt; a drága Dors is; hűséges barátja, Jugo Amaryl is; és most az egyetlen fia. Raych is itt hagyja.

Egyedül Wanda maradt meg neki.

17.

– Gyönyörű odakint – mondta Hari Seldon –, gyönyörű az este. És mivel kupola alatt élünk, akár minden este lehetne ilyen időnk.

– Hamar megunnánk, nagyapa – felelte Wanda közönyösen. – Egy kis változatosság mindig jót tesz.

– Persze, neked, mert te fiatal vagy. Sok-sok estét végignézhetsz még. Én viszont nem, és a hátralevőkön inkább szeretnék jó időt.

– Ugyan, nagyapa, nem is vagy még öreg. A lábad egész jól viselkedik, az eszed pedig vág, mint a borotva. Tudom.

– Csináld csak. Próbálgd fölvidítani. – Aztán hirtelen gondolt egyet. – Szeretnék sétálni. Ki akarok szabadulni ebből a szűk kis lakásból, és elgyalogolni a Könyvtárig. Élvezni ezt a gyönyörű estét.

– Mit akarsz a Könyvtárból?

– Pillanatnyilag semmit. Csak sétálni. De...

– De?

– Megígértem Raychnak, hogy a Trantoron többé nem sétálok testőr nélkül.

– Ő nincs itt.

– Tudom – morogta Seldon –, de az ígéret az ígéret.

– Ugye, azt nem mondta, ki legyen a testőr? Akkor menjünk el sétálni. Majd én vigyázok rád.

– Te? – vigyorodott el Seldon.

– Igen, én. Ezennel följánlom szolgálataimat. Készülődj. Seldont szórakoztatta a dolog. Még az is eszébe jutott, hogy elmehetne a botja nélkül, mert a lába újabban csak ritkán fáj. Nemrég csináltatott azonban egy új, ólomfejű sétapálcát. Nehezebb is volt, és erősebb is, mint a régi. Arra gondolt, ha Wanda lesz a testőre, azért jobb, ha magával viszi.

A séta kellemesnek bizonyult, és Seldon örült, hogy engedett a kísértésnek egészen *addig* a pillanatig.

Seldon tehetetlen dühvel emelte a magasba a botját.

– Ezt nézd meg!

Wanda fölpillantott. A kupola vörösen izzott, mint mindig ilyenkor este, hogy a naplemente illúzióját keltse. Seldon egy oda nem illő sötét csíkra mutatott. Egy sor lámpa kialudhatott.

– Amikor megérkeztem a Trantorra, az ilyesmi még elképzelhetetlen volt – mondta. – A nap minden órájában ellenőrizték a lámpákat. Akkoriban a város még működött, most azonban lassan hullik szét. Az egészben az bosszant a legjobban, hogy senki sem törődik vele. Miért nem tiltakozik senki a Palotában? Miért nem rendeznek tüntetéseket? Olyan ez, mintha a Trantor népe egyenesen várná, mikor esik szét végre az egész város. Akkor viszont nem értem, miért haragszanak meg rám, ha éppen ezt jósolom?

– Nagyapa, két férfi jön mögöttünk – szólalt meg Wanda

halkan. Besétáltak az árnyak közé a kiegészített lámpasor alatt, és Seldon megkérdezte:

– Csak sétálnak?

– Nem. – Wanda nem is nézett rájuk. Nem volt szüksége rá. – Téged követnek.

– Meg tudod állítani őket? Nem adhatsz nekik egy... egy löketet?

– Próbálom, de ketten is vannak, és ráadásul nagyon elszántak. Mintha... mintha egy falat akarnék eltolni.

– Mennyivel vannak mögöttünk?

– Úgy három méterrel.

– Közelednek?

– Igen, nagypapa.

– Szólt, ha már csak egy méternyire lesznek. – Lejjebb csúsztatta a kezét a boton, míg végül már a keskenyebbik végét fogta.

– Most, nagypapa! – sziszegte Wanda.

Seldon megpördült, a botját lóbálva. Keményen lesújtott az egyik férfi vállára, aki nyögve egyből összecsuklott a járdán.

– Hol a másik? – kérdezte Seldon.

– Elmenekült.

Seldon lenézett a földön heverő férfira, és lábát a mellére tette.

– Kutasd át a zsebeit, Wanda. Valaki biztos lefizette. Ha megtaláljuk a csekket, talán megtudhatjuk, kitől kapta. – Aztán elgondolkozva hozzátette: – A fejét akartam eltalálni.

– Meg is ölhetted volna, nagypapa. Seldon bólintott.

– Azt akartam. Szégyellem is magam. Még jó, hogy

elvéettem.

Kemény hang harsant:

– Mi folyik itt? – Egy erősen verítékező egyenruhás figura közeledett hozzájuk. – Hé, maga, ide azzal a bottal!

– Biztos úr – kezdte Seldon nyugodtan.

– Majd később mindent elmesélhet. Előbb mentőt kell hívnunk ehhez a szerencsétlenhez.

– *Szerencsétlenhez?* – dühödött meg Seldon. – Hisz rám akart támadni. Önvédelemből tettem.

– Mindent láttam – közölte a rendőr. – Ez az ember egy ujjai sem nyúlt magához. Maga ütötte le őt mindenféle ok nélkül. Ez nem önvédelem, hanem testi sértés.

– Biztos úr, higgye el...

– Maga csak ne magyarázzon. Majd a bíróságon elmondhatja.

Ekkor Wanda szólalt meg kedves, kislányos hangon:

– Biztos úr, kérem, hallgasson meg minket...

– Ön inkább menjen haza, kis hölgyem – fojtotta belé a szót a rendőr.

– Szó sem lehet róla, biztos úr – húzta ki magát Wanda. –

Ahová a nagyapám megy, oda megyek én is. – A szeme csak úgy villogott.

– Hát jó, menjünk – morogta a rendőr.

18.

Seldon majd szétrobbant a dühtől.

– Soha életemben nem vettek még őrizetbe. Néhány héttel ezelőtt nyolcan támadtak rám, és csak a fiam segítségével

tudtam megmenekülni. Akkor miért nem volt a közelben egy rendőr sem? Miért nem sietett senki a segítségemre? Most bezzeg már fölkészülten vártam a nyavalyásokat. Leterítettem, még mielőtt hátulról rám támadhatott volna. És ki jelent meg azonnal a színen? Hát persze hogy egy rendőr. Rögtön nyakon csípett. Körülöttünk az emberek meg jól szórakoztak azon, hogy tartóztatnak le egy öregembert testi sértésért. Hát miféle világban élünk mi? Civ Novker, Seldon ügyvédje fölsóhajtott.

– Korrupt világban – telelte hűvösen –, de ne aggódj. Semmi bajod nem eshet. Kiviszlek óvadékkal, és amikor visszajövünk a tárgyalásra, a bíróság csupa régi ismerősödből áll majd. Tőlük a legtöbb, amit kaphatsz, néhány dorgáló szó lesz. A korod és a hírneved...

– Felejtsd el a hírnevedet – mondta Seldon, még mindig mérgesen. – Én pszichohistorikus vagyok és a jelenlegi állapotok szerint ez a szó rosszabb, mint egy káromkodás. Örömmel dognak hűvösre.

– Ugyan már – torkolta le Novker. – Biztos van egy-két elmebeteg, aki mindenért téged okol, de gondoskodom róla, hogy a bíróság soraiban egy se üljön.

– Feltétlenül muszáj a nagyapámat ennek a hercehurcának kitenni? – szólt közbe Wanda. – már nem fiatal ember. Mi lenne, ha bírósági tárgyalás helyett egyből a magisztrátushoz fordulnánk?

Az ügyvéd feléje fordult.

– Meg lehet tenni, de csak ha teljesen elment az eszünk. A magisztrátus türelmetlen, hataloméhes emberek gyülekezete. Inkább azonnal börtönbe csukatnának bárkit,

csak végig ne kelljen hallgatniuk. Éppen ezért senki sem szokott elébük járulni.

– Márpedig ezt kellene tennünk – erősködött Wanda.

– Nézd – mondta Seldon –, szerintem mégis inkább hallgassunk Civre... – De még ki sem mondta, máris erőteljes nyomást érzett a hasában. Wanda adott neki egy „löketet”. – Hát, ha ragaszkodsz hozzá...

– Hiába ragaszkodik hozzá – esett kétségbe az ügyvéd. – Nem engedem!

– A nagyapám az ön kliense – mondta Wanda. – Tehát ha valami kívánsága van, azt önnek teljesítenie kell.

– De meg is tagadhatom a képviselőjét.

– Akkor el is mehet – közölte Wanda élesen. – Akkor egyedül állunk a magisztrátus elé.

Novker elgondolkodott.

– Hát jó – mondta aztán –, ha ennyire hajthatatlan vagy... Évek óta képviselem már Harit, most nem fogom magára hagyni. De figyelmeztetek, kislányom, a legnagyobb esély mellett szól hogy a nyakába varrnak egy kiadós börtönbüntetést, és én az életem egész hátralevő részében házalhatok a kegyelmi kérvényekkel.

– Én nem félek – jelentette ki Wanda.

Seldon beharapta az ajkát. Az ügyvéd most feléje fordult.

– És te mit szólnál ehhez? Hagyod, hogy az unokád dirigáljon?

Seldon egy darabig gondolkodott, aztán az ügyvédje legnagyobb meglepetésére így szólt:

– Igen.

A magiszter savanyú képpel bámulta Seldont, míg a történetét hallgatta.

– Miből következtetett arra, hogy a sértett támadni akar? – kérdezte végül. – Talán tett valamit? Vagy szóban megfenyegette? Valami módon félelmet keltett önben?

– Az unokám megérezte a közeledését, és biztosra vette, hogy meg akar támadni.

– Na de uram, ez édeskevés. Van még valami mondanivalója, mielőtt meghozom az ítéletet?

– Nos, öö, egy pillanat – méltatlankodott Seldon –, ne siesse el azt az ítéletet. Néhány héttel ezelőtt nyolc férfi támadt rám, és csak a fiamnak köszönhettem a megmenekülésem. Láthatja hát, volt okom arra gondolni; hogy megint ellenem készülnek valamire.

A magiszter végiglapozgatta a papírjait.

– Nyolc férfi megtámadta. Jelentette az esetet?

– Egyetlen rendőrt sem láttam a környéken. Egyetlenegyet sem.

– Ez nem tartozik a tárgyhoz. Jelentette az esetet?

– Nem, uram.

– Miért nem?

– Először is, tartottam tőle, hogy belekeveredek valamiféle végtelen jogi huzavonába, másrészt, mivel mi sértetlenül úsztuk meg az egészet, nem is láttam értelmét.

– Elmesélné, hogyan vertek vissza nyolc támadót, kettesben a fiával?

Seldon tétovázott.

– A fiam jelenleg a Santannin tartózkodik, tehát a Trantor

hatáskörén kívül, így elmondhatom, hogy dahli kések voltak nála, amelyekkel mesterien bánik. Az egyik férfit megölte, másik kettőt pedig súlyosan megsebesített. A többi megfutamodott.

– Ön azonban nem jelentette – sem a halálesetet, sem a két sebesülést.

– Nem, uram. Méghozzá a már elmondott okokból. Amit tettünk, önvédelemből tettük. De ha lenyomozza a halottat és a két sebesültet, máris kezében lesz a bizonyíték állításaim igazáról.

– Nyomozzak le három névtelen, arctalan trantorit? – kérdezte a magiszter. – Tisztában van azzal, hogy ezen a bolygón naponta több mint kétezer ember hal meg csak késszúrások által? Ha az ilyen esetekről nem tesznek jelentést azonnal, később semmit sem tehetünk. Ezt az esetet nem tudja megfelelőképpen bizonyítani. Térjünk tehát vissza a mai eseményekhez, amelyikről készült jelentés, és amelynek egy rendőr is tanúja volt.

Kezdjük előlről az egészet. Mit gondol, miért akarhatta az a férfi megtámadni magát? Csak mert épp arra járt? Vagy mert öregnek és védtelennek látszott? Esetleg mert úgy érezte, nagyobb összegű készpénz van magánál? Mit gondol?

– Szerintem azért, mert tudta, ki vagyok.

A magiszter a papírjaiba nézett.

– Maga Hari Seldon, professzor és tudós. Miért akarná bárki is megtámadni?

– A nézeteim miatt.

– A nézetei miatt. Hát... – A magiszter hanyagul ismét

átlapozott néhány iratot. Hirtelen megmerevedett és fölnézett. – Várjunk csak... Maga Hari Seldon. – Arcára kiült a felismerés. – Maga az a bolond pszichohistorikus, ugye? – Igen, uram.

– Sajnálom, de semmi mást nem tudok az egészről, mint a maga nevét, meg hogy folyton a Birodalom végét jósolta, vagy valami ilyesmit.

– Nem egészen, uram. Nézeteim azonban népszerűtlenné tettek, mivel igaznak bizonyultak. Szerintem ezért akarnak egyesek rám támadni. Sőt tovább megyek, ezeket az embereket egyenesen lefizeti valaki, hogy támadjanak meg.

A magiszter egy darabig még nézte Seldont, aztán szólította a letartóztatást intéző rendőrt.

– Utánanézett a sértett adatainak? Van aktája nálunk?

A rendőr megköszöri a torkát.

– Igen, uram. Több ízben letartóztatták már, testi sértés és rablótámadás miatt.

– Ó, szóval visszaeső. És a professzornak van nálunk aktája?

– Nincs, uram.

– Ezek szerint egy ártatlan öregember visszaveri egy közismert rabló támadását... erre pedig maga letartóztatja az öregembert. Így van?

A rendőr hallgatott.

– Ön elmehet, professzor – mondta a magiszter.

– Köszönöm, uram. Visszakaphatnám a botomat?

A magisztrátus csettintett a rendőrnek, mire az átadta a sétapálcát.

– És még valamit, professzor – szólott utána a magiszter. – Ha legközelebb használni akarja a botját, előbb győződjön meg róla, bizonyítani tudja-e az önvédelem tényét. Mert ha nem...

– Értettem, uram. – Azzal Hari Seldon elhagyta a kihallgatótermet. A botjára támaszkodva erősen sántikált, de a fejét magasra tartotta.

20.

Wanda keserűen zokogott. A könnyek teljesen eláztatták az arcát, a szeme kivörösödött, arca földagadt. Hari Seldon csak állt mellette, a hátát paskolva, és nemigen tudta, mit is kezdjen vele.

– Nagyapa, nem vagyok én jó semmire. Azt hittem, tudom befolyásolni az embereket, de kiderült, csak azokkal megy, akik hagyják magukat, mint anya és apa, és még velük is elég sokáig tart. Kidolgoztam egy értékelési rendszert is, egy tízfokozatú skálát, a mentális befolyásolási képességek mérésére. De túl sokat hittem magamról. Azt gondoltam, megérdemlek egy tízest, de legalábbis egy kilencest. És most kiderült, hogy a legjobb esetben is csak hetes vagyok.

Abbahagyta a sírást, most már csak néha-néha szipogott egyet, miközben Hari a kezét simogatta.

– Általában... általában nincs semmi gond. Ha koncentrálok, hallom az emberek gondolatait, és ha akarom, adok nekik egy löketet. De azok a rablók! Hallottam őket rendszeren, de semmit se tehettem ellenük.

– Dehogynem, Wanda, nagyon jól csináltad.

– *Nem én csináltam!* Pedig ú-úgy szerettem volna. Azt hittem, egyszer majd valaki mögéd lopózik, mire én egyetlen lökettel a levegőbe emelem. Így akartam a testöröd lenni. Ezért is a-ajánlottam föl. Csakhogy kudarcot vallottam. Az a két fickó csak jött és jött, én meg nem tehettem semmit.

– Dehogynem. Miattad torpant meg az, akit aztán leütöttem.

– Nem, nem. Semmi közöm nem volt hozzá. Én csak figyelmeztettelek, a többit egyedül csináltad.

– De a másik elfutott.

– Mert leütötted az elsőt. Azt se nekem köszönhetted. – Csalódottságában megint sírva fakadt. – Na és a magiszter... Azért ragaszkodtam hozzá, mert azt hittem, őt könnyen rávehetem, hogy engedjen szabadon.

– Egész gyorsan el is engedett.

– Persze, csak előbb még alaposan kifaggatott. És akkor is csak azért tört meg a jég, mert rádöbbsent, ki vagy. Nekem semmi részem nem volt az egészben. Mindenütt kudarcot vallottam. Óriási bajba keverhettelek volna.

– Ne mondj ilyeneket, Wanda. Biztos azért nem sikerült minden úgy, ahogyan akartad, mert hirtelen, válságos helyzetben kellett cselekedned. Te igazán nem tehetél róla. De, ide figyelj, van egy ötletem.

Kihallva hangjából az izgatottságot, Wanda fölnézett.

– Milyen ötleted, nagypapa?

– Biztos rájöttél már, pénzt kell szereznünk. A pszichohistória kutatása nem folytatódhat tovább anélkül, márpedig én nem tudnám elviselni, ha ennyi év fáradságos

munkája kárba veszne.

– Én se szeretném. De hogyan szerezzünk pénzt?

– Hát, azt hiszem, újabb kihallgatást kérek a császártól. Ismerem már, jó ember, de uralkodó létére nem veti föl a pénz. Mégis, ha magammal viszek, és te megpróbálsz besegíteni egy sugallattal, talán talál valami forrást, amiből egy darabig támogathat engem, míg ki nem találok valami jobbat.

– Te tényleg azt hiszed, nagypapa, hogy sikerülni fog?

– Nélküled nem. Veled azonban... talán. Mit gondolsz, ugye, érdemes megpróbálni?

Wanda elmosolyodott.

– Tudod jól, ha te kéred, én bármit megteszek. Mellesleg úgy sincs más reményünk.

21.

Az uralkodóhoz bejutni nem is bizonyult nehéznek. Agis csillogó szemmel köszöntötte Hari Seldont.

– Üdvözlöm, öreg barátom. Azért jött, hogy balszerencsét hozzon rám?

– Remélem, nem – mondta Seldon.

Agis kikapcsolta súlyos palástját, és elkínzott nyögéssel a sarokba hajította. Aztán Seldonra nézett, és megcsóválta a fejét.

– Gyűlölöm. Nehéz, mint a bűn, és forró, mint egy kályha. Minden értelmetlen szóáradatot ebben kell végighallgatnom, és közben még csak nem is mozoghatok. Rettenetes. Cleon erre született, és illett a megjelenéséhez is. Tőlem azonban távol áll. Átkozom már a napot is,

amikor anyai ágon Cleon harmad-unokatestvéreként a világra jöttem. Az egész császárságomat eladnám egy jelképes összegért. Önt nem érdekli, Hari?

– Nem, nem, ne is reménykedjen, felség – tiltakozott Seldon nevetve.

– De mondja csak, ki ez a földöntúli szépség, akit magával hozott ma?

Wanda elvörösödött, mire a császár derűsen rászólt:

– Ne jöjjön zavarba, drágám. A trónnal járó egyik előjog hogy a rajta ülő azt mond, amit akar. És senki sem tiltakozik vagy ellenkezik. Csak annyit felelnek: „Felség.” De ön a világért ne kezdjen felségezni nekem. Gyűlölöm ezt a szót. Hívjon Agisnak. Persze ez sem a tisztességes keresztnévem, de ehhez már hozzászoktam. Szóval, meséljen, Hari. Mi történt önnel, mióta utoljára találkoztunk?

– Kétszer rám támadtak – foglalta össze röviden Seldon.

A császár láthatólag nem tudta, tréfának vegye-e ezt, vagy komolyan.

– Kétszer? Valóban? Aztán elborult az arca, amikor Seldon elmesélte a támadások történetét.

– Gondolom, a nyolctagú banda támadásakor nem volt a közelben rendőr.

– Egy szál se.

A császár fölállt a székéből, vendégeinek azonban intett, maradjanak ülve. Járkálni kezdett föl s alá, mintha a haragjával gyürkézne. Aztán visszafordult Seldon felé.

– Évezredek óta, ha valami ilyesmi történt, az emberek azt mondták: „Tudassuk panaszainkat a császárral, ő majd biztos tesz valamit.” És a császár mindig *tett* is valamit, jót,

rosszat, mindegy. De én... Hari, én nem tehetek semmit. Nincs a kezemben hatalom.

Na persze ott van az úgynevezett Közbiztonsági Felügyelet, de őket, úgy látszik, jobban aggasztja az *én* biztonságom, mint a közés. Kész csoda, hogy erre a beszélgetésre egyáltalán sor kerülhetett, tekintetbe véve az ön népszerűtlenségét a Felügyelet tagjai körében.

Egyszerűen *semmit* nem tehetek. Tudja, mi történt a császárság intézményével a junta bukása óta?

– Azt hiszem, tudom.

– Én nem hiszem. Most demokráciában élünk. Tudja, mi az a demokrácia?

– Természetesen.

Ágis a homlokát ráncolta.

– Lefogadom, valami jó dologra gondol.

– A demokrácia jó *is* lehet.

– Na itt a gond. Mert ez nem az. Csak föllázította az egész Birodalmat. Gondolja el, mi történik, ha úgy döntök, több rendőrt vezénylek Trantor utcáira. A régi időkben csak elém tette volna a titkárom az előre megfogalmazott parancsot, hogy írjam alá, és a rendőrök már kint is vannak. Ma azonban erről szó sincs. A javaslatot először a törvényhozás elé terjesztem. Ott kétezeröttszáz férfi és nő kiált föl felháborodottan abban a pillanatban, ahogy elolvassa. Mert először is, honnan vegyünk rá pénzt? A tízezer rendőrnek ugyanis fizetést kell adni. Aztán, ha ez el is rendeződik, ki válogatja ki a jelölteket? Ki irányítja őket? A törvényhozás pártokra szakad, vitatkozik, veszekszik, és

a végén nem történik semmi. Hari, nekem még az sem áll hatalmamban, hogy megjavítsam az elromlott kupolavilágítást, amire fölfigyelt. Jönnének a kérdések: Honnan vegyünk pénzt? Ki legyen felelős? És mire a javítás elkészül, el is telik egy-két hónap. Ez a demokrácia.

– Én úgy emlékszem, Cleon császár is folyton azért panaszkodott, hogy nem teheti, amit kedve tartja.

– Cleon császárnak – csattant fel Agis türelmetlenül – volt két remek első minisztere, Demerzel és ön, akik visszatartották minden bolondságtól. Nekem kétezeröttszáz első miniszterem van, de ők maguk is bolondok mind egy szálig. Nem hiszem azonban, hogy a támadásokról jött volna panaszkodni hozzám.

– Nem is. Valami sokkal rosszabbról van szó. Felség... Agis... pénz kellene.

A császár szeme tágra nyílt.

– Hisz egyszer már elmondtam, Hari, üres az állami kincstár... Persze a Palota fenntartására valamennyi jut még belőle, de minden egyes fillérjéért meg kell küzdenem a törvényhozók hadával. Ha azt hiszi, egyszerűen odamegyek hozzájuk, és azt mondom: „Emberek, pénz kell a barátomnak, Hari Seldonnak”, és még kapok is valamit, akkor maga is bolond. – Vállat vont, aztán visszafogottabb hangon hozzátette: – Ne értsen félre, Hari. Szívesen segítenék, ha tudnék. Különösen szívesen az unokája kedvéért. Ahogy őt elnézem, egyre olyan gondolataim támadnak, hogy adjam magának minden pénzemet... de sajnos nem tehetem.

– Agis, ha nem szerzek támogatást, a pszichohistóriának

befellegzett, negyvenévi megfeszített munka után.

– Hiszen ezzel a negyvenévi munkával nem ért el semmit, akkor meg minek aggódik?

– Agis – érvelt Seldon – én már nem tudom, mihez kezdjek. A támadások is a pszichohistória miatt értek. Az emberek azt gondolják, én hoztam rájuk a pusztulást.

A császár bólintott.

– Bizony, balszerencsét hoz, Holló Seldon. Megmondtam már korábban is.

Seldon elkínzottan fölállt.

– Akkor el is búcsúzom.

Wanda is fölállt Seldon mellé, feje búbja nagyapja válláig ért. Merőn nézte az uralkodót.

Hari már éppen sarkon fordult volna, amikor Agis utána szólt: – Várjon, várjon. Van egy kis versike, amit egyszer megtanultam:

*Dühöng a vész
A kerek földtekén
De pénz mégis terem
A halál ölén.*

– Mit jelentsen ez? – kérdezte Seldon csüggedten.

– Azt, hogy bár a Birodalom folyamatosan pusztul, néhányan azért ezek közt a körülmények közt is meggazdagodnak. Miért nem keresi meg valamelyik vagyonosabb üzletemberünket? Nekik nem kell megbirkózniuk a törvényhozással, ha akarnak, egyszerűen kitöltenek egy csekket.

Seldon maga elé meredt. – Megpróbálom – sóhajtotta.

22.

– Mr. Bindris. – Hari Seldon a kezét nyújtotta, és megrázta a másik férfiét. – Nagyon örülök neki, hogy végighallgat.

– Miért is ne? – kérdezte Terep Bindris joviálisan. – Jól ismerem önt. Pontosabban a hírét.

– Ez kedves öntől. Ezek szerint hallott a pszichohistóriáról is.

– Ó, igen, melyik intelligens ember ne hallott volna róla? Persze nem mintha *érteném* is. És ki ez az ifjú hölgy önnel?

– Az unokám, Wanda.

– Nagyon csinos leány. Azt hiszem, elolvadnék a közelében.

– Ön túloz, uram – felelte Wanda.

– Egyáltalán nem. Kérem, üljenek le, és mondják el, miben segíthetek. – Széles gesztussal intett az asztala túloldalán álló két vastagon tömött, brokát huzatú szék felé. A legtökéletesebb minőségű mestermunkák voltak, csakúgy, mint maga a díszes asztal, a jöttükre zajtalanul félreecsúszó, faragott ajtó vagy Bindris irodájának fénylő obszidián padlója. De hiába volt lenyűgözően fénytűző maga a lakás, a házigazda annál jelentéktelenebbnek látszott. A barátságos férfit első pillantásra senki sem gondolta volna a Trantor egyik legsikeresebb üzletemberének.

– A császár tanácsára fordulunk önhöz.

– A császáréra?

– Igen. Ő maga nem tudott segíteni nekünk, de azt javasolta, próbálkozzunk meg az önhöz hasonló

üzletemberekkel. Természetesen pénzről lenne szó.

Bindrisnek megnyúlt az arca.

– Pénzről? – ismételte. – Nem értem.

– Nos – mondta Seldon –, a pszichohistóriát csaknem negyven éven át a kormány támogatta. Változtak azonban az idők. A Birodalom már nem olyan, mint régen.

– Igen, tudom.

– A császárnak nincs pénze a támogatásunkra, de még ha volna is, nem tudná jóváhagyatni a kiadást a törvényhozással. Ezért hát azt ajánlotta, keressünk meg jómódúbb üzletembereket, akiknek egyrészt van pénzünk, másrészt elég, ha egyszerűen kitöltenek egy csekket.

Hosszabb szünet következett.

– A császár – szólalt meg végül Bindris – semmit sem ért az üzlethez... No és mennyi pénzt akarnak?

– Mr. Bindris, óriási a feladat, amibe belefogtunk, úgyhogy azt mondanám, több millió kellene.

– Több millió?!

– Igen, uram.

Bindris a homlokát ráncolta: – Gondolom, kölcsönről beszél. Mikor tudná visszafizetni a pénzemet?

– Tudta, Mr. Bindris, én nem hiszem, hogy valaha is visszafizethetném. Voltaképpen adományt gyűjtök.

– Bár nagyon szívesen rendelkezésére bocsátanám a pénzt, nem tehetem. Ahogy a császárnak ott a törvényhozás, nekem itt az igazgatói tanács. Semmiféle adományt nem adhatok az ő beleegyezésük nélkül, márpedig azt sosem kapnám meg.

– Miért nem? A cége hihetetlenül gazdag. Pár millió

semmit sem jelentene önnek.

– Ez jól hangzik – bólintott Bindris –, de attól tartok, a vállalat éppen leszálló ágban van. Nem annyira, hogy komoly gondokat okozzon, de nem vagyunk elégedettek. Ha a Birodalom hanyatlik, minden darabkája vele együtt pusztul. Nem vagyunk abban a helyzetben, hogy kiadjunk több milliót... Igazán sajnálom.

Seldon némán meredt maga elé, és Bindrisen is látszott, hogy boldogtalan.

– Nézze, Seldon professzor – mondta végül az üzletember a fejőt rázva – Én igazán szívesen segítenék, különösen ennek az ifjú hölgynek a kedvéért. Csakhogy nem tehetem... De nem az enyém az egyetlen nagy cég a Trantoron. Próbálkozzon meg másokkal is, professzor. Talán több szerencsével jár.

– Hát – Seldon nagy erőfeszítéssel talpra küzdötte magát –, megpróbáljuk.

23.

Wanda szeme megtelt könnyel, de inkább dühös volt, mintsem szomorú.

– Nagyapa – mondta –, én ezt nem értem. Négy különböző vállalatnál jártunk. Mindegyiknél durvábban és mocskosabban bántak velünk, mint az előzőnél. A negyediktől már majdhogynem kirúgtak. Azóta pedig be sem akarnak engedni sehova.

– Nincs ebben semmi titokzatos, Wanda – magyarázta Seldon. – Amikor Bindrisnél jártunk, ő nem tudta, mit akarunk, és a pénz említéséig egészen barátságosan

viselkedett. Aztán elterjedhetett a hír rólunk, ezért változott meg az emberek hozzáállása. Miért is fogadna minket bárki? Úgyse adnák oda a kért összeget, hát minek vesztegessék az idejüket?

Wanda haragja maga ellen fordult.

– És én mit csináltam? Semmit. Csak ültem kukán.

– Ezt azért nem mondanám – vigasztalta Seldon. – Bindrisre nagy hatást tettél. Úgy éreztem, valóban szívesen odaadta volna a pénzt, méghozzá a te kedvedért. A befolyásolási módszered igenis beválik.

– Csak épp nem eléggé. Különben is, őt csak az érdekelte, hogy csinos vagyok.

– Nem csinos – mormolta Seldon –, hanem gyönyörű.

– És most mit csinálunk, nagyapa? – kérdezte Wanda. – Ennyi év után most elakad a pszichohistóriai kutatás.

– Azt hiszem – mondta Seldon –, ez is elkerülhetetlen. Csaknem negyven éve hirdetem a Birodalom összeomlásának veszélyét, és most, amikor bekövetkezik, a pszichohistória vele pusztul.

– De hisz a pszichohistória megmentheti a Birodalmat.

– Akárhogy is, erőltetni nem lehet.

– Szóval hagyod, hogy elpusztuljon?

Seldon a fejét rázta.

– Megpróbálom megakadályozni, de el kell ismernem, fogalmam sincs, hogyan.

– Gyakorolni fogok – jelentette ki Wanda. – Valahogy biztos fejleszthetek a képességeimen.

– Bárcsak sikerülne.

– Mit akarsz most csinálni, nagyapa?

– Nem sok mindent. Két napja, amikor a főkönyvtárhoz igyekeztem látogatóba, találkoztam három férfival, akik a pszichohistóriáról vitatkoztak. Az egyikük fölkelte az érdeklődésemet. Megkértem, jöjjön el hozzám, és ő megígérte, hogy fölkeres. Ma délután találkozom vele az irodámban.

– Azt akarod, hogy neked dolgozzon?

– Csak szeretném, de hát úgy sincs rá elég pénzem. Az azonban még nem árthat, ha beszélek vele. Elvégre nincs veszítenivalóm.

24.

A fiatalember Trantori Standard Idő szerint pontosan négykor érkezett meg, és Seldon elmosolyodott. Szerette, ha valaki pontos. Az asztalra támaszkodott, és már fölállni készült, amikor a fiatalember megszólalt:

– Kérem, professzor, maradjon csak. Tudom hogy beteg a lába. – Köszönöm, fiatalember – felelte Seldon. – Ön azonban üljön le. A fiatalember levette a kabátját, és letelepedett.

– Bocsásson meg – folytatta Seldon –, amikor megbeszéltük ezt a találkozót, nem jegyeztem meg a nevét...

– Stettin Palver vagyok – mondta a fiatalember.

– Á, Palver! Palver! Ez ismerősen cseng.

– Nem csoda, professzor. A nagyapám gyakran dicsekedett vele, hogy ismeri önt.

– A nagyapja. Hát persze, Joramis Palver. Két évvel fiatalabb volt nálam, ha jól emlékszem. Megpróbáltam

rávenni, hogy csatlakozzon hozzám, de ő nem vállalta. Azt mondta, sohasem tanulhatná meg annyira a matematikát.

Kár. Egyébként hogy van Joramis?

– Itthagya ezt a világot – mondta Palver komolyan. – Meghalt.

Seldon összerezett. Két évvel fiatalabb volt, mint ő – és most halott. Annyira elvesztettek az idők folyamán minden kapcsolatot, hogy nem is értesült a haláláról. Egy darabig szóhoz sem jutott, aztán azt motyogta zavartan:

– Sajnálom.

A fiatalember vállat vont.

– Jó élete volt.

– És ön hol tanult?

– A Langano Egyetemen. Seldon a homlokát ráncolta.

– Langano? Az, ugye, nem a Trantoron van?

– Nem. Ki akartam próbálni egy másféle világot is. A trantori egyetemek, mint azt valószínűleg ön is jól tudja, túlzásúfoltak. Olyan helyet kerestem, ahol békésen eltanulgathatok.

– És mit tanult?

– Történelmet. Ezzel aztán nemigen juthat az ember jó álláshoz.

(Seldon ismét összerezett. Dors Venabili is történész volt.)

– De most visszatért a Trantorra. Miért?

– Pénzt és állást keresni.

– Mint történész?

Palver elnevette magát.

– Dehoqvis. Egy rakodógépet kezelek. Nem valami

észigényes munka.

Seldon csipetnyi irigységgel a szemében pillantott Palverre. A fiatalember karjának és mellkasának körvonalai áttetszettek az ing vékony anyagán. Izmos teste volt. Seldon maga sosem büszkélkedhetett ilyesmivel.

– Gondolom, az egyetemen a bokszcsoapat tagja volt.

– Ki, én? Soha. Harcművészeteket tanultam.

– Harcművészeteket! – Seldon föllelkesült. – Csak nem a Heliconon született?

Palver árnyalatnyi megvetéssel a hangjában felelt:

– Ha valaki nem a Heliconon születik, még lehet jó verekedő.

Persze, gondolta Seldon, de a legjobbak azért csak onnan jönnek.

– Nos – mondta –, a nagyapja annak idején nem csatlakozott hozzám. Hát ön most?

– A pszichohistóriai kutatáshoz?

– Hallottam a múltkor a beszélgetésüket, és úgy vettem észre, ön egész jó véleménnyel van a pszichohistóriáról.

Nem lenne kedve csatlakozni hozzám?

– Mondtam már, professzor, van munkám.

– Rakodógép-kezelés? Ugyan már.

– Jól fizetnek.

– A pénz nem minden.

– De azért elég sokat jelent. Ön, úgy sejtem, nem sokat fizethet nekem. Biztos nem áll túl fényesen anyagilag.

– Miért mondja ezt?

– Csak találgatok... de nincs igazam?

Seldon összeszorította a száját, aztán így szólt:

- Igaza van, nem fizethetnék sokat. Sajnálom. Gondolom, ezzel vége is a beszélgetésünknek.
- Várjon, várjon, várjon. – Palver föltartotta a kezét. – Ne olyan hevesen, kérem. Még mindig a pszichohistóriáról van szó. Ha önnel dolgoznék, megtanítana az alkalmazására?
- Természetesen.
- Ebben az esetben a pénz valóban nem minden. Kössünk üzletet. Ön megtanít engem a pszichohistóriára, és fizet, amennyit tud, én meg majd elboldogulok valahogy. Mit szól hozzá?
- Csodálatos – örvendezett Seldon. – Remek. De még valamit.
- Igen?
- Az utóbbi hetekben kétszer megtámadtak. Először a fiam kelt védelmemre, de ő azóta elutazott a Santannira. Másodszorra az ólomvégű sétabotom mentett meg. Utána azonban a magisztrátus elé citáltak testi sértés vádjával...
- Miért támadták meg? – szakította félbe Palver.
- Nem vagyok túl népszerű. Olyan hosszú ideje prédikálok már a Birodalom bukásáról, hogy most, amikor végül bekövetkezik, engem okolnak érte.
- Értem. De hogy kapcsolódik ez az előbbi „még valamit”-hez?
- Szeretném, ha a testőröm is lenne. Maga fiatal, erős, és ami a legfontosabb, a harcművészetek ismerője. Pontosan olyan, aki nekem kell.
- Gondolom, ez elintézhető – mosolyodott el Palver.

– Nézze, Stettin – szólt Seldon. A Streelinghez közeli egyik lakónegyedben sétáltak, estefelé. Az idősebbik férfi a szemétkupacokra mutatott. Ennek egy részét járművekből szórták ki, a többit a gondatlan járókelők dobálták el. – A régi időkben – folytatta Seldon – errefelé nem lehetett ilyesmit látni. A rendőrök éberren vigyáztak a tisztaságra is, és egész nap takarítócsapatok járták az utcákat és a köztereket. De ami még fontosabb, soha senkinek még csak eszébe se jutott hogy eldobálja a szemetet. Büszkék voltunk a Trantorra, az otthonunkra. Most... – szomorúan megcsóválta a fejét, és nagyot sóhajtott – most ez... – Hirtelen elhallgatott.

– Hé, te, fiacskám! – kiáltott egy fésületlen gyerek után, aki az imént haladt el mellettük az ellenkező irányba. Valami édességet dobott a szájába, a papírját pedig nemes egyszerűséggel a földre ejtette. – Azonnal vedd azt föl, és dobd a szemétkupacba, ahogy kell – dorgálta Seldon.

– Vegye föl maga – vicsorgatta fogát a fiú, azzal sarkon fordult, és elsétált.

– Újabb jele ez a társadalom leépülésének – mondta Palver. – Pontosan, ahogy azt az ön pszichohistóriája megjósolta, professzor.

– Bizony. A Birodalom darabjaira hullik körülöttünk. El is értük már azt a pontot, ahonnan nincs visszaút. Egykor dicsőséges rendszerünket a közöny és a kapzsiság döntötte romba. És vajon mi veszi át a helyét? A...

Palver arckifejezése láttán elhallgatott. A fiatalabb férfi mintha feszülten figyelt volna – de nem az ő szavaira. Felét

félrefordította, arcára elrévedő kifejezés ült ki. Mintha egy olyan hang forrását keresné, ami csak az ő számára hallható.

Hirtelen visszazökkent a való világba. Idegesen körbepillantott, és megragadta Seldon karját.

– Hari, gyorsan, el kell tűnnünk innen. Jönnek...

Az este csöndjét siető léptek zaja verte föl. Seldon és Palver megpördült, de már elkéstek. Egy csapatnyi támadó nézett farkasszemet velük. Seldon ezúttal fölkészülten várta őket. Botjával gyors ívet írt le maga és Palver előtt. A három rongyokba öltözött támadó – két fiú és egy lány – fölnevetett.

– Szóval nem adod könnyen magad, igaz, öregúr? – horkant föl a fiú, aki a vezérüknek fönt. – De a haverjaim meg én két másodpercen belül elintézzük. Majd... – Hirtelen a földön találta magát, egy tökéletesen célba talált hasbarúgás eredményeként. A másik kettő támadó pózba helyezkedett. Palver azonban gyorsabb volt náluk. Ők is elzuhantak, és jóformán azt se tudták, honnan érkezett a letaglózó erejű csapás.

Az egész csetepaté szinte el se kezdődött, máris véget ért. Seldon a járda szélén állt, a botjára támaszkodva, és még mindig reszketett. Palver enyhén zihálva végigjártatta szemét a leterítetteken. Mindhárman eszméletlenül feküdtek az elhagyatott járdán, a sötétadó kupola alatt.

– Gyerünk, tűnjünk el innen gyorsan! – szólalt meg ismét sürgetően Palver, ezúttal azonban már nem a támadóktól tartva.

– Stettin, nem hagyhatjuk itt őket – tiltakozott Seldon. Az

öntudatlanul heverő rablójelöltek felé intett. – Hiszen még csak gyerekek. Lehet, hogy haldokolnak. Hogy állhatnánk odébb? Ez embertelenség, márpedig én évek óta épp egy emberibb világért dolgozom. – Seldon a hangsúly kedvéért botjával a járdára csapott, és szemében a meggyőződés tüze égett.

– Bolondság – vágott vissza Palver. – Az az embertelenség, ahogy ezek a gazemberek ártatlan emberekre támadnak rá. Gondolja, nekik eszükbe jutna ilyesmi, ha maga feküdne itt? Tétovázás nélkül magába vágnák a kést, csak hogy elszedhessék a pénzét az utolsó fillérig! Higgye el, mindjárt magukhoz térnek, és eloldalognak a sebeiket nyalogatni. Vagy valaki rájuk talál, és hívja a rendőrséget... Gondolkodjon, Hari. A legutóbb történetek után nem szabad, hogy még egy verekedéssel kapcsolatba hozzák a nevét. Kérem, tűnjünk el innen – Azzal megragadta Seldon karját, és húzni kezdte. Az idősebb férfi még néhányszor visszapillantott, aztán engedte magát elvezetni.

Mikor siető lépteik zaja elhalt a távolban, egy újabb figura bukkant elő az út túloldalán húzódó park fái közül.

– Épp maga akarja megmondani nekem, professzor, mi a jó, és mi a rossz? – kuncogott magában a komor pillantású fiú. Azzal sarkon fordult, és elsietett, hogy hívja a rendőröket.

26.

– Csöndet! Csöndet! – ordította Tejan Popjens Lih bírónő. Holló Seldon professzor, valamint ifjú asszisztense,

Stettin Palver nyilvános kihallgatásának híre nagy felzúdulást keltett Trantor lakossága körében. Ez az ember, aki előre látta a Birodalom bukását, a civilizáció pusztulását, és mindig a régi idők rendjét és fegyelmét emlegette, most itt állt a bíróság előtt, mert egy *szemtanú* szerint durván összeveretett három trantori fiatalt, látszólag minden ok nélkül. A kihallgatás igazi látványosságnak ígérkezett, s az utána várható tárgyalás még inkább.

A bírónő megnyomott egy gombot, mire zengő gongszó hangzott fel a zsúfolásig telt tárgyalóteremben.

– Csöndet – ismételte meg –, különben kiűrtetem a termet. Ez az utolsó figyelmeztetésem.

A bírónő tekintélyt parancsolóan festett skarlátvörös talárjában. Mivel a Lystena bolygóról származott, arcbőre kékes árnyalatot kapott, mely, ha dühbe gurult, egyre sötétebbre váltott, határtalan haragjában pedig már egészen bíorszínben ragyogott. Azt suttozták róla, hogy páratlan törvényismeret ide, megbecsült pozíció oda, belőle sem hiányoztak az apróbb jellemhibák. Például hiú volt. Azért szerette a vörös talárokat, mert azok hangsúlyozták egzotikusan szép, kékes arcszínét.

Azonban azt is mindenki tudta róla, hogy szigorúan lesújt a törvény megszegőire. Azon kevés bírók egyike volt, akik rendíthetetlenül hittek a Birodalmi Jog szentségében.

– Hallottam már önről, professzor, és az ön pusztulást hirdető elméleteiről. Beszéltem a magiszterrel is, aki előtt nemrég fordult meg egy hasonló ügyben. Akkor ólomfejű bottal ütött le egy embert, azt állítva, önvédelemből cselekedett. Úgy tudom, védekezésében megemlített egy

korábbi esetet, amikor önt és a fiát állítólag *nyolc* huligán támadta meg. Nagyrabecsült kollégámat sikerült meggyőznie, noha még egy szemtanú is az ön állításaival ellenkező vallomást tett. Ezúttal, professzor, nehezebb dolga lesz, ha a bíróságot meg akarja győzni.

A három csavargó, aki vádat emelt Seldon ellen, fölvihogott a felperesi asztal mögött. Ma egész máshogy festettek, mint a támadás estéjén. A fiúk tiszta, bő overallt viseltek, a lány pedig egy ráncolt tunikát. Ha az ember nem nézte (vagy hallgatta) őket túl figyelmesen, könnyen elhitették magukról, hogy tisztességes trantori fiatalok.

Seldon ügyvédje, Civ Novker (aki melleleg Palvert is képviselte) odalépett a pulpitushoz.

– Bírónő, kliensem a trantori társadalom makulátlan híré tagja. Korábban széles körű elismerést szerezve az első miniszteri posztot is betöltötte. Uralkodónk, XIV. Agis közeli ismerőse. Milyen hasznot remélhetett volna a professzor ártatlan fiatalok megtámadásától? Nincs nála elszántabb szorgalmazója az ifjúság mind magasabb szintű oktatásának – Pszichohistóriai Programjába is több egyetemi hallgatót bevont. A Streeling Egyetem köztiszteletnek örvendő professzora.

Továbbá... – Itt Novker szünetet tartott, végigpillantva a hallgatóságon, mintha azt mondaná: Figyeljete csak! Mindjárt elszégyellitek magatokat, amiért egyáltalán kételkedni mertetek kliensem őszinteségében. – Seldon professzor egyike azon keveseknek, akik hivatalosan is a nagyrabecsült Galaktikus Könyvtár szívesen látott vendégl.

Korlátozás nélkül hozzáférhet valamennyi forráshoz, és zavartalanul dolgozhat azon, amit ő Encyclopedia Galacticának nevez, és a birodalmi civilizáció dicsőséges emlékművének szán.

Kérdem én, egyáltalán kérdőre vonhatunk-e ilyen embert ebben az ügyben?

Novker széles karlendítéssel a vádlottak padján ülő Seldonra mutatott. Hari láthatóan kényelmetlenül érezte magát ennyi dicséret hallatán (elvégre az utóbbi időben a nevét inkább csak gúnyolódva emlegették), arca elvörösödött, s keze remegett szeretett botjának faragott fogantyúján.

Lih bírónő lepillantott rá, Novker tirádája nála nem ért el hatást.

– Valóban, ügyvéd úr, milyen hasznot remélhetett? Én is sokat töprengtem ezen a kérdésen. Az elmúlt éjszakákat álmatlanul töltöttem valamiféle indítóokot keresve. Egy ilyen szellemi nagyság, mint Seldon professzor, vajon miért támadna rá minden ok nélkül bárkire, különösen hogy ő maga az úgymond „leromlott” közrend helyreállításának egyik legnagyobb szorgalmazója?

És akkor hirtelen minden megvilágosodott előttem. Talán csalódottságában, amiért senki nem hisz neki, bizonyítani akarja a világ előtt, hogy komor jóslatai igazat mondtak. Elvégre egész életében mást se tett, mint a Birodalom bukását jövendölte, bizonyítéka azonban nem volt semmire, kivéve egy-két kiégett világítótestet, közlekedési dugót és költségvetési megszorítást. Ezek egyike sem különösebben jelentős esemény. No de egy rablótámadás

– vagy kettő, vagy három –, az már valami!

Lih hátradőlt, és karba fonta a kezét. Arcára elégedett kifejezés ült ki. Seldon fölállt, támaszért az asztalba kapaszkodva. Erőlködve megindult a pulpitus felé, félreintve ügyvédjét az útból.

– Bírónő, kérem, engedje meg, hogy néhány szót szóljak saját védelmemben.

– Természetesen, Seldon professzor. Elvégre ez nem tárgyalás, csupán kihallgatás. Meghallgatunk minden tényt és állítást, s az alapján döntjük el, valóban tárgyalásra kerül-e az ügy. Én csupán feltételeztem valamit, és most ön is elmondhatja a véleményét.

Seldon megköszönte a torkát, és belekezdett:

– Egész életemet a Birodalomnak szenteltem. Hűségesen szolgáltam uralkodóinkat. Tudományom, a pszichohistória nem a pusztulás hírnöke csupán, hanem, helyesen használva, segítségével éppen *meg lehet előzni* mindenféle negatív hatást. Ha, mint arról meg vagyok győződve, a helyzet tovább romlik, a pszichohistória hozzásegíthet bennünket egy új és jobb rend minél előbbi megalapozásához. Én szeretem a világainkat, a népeinket, a *Birodalmunkat*, miért járulnék hát magam is hozzá, hogy napról napra törvénytelenségekkel gyengítsék?

Ennyit mondhatok. Kérem, higgyenek nekem. A szívemből beszéltem. – Seldon lassan visszasétált a helyére. Szeme a közönség soraiban ülő Wandát kereste. A lány sápadtan rámosolygott, és kacsintott.

– Hogy a szívéből beszélt, vagy sem, ennek eldöntését bízva rám, professzor. Meghallgattuk már a vádlókat,

meghallgattuk önt és Mr. Palvert. Már csak egy ember vallomása hiányzik. Rial Novast szólítom, aki szemtanúként jelentkezett.

A fiút megpillantva Seldon és Palver riadtan néztek össze. Ő volt az, akire Hari a támadás előtt rászólt, az eldobott szemét miatt.

– Elmondaná nekünk, Mr. Novas – fordult a bírónő a tanúhoz –, pontosan mit is látott azon a kérdéses estén?

– Hát – kezdte a fiú, komoran bámulva Seldont –, épp az utcán sétáltam, amikor megláttam azt a kettőt. – Seldonra és Palverre mutatott. – A járdán jöttem velem szembe, az utca túloldalán. Aztán észrevettem a srácokat. – (Ezúttal a felperesi asztalnál ülő három fiatal felé mutatott.) – A két idősebb fickó a srácok mögött jött. Engem nem vettek észre, hisz mondtam, az utca túloldalán voltam, meg aztán biztos minden figyelmüket lekötötték az áldozatok. Aztán *bumm!* Az öregebbik egyszer csak felénk csapott a botjával, a fiatalabb pedig nekik ugrott, és rugdosni kezdte őket, míg mind a földre nem kerültek. Akkor az öreg meg a haverja fogták magukat, és elszeleltek. Alig hittem a szememnek.

– Hazugság! – robbant ki Seldonból. – Fiatalember, ha nem venné észre, az életünkkel játszik!

Novas közömbösen bámult vissza Seldonra.

– Bírónő – könyörgött Seldon – hát nem látja, hogy hazudik? Emlékszem erre a kölyökre. Rendreutasítottam, mert szemetelt, alig pár perccel a támadás előtt. Mondtam is Stettinnek, hogy ez újabb példája társadalmunk züllésének, a polgárok közönye, a...

– Elég, Seldon professzor – parancsolt rá a bírónő. – Még egy ilyen megnyilvánulás, és kivezettem a tárgyalóteremből... Nos, Mr. Novas – folytatta, visszafordulva a tanúhoz –, mit tett ön az imént elmondott események ideje alatt?

– Én, öö, elbújtam. A fák mögé. Elbújtam, mert féltem, hogy ha meglátnak, engem is elkapnak. Amikor elmentek, elszaladtam a rendőrökért.

Novas izzadni kezdett. Ujjával lazítani igyekezett overallja fojtogató gallérján. Súlypontját egyik lábáról a másikra helyezte. Kényelmetlenül érezte magát a rengeteg rá szegeződő tekintet miatt. Megpróbálta levenni a szemét a közönségről, de tekintetét mindannyiszor magára vonzotta egy csinos szőke lány az első sorban. Mintha kérdezne tőle valamit, válaszra várva.

– Mr. Novas, mi a mondanivalója Seldon professzor azon állításáról, miszerint ő és Palver már a támadás előtt találkoztak önnel, sőt, valamiféle szóváltásra is sor került?

– Hát, öö, nem, tetszik tudni, én csak sétálgattam, és... –

Novas tekintete Seldonék felé tévedt. A professzor szomorúan nézte őt, mintha tudná, minden elveszett. A társa, Stettin Palver azonban ádázul méregette. Novas rémülten hallotta, hogy megszólal: *Mondd el az igazat!* Palver hangja volt, de a férfi szája meg se mozdult. Novas zavarában a szőke lány felé kapta a fejét. Ő is hozzá beszélt: *Mondd el az igazat!*, de a szája csukva volt.

– Mr. Novas, Mr. Novas – hatolt be a bírónő hangja a fiú zsidongó gondolatai közé. – Mr. Novas, ha Seldon

professzor és Mr. Palver *ön felé* közeledtek, a három vádló *mögött*, hogyhogy mégis őket vette észre *elsőnek*? Mert, ha jól emlékszem, az előbb így mondta.

Novas kétségbeesve pillantott körbe a tárgyalóteremben. Mintha minden szem azt ordította volna: *Mondd el az igazat!* Aztán Hari Seldonra nézett, és csak annyit mondott: – Sajnálom. – És a közönség legnagyobb megrökönyödésére a tizennégy éves fiú sírni kezdett.

27.

Gyönyörű nap volt, se túl meleg, se túl hideg, se túl napfényes, se túl komor. Bár a karbantartásra nem jutott pénz már évek óta, a Galaktikus Könyvtár lépcsőjét szegélyező pár satnya évelő növény is hozzájárult a kép vidám hangulatához. (Maga az épület klasszikus stílusban épült, és lépcsője a legszélesebbek közé tartozott az egész Birodalomban. A legtöbb látogató mégis a mozgójárdát részesítette előnyben.) Seldon sokat remélt ettől a naptól. Mióta ő és Stettin Palver tisztázódtak a testi sértés vádja alól, valósággal újjászületett. A kihallgatás ugyan fájdalmas emlékeket hagyott benne, nyilvánossága egyben előbbre is juttatta ügyét. Tejan Popjens Lih, akit a Trantor talán legtekintélyesebb bírójának tartottak, a Rial Nevas érzelmektől fűtött vallomását követő napon kemény hangon adta elő döntését.

– Szomorú időket élünk – dörögte a pulpitusról –, ha „civilizált” társadalmunk lehetővé teszi, hogy egy olyan embert, mint Hari Seldon professzor, hazug vádakkal

megaláztatások sorának tegyenek ki, pusztán azért, mert az, aki. Be kell ismernem, először én sem neki hittem. Így okoskodtam: „*Miért is ne* folyamodna efféle trükkökhöz, ha mindenáron bizonyítani akarja jóslatai igazát?” De rá kellett jönnöm, hatalmasat tévedtem. – Homloka barázdás ráncokba futott össze, és nyakától lassan kékes „pír” terjedt föl az arca felé. – Seldon professzornak ugyanis a mi új társadalmunk érzelmvilágát tulajdonítottam, melyben a becsületesség, tisztesség és jóakarát értelmüket vesztett, ködös fogalmak csupán, és melyben a lelkiismeretlenség és hazugság jelenti a túlélés egyedüli eszközét.

Milyen messzire is jutottunk régi elveinktől. Ezúttal szerencsénk volt, polgártársaim. Köszönettel tartozunk Seldon professzornak, amiért megmutatta nekünk igazi énünket. Őrizzük meg emlékezetünkben ezt az esetet, és szegüljünk szembe alantasabb emberi ösztöneinkkel.

A kihallgatás végeztével Seldon még az uralkodótól is kapott egy holo-gratulációt. A császár többek közt azt mondta, reméli, hogy ezek után már könnyebben összegyűlik a kutatás folytatásához szükséges pénz.

A mozgójárdára lépve Seldon végiggondolta, hogy is áll a Terv. Jó barátja, Las Zenow, a volt főkönyvtáros visszavonult. Ő mindvégig támogatta Seldon munkáját, kezét azonban többnyire megkötötte a Könyvtár Tanácsa. Most megnyugtatta a professzort, hogy utódja, az új főkönyvtáros, Tryma Acarnio hozzá hasonlóan haladó elveket vall, és rendkívül népszerű a Tanács különböző klikkjel között.

– Hari, barátom – mondta Zenow, mielőtt még visszaindult

volna szülőbolygójára, a Wencoryra –, Acarnio jó ember, értelmes és nyitott gondolkodású. Biztos vagyok benne, hogy mindenben támogatni fog téged és a Tervet. Meghagytam neki a saját adatgyűjteményemet rólad és az enciklopédiádról. Tudom, ő is hozzám hasonlóan lelkesedni fog e jelentős vállalkozásért. Vigyázz magadra, barátom... Megtartlak jó emlékezetemben.

Ma tehát Hari Seldon első hivatalos megbeszélésére érkezett az új főkönyvtárossal. Fölvidította Las Zenow biztatása, és alig várta már, hogy megoszthassa a férfival a jövőre vonatkozó tervet.

Tryma Acarnio állva fogadta a főkönyvtáros irodájában. A helyiségen máris meglátszott keze nyoma: míg Zenow minden zezugot a Trantor legkülönbözőbb szektoraiból származó holodiszkekkel és tridi-újságokkal tömött tele, a levegőben pedig a Birodalom számos világának kivetített, forgó glóbusza lebegett, Acarnio tisztára söpörte a szobát. Az egyik falat most egy hatalmas holoernyő töltötte be, melyen, Seldon legalábbis így sejtette, az új főkönyvtáros bármely trantori csatorna adását figyelemmel kísérik.

Acarnio alacsony, zömök ember volt. Enyhén zavaros tekintete – amit egy félresikerült gyermekkori szaruhártya-műtétnek köszönhetett – azt a benyomást keltette, mintha félelmetes módon egyszerre figyelne maga körül mindent.

– Á, igen, igen. Seldon professzor. Jöjjön be, üljön le. – Acarnio egy az asztalával szemben álló, egyenes támlájú szék felé intett. – Szerencsés véletlennek tartottam, amikor megkeresett, és találkoztót kért tőlem. Tudja, magam is mielőbb föl szándékoztam venni önnel a kapcsolatot.

Seldon bólintott. Elégedettséggel töltötte el, hogy az új főkönyvtáros kellőképpen fontos személynek ítélte meg, és már szolgálata első napjaiban eszébe jutott.

– Mindenekelőtt azonban árulja el, professzor, miért akart ön látni engem?

Seldon megköszöri a torkát, és előrehajolt.

– Főkönyvtáros uram, Las Zenow minden bizonytal mesélt önnek az én itteni munkámról, az Encyclopedia Galactica tervéről. Ő nagyon lelkesedett érte, és mindenben igyekezett segíteni: saját irodát kaptam, és korlátlanul hozzáférhettem a Könyvtár valamennyi anyagához. Sőt ő maga talált rá az enciklopédia-terv ideális bolygójára, egy Terminus nevű, igen távoli világra.

Egyvalamiben azonban még Las se segíthetett nekem. A határidő betartása végett irodákat és belépési engedélyeket kértem néhány kollégám számára. Borzasztóan nagy munka már egyedül összegyűjtenem az információkat is, amelyeket aztán majd lemásolva el kell szállítanunk magunkkal a Terminusra, hogy ott megkezdődhessen az enciklopédia tényleges összeállítása.

Last a Tanács többsége nem nagyon kedvelte, de hát ezt bizonyára ön is jól tudja. Ön ellenben, mint hallom, különösen népszerű. Ezért kérem meg, főkönyvtáros uram, segítsen nekem, hogy a kollégáim is bejuthassanak, és folytathassuk létfontosságú munkánkat.

Hari kifulladásra elhallgatott. Biztos volt benne, hogy beszéde, amit az éjjel alaposan begyakorolt, eléri a kellő hatást. Elégedetten várta hát Acarnio válaszát.

– Seldon professzor – kezdte a főkönyvtáros. Hari reményteli mosolya lehervadt. Acarnio hangjában nem várt élt érzett. – Nagyrabecsült elődöm rendelkezéseimre bocsátotta az ön itt folytatott munkájának szinte valamennyi részletét. Valóban lelkesedett a tervért, és minden vágya az volt, hogy megszerezze a Tanács beleegyezését, és önhöz csatlakozhassanak végre kollégái is. És én is ugyanígy éreztem, Seldon professzor... – Acarnio szünetet tartott, mire Seldon idegesen fölkapta a fejét – eleinte. Már épp arra készültem, hogy rendkívüli tanácsülést hívok össze, és kiutaltatok egy sor irodát az ön enciklopédistáinak. Most azonban, professzor, minden megváltozott.

– Megváltozott?! Miért?

– Seldon professzor, ön a közelmúltban fő vádlottja volt egy testi sértési ügynek.

– De fölmentettek. Még csak tárgyalást sem tartottak.

– Akárhogy is, professzor, ez az ön legutóbbi nyilvános szereplése meglehetősen, hogy is mondjam, kétes fényt vet önre. Ó igen, persze fölmentették minden vád alól, de ehhez ki kellett teregetnie az egész világ előtt az életét, az érzelmeit, teljes munkásságát. És még ha egy haladó gondolkodású bírónő büntelennek ítélte is, ott vannak az átlagpolgárok milliói – vagy milliárdjai –, akik nem a civilizációnk üdvéért harcoló úttörő pszichohistorikust látják önben, hanem őrző eszelőst, aki a hatalmas Birodalom vesztéről prédikál.

Az ön munkájának már pusztán természete is veszélyezteti a fennálló rendet. Ha azt hirdeti ugyanis, hogy a Birodalom nem életképes, az emberek egyből azt hiszik, *ők* az okai.

Az ilyesmit pedig az átlagpolgár nem képes elviselni.

Seldon, akár tetszik magának, akár nem, gúny és nevetség tárgyává lett.

– Már elnézést, főkönyvtáros uram, de bizonyos körökben én már hosszú évek óta nevetség tárgya vagyok.

– Igen, de csupán bizonyos körökben. Ez a legutóbbi incidens azonban – nagyrészt a széles nyilvánosság miatt – még a Külvilágok legtávolabbikával is megismertette az ön elveit. Ha én ezek után irodát adok önnek, azzal könyvtárunk támogatásáról biztosítom, és ez elkerülhetetlenül minket is nevetség tárgyává tesz Birodalom-szerte. Többé nem számít, én személy szerint mennyire hiszek az ön elméletében, illetve az enciklopédiában. Mint a Galaktikus Könyvtár főkönyvtárosának, elsődlegesen az Intézmény jó hírét kell szem előtt tartanom.

Így hát, professzor, kollégáinak nem adhatok belépési engedélyt.

Hari Seldon úgy hőkölt hátra ültében, mint akit meglöttek.

– Továbbá – folytatta Acarnio – két hétre ideiglenesen fölfüggesztem az ön látogatási engedélyét is, ettől a pillanattól kezdve. A Tanács rendkívüli ülést tart. Két hét múlva értesítem a döntésről, miszerint végleg megszakítunk-e önnel minden kapcsolatot.

Acarnio elhallgatott. Tenyerét az asztal gyönyörűen csillogó lapjára támasztotta, és fölállt.

– Ez minden, professzor, egyelőre.

Hari Seldon is fölállt, bár nem olyan elegánsan és könnyedén, mint Tryma Acarnio.

– Nem járulhatnék a Tanács elé? – kérdezte. – Talán ha elmagyaráznám nekik a pszichohistória és az enciklopédia életbevágó fontosságát...

– Attól tartok, nem – szakította félbe Acarnio a lehető legudvariasabban, és Seldon egy pillanatra megpillantotta maszkja mögött azt a meleg, barátságos embert, akiről Las Zenow meséit. A főkönyvtáros azonban villámgyorsan újra magára öltötte jeges bürokrataarcát, és Seldont az ajtóhoz kísérte.

– Akkor tehát két hét múlva – búcsúzott el. Hari kilépett a folyosón hagyott könyvtári járművéhez, és az ajtó becsukódott mögötte.

Most mihez kezdek? – töprengett bánatosan. Lehet, hogy mindennek vége?

28.

– Wanda drágám, miben mélyedtél így el? – kérdezte Hari Seldon, mikor belépett unokája irodájába a Streeling Egyetemen: A szoba valamikor Jugo Amarylé volt, a briliáns matematikusé, akinek halála mérhetetlen veszteséget jelentett a Pszichohistóriai Program számára. Az utóbbi években szerencsére Wanda fokozatosan átvette a szerepét, és folytatta az Elsődleges Radiáns további finomítását.

– Egy egyenleten dolgozom a 33A2D17-es szekcióban. Látod? Újrakalibráltam ezt a részt itt... – egy fényes ibolyaszínű foltra mutatott, mely az arca előtt lebegett a levegőben – számításba véve a standard kvócienszt, és... Ez az! Pont ahogy sejtettem... azt hiszem. – Szemét

dörzsölve hátralépett.

– Mi az, Wanda? – Hari közelebb lépett, hogy áttanulmányozza a számításokat. – Ez majdnem olyan, mint a Terminus-egyenlet, de... Wanda, ez a Terminus-egyenlet *inverze!*

– Igen, nagyapa. Tudod, valahogy sehogy sem akart működni az egész... Nézd. – Megnyomott egy falba mélyesztett kapcsolót, és egy újabb, ezúttal vörös folt kelt életre a szoba túlsó végében. Seldon és Wanda odasétáltak, hogy közelebbről is megnézzék. – Látod, most milyen jól összeáll minden, nagyapa? Hetekbe tellett, míg rájöttem.

– Hogyan csináltad? – kérdezte Hari, megcsodálva az egyenletláncok logikáját, eleganciáját.

– Először is csak erre a részre koncentráltam, semmi másra. Ha a Terminuson akarsz javítani, gondolkodj csak azon – logikus, nem? Aztán rájöttem, nem illeszthetem be ezt az egyenletet minden gond nélkül az Elsődleges Radiánsba. Minden hozzáadás valahol máshol új hiányt teremt. Minden súly egy ellensúlyt igényel.

– Azt hiszem, ezt hívták a régiek a *jin* és *jang* elméletének.
– Többé-kevésbé. Megértettem tehát, hogy a Terminus-féle jin tökéletesítéséhez először föl kell derítenem, mi a *jangja*. Meg is találtam, ez itt, ni. – Visszalépett az ibolyaszínű folthoz az Elsődleges Radiáns kivetítette gömb túlsó felén.
– És miután itt eligazítottam az értékeket, a Terminus-egyenlet is rendben a helyére került. Ez maga a harmónia!
– Wanda elégedettnek látszott, mintha egyszeriben

megoldotta volna a Birodalom összes gondját.

– Ez elképesztő. Később mindent részletesen el kell majd mesélni... Most azonban gyere velem a holoernyőhöz. Néhány perce sürgős üzenetet kaptam a Santanniról. Apád azt akarja, azonnal hívjuk vissza.

Wanda mosolya lehervadt. Riasztották az utóbbi napok hírei a santanni csatározásokról. Mióta életbe léptek a birodalmi költségvetést csökkentő intézkedések, a Külvilágok polgárai szenvedtek legtöbbit. Egyre nehezebbé vált a kereskedelem a gazdagabb, sűrűbb népeességű belső bolygókkal. A hiperhajó-járatok megritkultak, és az olyan távoli világok, mint Santanni, jóformán elszigetelődtek a Birodalom többi részétől. Lázadások törtek ki mindenfelé.

– Remélem, nagypapa, minden rendben van – mondta Wanda, és hangjából tisztán kiérződött az aggodalom.

– Ne aggódj, kicsim. Ha Raych üzenetet küldhetett, biztonságban kell lenniük.

Seldon irodájában aktiválták a holoernyőt. A férfi beütött egy kódot a fali billentyűzeten, aztán várták, hogy létrejöjjön az intergalaktikus kapcsolat. A képernyő lassan mintha visszanyújtózott volna a falba, alagútszerű hatást keltve – és az alagút mélyéről egyszer csak közeledni kezdett egy zömök, erőteljes felépítésű férfi ismerős alakja. A kapcsolat megszilárdulásával vonásai egyre jobban kitisztultak. Teljes díszben kibontakozott dús, dahli bajusza is, majd a kép egyszerre életre kelt.

– Apa! Wanda! – szólalt meg Raychnak a Santanniról a Trantorra vetített hologramja. – Figyeljete, nincs sok időm.

Összerándult, mintha valami hangos zaj ijesztette volna meg. – Meglehetősen rosszra fordult itt a helyzet. A kormány megbukott, és egy ideiglenes vezetés vette át a hatalmat. Teljes a zűrzavar, elképzelhetitek. Most raktam föl Manellát és Bellist egy Anacreon felé induló hiperhajóra. Megmondtam nekik, rögtön érkezés után lépjenek kapcsolatba veletek. A hajó neve *Arkadia VII*.

Látnod kellett volna Manellát, apa. Kiverte a balhét, amiért elküldtem. Csak azzal sikerült meggyőzőnöm, hogy a kis Bellis érdekében teszi.

Tudom, mire gondoltok most. Persze hogy velük mentem volna, ha tudok. De nem volt elég hely. Borzasztó nehezen tudtam még *őket* is följuttatni. – Raych fölillantotta jól ismert, féloldalas mosolyát, amit Seldon és Wanda annyira szerettek, aztán folytatta. – Mellesleg, ha már itt vagyok segédkezniem kell az egyetem őrzésében. Lehet, hogy a *birodalmi* oktatási rendszer része vagyunk, de a feladatunk akkor is a tanítás és az építés, nem pedig a rombolás. Én mondom neked ha valamelyik forrófejű santanni forradalmár szemet vet az épületre...

– Raych – szólt közbe Hari –, mennyire rossz a helyzet? Közel vagytok a harcokhoz?

– Apa, bajban vagy? – kérdezte Wanda is.

Vártak néhány másodpercet, míg üzenetük elér a Galaxis túlsó oldalára, kilencezer parszeknyire.

– N-nem egészen értettem, mit mondtatok – felelte a hologram. – Itt ülünk egy csata közepén. Ha úgy vesszük, még érdekes is... – Ismét fölillant Raych mosolya. –

Legjobb lesz, ha elbúcsúzom. Ne feledjétek az *Arkadia VII*-et. Az Anacreonra tart. Megint jelentkezem, amint lehet. Mondtam, hogy... – Az adás félbeszakadt, a hologram elhalványult. Az ernyő alagútja eltűnt, Seldon és Wanda a csupasz fallal néztek farkasszemet.

– Nagypapa – szólalt meg a lány –, mit gondolsz, mit akarhatott még mondani?

– Fogalmam sincs, kicsim. Egyvalami azonban biztos, apád tud vigyázni magára. Előre szánom azt a forradalmárt, amelyik túl közel merészkedik hozzá... Na gyere, térjünk vissza az egyenletedhez, néhány óra múlva majd megnézem, mit tudhatunk meg az *Arkadia VII*-ről.

– Parancsnok, hogyhogy nem tudja, mi történhetett a hajóval? – Hari Seldon ismét intergalaktikus beszélgetést folytatott, ezúttal az Anacreonon állomásozó birodalmi flotta egyik tisztjével. Ezúttal egy vizorenyőt használt – ez kevésbé nyújtott valóság-hű képet, mint a holoernyő, de a kezelése is egyszerűbb volt.

– Mondom, professzor, semmi adatunk nincs, miszerint egy ilyen nevű hajó belépési engedélyt kért volna az Anacreon légkörébe. Persze Santannival már órák óta nincs kapcsolatunk, és az elmúlt hetekben sem volt sokkal rózsásabb a helyzet. Lehetséges, hogy a hajó egy santanni relé útján próbált elérni minket, de nem sikerült neki. Ez azonban elég valószínűtlen.

Én inkább azt mondanám, az *Arkadia VII* irányt változtatott. Mondtuk a Voreg vagy a Sarip felé. Próbálkozott már azokon a világokon, professzor?

– Nem – felelte Seldon fáradtan –, de nem látom be, ha a

hajó az Anacreon felé indult el, miért változtatott volna útirányt. Parancsnok, higgye el, roppant fontos, hogy megtaláljam.

– No persze az is lehet – kockáztatta meg a tiszt –, hogy az *Arkadia VII* nem jutott ki az űrbe. Nagyon komoly harcok folynak odalent, és a forradalmárokat nemigen érdeklí, kit robbantanak föl. Csak becélozzák a lézereiket, és azt képzelik, Agis császárt látják a keresőben. Tudja, professzor, itt a peremvidéken máshogy mennek az efféle dolgok.

– A menyem és a kisunokám is a fedélzeten vannak, parancsnok – közölte Seldon feszült hangon.

– Ó, sajnálom, professzor – szégyellte el magát a tiszt. – Visszahívom, amint megtudok valamit.

Hari csüggedten kikapcsolta a képernyőt. Rémesen fáradt vagyok, gondolta. De a legfurcsább az, hogy meg sem lep ez az egész... Csaknem negyven éve készülök már erre a pillanatra.

Keserűen fölkcogott. Az a tiszt talán azt hitte, megdöbbsentette a peremvidéki viszonyok érzékletes leírásával. Seldon azonban nagyon is jól tudta, milyen a peremvidék. És azt is, ha a Birodalmat összetartó szövetség csak egy helyen is elszakad, az egész háló fölfeslik, behasad a Trantorig.

Halk, zümmögő hangra eszmélt fel. Az ajtónál jelzett valaki.

– Tessék.

– Nagyapa – lépett be Wanda –, én félek.

– Miért, kicsim? – kérdezte Seldon aggódó arccal. Nem

akarta még elmondani az unokájának, mit tudott meg – vagy inkább mit nem tudott meg – az anakreóni parancsnoktól.

– Akármilyen messze vannak is, mindig érzem apát, anyát és Bellist... itt... – azzal a fejére mutatott – és itt... – most a szíve felé bökött. – Ma azonban már nem érzem őket... Lassan történt, mintha elhalványultak volna. Mint a kiégett világítótest a kupolában. Vissza akarom hozni őket, de nem megy.

– Wanda, szerintem ez az egész csak a túlzásba vitt aggodalomtól van. Fölkelések mindig is voltak a Birodalomban, és mindig is lesznek. Ilyenkor kinyílik egy kis szelep, és kiáramlik a fölös gőz. Tudod jól, annak az esélye, hogy egyszerre történjen valami Raychcsal, Manellával és Bellisszel, elenyészően kicsi. Apád bármelyik nap telefonálhat, és közölheti, minden rendben. Anyád és Bellis pedig úgy fogják érezni magukat az Anacreonon, mintha üdülnének. Minket kell inkább sajnálni, hisz nyakig ülünk a tennivalókban! Kicsim, feküdj le szépen, és aludj jól. Ígérem neked, holnap, a napfényes kupola alatt minden sokkal vidámabbnak fog látszani.

– Jól van, nagyapa – felelte Wanda, de nem úgy, mintha valóban meg lenne győzve. – Holnap... ha nem hallunk róluk, akkor... meg... kell...

– Wanda, mit tehetnénk a várakozáson kívül? – kérdezte Hari gyengéden.

Wanda megfordult, és kiment, válla egészen meggörbült az aggodalom súlyától. Hari elnézte, és hagyta, hogy saját kétségbeesése is felszínre törjön.

Három nap telt el a Raych-féle holohívás óta, és még mindig semmi hír. Az az anakreóni tiszt pedig állítólag még csak nem is hallott *Arkadia VII* nevű hajóról.

Hars megpróbálta már Raychot is elérni a Santannin, de a bolygóval megszakadt minden kapcsolat. Mintha az is meg a *zArkadia VII* is egyszerűen leszakadt volna a Birodalomról, mint egy hervadó virágszirom.

Seldon pontosan tudta, mit kell tennie. A Birodalom talán haldoklott, de még korántsem múlt ki. Hatalma, ha kellőképpen fitogtatják, még mindig félelmetes. Seldon sürgős beszélgetést kért XIV. Agis császártól.

29.

– Barátom, Hari, micsoda meglepetés! – sugárzott Agis arca a holoernyőről Seldonra. – Örülök, hogy újra látom, bár szokatlan formában keresett meg. Egy biztos, az érdeklődésemet fölkelte. Ki vele, mi ez a nagy sietség?

– Felség – kezdte Seldon –, a fiam, Raych, a feleségével és a kislányával a Santannin él.

– Á, a Santanni. – A császár mosolya elhalványult. – Az a nyomorult bagázs, csak egyszer...

– Felség, kérem – szakította félbe Seldon. Sohasem vetemedett még ilyen arcátlanságra. A fiam még fölrakta Manellát és Bellist egy hiperhajóra, az *Arkadia VII*-re, ami az Anacreonra indult. Neki azonban maradnia kellett. Ennek immár három napja. A hajó nem érkezett meg az Anacreonra, és a fiának is nyoma veszett. A Santannit nem sikerült fölhívnom azóta sem. Felség, nem segíthetne

rajtam?

– Hari, mint bizonyára tudja, a Santanni és a Trantor között mindenféle hivatalos kapcsolat megszakadt. Persze a bolygó egyes vidékein még mindig van szavam, feltéve ha a forradalmárok nem füstöltek még ki minden hozzám hű egységet. Akárhogy is, innen nem léphetek kapcsolatba az ottani emberekkel. Egyet tehetek csak, megosztom önnel a beérkező jelentéseket. Ezek persze a lehető legtitkosabbak, ám figyelembe véve jó viszonyunkat és az ön kétségbeejtő helyzetét, hozzáférhetővé teszem azokat a részleteket, amelyek az ön számára fontosak lehetnek.

Egy órán belül érkezik a következő üzenet. Ha akarja, visszahívom akkor. Addig is utasítom az egyik titkáromat, hogy nézze át a korábbi jelentéseket, nincs-e bennük valami, ami Raych, Manella vagy Bellis Seldonra vonatkozik.

– Köszönöm, felség. Alázatosan köszönöm. – Seldon fejet hajtott, és a császár képe eltűnt a holoernyőről.

Hatvan perccel később még mindig íróasztalánál ült, várta az uralkodó hívását. Életében még nem telt lassabban idő Dors halála óta.

A bizonytalanság volt az egészben a legrosszabb. Karrierje a tudásra épült – a jelenére éppúgy, mint a jövőére. Most azonban semmit sem tudott arról a három emberről, akik a legdrágábbak voltak a számára. A holoernyő halkán fölberregett, és Hari megnyomta a megfelelő gombot. Agis arca jelent meg.

– Hari – kezdte a császár. Hangjának halk szomorúságából Seldon megértette, rossz híreket hozott.

– A fiam... – nyögte.

– Igen – telelte a császár. – Raych ma halt meg, a Santanni Egyetem bombázásakor. A forrásaim szerint tudta, hogy támadás készül, de nem volt hajlandó elhagyni a helyét. Tudja, a forradalmárok nagy része az egyetemisták közül került ki, és Raych úgy gondolhatta, amíg ő ott van, nem... De a gyűlölet legyőzte a józan észet.

Az egyetem ugyanis *birodalmi* intézmény. A lázadók úgy érzik, minden ilyet le *kell* rombolniuk. A bolondok! Miért... – Agis hirtelen elhallgatott, mintha rájött volna, hogy Seldont csöppet sem érdekli a Santanni Egyetem vagy a forradalmárok tervei... legalábbis pillanatnyilag.

– Hari, ha ettől egy szemernyit is jobban érzi magát, gondoljon arra, hogy a fia a tudást védelmezte mindvégig. Nem a Birodalomért harcolt, hanem az emberiségért.

Amikor Seldon fölpillantott, könnyekben úszott a szeme.

– És Manella? És a kis Bellis? – kérdezte. – Velük mi van? Megtalálták az *Arkadia VII*-et?

– A kutatás nem járt eredménnyel, Hari. Az *Arkadia VII* elhagyta a Santannit, ennyi biztos. Utána azonban eltűnt. Talán a forradalmárok rabolták el, vagy valami meghibásodás miatt tértek le a pályáról... egyelőre nem tudhatjuk.

Seldon bólintott.

– Köszönöm, Agis. Bár tragikus híreket hozott, de legalább meghozta. A bizonytalanság rosszabb volt. Ön igazi jó barát.

– Akkor én most magára hagyom, barátom – búcsúzott a

császár –, magára hagyom az emlékeivel. – Azzal elhalványult a képe a holoernyőn.

Hari Seldon összekulcsolt kezét az asztalra támasztotta, fejét ráhajtotta, és síni kezdett.

30.

Wanda Seldon szorosabbra húzta overallja övét. Fogta a kézikapát, és nekiesett a kis virágoskertjét felverő gaznak, a Streeling Egyetem pszichohistóriai épülete mögött. Ideje nagy részét az irodájában töltötte, és az Elsődleges Radiánssal kísérletezgetett. A számsorok pontos eleganciája vigaszt nyújtott neki; a változhatatlan egyenletek az egyetlen biztos fogódzót szolgáltatták a feje tetejére állt Birodalomban. Amikor aztán szeretett apjának, anyjának és kishúgának emlékképelet már végképp nem bírta elviselni, lejött ide, a földet kapirgálni, mintha a néhány csenevész növény ápolgatása valamennyire is enyhíthetné a fájdalmát.

Egy hónap alatt, apja halála, valamint Manella és Bellis eltűnése óta több kilót fogyott már addig sem túl jelentős testsúlyából. Hari Seldon eleinte aggódott étvágytalansága miatt, most azonban, saját bánatába merülve, már észre se vette.

Még egy óriási változás történt az életükben – és egyúttal a Pszichohistóriai Programban részt vevő többi ember életében is. Hari mintha föladta volna küzdelmét az ügy érdekében. Nappalt mostanában az egyetem szoláriumában töltötte, egy karosszékben üldögélve. Az ablakokon át a parkot bámulta, és melengette magát a

fényesen világító lámpák alatt. Wanda a munkatársaitól azt hallotta, hogy néha a testőre, egy bizonyos Stettin Palver kierős zakolt belőle egy rövid sétát a kupola alatt, vagy megpróbálta szóra bírni a Terv jövőjét illetően.

Wanda egyre mélyebbre merült az Elsődleges Radiáns érdekesebb egyenleteinek tanulmányozásában. Érezte, hogy a jövő, amiért nagyapja oly keményen megdolgozott, lassan határozottabb alakot ölt. És Harinak igaza volt: az enciklopédistáknak valóban a Terminuson kell letelepedniük, hogy létrehozhassák az Alapítványt.

No és a 33A2D17-es szekció – ebben Wanda meglátta azt, amire Seldon úgy hivatkozott, Második vagy titkos Alapítvány. De hogyan lesz ebből valami? Nagyapja a legcsekélyebb érdeklődést sem mutatta többé, nélküle pedig Wanda nem tudta, mihez kezdjen. Ráadásul őt is gátolta a munkában a bánat.

A Terv megmaradt ötven-egynéhány szívós embere legjobb tudása szerint dolgozott a feladatok megoldásán. Többségük enciklopédista volt, ők a másolandó forrásanyagok listáját állították össze majdani terminusi utazásukra készülve – persze az egészből csak akkor lesz valami, ha sikerül bejutniuk a Galaktikus Könyvtárba. Egyelőre csak a hit hajtotta őket előre. Seldon professzor elvesztette saját irodáját a Könyvtárban, másoknak pedig még kevesebb esélyük volt, hogy valaha ilyenre szert tegyenek.

Az enciklopédistákon kívül történelem-analitikusok és matematikusok dolgoztak még a terven. Az előbbiek a múlt és a jelen eseményeit ültették át a számok nyelvére, míg az

utóbbiak ezeket a számokat építették bele a nagy Pszichohistóriai Egyenletrendszerbe. Hosszú, aprólékos munka volt ez.

Az áldatlan körülmények sokakat elijesztettek – a pszichohistorikusok képezték a legtöbb trantori vicc tárgyát, ráadásul a csekély támogatás Seldont drasztikus fizetéscsökkentésekre kényszerítette.

Az ő biztonságot adó jelenléte azonban néhány emberben még mindig táplálta a lelkesedést. Többségük csakis a professzor iránt érzett tiszteletből vitte tovább a Tervet.

Most azonban, gondolta keserűen Wanda Seldon, mi bírhatja őket a további maradásra? A könnyű szellő szőke haja egy tincsét a szemébe fújta. Ő szórakozottan félresöpörte, és folytatta tovább a gyomlálást.

– Miss Seldon, elrabolhatnék egy percet az idejéből? – Wanda fölpillantott. Egy fiatal férfi – a húszas éveiben járhatott – állt mellette a kavicsos ösvényen. Azonnal megérezte rajta az erőt és a félelmetes intelligenciát. Nagyapja bölcsen választott. Wanda főlegyenesedett.

– Megismerem. Maga a nagyapa testőre, igaz? Stettin Palver, ha jól emlékszem.

– Tökéletesen, Miss Seldon – válaszolta a férfi, és arca enyhén kipirult, mintha elégedettséggel töltené el, hogy egy ilyen csinos lány figyelemre méltatja. – Miss Seldon, a nagyapjáról szeretnék önnel beszélni. Nagyon aggódom érte. Valamit tennünk kell.

– Mit, Mr. Palver? Én tanácstalan vagyok. Mióta apám... – itt nagyot nyelt, mintha valahol a torkában elakadt volna a hang – meghalt, anyám és a húgom pedig eltűnt, a legtöbb,

amire rábírhatom, az, hogy reggel fölkeljen. És be kell valljam, az események rám is nagyon erősen hatottak. Ugye, megérti? – Mélyen a férfi szemébe nézett, és tudta, megértette.

– Miss Seldon – mondta Palver halkán –, őszinte részvétem a családjá elvesztése miatt. De vegye észre: ön és a professzor élnek, tovább kell folytatniuk a pszichohistória kidolgozását. Mivel azonban ő láthatóan föladta, azt reméltem, talán önnel kitalálhatunk valamit, ami reményt önt belé:

Á, Mr. Palver gondolta Wanda, talán nagyapának van igaza. Mert mi értelme tovább folytatni a munkát? De hangosan csak ennyit mondott:

– Sajnálom, Mr. Palver, nem tudok semmit kitalálni. – Kapájával a kis virágoskertjére mutatott. – Most pedig, mint láthatja, vissza kell térnem a gyomláláshoz.

– Én nem hiszem, hogy a nagyapjának igaza volna. És van értelme a munkát tovább folytatni. Csak meg kell találni a megfelelő célt.

Wandát megdöbbenették a fiatalember szavai. Honnan tudhat arról, amit ő csak magában gondolt? Talán...

– Ugye, maga is olvas mások gondolataiban? – kérdezte, és utána még a lélegzetét is visszafojtotta, úgy várta a választ.

– Igen – felelte a fiatalember. – Azt hiszem, mindig is megvolt bennem ez a tulajdonság, legalábbis nincs bizonyítékom az ellenkezőjére. Többnyire észre sem veszem, egyszerűen csak betöltik az agyamat a mások gondolatát...

Néha – folytatta, mert fölbátorította a Wandából faléjé áradó megértés – másokban is megérezem ezt az erőt. Persze mindig csak tömegben, így nem tudhatom, kitől ered. Mindenesetre biztos, hogy nem vagyok – vagyunk – egyedül.

Wanda izgatottan megragadt Palver kezét. A kapát félredobta, már el is felejtette.

– Van fogalma, mit jelenthet ez? Nagyapa számára, a pszichohistória számára? Egyedül csak a munka egy részét végezhattük el, de ketten együtt... – Wanda megindult a pszichohistóriai épület felé. Palver továbbra is a kavicsos ösvényen állt. A lány már majdnem a bejárathoz ért, amikor megállt és megfordult. *Jöjjön, Mr. Palver* – szolt anélkül, hogy a száját kinyitotta volna – *el kell mondanunk nagyapának.* – *Igen, igaza lehet* – felelte Palver, és csatlakozott hozzá.

31.

– Úgy érted, Wanda, hogy én Trantor-szerte kerestem valakit, aki olyan erővel rendelkezik, mint te, és közben az illető már hónapok óta itt van, csak épp senki nem sejtett róla semmit? – kérdezte Hari Seldon hitetlenül. Épp szunyókált a szoláriumban, amikor Wanda és Palver rátörtek.

– Igen, nagyapa. Gondolj csak bele. Én még sosem találkoztam Stettinnel. Te leginkább az egyetemen kívül vetted igénybe a szolgálatait, én meg jóformán ki se mozdulok már egy ideje a szobámból, ahol a Radiánssal

dolgozom. Mikor találkozhattunk volna? Pontosabban egyszer már működünk együtt, és az eredmények minden várakozást fölelmúltak.

– Mikor? – kérdezte Seldon, az emlékezetében kutatva.

– Az utolsó kihallgatásodon, Lih bírónő előtt – felelte Wanda habozás nélkül. – Emlékszel a szemtanúra, aki azt állította, hogy te meg Stettin támadtátok meg azt a három rablót? Emlékszel, hogy összetört aztán, hogy bevallotta az igazat? Senki sem sejtette, miért, még ő maga sem. De Stettinnel összerakosgattuk a képet. Mindketten bevetettük az erőnket Rial Nevas esetében. Ő nagyon határozott volt, egyedül semmire sem mentünk volna vele szemben, de *együtt*... – bátortalan pillantást vetett a mellette álló Palverre – mindenre képesek vagyunk!

Hari Seldon megemésztette a hallottakat, aztán szólni készült, de Wanda még nem végzett.

– Úgy döntöttünk, a délutánt a képességeink tesztelésével töltjük. Abból, amit eddig tudunk, úgy tűnik, Stettin ereje valamivel kisebb, mint az enyém – talán ötös a skálámon. De ez az ötös az én hetesemmel egyesítve már tizenkettő! Gondold csak el, nagyapa! Káprázatos!

– Hát nem érti, professzor? – vette át Palver a szót. – Mi vagyunk az áttörés, amire annyira várt. Mi segíthetünk meggyőzni a világot a pszichohistória értékéről, és kereshetünk más hozzánk hasonlókat.

Hari Seldon csak bámulta az előtte álló két fiatalt. Tele voltak életerővel, lelkesedéssel... Rádöbbsent, hogy talán mégsincs minden veszve. Egy ideig azt hitte, nem éli túl a legutóbbi családi tragédiákat, de most láthatta, Raych

szelleme tovább él Wandában.

– Igen, igen – bólogatott Seldon határozottan. – Gyertek, segítsetek föl. Vissza kell jutnom az irodámba, hogy kidolgozhassam a következő lépésünket.

32.

– Seldon professzor, jöjjön be – szolt Tryma Acarnio főkönyvtáros jejes hangon. Hari, Wanda és Palver társaságában lépett be a tekintélyt parancsoló irodába.

– Köszönöm, főkönyvtáros uram – mondta, azzal letelepedett egy székre Acarnio hatalmas íróasztalával szemben. – Hadd mutassam be az unokámat, Wandát, és a barátomat, Stettin Palvert. Wanda a Pszichohistória Program egyik legértékesebb munkatársa, szakterülete a matematika. Stettin pedig, nos, Stettin lassan elsőrangú pszichohistorikussá válik, ráadásul testőri feladatokat is ellát mellettem. – Seldon szeretetre méltóan föluncogott.

– Nos, ez mind nagyon szép, professzor – mondta Acarnio, akit zavarba hozott az öregember víg kedélye. Azt várta, hason csúszva könyörög majd, hadd kapja vissza belépési engedélyét. – Nem értem azonban, miért akart találkozni velem. Tudhatja, elhatározásunk szilárd: Nem engedhetjük, hogy Intézményünket az emberek egy széles körben népszerűtlenné vált nével együtt emlegessék. Elvégre *köz*könyvtár vagyunk, így figyelembe kell vegyük a tömegek érzelmeit. – Acarnio hátradőlt – na *most* megkezdődik a könyörgés, gondolta.

– Látom, az elhatározásukat azóta sem sikerült

megingatnom. Eszembe jutott azonban, hátha a Terv fiatalabb munkatársai – a jövő pszichohistorikusai – meggyőzik önt, milyen fontos szerepet tölthet be az enciklopédiánk az emberiség eljövendő történelmében. Kérem, hallgassa meg Wandát és Stettint.

Acarrio ridegen végigmérte a Seldont két oldalról közrefogó két fiatalt.

– Hát jó – szólta aztán, jelentőségteljesen a fali időszalagra pillantva. – De öt percet adok, nem többet. Nekem a Könyvtár ügyeivel is foglalkoznom kell.

– Főkönyvtáros uram – szólalt meg Wanda –, mint azt már nagyapám kétségkívül elmagyarázta önnek, a pszichohistória egy napon kultúránk megőrzésének legértékesebb eszköze lehet. Igen, a *megőrzésé* – ismételte meg, látva, hogy Acarnio szeme elkerelkedik a szó hallatán. – Túl nagy hangsúlyt kapott ugyanis a Birodalom pusztulását megjövendölő jóslat, eközben pedig a pszichohistória valódi céljáról valahogy mindenki megfeledkezett. Ez pedig nem más, mint civilizáciánk megőrzése. Az Encyclopedia Galactica elkészülte úgyszintén elengedhetetlen feltétele céljaink megvalósulásának. Ezért kérjük az ön segítségét, a Könyvtár segítségét.

Acarrio nem tudta elfojtani mosolyát. Az ifjú hölgynek tagadhatatlanul megvan a maga bája. Komolyan, meggyőzően beszélt. Végignézett rajta. A kutatómunkát végzők szokása szerint hátul összefogott, szőke haja csöppet sem csorbított vonásai szépségén, inkább csak kiemelte. Szavai hirtelen értelmet nyertek. Talán igaza van

ennek a Wanda Seldonnak, és eddig rossz szemszögből vizsgálták a problémát. Ha valóban a *megőrzés* a cél, és nem a *pusztítás*...

– Főkönyvtáros uram – vette át a szót Stettin Palver –, ez a nagy Könyvtár már évezredek óta áll. Talán még a Császári Palotánál is jobban szemlélteti a Birodalom hatalmát. Míg ugyanis a Palota csupán a Birodalom vezetőjének nyújt szállást, a Könyvtárban megtalálható valamennyi világ népének minden tudása, kultúrája és történelme. Értéke felbecsülhetetlen.

Talán nem szolgált-e rá, hogy kifejezzük előtte hódolatunkat? Az Encyclopedia Galactica éppen ezt szolgálná: magába foglalná az e falak közt megtalálható tudás legjavát. Gondolja csak el!

Acarrio előtt hirtelen minden megvilágosodott. Hogyan is hagyhatta, hogy a Tanács (és azon belül is különösen a kedélybeteg Gennaro Mummery) meggyőzze őt Seldon engedélyének bevonásáról? Las Zenow bezzeg, akinek a véleményét nagyra tartotta, mindvégig teljes odaadással támogatta az enciklopédia ügyét.

Megint az előtte ülő hármásra pillantott. Azok láthatóan a válaszára vártak. Ha ilyen fiatalság alkotja a Terv gárdáját, velük szemben még a Tanács sem emelhet semmilyen kifogást.

Acarrio fölállt, és nagy homlokráncolások közepette járkálni kezdett a helyiségben, mintha gondolatait igyekezne összeterelni. Fölemelt az egyik asztról egy tejes fényű kristálygömböt, és a tenyerében maga elé tartotta.

– A Trantor – szólt elgondolkozva –, a Birodalmi Székhely, a Galaxis központja. Lenyűgöző, ha az ember belegondol... Talán túl elhamarkodottan ítéltük meg Seldon professzort. Most, hogy az Encyclopedia Galactica tervét ilyen megvilágításban mutatták be – kurtán odabólintott Wandának és Palvernek –, megértettem, mennyire fontos lenne újból megengedni önöknek az itteni munkát.

Seldon hálásan mosolygott, és megszorította Wanda kezét. – És nemcsak a Birodalom nagyobb dicsősége érdekében javaslom ezt – folytatta Acarnio, belemelegedve a beszédbe. – Ön híres ember, Seldon professzor. Akár bolondnak, vagy akár zseninek tartsa is a közvélemény, tagadhatatlan, hogy mindenki ismeri önt. Ha egy ilyen neves akadémikust hoznak lépten-nyomon szóba intézményünkkel kapcsolatban, az csak növelheti presztízsünket. Még tán a várva várt támogatást is megkapnánk, akkor pedig fölfrissíthetnénk gyűjteményünket, kipótolhatnánk dolgozónk létszámát, és tovább nyitva tarthatnánk kapuinkat a nagyközönség előtt... És maga az Encyclopedia Galactica – micsoda nagyszerű terv! Milyen lelkesedést vált majd ki, ha az emberek megtudják, hogy a Galaktikus Könyvtár is részt vesz ebben a gigantikus vállalkozásban, melynek célja dicső emlékművet állítani civilizációnknak. És ha elgondolom, hogy én, Tryma Acarnio főkönyvtáros adtam engedélyt a munka megkezdésére... – Szemét a kristálygömbre szegezte, némán álmodozott tovább.

– Igen, Seldon professzor – mondta aztán, visszatérve a valóságba. – Ön és a kollégát ezentúl mindenféle

kedvezményt megkapnak Könyvtárunkban, és még egy sor irodát is, hogy nyugodtan dolgozhassanak. – Visszarakta az asztalra a kristálygömböt, és nagy ruhasuhogás közepette visszasétált a székéhez.

– Egy kis időt persze igénybe vesz, míg meggyőzőm a Tanácsot, de biztosra veszem, hogy sikerülni fog. Bizzák csak rám.

Seldon, Wanda és Palver diadalmasan pillantottak egymásra, szájuk sarkában mosoly bujkált. Tryma Acarnio intett, hogy távozhatnak. Magára hagyták hát a főkönyvtárost álmaival az eljövendő sikerről és dicsőségről.

– Bámulatos – jelentette ki Seldon, mikor már mindhárman felszíni járművük biztonságában ültek. – Bárcsak láttátok volna őt a legutóbbi találkozásunkkor. Azt mondta, fenyegetést jelentek a Birodalom egészére, vagy valami ehhez hasonló marhaságot. Ma pedig ti pár percnyi munkával...

– Nem is volt nehéz, nagypapa – mondta Wanda, miközben megnyomta az indítógombot, és a kocsí besiklott a forgalomba. Hátradőlt, és átvette az irányítást az automata vezérlés. Wanda beütötte a célkoordinátákat. – Ebben az emberben a legerősebb érzelem az önteltség. Csak föl kellett vetnünk előtte néhány lehetőséget, onnantól kezdve már ő tüzelte föl saját magát.

– Elveszett, abban a pillanatban, hogy mi besétáltunk – szólt közbe Palver a hátsó ülésről. – Ketten együtt könnyedén elbántunk vele. – Előrenyúlt, és kezét gyengéden Wanda vállára tette. A lány elmosolyodott, és megpaskolta.

– Amint lehet, riasztanom kell az enciklopédistákat – mondta Seldon. – Bár már csak harmincketten maradtak, ők legalább jó, elszánt munkaerők. Elhelyezem őket a Könyvtárban, aztán jöhet a következő probléma: a pénz. Talán ez az imént kötött megállapodás a mi oldalunkra billenti a mérleg nyelvét. Lássuk csak... Fölvívom újra Terep Bindrist, de ha fogad, ezúttal mindkettőtöket magammal viszlek. Ő annak idején egész kedves volt hozzám – legalábbis eleinte. Most azonban nem tud majd ellenállni nekünk.

A kocsis a Streeling Egyetem pszichohistóriai épülete előtt állt meg. Az oldalfal-elemek félresiklottak, Seldon azonban még nem szállt ki. Wanda felé fordult.

– Láthatjátok, mit értetek el Acarnióval. Biztos vagyok benne, hogy egyelőre mit sem sejtő pénzügyi jótevőnkre is mély benyomást tesznek.

Tudom, mennyire gyűlölöd elhagyni hőn szeretett Elsődleges Radiánsodat, de ezek alatt a látogatások alatt legalább gyakorolhattok mindketten, kipróbálhatjátok képességeitek határát.

– Rendben van, nagypapa, bár biztosra veszem, hogy most, a Könyvtár engedélyeivel a hónod alatt már egymagadnak is sokkal könnyebb dolgod lenne.

– Van még egy ok, amiért szerintem fontos, hogy sokat járjatok együtt emberek közé... Stettin, azt hiszem, te mondtad, néha „érzel” más, a tiédhez hasonló elméket is, de nem tudod azonosítani őket.

– Úgy van – válaszolta Palver. – Minden esetben csak pillanatokra éreztem, és sok embertől körülvéve. De ez

eddig csupán négyszer-ötször fordult elő.

– Stettin – mondta Seldon feszülten fojtott hangon – minden egyes alkalommal egy-egy hozzád és Wandához hasonló ember járhatott a közeledben. Wanda sosem érzett még ilyesmit, mert az igazat megvallva elég védett életet élt. Csupán néhányszor fordult meg nagyobb tömegben, de akkor talán nem volt a közelben más mentalista.

Ezért szeretném, ha minél többet eljárnátok együtt – akár velem, akár nélkülem. Föl kell kutatnunk a hozzátok hasonlóakat. Ketten már elég erőt képviseltek ahhoz, hogy egy embert befolyásotok alá vonjatok. Ha pedig már többen lesztek, egész birodalmakat mozgathattok meg!

Azzal Hari Seldon kitornázta magát a járműből. Wanda és Palver figyelték, ahogy fölsántikál a pszichohistóriai épület lépcsőin. Még nem is sejtették, mekkora felelősséget akasztott a nyakukba az agg professzor.

33.

Délután volt, és a trantori nap fénye megcsillant a bolygó fémbőréen. Hari Seldon a Streeling Egyetem csillagvizsgálójának teraszán állt, és elernyőzte szemét a bántó ragyogás elől. Évek óta nem hagyta már el a kupolák védelmét, leszámítva a Palotában tett néhány látogatását. Persze a császári parkban a szabad ég ellenére is eléggé bezárva érezhette magát.

Seldon immár csakis társasággal utazott mindenhová. Palver ugyan egyre több idejét szentelte Wandának, illetve közös kísérleteiknek. Ha azonban Seldon nagyon akarta, találhatott magának más kísérőt az egyetemen.

Tudta persze, hogy nincs már különösebb szüksége védelemre. Birodalom-szerte közvetített kihallgatása és megújult jó kapcsolata a Galaktikus Könyvtárral bevonta a Közbiztonsági Felügyelet érdeklődési körébe. Seldon tudta, hogy követik, többször is megpillantotta már „árnyékát” az utóbbi hónapokban. Azt is gyanította hogy otthonát és irodáját telerakták lehallgató-készülékekkel, ő azonban, ha épp akarta, bármikor aktiválhatott egy zavaróteret, ha a beszélgetés témája úgy kívánta meg.

Egy dologban nem volt biztos: vajon a Felügyelet mit akar tőle – persze ezt még talán ők maguk se tudták. Akár prófétának tartották, akár eszelősnek, azért minden körülmények közt igyekeztek szem előtt tartani. Ebből pedig többek közt az következett, hogy biztonságban érezhette magát.

Könnyű szellő kapott bele néha Seldon overallra kanyarított mélykék köpenyébe, és meg-meglobogtatta megmaradt pár szál ősz haját. Lepillantott az egybefüggő fémtakaróra. Az alatt dobog egy túlkomplikált világ gépszíve, gondolta. Ha a kupolák átlátszóak lennének, most figyelhetné az alatt elsuhanó földi járműveket és gravitaxikat, a ki- és berakodó hiperhajókat, melyek a Galaxis legtávolibb csücskeiből érkeztek ide.

A fénylő fémtetők alatt negyvenmilliárd ember élte életét, a szokásos fájdalmak, örömök és drámák közepette. Szerette ezt a képet – a technika diadalának panorámáját –, és a szíve majd beleszakadt a gondolatba, hogy néhány évszázad múlva mindez romokban hever majd. A kupolákat fölszaqqatják, és előtűnik alattuk az az elhaqyatott,

mesterséges világ, ami egykor egy virágzó civilizáció központja volt. Bánatosan megcsóválta a fejét, mert tudta jól, semmit sem tehet, amivel megakadályozhatná a tragédiát. Azt is tudta azonban, hogy az utolsó csaták által felszaggatott földből egyszer majd új élet sarjad, és a Trantor megint aktív részévé válik az új Birodalomnak. A Terv volt hivatott erről gondoskodni.

Seldon leült a korlát mentén körbefutó padra. Lábában fájdalom lüktetett, ez a kirándulás túlságosan megerőltette. Megérte azonban fölülről végignézni a kupolák során, beszívni a szabad levegőt, és elmerülni a határtalan ég látványában.

Seldon vágyakozva gondolt Wandára. Mostanában csak nagyon ritkán láthatta az unokáját, és akkor sem egyedül; Stettin Palver egy pillanatra sem hagyta magára. Csupán három hónapja találkoztak először, de máris elválaszthatatlanoknak látszottak. Wanda megnyugtatta, hogy mindez csupán a Terv érdekében történik, ám Seldon gyanította, többről van itt szó.

Visszaemlékezett arra az időre, amikor Dorsszal megismerkedett. Ugyanazokat a pillantásokat látta most viszont a két fiatal szemében, és világossá vált előtte, kapcsolatuk immár nem csupán intellektuális, de érzelmi síkra is kiterjed.

Természetükből adódóan Wanda és Palver sokkal jobban érezték magukat egymás társaságában, mint más emberek között. Seldon azt is észrevette egyszer, hogy kettesben nem beszélgetnek, hanem kizárólag gondolatok útján érintkeznek.

A Terv többi dolgozója nem tudott Wanda és Palver egyedülálló képességeiről. Seldon úgy érezte, legjobb, ha a mentaikai kutatásokat egyelőre titokban tartják, legalábbis míg pontosan meg nem határozták szerepüket a Tervben. Maga a Terv egyébként már végső formába öntve megfogalmazódott – Seldon fejében. Ahogy egyre több részlet a helyére került, elgondolkodott azon, hogy fölfedi a mibenlétét Wanda és Palver előtt, és aztán egyszer majd, ha a szükség úgy kívánja, mások előtt is.

Seldon lassan, mereven fölemelkedett. Egy óra múlva vissza kell érnie, mert találkozója lesz Wandával és Palverrel. Üzentek neki, hogy nagy meglepetést készítettek. Azt remélte, a kirakós játék egy újabb darabját fejtették meg. Még egyszer, utoljára végigpillantott a Trantoron, és mielőtt még visszaindult volna a gravitikus lifthez, elmosolyodott, és halkán maga elé suttozta:

– Alapítvány.

34.

Mikor Hari Seldon az irodájába lépett, Wanda és Palver már a tárgyalóasztal túlsó végénél ülve várta. Szokás szerint egy szót se szóltak.

Seldon hirtelen megtorpant, mert észrevette, hogy még valaki ül ott velük. Milyen furcsa. Wanda és Palver mások jelenlétében udvariasságból áttért a hangos beszédre, most azonban nem így történt.

Seldon egy ideig tanulmányozta az idegent – különös kinézetű férfi volt, körülbelül harmincöt éves, arcán rövidlátó kifejezéssel. Ha az álla nem olyan határozott vonalú, azt

gondolta volna az ember, határozatlan, gyenge jellem, de nem is tévedhetett volna nagyobbat Egyszerre sugárzott belőle erő és gyengédség. Egy megbízható ember arca, döntötte el Seldon.

– Nagypapa – állt föl Wanda méltóságteljesen. Seldonnak belefájdult a szíve, valahányszor az unokájára nézett. Az utóbbi néhány hónap alatt, a családja elvesztése óta teljesen megváltozott. Régebben szinte egyfolytában csak vigyorgott és kuncogott; mostanában komoly arcán csak ritkán suhant át valamiféle üdvözült mosoly. Szépsége azonban mit sem változott, és ezzel a szépséggel csupán intelligenciája vetekedhetett.

– Wanda, Palver – üdvözölte őket Seldon, az előbbit arcon csókolva, az utóbbit pedig vállon lapogatva.

– Helló – fordult aztán az idegenhez, aki időközben szintén fölállt. – Hari Seldon vagyok.

– Megtisztel, hogy végre megismerhetem, professzor – felelte a férfi. A nevem Bor Alurin. – Kezét nyújtotta Seldon felé az üdvözlés legréгимódibb és egyben leghivatalosabb módján.

– Bor pszichológus – mondta Palver –, és melleleg nagy híved.

– De ami fontosabb, nagypapa – vette át a szót Wanda –, Bor közénk tartozik.

– Közétek? – Seldon kutatón pillantott egyikükre a másokra. – Úgy érted...? – A szeme fölszikkasztott.

– Igen, nagypapa. Tegnap Stettin és én az Ery szektorban jártunk, alkalmas embereket keresve. És akkor hirtelen beütött a mennykő!

– Azonnal kielemeztük az észlelt gondolatokat, és elkezdtünk keresgélni – folytatta Palver a történetet. – Egy vásárlóközpontban jártunk, közel az úrkikötőhöz. Tehát a járdák tele voltak vásárlókkal, turistákkal és külvilági kereskedőkkel. Reménytelennek látszott a helyzet, de akkor Wanda hirtelen megállt, azt jelezte: *Gyere ide*, és egyszer csak kivált Bor a sokadalomból. Egyszerűen odasétált hozzánk, és azt jelezte: *igen?*

– Bámulatos – mondta Seldon; és sugárzó mosolyt villantott az unokájára. – És doktor... ugye, doktor?... Alurin, mi az ön véleménye erről az egészeről?

– Hát – kezdte a pszichológus elgondolkozva –, először is örülök. Mindig másnak éreztem magam, mint a többiek, és most már tudom, miért. – Ha bármiben segíthetek... – A pszichológus lehajtotta a fejét, és a cipőjére meredt, mintha büntetést várna merészségéért. – Úgy értem, Wanda, Stettin és én talán hozzájárulhatunk valamivel a Pszichohistóriai Programhoz. Semmi sem szerezne nekem nagyobb örömet.

– Persze, persze. A helyzet az, hogy valóban sokat lendíthet a Terven – ha csatlakozik hozzánk. Természetesen föl kell adnia, bármit is csinál most, akár tanít, akár praktizál. El tudja intézni?

– Természetesen, professzor. A feleségem meggyőzéséhez lehet csak szükségem egy kis segítségre... – Erre halkán fölkuncogott, sorra végigpillantva a többieken. – De azt hiszem, most már nekem is megvan hozzá a szükséges *eszközöm*.

- Akkor hát minden rendben – vágta rá Seldon. – Csatlakozott a Pszichohisztóriai Programhoz. Ígérem, dr. Alurin, nem fogja megbánni a döntését.
- Wanda, Stettin – szólt később Seldon, amikor Bor Alurin elment. – Nagyon kellett már ez az áttörés. Mit gondoltok, milyen gyorsan találhattok több hozzá hasonlót?
- Nagypapa, több mint egy hónapig vadásztunk Borra is. Nem jósolható meg, milyen gyorsan találunk megint hozzá hasonlóra. Megmondom az igazat, ez a sok mászkálás meglehetősen elvon minket az Elsődleges Radiánssal végzendő munkától. Most, hogy Stettinnel végre „beszélhetünk”, a szóbeli kommunikáció túl harsány, túl hangos nekünk.
- Seldon mosolya lehervadt. Egy ideje tartott már ettől. Wanda és Palver ahogy tökéletesítették szellemi képességeiket, úgy csökkent türelmük a „hétköznapi” élet iránt. De hát ez voltaképpen így is volt rendjén.
- Wanda, Stettin, azt hiszem, ideje, hogy meséljek nektek Jugo Amaryl évekkel ezelőtti ötletéről, és a Tervről, ami ebből az ötletből született. Eddig még nem igazán foglalkozhattam vele, mert a kirakós játék darabkái közül nem volt még mind a helyén.
- Amint azt tudjátok, Jugo azt javasolta, létesítsünk két Alapítványt, melyek egymást ellenőrzik és védelmezik majd. Remek ötlet volt, kár, hogy a megvalósulását Jugo már nem érthette meg. – Seldon szünetet tartott, s közben szomorúan nagyot sóhajtott.
- De elkalandoztam a tárgytól. Szóval hat évvel ezelőtt, amikor már biztosra vettem, hogy Wanda különleges

szellemi képességekkel rendelkezik, fölmerült bennem, hogy nem egyszerűen két Alapítványt kell létrehozni, hanem két különbözőt. Az egyik természettudósokból állna – az ő előőrseik lennének az enciklopédisták a Terminuson. A másodikat pszichohistorikusok alkotnák és mentalisták – *tí*. Ezért szorgalmaztam annyira, hogy keressétek a hozzátok hasonlókat.

A lényeg azonban az: a Második Alapítvány létének titokban kell maradnia. Ereje elzárkózottságában fog rejleni, valamint telepatikus mindenhatóságában.

Tudtátok, pár évvel ezelőtt, amikor nyilvánvalóvá vált, hogy testőr nélkül nem közlekedhettek, rádöbbsentem, hogy a Második Alapítványnak az első erős, néma, titkos testőrének kell lennie.

A pszichohistória nem tévedhetetlen, mindenesetre jövődölései nagy valószínűséggel bekövetkeznek. Az Alapítványnak, különösen az első időkben, nagyon sok ellensége lesz.

– Wanda, te és Palver lesztek a Második Alapítvány első pionírjai, a terminusi Alapítvány őrangyalai.

– De hogyan, nagyapa? – döbbsent meg Wanda. – Hisz mi csak ketten... vagy, ha Bort is beleszámítjuk, hárman vagyunk. Az Alapítvány hathatós védelméhez legalább...

– Százak, ezrek kellene? Keresd meg őket. Te képes vagy rá, Wanda. És most már azt is tudod, hogyan kell csinálni.

Az imént, amikor dr. Alurin megtalálásáról beszélgettünk, Stettin azt mondta, egyszerűen csak megálltál, és magadhoz hívtad a megérezett szellemet. Hát nem érted?

Én végig arra ösztökéltelek, hogy menjetek, és szerezzetek magatokhoz hasonló embereket. Csakhogy ezt nehéznek, már-már fájdalmasnak éreztétek. Stettinnek és neked tehát el kell zárkóznotok a külvilágtól, hogy létrehozzátok a Második Alapítvány magját. Onnan kell most már a hálótokat kivetnetek!

– Nagyapa, miket beszélsz? – kérdezte Wanda suttogva. Seldon széke előtt térdelt. – Azt akarod, hogy elmenjek?

– Nem, Wanda – telelte Seldon, és hangja csaknem elfulladt a túlcsonduló érzelmektől. – Nem akarom, hogy elmenj, de ez az egyetlen mód. Neked és Stettinnek le kell választanotok magatokat a Trantor durva fizikai valóságától: Ahogy a szellemi képességeitek tovább erősödnek, sorra vonzzátok majd magatokhoz az embereket – a csöndes és titkos Alapítvány növekedni kezd.

Persze azért kapcsolatban maradunk. És mindenkinek lesz egy Radiánsa. Ugye, érted az igazságát és az abszolút szükségszerűségét annak, amit mondok?

– Igen, nagyapa – mondta Wanda. – És ami még fontosabb, *érezem* a zsenialitását. Biztos lehetsz benne, nem hagyunk cserben.

– Tudom, kicsim – mondta Seldon fáradtan.

Hogyan is tehetné meg ezt? Hogyan küldhetné el az egyetlen unokáját maga mellől? Ő maradt az egyetlen összekötő kapocs a boldogabb időkkel, Dorsszal, Jugóval és Raychcsal. Ő volt a Galaxisban Harin kívül az egyetlen Seldon.

– Rettentően fogsz hiányozni, Wanda – mondta Seldon,

miközben egy könnycsepp gördült le finoman ráncos arcán.
– De nagypapa – szólt még Wanda, mielőtt Palverrel együtt elindultak volna. – Hová menjünk? Hol van a Második Alapítvány?

Seldon fölnézett.

– Az Elsődleges Radiáns megmondta már neked.

Wanda tekintete befelé fordult, végigkutatta az emlékezetét. Seldon megfogta a kezét.

– Érintsd meg a tudatomat. Ott van benne.

Wanda szeme tágra nyílt, ahogy gondolatcsápjait Seldon agyába mélyesztette.

– Látom – suttogta hirtelen.

33A2017es szekció: Csillagvég.

ÖTÖDIK RÉSZ

Epilógus

Hari Seldon vagyok. Cleon császár egykori első minisztere. A trantori Streeling Egyetem nyugalmazott professzora. A Pszichohistóriai Program igazgatója. Az *Encyclopedia Galactica* szerkesztője. Az Alapítvány létrehívója.

Hatásosan hangzik, tudom. Életem nyolcvanegy éve alatt sok mindent vittem véghez, de bele is fáradtam. Visszatekintve óhatatlanul elgondolkozik az ember: Vajon mit csinált volna másképpen? Például: Talán annyira lefoglalta minden pillanatomat a pszichohistória, hogy

mellette az emberi kapcsolatok jelentéktelennek tűntek.

Talán elmulasztottam megtenni néhány olyan apró dolgot, ami az emberiség jövőjét mit sem befolyásolta volna, ám igen komoly javulást idézhetett volna elő a hozzám igazán közel állók életében, mint Jugo vagy Raych... Egyre ezek járnak az eszemben... Tehettem volna-e valamit, hogy megmentsem egyetlen szerelmemet, Dorsot?

A legutóbbi hónapban befejeztem a Válság-hologramok fölvételét. Asszisztensem, Gaal Dornick elvitte őket a Terminusra, hogy a felügyelete mellett helyezték el a Seldon-kriptában. Meg kell bizonyosodnia róla, hogy a kriptát rendesen lezárják-e, és a programozás a megfelelő időben fölnyitja-e újra, ha bekövetkeznek a Válságok.

Addigra, persze, én már halott leszek.

Mit gondolnak majd azok az eljövendő alapítványisták, amikor meglátnak engem (pontosabban a hologramomat) az Első Válság idején, csaknem ötven év múlva? Vajon megjegyzéseket tesznek-e a koromra, vagy arra, milyen erőtlen a hangom, és milyen töpörödöttnek látszom, ennek a toloszéknek a foglyaként? Vajon megértik-e az üzenetet, amit hagytam nekik? Vajon megfogadják-e a tanácsait?... Á, semmi értelme ezen spekulálni. Ahogy a régiek mondanák: A kocka el van vetve.

Tegnap hírt kaptam Gaaltól. A Terminuson minden rendben megy. Bor Alurin és a Terv többi embere éli világát a „száműzetésben”. Nem szép dolog a káröröm, de nem bírom ki nevetés nélkül, ha eszembe jut annak a fennhéjázó idiótának, Linge Chennek az önelégült arckifejezése, amikor két évvel ezelőtt kitelepíttette a Pszichohistóriai

Program kutatóit. Habár végül a száműzetés ítélete császári oklevél formájában fogalmazódott meg (államilag támogatott tudományos intézmény, mely részét képezi őkegyelmes felsége, a császár személyi tulajdonának – a főbiztos a lehető legmesszebbre akart minket eltávolítani a Trantortól, de úgy, hogy azért bizonyos fokig mégis rajtunk tartsa a szemét), én továbbra is titkos elégtétellel gondolok rá, hogy valójában Las Zenow és én választottuk a Terminust az Alapítvány otthonául.

Linge Chennel kapcsolatban tulajdonképpen csak egyetlen bánatom van, Sajnálom, hogy nem menthettük meg XIV. Agist. A császár jó ember volt, nemes vezér, még ha igazság szerint nem is ő irányította a Birodalmat. Hibát követett el azonban, amikor azt hitte, kiharcolhatja a rangjával járó hatalmat, a Közbiztonsági Bizottság ugyanis csirájában elfojtotta önállósodási törekvéseit.

Gyakran eltöprengek, vajon milyen véget érhetett – vajon őt is száműzték-e valami távoli bolygóra, vagy esetleg merénylet útján állították félre, mint Cleont?

Az őutána trónra került gyermek mind a mai napig a tökéletes bábcászár megtestesítője. Engedelmeskedik minden szónak, amit Linge Chen súg a felébe, és közben nagyreményű államférfiúnak képzei magát. A Palotát és a császárt élet díszes külsőségeit csupán egy újfajta játék részének tekinti.

Mit tehetnék? Most, hogy Gaal is elutazott a Terminusra, teljesen egyedül maradtam. Wandáról csak nagy ritkán hallok. A munka Csillagvégen is terv szerint halad; az elmúlt tíz évben ő és Stettin több tucat új mentalistát állított

csatasorba. Hatalmuk egyre nő. Ők – az én titkos Alapítványom – vették rá Linge Chent, hogy az enciklopédistákat a Terminusra száműzze.

Hiányzik Wanda. Évek óta nem láttam már, nem ültem mellette néma csöndben, a kezét fogva. Amikor ő elment – bár én kértem meg rá –, azt hittem, megszakad a szívem. Talán életem legnehezebb döntését hoztam meg akkor, és, ugyan ezt neki sosem árultam el, kis híján visszatáncoltam. Az Alapítvány sikere érdekében azonban mégiscsak Csillagvégre kellett küldenem őt és Stettint. A pszichohistória így rendelte – ebben az értelemben tehát mégsem én határoztam el.

Még mindig eljövök mindennap az irodámba, az egyetem pszichohistóriai épületébe. Emlékszem még, mikor a folyosókat és szobákat éjjel-nappal megtöltötték az emberek. Néha most is úgy érzem, mintha a hangjuk itt bolyongana – tanulóké, kollégáké, elvesztett szeretteimé –, a helyiségek azonban üresek. A folyosókon csupán tolószékem motorjának berregése visszhangzik.

Gondolom, szabaddá kéne tennem az épületet, hogy az egyetem kiadhassa valamelyik másik tanszékének, de nem tudok megválni ettől a helytől. Annyi emlék köt ide...

Már csak ez az egy maradt meg nekem, a saját Elsődleges Radiánsom. Ez a pszichohistória egyetlen eszköze, amelyen keresztül kielemezhetem a Terv előkészítése során fölállított valamennyi elméletemet. Minden egyenlet, minden számítás itt van, benne ebben a bámulatos, apró, fekete kockában. Ahogy most ülök, kezemben ezzel a csalókan egyszerűnek látszó eszközzel, arra vágyom,

bárcsak megmutathatnám R. Daneel Olivawnak...

De egyedül vagyok. Megérintek egy kapcsolót, és a helyiség világítása elhalványul. Hátradőlök, és a Radiáns életre kel: egyenletek vesznek körül térhatású villódzásban. A gyakorlatlan szem számára ez a tarka forgatag számok és formák értelmetlen halmaza csupán, de nekem – és Jugónak, Wandának vagy Gaalnak – ez maga ez életre kelt pszichohistória.

Mindaz, amit magam előtt, magam körül látok, az emberiség jövőjéről mesél. Harmincezer esztendőnyi potenciális káosz, egyetlen évezredbe sűrítve...

Az a napról napra fényesebben világító folt a Terminus-egyenlet. És ott – reménytelenül úton a süllyesztő felé – a Trantort szimbolizáló számok. Látok azonban... Igen, halványan derengve egy állandó kis fényforrást... Csillagvég!

Ez – ez – az én életművem. A múltam – az emberiség jövője. Az Alapítvány. Olyan gyönyörű, olyan eleven. És semmi sem...

Dors!

SELDON, HARI – ...holtan találták, íróasztalára borulva, a Streeling Egyetem pszichohistóriai épületében, a G. K. (Galaktikus Kor) 12069. évében (A. K. 1). Láthatóan élete utolsó pillanatáig pszichohistóriai számításain dolgozott. Működő Elsődleges Radiánsát a kezében szorongatta...

Végakarata szerint a berendezést munkatársa, Gaal

Domick után küldték, aki nemrég emigrált a Terminusra... Seldon testét, ugyancsak végakarata szerint, kilőtték az űrbe. A Trantoron megtartott hivatalos gyászszertartás egyszerű volt, mégis nagy tömeget vonzott. Érdemes megemlíteni, hogy Seldon régi barátja, Eto Demerzel volt első miniszter is megjelent az eseményen. Demerzel még közvetlenül az I. Cleon császár elleni joranumista összeesküvés után eltűnt, azóta nem látta senki. Mindazonáltal a Közbiztonsági Bizottság arra tett kísérletei, hogy a gyászszertartást követő napokban Demerzelt fölleljék, sikertelenül végződtek...

Wanda Seldon, Hari Seldon unokája nem jelent meg a megemlékezésen. Az a szóbeszéd terjedt el, hogy mérhetetlen bánatában mondott le mindenfajta közszereplésről. Azóta sem tudni róla semmit, egészen a mai napig...

Úgy tartják, Hari Seldon úgy is halt meg, ahogy élt: A kibontakozó jövőt tartotta a kezében...

ENCYCLOPEDIA GALACTICA

Jegyzet:

1. Az idézeteket az Encyclopedia Galactica 116. kiadásából vettük (megjelent az A. K. 1020. évében, az Encyclopedia Galactica Kiadóvállalat gondozásában, a Terminuson), a kiadó hozzájárulásával

Tartalom

- [Eto Demerzel](#)
- [I. Cleon](#)
- [Dors Venabili](#)
- [Wanda Seldon](#)
- [Epilógus](#)
- [Jegyzet](#)